

Michael Bar-Zohar és Nisszim Misal

Nincs lehetetlen küldetés

AZ IZRAELI KÜLÖNLEGES ERŐK
LEGVESZÉLYESEBB BEVETÉSEI

GABO

Fordította

Szabó Mihály

Michael Bar-Zohar – Nisszim Misal

NINCS ~~X2=12330~~
LEHETETLEN
KÜLDETÉS

Az Izraeli Különleges Erők
legveszélyesebb bevetései

GABO

A fordítás Michael Bar-Zohar – Nissim Mishal:

No Mission is Impossible.

The Death-Defying Missions of the Israeli Special Forces

(Ecco an Imprint of HarperCollinsPublishers, 2015) alapján készült

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001259545

Szakértő: Dr. Kis-Benedek József

Szerkesztette: Sebes Katalin

A könyvet és a borítót tervezte, tördelte:

Gyergyák Bence

Copyright © 2015 by Michael Bar-Zohar and Nissim Mishal

Hungarian translation © Szabó Mihály, 2017

Copyright © Gabo Kiadó

Felelős kiadó: Földes Tamás

Irodalmi vezető: Rózsa Judit

ISBN 978 963 406 397 1

X 27 23 30

TARTALOM

Entebbe, 1976	7
ELSŐ RÉSZ: HOGYAN IS KEZDŐDÖTT?	37
Megmenteni Jeruzsálemet, 1948	37
Fekete Nyíl, 1955	45
MÁSODIK RÉSZ: A SÍNAI-HADMŰVELET	56
„Lője le azt a repülőt”, 1956	56
Kades, 1956	66
HARMADIK RÉSZ: A HATNAPOS HÁBORÚ	80
„Élet vagy halál”, Fókusz-hadművelet, 1967	81
„A Templom-hegy a mi kezünkben van”, 1967	92
NEGYEDIK RÉSZ: A FELŐRLŐ HÁBORÚ	105
„Úgy éreztem, megfulladok”; a Zöld-sziget megtámadása, 1969	105
A francia védelmi miniszter: „Bombázzák le az izraelieket!”, 1969	114
„Miért bombáznánk, ha el is foglalhatjuk?”, 1970	123
„Az ellenség oroszul beszél”, 1970	131
Fehér angyalok Jákob lajtorjáján, 1972	138
„Stop! Állj! Kezeket fel!”, 1972	154
Ez a hölgy bajt jelent, 1973	161

ÖTÖDIK RÉSZ: A JÓM KIPPÚRI HÁBORÚ	176
A „Rettenthetetlenek” leszállása Afrikában, 1973	176
„Parancsnok meghalt... Helyettese meghalt... Második helyettese...”, 1973	188
„Látom a Tibériás-tavat”, 1973	199
A Nemzet Szeme, 1973	211
HATODIK RÉSZ: A NUKLEÁRIS VESZÉLY	219
„Opera” Bagdadban és „Arizona” Szíriában, 1981 és 2007	219
HETEDIK RÉSZ: A LIBANONI HÁBORÚ	233
„Voltak az ellenségnek géppuskái is?”, 1982	233
„Nagyzenekari koncert volt”, 1982	242
NYOLCADIK RÉSZ: HARC A TERRORIZMUS ELLEN	248
„Abu Dzsihad küldött bennünket”, 1988	248
„Hol a hajó?”, 2002	258
Holokauszt-emléknap a nabluszi Kasbában, 2002	269
A gázai végtelen történet, 2008, 2012, 2014	278
EPILÓGUS: AZ ELTÚNT TÖRZS VISSZATÉR	299
Afrika szívéből Jeruzsálemig: Mózes-hadművelet (1984), Salamon-hadművelet (1991)	299
<i>A könyvben szereplő izraeli vezetők</i>	309
<i>Felhasznált irodalom</i>	315
<i>A szerzők könyvei</i>	337
<i>Mutató</i>	340

Három évvel az 1973-as jóm kippúri háború után Izrael még mindig a sebeit nyalogatja, miután elvesztette 2700 katonáját és elrettentő védelmi erejének jelentős részét. Golda Meir lemond a miniszterelnökségről, helyét Jichak Rabin veszi át, Menahem Dajan védelmi miniszter posztjára pedig Simon Peresz kerül. Rabin és Peresz nem rokonszenvez és bizalmatlan egymással, de kénytelenek együttműködni az Izraelt sújtó, véget nem érő terrortámadások ellen.

Entebbe, 1976

Athénban 1976. június 27-én egy német pár szállt fel az Air France járatára. Kényelmesen elfoglalták helyüket az első osztályon, miután bedugták nagy kezításkájukat az előttük lévő ülések alá. A vézna férfinak barna haja, ovális arcát szegélyező szakállja és élénk kék szeme volt, a bajusza hegyes álláig ért. Fáradtnak látszott, mert hátradőlt az ülésen, és behunyta a szemét. Párja nyári kosztümöt viselt, amely jól állt magas alakjához és szőke hajához. Csinos arcát kissé elcsúfította kiugró állkapcsa.

Az Airbus 300-as 139-es járata Tel-Avivból Párizsba repült, 245 – köztük 105 zsidó és izraeli – utassal, valamint 12 fős személyzettel, és útközben megállt Athénban, ahol új utasokat vett fel. A Tel-Avivban felszálló utasok kevés figyelmet szenteltek annak a két, közel-keleti külsejű, sötét öltönyös férfinak, akiket a mosolygó hosztesz helyükre tessékelt a turistaosztályon.

12 óra 32 perckor, tizenöt perccel az athéni felszállás után, a két német kinyitotta a táskáját. A férfi egy nagyméretű, élénk színű

cukorkás bádogdobozt vett elő, és felnyitotta a tetejét, a nő pedig egy jókora pezsgőspalackot forgatott a kezében. A férfi hirtelen miniatűr géppisztolyt rántott ki a dobozból, majd felpattant, és a pilótafülke felé rohant, majd géppisztolyát a pilóták fejéhez szegezte. Eközben a nő szétcsavarozta a preparált pezsgőspalackot, amelyből egy kis pisztoly és két kézigránát került elő.

– Fel a kezekkel! – kiáltotta, és az első osztály utasaira szegezte fegyverét. – Senki sem hagyhatja el a helyét!

Hasonló kiáltások hangzottak fel a turistaosztályon is, ahol a két, közel-keleti férfi, helyükről felugorva, kis géppisztollyal hadonászva, könnyen csendre intette az utasokat. A hangszórókból a német gépeltérítő fenyegető hangja zengett. Hangsúlyozott angolással bejelentette, hogy átvette a gép parancsnokságát, Baszil Kubaisszinek hívják, és a Népi Front Palesztina Felszabadításért mozgalomhoz tartozó Gázai övezeti Che Guevara Kommandó parancsnoka.

Pánik tört ki az utastérben: a félelem és harag hangja, valamint csendes zokogás hallatszott csaknem minden ülés felől. A megremült utasok rádöbbsen, hogy elrabolták őket és terroristák karmai közé kerültek. Az „új kapitány” és társai felszólították az utasokat, hogy mindenki dobja ki a fegyverét az ülések közötti folyosóra. Néhányan odadobták a zsebkésüket. Ezután a gépeltérítők gondosan átkutatták a férfi utasok ruházatát. Eközben a repülőgép megfordult és dél felé indult.

Kabinetülés közben valaki egy feljegyzést nyújtott át Simon Peresz védelmi miniszternek. Az 53 éves, fekete hajú, fehér, rövid ujjú inget viselő Peresz valamikor David Ben-Gurion odaadó segédjeként tevékenykedett. Az ő érdeme volt, hogy 1956-ban Izraelnek sikerült szövetséget kötnie Franciaországgal, majd végrehajtania „a lehetetlen feladatot”, felépíteni a titkos atomreaktort délen, Dimona város közelében.

Peresz átadta a papírt Jichak Rabin miniszterelnöknek, aki az olvasáshoz feltette a szemüvegét. A Peresznél egy évvel idősebb

Rabinnak őszülő szőke haja és pirosposzsgás arca volt. A Palmach nevű izraeli elit csapat tagjaként részt vett a függetlenségi háborúban. A miniszterelnöki posztot 1974-ben vette át, miután vezérkari főnökként szolgált az Izraeli Védelmi Erőknél, majd nagyköveti feladatokat látott el az Egyesült Államokban. 1974-ben a Munkapárt színeiben indult a miniszterelnöki posztért (Peresz ellen). Annak ellenére, hogy pártjától erős támogatást kapott, csak kevés szavazattal előzte meg Pereszt. Nem csoda hát, hogy a két vezető gyűlölte egymást, de Rabinnak – akarata ellenére – el kellett fogadnia Peresz védelmi miniszteri kinevezését.

Rossz viszonyuk ellenére együtt kellett működniük Izrael védelme érdekében. Mindketten jól ismerték a Népi Frontot, a terrrorszervezetet, amelyet dr. Vadi Haddad vezetett. A száfedi születésű orvos feladta hivatását, hogy elkötelezett harcot vívjon a zsidó állam ellen. Már több véres repülőgép-eltérítést hajtott végre, amihez igénybe vette külföldi terroristák szolgáltatásait is, többek között a hírhedt Carlosét. A kopaszodó, bajszos Haddad volt az első terrorista, aki izraeli repülőt térített el 1968-ban. Úgy ismerték, mint ördögi, kegyetlen, fanatikus embert.

Az 1967-es hatnapos háború radikálisan megváltoztatta Izrael és ellenségeinek viszonyát. Izrael meghökkentő győzelme, valamint az egyiptomi, szíriai és jordán hadseregek veresége után szerepüket részben az újonnan létrejött terrrorszervezetek vették át, amelyek kijelentették, hogy folytatják az arab világ harcát Izrael ellen. A harctéri összecsapásokat felváltották a repülőgép-eltérítések, robbantásos merényletek és gyilkosságok, amelyeket főleg az izraeli polgári lakosság ellen követtek el. A legkegyetlenebb terroristacsoportok közül Izraelnek most éppen Haddad Népi Frontjával kellett szembenéznie.

Miután jelentést kaptak az eltérítésről, Rabin és Peresz gyorsan összehívta a minisztertanácsot és a fő hivatalnokokat. Az ülés megkezdése után új információk érkeztek. Az Athénban felszállt 56 utas közül négy csak „átutazó” volt: a Singapore Airlines uta-

sai Kuvaitból érkeztek Görögországba, feltehetően mind a négyen hamis útlevéllal. A Moszadnak hamar sikerült azonosítania a németeket: Wilfried Böse, a német terrorista Forradalmi Sejt egyik alapítója, aki régebben közös akciókat hajtott végre Carloszal és most a Népi Fronttal, valamint kedvesével, Brigitte Kuhlmann-nal, aki a Baader-Meinhoff terroristacsoport ismert tagja volt. A másik két terroristát – Abu Khaled el-Khalilit és Ali el-Miarit – a Moszad palesztin terroristaként azonosította.

A felderítő jelentések leszögezték, hogy az athéni repülőtéri biztonsági szolgálat tagjai csak felületesen ellenőrizték az utasok csomagjait, emiatt nem vették észre a négy, Scorpion típusú miniatűr géppisztolyt és a kézigránátokat, amelyeket a terroristák nagy cukorkásdobozokban, illetve pezsgősüvegben rejtettek el. Kézipoggyászukban ezenkívül néhány csomag robbanóanyagot is elrejtettek.

Éjfélkor – amikor még úgy tűnt, hogy a repülőgép a Közel-Kelet felé tart – Peresz találkozott Jekutiel „Kuti” Adam, 49 éves tábornokkal, a haderő hadművelleti főnökével. Kuti kiváló tábornok volt, akinek hatalmas, sűrű bajusza elárulta kaukázusi származását. Nekiláttak, hogy biztosítsák a haderő gyors felkészülését a repülőgép megrohamozására, amennyiben leszáll a Ben-Gurion repülőtéren. Katonai dzsippel elindultak a Sajeret Matkal (a haderő elit kommandós csapata) bázisára, ahol – egy nagy airbuson – már megkezdődött az eltérített repülőgép elfoglalásának gyakorlása, feltéve, hogy a gép Izraelben száll le.

Joni Netanjahu (a három Netanjahu fiú egyike), a Sajeret újonnan kinevezett parancsnoka csupán harmincéves volt. Peresz szerint a fivérek már legendává váltak, mert oroszlánként harcoltak, és mind a tettekben, mind a tanulásban élen jártak. A fivérek, Jonátán „Joni”, Benjámin „Bibi” és Ido (a híres tudós Benzion Netanjahu gyermekei) mindannyian szolgáltak, korábban vagy ekkor is, a Sajeret Matkalban. A New York-i születésű Joni, a jóképű, kócos alezredes nemcsak kiváló katonai képességekkel rendelke-

zett, hanem az irodalmat, főleg a költészetet is imádta. A hatnapos háború után egy évet töltött a Harvardon és hat hónapot a Héber Egyetemen, mielőtt visszatért a hadseregbe. Peresz és Adam remélte, hogy aznap éjszaka a Sajeret-bázison találják, de Joni sajnos nem volt ott, mert hadműveletet irányított a Sínai-félszigeten. Így a „főpróbát” (a felkészülést a támadásra) helyettese, az egység egyik legkiválóbb harcosa, Muki Becer vezette.

A két vezető nem sokáig tartózkodott a bázison, mert röviddel érkezésük után jelentést kaptak arról, hogy a repülőgép üzemanyagért leszállt a líbiai Bengáziban, és továbbindult Afrika belseje felé: konkrétan az entebbei repülőtérré, amely Kampala – Uganda fővárosa – közelében található. Az Entebbéből érkező első hírek szerint Idi Amin tábornok, az ugandai diktátor a terroristákat meleg fogadtatásban részesítette és „szívesen látott vendégeknek” nevezte. Úgy tűnt tehát, hogy a terroristák előzetesen egyeztettek Aminnal.

Amin, a kegyetlen és félelmetes zsarnok, vaskézrel uralkodott az országban. A hatalmas termetű tábornok egyenruháját számos kitüntetés díszítette. A *Time* magazin „Afrika vadememberének” nevezte. Egyszerű sorkatonából gyorsan hágott fel a katonai ranglétrán a vezérkari főnökségig, majd véres puccsal magához ragadta a hatalmat, és a következő címet adományozta magának: „Öfelsége Uganda Örökös Elnöke, Idi Amin altábornagy, valamennyi szárazföldi állat és a tengerekben élő valamennyi hal Ura, a Brit Birodalom Meghódítója Afrikában, különösen Ugandában”. Amin egyébként nemrégiben még mint Izrael szövetségese ejtőernyős kiképzést kapott az izraeli haderő ejtőernyős-akadémiáján, Menahem Dajan volt védelmi miniszter személyes vendégeként. Még Peresz is találkozott vele (egy vacsora alkalmával, amelyet a védelmi miniszter saját otthonában adott), és emlékezett rá, hogy Amin megnyerő modorú, de egyben rémítő figura, „dzsungelbeli, vad tájhoz hasonlított, olyan volt, mint a természet egyik megfejtetlen rejtélye”.

Később Amin megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Izraellel, mert Golda Meir miniszterelnök nem volt hajlandó eladni neki a Phantom vadászgépeket. Kiutasította az összes izraeli állampolgárt az országból, és összebarátkozott Izrael legádázabb ellenségeivel, az arab országokkal és a terrrorszervezetekkel. Azt állította, hogy az 1973-as jóm kippúri háború alatt ugandai csapatokat küldött az izraeli katonák ellen. És most, ez a féktelen, gátlástalan zsarnok kezében tartja 250 túszer életét az entebbei repülőtéren, 4000 kilométerre Izraeltől.

Amikor ez a hír „berobbant” Izraelbe, iszonyú „vihar” támadt. A lakosságot a harag és a tehetetlenség érzése járta át. A médiában is hevesen vitatkoztak arról, hogyan reagáljanak a tragikus eseményre. A túszer családjai összegyűltek, hogy közösen gyakoroljanak nyomást a kormányra. Természetesen mindannyian ugyanazt követelték: szabadítsák ki szeretteiket.

A következő napokban a helyzet kissé világosabbá vált. A terroristák egy része már Entebbében várta az elrabolt repülőgépet. Amin saját gépét küldte Szomáliába, hogy elhozassa Vadi Haddadot és néhány csatlósát. A túszerokat a repülőtér régi termináljában tartották fogva, terroristák és ugandai katonák őrizete mellett. A terroristák elválasztották a zsidókat a többi utastól, felelevenítve a kegyetlen második világháborús náci szelektálást. Eközben az egyik német terrorista, Brigitte Kuhlmann különösen hitvány módon viselkedett. Trágár szavakkal szidalmazta a zsidó utasokat, miközben mocskolódo antiszemita megjegyzéseket tett rájuk.

Vadi Haddad, miután megérkezett, átadott egy listát Aminnak az Izraelben és más országokban bebörtönzött terroristákról, követelve kiadatásukat és kicserélésüket a túszerokkal. A lista ultimátumot is tartalmazott: ha a Haddad által megjelölt határidőig Izrael nem teljesíti a követelést, társai elkezdik kivégezni a túszerokat. Amin készségesen elküldte a listát Izraelbe.

Rabin miniszterelnök a válság kezelésére miniszteri bizottságot nevezett ki. Június 29-én, a bizottság első ülésén megkérdezte a

vezérkari főnök Mordehaj „Motta” Gur tábornokot, lát-e esélyt valamilyen „katonai megoldásra”.

A 46 éves, jóképű és jovialis Gurt legendás katonaként tisztelték. Miután harcolt a függetlenségi háborúban, bevonult az ejtőernyős alakulathoz, és számos ütközetben vett részt Ariel Saron mellett. 1955-ben megsebesült az egyiptomiakkal vívott harcok során. 1967-ben ő vezette az 55. ejtőernyős dandárt, amikor az izraeli erők elfoglalták Kelet-Jeruzsálemet. Szintén ő volt az első izraeli katona, aki a Templom-hegyet elérte. – A Templom-hegy már a kezünkben van! – kiáltotta rádióján, amikor félláncaltapas páncélozott járműve felbukkant a zsidó nép legszentebb helye közelében. A jóm kippúri háború után kinevezték Izrael tizedik vezérkari főnökévé. Rabin nagyon tisztelte a tábornokot, de úgy gondolta, hogy Gur nem lát semmi esélyt az entebbei válság katonai megoldására.

Gur azonban – minden jelenlévő nagy meglepetésére – kijelentette: a válság katonai megoldása lehetséges. Javasolta, hogy dobjanak le ejtőernyős katonai egységet valahol Entebbe környékén, talán a Viktória-tó közelében. Katonái lerohanják a terroristákat, és megvédik a túszerokat egészen addig, amíg lehetőség nem nyílik hazaszállításukra. A bizottság azonban elvetette a tervet. Először is azzal érveltek, hogy az ejtőernyősök – leereszkedésük után – bizonyára nagy nehézségekbe ütköznek a repülőtér megközelítésekor. Másodszor, a terv nem tartalmazta azt, hogyan tudnák hazajuttatni a túszerokat Izraelbe. Rabin később a tervet „a disznó-öbölbeli” kudarchoz hasonlította, amikor is 1961-ben az amerikaiak csúnyán elfuserálták a kubai inváziót.

A válságot érintő vitában Rabin és Peresz kezdettől fogva mereven szemben állt egymással. Rabin meggyőződése szerint nem volt más észszerű lehetőség, csak az, hogy tárgyaljanak a géprablókkal és bocsássák szabadon a palesztin terroristákat. Peresz azonban határozottan ellenezte a terroristák elengedését, ami rombolná Izrael nemzetközi tekintélyét, és negatív hatást gyakorolna az izraeli

terrorellenes küzdelemre. Sajnos a két vezető ellentétét a köztük lévő feszült viszony is tovább fokozta, ami meglehetősen rossz hangulatot keltett a kormányülésen.

Az ülés után Peresz a Védelmi Minisztérium második emeletén berendezett irodájából átment az épület nyugati szárnyába, a haderő vezérkarának székhelyére, és azonnal magához rendelte a vezérkari főnököt meg néhány tábornokot.

– Hadd halljam, mik a terveik! – mondta az olívizöld egyenruhás tábornokok csoportjának.

– Nincsenek terveink – válaszolta Kuti Adam.

– Akkor viszont azt halljam, amijük nincs – felelte Peresz.

Ezután gyorsan kiderült, hogy – jóllehet nem dolgoztak ki tervet – néhány tábornoknak azért csak van valamilyen elképzelése. Kuti Adam például közös akciót javasolt a franciákkal, mivel végül is, mondta, az Air France francia cég, és így a francia kormányt is be kell vonni az ügybe. A 48 éves Benni Pelednek, az Izraeli Légierő parancsnokának egy „őrült”, de eredeti ötlete támadt. A légierő alapítója, a keménykötésű, igen bátor, higgadt vadászpilóta mindig is rendkívül „termékeny” elképzelésekkel állt elő. Javasolta, hogy egy nagy létszámú elitcsapat repüljön Ugandába, hódítsa meg az országot, szabadítsa ki és hozza haza a túszoikat. Az akciót a 14 Hercules („Rhino”) típusú szállító repülőgépből álló repülőszázad hajtaná végre, mivel ők képesek elrepülni Entebbéig és vissza Izraelbe.

Peresz az egyik, néhány évvel korábban tett amerikai, georgiai látogatásakor rendelte meg a Rhinókat. Akkoriban mutatta be Jimmy Carter kormányzónak új könyvét, a *David's Slinget* (Dávid parittyája). Carter a következőt mondta Peresznek: – Dávidnak csupán egy parittyára volt szüksége, de ma sokkal többel kell rendelkeznie, mégpedig Herculesekkel. – Ezzel meggyőzte Pereszt, hogy vegye meg a Georgiában gyártott Rhinókat.

Peled elképzelése kíváncsivá tette Pereszt. Első hallásra őrültségnek tetszett számára – és mások számára is –, de miután mér-

legelte a többi lehetséges megoldást, „elégé reálisnak” találta. Kollégái viszont nem osztották véleményét. Motta Gur különösen ellenezte a tervet, és kijelentette: „nem reális, és csak pusztá ábrándozás”, tehát el kell vetniük.

Peresz azonban félresöpörte a kétségeket, és megvitatta a tervet néhány vezetővel. Köztük volt Kuti Adam tábornok, a haderő vezérkarifőnök-helyettese, Benni Peled és helyettese, Rafi Harlev, Dan Somron, a gyalogság és az ejtőernyős egységek főnöke, Slomo Gazit, a katonai hírszerzés főnöke, Janos Ben-Gal, a haderő hadműveleti csoportfőnök-helyettese és néhány ezredes, köztük a kiváló tiszt, a Sajeret Matkal egykori parancsnoka, későbbi miniszterelnök, Ehud Barak. A megbeszélés a legnagyobb titokban zajlott le.

A megbeszélést követő reggelen Peresz már megkapta a bebörtönzött terroristák listáját, akiknek elengedését a géprablók követelték. A követelés teljesítése azonban már eleve rendkívül nehéznek látszott. 40 foglyot Izraelben tartottak fogva, köztük az ismert japán terroristát, Okamoto Kózt, akinek csoportja 1972-ben, a lodi repülőtéren 24 embert mészárolt le és 78-at megsebesített. A listán lévők közül hat terroristát Kenyában börtönöztek be, de a kenyai hatóságok letagadták, hogy náluk volnának. Öt személyt Németország, egyet-egyet pedig Franciaország, illetve Svájc börtöneiben őriztek. Peresz már egy gyors pillantással felmérte, hogy a gépeltérítők követelését lehetetlen határidőn belül teljesíteni. Hogyan is lehetne megszervezni a különböző – más-más törvényekkel rendelkező – országokban tartott, eltérő bűncselekményekért elítélt foglyok elengedését? És mi van akkor, ha valamelyik ország (esetleg az összes) elutasítja a bűnözők kiadását?

Rabin továbbra is kitartott az azonnali tárgyalások mellett, mert félt attól, hogy az ultimátum határidejének lejártá után a terroristák elkezdik kivégezni az ártatlan túszoikat. Peresz viszont nem tárgyalt, és azt állította, hogy Izraelnek vissza kell utasítania

a július 1-jén, 11 órakor lejáráó ultimátumot. Ugyanakkor egyetértett a tárgyalások megkezdésével, de hangsúlyozta, hogy ez csak időhúzó „taktikai manőver lehet”.

Június 30-án, szerdán Peresz eldöntötte, hogy más szempontból is megvizsgálja a kérdést. Magához rendelt három tisztet, akik Ugandában szolgáltak és együtt dolgoztak Aminnal. Kikérdezte őket Amin jelleméről, viselkedéséről és a külföldiekkel kapcsolatos magatartásáról. A tisztek szerint Amin nem merné megölni a túszoikat, de abban is biztosak voltak, hogy nem száll szembe a terroristákkal. E tudakozódáson kívül Peresz megkérte „Borka” Bar-Lev ezredest, aki annak idején csaknem baráti viszonyt alakított ki Aminnal, hogy telefonáljon az ugandai diktátornak. Az ezredesnek azonban nem sikerült felhívnia, hiába próbálkozott többször is.

Közben Peresz ismét összehívta tábornokait, hogy megvizsgálják a tervet. Ekkor azonban már nem Uganda elfoglalásáról, csak a repülőtér ellenőrzésének megszerzéséről és a túsók kiszabadításáról, hazaszállításáról tárgyaltak. Peled felvázolt egy tervet, amelynek végrehajtásában ezer ejtőernyős és tíz Rhino vett volna részt. Somron és Ben-Gal azonban úgy ítélte meg, hogy a hadművelet kétszáz katonával és három Rhinóval is sikeresen végrehajtható.

Dan Somron, a kibucban született ejtőernyős tiszt, a hatnapos háború hőse ellene volt bármilyen ejtőernyős akciónak. – Mire az első ejtőernyősöd földet ér, már nem lesz senki, akit meg kell menteni – figyelmeztette Peledet. A halk szavú, de éles elméjű és higgadt leendő vezérkari főnök biztos volt abban, hogy ha a terroristák látják leereszkedni az ejtőernyősöket, azonnal lemészárolják a túszoikat. Ezért Somron, aki a művelet főtervezőjévé vált, olyan tervet kezdett felépíteni, amelyben a repülőgépek közvetlenül az entebbei repülőtéren szállnak le, és ott teszik le a katonákat. Kuti Adam kiemelte egy Ugandához közeli leszállási lehetőség szükségességét is, amennyiben valami balul ütne ki. Mindannyi-

an az egyik kenyai reptér igénybevételét javasolták, mivel a kenyai kormány baráti kapcsolatokat ápolt Izraellel, és gyűlölte Amint. Peresz megbízta a Moszad főnökét, Jichak („Haka”) Hofi tábornokot, puhatolózzék kenyai kapcsolatainál, vajon a kormányuk engedélyezné-e az izraeli gép leszállását a nairobi repülőtéren. Peresz azonban némiképp kételkedett az eredményben, mivel Haka eléggé tartózkodónak és szkeptikusnak mutatkozott.

Ráadásul a tervezett bevetésnek továbbra is volt egy fontos és makacs ellenzője: Motta Gur vezérkari főnök, aki biztosra vette, hogy a katonai bevetés eleve kudarcra van ítélve, és egy másik, „békeesebb” megoldást kell keresni. Hangsúlyozta az Entebbével kapcsolatos hírszerzési információk teljes hiányát: gyakorlatilag alig tudnak valamit arról, mi történik az ottani repülőtéren. A repülőtér elfoglalását és a túsók kimentését „merő képzelgésnek” tartotta, Peresz mentéssel foglalkozó munkacsoportját pedig „Képzelgő Tanácsnak” nevezte.

Közben a terv egyik, valószínűtlennek látszó eleme megvalósult. Borka Bar-Lev végre elérte telefonon Idi Amint. Beszélgetésük azonban lehangolónak bizonyult, az ugandai diktátor eléggé nyersen azt javasolta, hogy Izrael késlekedés nélkül fogadja el a géprablók követeléseit.

Lényegében Rabinnak is ez volt a véleménye, és el is nyerte a kabinet támogatását a tárgyalások azonnali megkezdéséhez. Közölte minisztereivel, hogy az ellenzék vezetője, Menahem Begin is egyetért a tárgyalásokkal kapcsolatos döntésével. Bírálta Pereszt, amiért az akciót támogató vezetők meggyőzéséhez „demagóg kirohanásokat... és teljesen nevetségesen hangzó, díszes frázisokat használ”. Rabin egyébként mindvégig úgy tekintett Peresz tervére, mint merő demagógiára. Valójában azt hitte, hogy Peresz sem gondolja komolyan, amit mond. Így a legtöbb miniszter egyetértett azzal, hogy a válságot nem lehet katonai eszközökkel megoldani. Rabin idegesen azt ismételte, hogy azonnal értesíteni kellene Franciaországot az izraeli tárgyalási

hajlandóságról, illetve a terroristák feltételeinek elfogadásáról, ami lehetővé tenné a francia külügyminisztériumnak, hogy kapcsolatba lépjen Entebbével.

A dühös politikai csatározások közepette, június 1-jén jó hírek is érkeztek: a terroristák önként meghosszabbították a „kapituláció” határidejét, július 4-ig, vagyis vasárnapig. Ez bizonyára annak volt tulajdonítható, hogy Idi Amin elutazott az Afrikai Nemzetek Konferenciájára Mauritiusra. Visszatérése néhány nap múlva volt várható, és a terroristák szerették volna, ha Amin a tárgyalások idején otthon tartózkodik. Így Peresz és „Képzelt Tanácsa” váratlanul több időt kapott a menekítési terv kidolgozásához.

Kuti Adam és Dan Somron így bemutathatta a mentési terv vázlatát: a bevetésre éjjel kerül sor, a sötétség leple alatt. A Rhinók Entebbében érnek földet, a katonai egység birtokba veszi a repülőteret, megöli a terroristákat és kiszabadítja a túszoikat.

Az egész művelet, hangsúlyozta Dan Somron, egy óránál sem tartana tovább, kihasználva a meglepetés és a gyorsaság erejét. Először csak egy repülőgép száll le, de nem kér leszállási engedélyt az irányítótoronytól. Éjjel 11 órakor érkezik, közvetlenül egy brit légi járat után, amelynek ekkor kell landolnia. A Rhino a brit repülőgép „árnyékában” repül, úgy, hogy a repülőtér radarjai ne észlelhessék. A Rhinóból két, páncélozott járművön izraeli kommandósokat raknak ki, akik azonnal megrohamozzák a régi terminált, ahol a túszoikat őrzik. Öt vagy tíz perc múlva egy másik Rhino is landol, és „kidob magából” több járművet, katonákkal tele, akik birtokba veszik az új terminált, az egész kifutópályát és az üzemanyag-tárolót. Amikor a két repülőgéppel érkező katonák már végrehajtották feladatukat, két további Rhino száll le, hogy felvegye és hazaszállítsa a túszoikat.

Peresz ekkor felkérte a Moszad vezetőjét, hogy mondja el véleményét és újabb hírszerzési információit, de Hofi továbbra is csak a veszélyeket taglalta. Mi lesz, ha az ugandai katonák kézi páncéltörő rakétavetőkkal vagy géppuskákkal tüzet nyitnak és fel-

robbantják a Rhinók üzemanyagtartályait? Ebben az esetben egy vagy több Rhinóról le kellene mondani, tönkretéve a kényes – az egyes mozzanatokra épülő – akciótervet. Mi lesz az emberi veszteséggel, ha megölik vagy megsebesítik a katonákat és a túszoikat? Mi lesz, ha a terroristák egyszerűen felrobbantják az egész régi terminált, a túszokkal együtt? Tehát Hofi enyhén szólva egyáltalán nem lelkesedett a tervért.

Ezután a Peresz által létrehozott tanács tagjai apró részletekre bontották a tervet. Megvizsgálták, milyen váratlan akadályok merülhetnek fel. Például, ha az első Rhinót lövés éri és megrongálódik, de a többi repülőgép képes hazarepülni; ha a repülőtér léghárító lövegekkel rendelkezik; ha MiG vadászgépek is állomásoznak ott; ha a Rhinókban elég üzemanyag marad (vagy sem) a felszálláshoz...

Később Peresz kikérte a katonák véleményét is. – Ha éjfélkor elkezdünk Entebbében felkészülni a hazatérésre, 1 órakor felszállhatunk – mondta Dan Somron. Ő a siker eshetőségét 100 százalékra becsülte, Beni Peled 80 százalékra, Kuti Adam viszont csak 50–80 százalékra.

Peresz végül jóváhagyta a tervet, és kijelölte végrehajtásának határidejét, a következő vasárnapot, július 3-át, vagyis egy nappal a terroristák ultimátumának lejárta előtti napot. A jelen lévő tábornokok egyetértettek vele, kivéve Motta Gurt, aki makacsul ellenkezett.

– Egy ilyen hadművelet megfelelő hírszerzési információk nélkül sarlatánság!

– Motta, átgondolnád a véleményedet? – kérdezte Peresz.

– Hírszerzési információ nélkül semmi esély rá, hogy javasoljam a művelet végrehajtását. Néhány dolog, amit itt hallottam, katonai vezérkarhoz méltatlan. Ha Goldfingert akartok játszani, az más kérdés. Ha James Bondot, tegyék – de nélkülem!

Peresz később egész éjjelen át tartó heves vitába keveredett Gurrall, aki azonban nem engedett. Peresz viszont a vezérkar tá-

mogatása nélkül nem terjeszthette fel jóváhagyásra a kormánynak a tervet. Gur, noha továbbra is kitartott álláspontja mellett, nem zárkózott el attól, hogy fölállítsanak egy – a Sajeret Matkal ejtőernyős és egyéb alegységeiből álló – alkalmi köteléket az egyik kiképzőbázison, felkészülendő az esetleges rohamra, ha a körülmények úgy hoznák. A kiképzőbázist hermetikusan lezárták, és senkit sem engedtek haza, nehogy a hadműveleti felkészülés híre kiszivároгjon. Az esetleges bevetés parancsnokának Somront nevezték ki. Létre akartak hozni egy előretolt parancsnokságot a légierő egyik nagy Boeing repülőgépén, amely elkísérné a Rhinókat az ugandai légtérig, és a levegőből felügyelné a bevetést. A bázison felépítették a régi és új ugandai terminál mását, ahol a katonák többször elgyakorolták a támadást és a túszoк kimentését.

Peresz elhatározta, hogy „befagyasztja” a megegyezésre irányuló erőfeszítéseket a túszejtőkkel. Artur Ben-Natan, Izrael korábbi, Franciaországba akkreditált nagykövete éppen megérkezett Párizsba, hogy a közös kezdeményezésről tárgyaljon a repülőgépelértítőkkel kapcsolatban. A nagykövet Peresz régi barátja és a Védelmi Minisztérium korábbi főigazgatója volt. Peresz felhívta telefonon, és viráгnyelven közölte: várjon még, ne egyeztessen a franciákkal. Mondanivalóját tipikus párizsi heccelődés mögé rejtette. – Ha ma éjjel találkozol egy francia lánnyal, ne izgasd fel túlságosan magad. Egyelőre érd be a tétova flörtöléssel. Mint jó barátod, és nem csak mint barátod, azt javaslom, még ne vetkőzz le. – Ben-Natan jót nevetett, és megértette az üzenetet anélkül, hogy bármi is kiszivároghatott volna a „franciákkal való flörtölésnek” igazi hátteréről.

Julius 2-án, pénteken két, reménykeltő jelentés érkezett. Az első a Moszad főnökétől, aki tájékoztatta Pereszt, hogy Kenya, Uganda szomszédja engedélyezi az izraeli repülőgépek leszállását. A második igen meglepő forrásból, Párizsból, a Sajeret művelettervező tisztjétől, Amiram Levin őrnagytól, akit Párizsba küldtek, hogy

hallgassa ki azokat a nem izraeli túszoкat, akiket a terroristák éppen szabadon engedtek. Ők azonban még annyira rémültek és zavarodottak voltak, hogy csak kevés használható információval szolgáltak. Ám váratlanul egy öreg francia lépett oda Levinhez, és nyugalmazott francia tábornokként mutatkozott be. – Én jól tudom, mire van szüksége – mondta. Leült Levin mellé, és rövid, szakszerű leírást adott a régi terminálról, ahol a túszoкat fogva tartották, valamint a különböző termek és a túszoк elhelyezkedéséről. Sőt, magát az épületet is részletesen lerajzolta.

Más forrásokból az izraelieknek tudomásukra jutott, hogy a terroristák összesen tizenhárman vannak, beleértve a két németet és egy dél-amerikait, feltehetően a géprablók parancsnokát. A többi terrorista palesztin. Négyen részt vettek a repülőgép eltérítésében, a többiek pedig az entebbei repülőtéren várakoztak. Az ugandaiakkal szívélyes viszonyban állnak. Mindannyian kisméretű géppisztollyal, pisztollyal és kézigránátokkal rendelkeznek. A túszoкat a régi terminál főcsarnokában őrzik, a repülőgép személyzetét pedig – akik az utasok iránti lojalitásból visszautasították szabadon bocsátásukat – a női vécébe zárták.

Ezenkívül, egy hírszerzői jelentés szerint, hatvan (egy zászlóaljnál kevesebb) ugandai katona őrzi a túszoкat. A régi terminálban a terroristák falat húztak fel ládákбól, amelyek – a jelentés szerint – robbanóanyagot tartalmaznak. A hírszerző forrás viszont semmilyen vezetékot nem látott a ládák közelében, és nem vett észre előkészülteket, amelyek arra utaltak volna, hogy a terroristák fel akarnák robbantani őket.

A Moszad – felkészülve arra, hogy esetleg jóváhagyják a bevetést – Entebbébe küldött egy külföldi repülőgépet azzal a legendával, hogy műszaki hiba miatt került oda. A repülőtér felett körözött, és rádióгn segítségért esedezett, miközben fedélzetéről a felderítők lefényképezték az épületeket, a leszállópályákat és a repülőtér technikai felszerelését, valamint az ott állomásozó két katonai helikoptert és nyolc MiG vadászrepülőgépet.

Peresz az új információkkal „felfegyverkezve” Motta Gur hivatalába sietett, és ismertette őket vele. Észrevette, hogy a jó hírek hallatán „Gur szeme felragyogott”. A vezérkari főnök nagy lelkesedéssel fogadta a híreket, és álláspontja gyökeresen megváltozott. Miután meggyőződött arról, hogy elegendő információ áll rendelkezésére, az entebbei mentési művelet elkötelezett támogatójává vált.

Peresz átrohant a miniszterelnöki hivatalba is. Rabin irodája egy kőhajításnyira a Védelmi Minisztériumtól, egy festőien szép épületben, egy szerény, könyvekkel teli szobában volt, ahol még David Ben-Gurion a függetlenségi háború nagy hadműveleteit tervezte. A miniszterelnök meglehetősen langyosan reagált. Cigaretta gyújtott, és megkérdezte: – Mi lesz, ha az ugandaiak azonosítják és lőni kezdik a leszálló gépet?

Peresz jelentette, hogy a légierő parancsnoka szerint a repülőgép le tudna szállni anélkül, hogy támadás érné. A Moszad főnöke, aki jelen volt a megbeszélésen, ekkor már kifejezte „óvatos” egyetértését.

A „Képzelt Tanács” következő ülésén az egyik tiszt javasolta, hogy alkalmazzanak Amin-hasonmást. Amikor a Rhinók megérkezését tervezik, Amin még az Afrikai Nemzetek Konferenciáján lesz. Talán be lehetne szerezni az övéhez hasonló fekete Mercedest, amely az izraeli csapatok előtt haladhatna. A kocsiban egy feketére festett izraeli katona, Amin hasonmása ülne. Az éjszaka közepén az ugandaiak nem tudnák egyértelműen azonosítani az autóban ülő „elnököt”, és szabaddá tennék előtte az utat. Gur elfogadta a javaslatot, és azonnal intézkedett egy nagy Mercedes beszerzéséről.

Parancsot adott arra is, hogy a kiválasztott elit alegységek szünet nélkül folytassák felkészülésüket. Parancsnokaik pontosították a műveleti tervet, figyelembe véve minden apró távolságot és percet, minden egyes katona és gépjármű mozgását, illetve feladatát. Természetesen a legkritikusabb mozzanat az első Rhino leszállása lesz. Gur részletezte az ütemtervet: – A repülőgép leszálló reflek-

torainak bekapcsolásától a megállásig – két perc. További két perc a katonák kiszállásáig. Öt perc a konkrét művelet megkezdéséig...

Peresz, Gur és Hofi a miniszterelnöki irodába sietett. Gur részletesen ismertette a tervet, amely alapvetően elnyerte Rabin tetszését, de kijelentette, hogy a végső jóváhagyást a szombati rendkívüli kabinetülés adja meg, röviddel a repülőgépek tervezett indulása előtt. A hadművelet a „Gömbvillám” fedőnevet kapta.

A kabinetülés közben Peresz egy rövid feljegyzést készített, amelyet odanyújtott Rabinnak:

„Jichak – ezek a legutolsó finomítások a terven. Az eredetileg elképzelt ugandai reptéri szervizautó helyett egy elnöki zászlóval díszített Mercedes gurul ki a repülőgépből. Ez azt a látszatot kelti majd, hogy Idi Amin hazatért Mauritiusról. Nem tudom, ez működni fog-e, de mindenestre érdekes trükk lenne.”

A haderő tervező tisztjei nem találtak Aminéhoz hasonló fekete Mercedest, de Gázában hozzájutottak egy hasonló méretű fehér autóhoz, amelyet azonnal az indulási helyre szállítottak és feketére festettek. Már ott volt Idi Amin „dublőre” is, akinek az arcát feketére mázolták.

És ekkor, amikor már csaknem minden részlet nagy nehezen összeállt, váratlan probléma merült fel. Peresz korábban meghívott ebédre a házába egy fontos külföldi vendéget, a lengyel-amerikai Zbigniew Brzezinski professzort, a Carter-adminisztráció későbbi nemzetbiztonsági tanácsadóját, aki most érkezett meg. Peresz Gurt is meghívta, de ő kénytelen volt lemondani a meghívást, mivel váratlanul meghalt az apósa.

Szonja, Peresz felesége kedvesen fogadta Brzezinskit, és különlegességet, mézes sült csirkét készített számára. Ebéd közben Brzezinski váratlan kérdéssel lepte meg a házigazdát.

– Miért nem küldtök haderőt Entebbébe, hogy kimentsék a túszokat?

A hadügyminiszter szava néhány pillanatra elakadt. Később azonban, eldöntve, hogy nem fedi fel a titkot, elmagyarázta, miért

lehetetlen kivitelezni a mentőakciót. Entebbe túl messze van, Izrael nem rendelkezik elegendő hírszerzési információval, valamint MiG vadászgépek és ugandai zászlóaljok állomásoznak a repülőtéren.

Brzezinskit azonban nem tudta meggyőzni.

*

A „Képzelt Tanács” utolsó ülésén a résztvevők már bizakodtak a bevetés sikerében. A tisztek feltették Peresnek a legutolsó kérdéseket:

– Ha az irányítótorny követeli a repülőgépektől, hogy azonosítsák magukat, válaszolunk?

Peresz és Gur eldöntötte: a pilóták nem válaszolnak.

– És mi lesz az Air France személyzetével?

– Hazahozzuk őket – mondta Peresz –, mindenképpen úgy bánunk velük, mintha izraeliek lennének.

A küldetést végleg eldöntő kormányülés közeledtével Peresz megkérdezte Gurt:

– Mikor kell a gépeknek felszállniuk?

A vezérkari főnök rövid gondolkodás után válaszolt: – A Ben-Gurion repülőterétől a Sínai-félszigeti Sarm es-Sejk felé éjjel 1 óra-kor, utána Sarm es-Sejktől 4 és 5 óra között.

Ez viszont azt jelentette, hogy a gépeknek még a végső döntést meghozó kabinetülés előtt el kell indulniuk. Peresz tehát a legfelső jóváhagyás nélkül is engedélyezte a felszállást. Azzal érvelt, hogy ha a kormány nem engedélyezi a bevetést, a repülőket még megfordulhatnak és visszatérhetnek.

Szombaton éjjel 2.30-kor összeült a kabinet, ami sábbátkor rendkívüli eseménynek számított, és csak ritkán esett meg Izrael történetében. Rabin biztosította teljes támogatását, így mind a három főszereplő – a miniszterelnök, a védelmi miniszter és a vezérkari főnök – egységes álláspontot foglalt el. Rövid egyeztetés után a kabinet szavazott, és egyhangúan jóváhagyta a Gömbvilám-művelet végrehajtását.

3.30-kor rádióon elküldték a jó hírt Sarm es-Sejkbe, és 14 perccel később a négy Rhino is elindult; fedélzetükön 180 elit katonával és fegyverzetükkel, gépjárműveikkel és a fekete Mercedesszel. A katonák gyorsan elhelyezkedtek a Hercules nagy gyomrában a fémpadlón, és megpróbáltak aludni. Kicsivel később, az Oryx (Boeing) repülőgépre települt vezetési törzs is felszállt, amelyet egy másik Oryx követett. Orvosi részleggel és felszereléssel megrakva repült Nairobi felé. Tehát megkezdődött a 4000 kilométeres utazás.

*

11.00-kor, kezdtek felvillanni az entebbei takarékvilágítás fényei. A Rhinók igen magasan repültek, hogy elkerüljék az útjukba eső radarállomások sugarait. Egy perccel később az első Rhino leszállt a kivilágított repülőterre, a brit légi járat „radarárnyékában” megbújva. Előregurult a leszállópályán; csodálatos módon az irányítótorny nem észlelte az érkezését.

A „Doron és a Tali” katonái kiugráltak a repülőgépből, és égő fáklyákat raktak le pálya megvilágítása céljából, mivel számítottak arra, hogy az ugandaiak – biztonsági megfontolásból – néhány perc múlva kikapcsolják a kifutópálya fényeit az érkező Rhinók előtt. A katonák a lassan haladó Rhino előtt rohantak, és 500 méteres szakaszon sorban lerakták fáklyáikat. Majd a Rhino megállt, „kibocsátotta” a Mercedest és két Land Rovern, amelyek a régi terminál felé hajtottak. A fekete Mercedesben ülő „Idi Amin” mellett ott gubbasztott Joni Netanjahu, Muki Becer, Giora Zussman és egy-két emberük.

Már csak 100 méterre voltak a régi termináltól, amikor két ugandai katona termett előttük. Az egyik elfutott, de a másik az autóra szegezte fegyverét, és megpróbálta megállítani. Joni és Giora előhúzta hangtompítós pisztolyát, de Muki rájuk szólt: „Ne lőjetek”, mivel azt gondolta, hogy az ugandai katona nem nyit tüzet. A katona azonban fenyegetően megcélozta őket, ezért a két tiszt rálőtt, először pisztollyal, majd Kalasnyikovval is. A lövések

hangja fülsiketítően visszhangzott a sötét éjszakában, emiatt az izraeliek elvesztették a meglepetés erejét. A gépkocsik – ahelyett, hogy elérték volna a régi terminál bejáratát – kénytelenek voltak megállni, 45 méterre a régi irányítótornytól. A kommandósok leugráltak és az épület felé rohantak, miközben lelőttek egy másik, útjukat álló ugandai katonát.

Muki és emberei egy oldalsó ajtón törtek be a régi terminálba. A régi indulási csarnok ki volt világítva, és a túsok a padlón feküdtek, többségük éppen aludt. Muki és társai azonnal megölték azt a négy terroristát, akik a csarnok sarkából felügyelték a túsokat. Csak az egyiknek volt ideje arra, hogy előhúzza fegyverét és visszalőjön, a többiek azonnal meghaltak. A katonák megafonon keresztül héberül figyelmeztették a túsokat, hogy maradjanak fekvve, de sajnos némelyikük akaratlanul is felemelkedett és így lövést kapott. Közülük hatan megsérültek, hárman pedig meghaltak. E szerencsétlen veszteség ellenére a bevetés első szakasza sikerrel zárult. Csupán 15 másodperc telt el az után, hogy lelőtték az első ugandai katonát, és mégis sikerült elfoglalniuk az indulási csarnokot. Tehát az akció első fázisa sikeresen befejeződött, és négy terrorista holtan feküdt a csarnok padlóján.

Miközben Muki Becer átfésülte az indulási csarnokot, rádióüzenetet kapott Tamir Pardo századostól, a Sajeret 23 éves híradós tisztjétől (a Moszad későbbi főnökétől), aki közölte, hogy Jonit találat érte a csarnok bejárata melletti kertben. – Muki, vedd át a parancsnokságot – mondta sietve Pardo, aki éppen lelőtte a Jonit megsebesítő ugandai katonát. Később valaki azt állította, hogy Jonit a régi toronyból tüzelő katonák lőtték meg, mások szerint viszont a terroristák lövedéke találta el.

A katonaoorvos hamarosan megérkezett és a Rhinóhoz vitette Jonit. Muki az adóvevőjén jelentette, hogy átveszi a parancsnokságot. A kommandósok módszeresen átfésülték az épület folyosóit és csarnokait. A „kis csarnokban”, az indulási csarnok mögött senkit sem találtak, de amikor Giora katonái behatoltak a VIP

váróba, két ugandai katonába ütköztek, akiket azonnal lelőttek. Váratlanul két, európai kinézetű férfi tűnt fel az izraeli katonák előtt, akik nem vették tudomásul a felszólítást, hogy azonosítsák magukat. Az izraeliek először túsoknak gondolták őket, de amikor a férfiak nem válaszoltak a felszólításra, a katonák rájöttek, hogy terroristákra bukkantak, és azonnal tüzet nyitottak rájuk. Az egyiknél gránát volt, amely felrobbant, így mindketten meghaltak.

Miközben Giora emberei megtisztították a VIP várót, a többiek megölték a vámosteremben és a második emeleten tartózkodó ugandai katonákat. A repülőtéren állomásozó közel 60 katona közül csak tizenkettőt öltek meg, a többiek elmenekültek.

A repülőtér fényei váratlanul kihunytak, és Entebbe teljes sötétségbe borult. Szerencsére a kihelyezett izraeli fáklyák megvilágították a leszállópályát, és a többi Rhino gond nélkül leszállhatott, kirakodhatta a megerősítő alegységeket és a páncélozott járműveket.

Otthon, Izraelben Rabin, Peresz és Gur aggódva hallgatta az Entebbéből érkező rádiójelentéseket. Éjjel 11.11-kor a rádióban Dan Somron rekedt hangja hangzott fel: – Minden rendben, később még jelentkezem. – Nyolc perc múlva ismét megszólalt: – Apály van – ez azt jelentette, hogy az összes repülőgép rendben megérkezett. Kódolt üzenetét egy másik követte: – Palesztina – jelezve, hogy megkezdték a régi terminál elleni rohamot. Dzsipjével Somron is az épülethez robogott, és onnan adta ki a parancsokat.

A régi terminálban és környékén fegyverek ropogása hallatszott, az újonnan érkező alegységek támadásba lendültek. Saul Mofaz őrnagy félláncaltapasának fegyvere egy halálos lövéssel elnémította a régi irányítótornyot. Mofaz ejtőernyős egysége két összecsapásban megsemmisített nyolc ugandai katonát, majd csatlakozott a régi terminált átfésülő erőkhöz.

Matan Vilnai ezredes az új terminálhoz vezette kommandósait. Miután betörték az épületbe, a vakítóan megvilágított termek fényei hirtelen kialudtak, így a katonák teljes sötétségben folytatták

az akciót. Az eredeti terv szerint nem kellett tüzelniük az ugandai katonákra, engedve, hogy elmeneküljenek, de két esetben le kellett tartóztatniuk az ugandaiakat, akiket bezártak a terminál irodáiba. Közben Vilnai két lövést hallott az épület északi részéből. A lépcsőn sebesülten feküdt egyik katonája, Surin Hersko őrmester, akit valószínűleg az egyik biztonsági őr lőtt meg. Az őrmestert társai gyorsan hátravitték, és folytatták az előrenyomulást, de a sötétben nem találták meg az új irányítótorony bejáratát.

Habár Vilnai és emberei nehézségbe ütköztek, a harc már a vége felé járt. A katonák elfoglalták a repülőteret. A parancsnokok megtalálták az üzemanyagraktárakat, de eldöntötték, hogy Entebbében nem töltik fel a Rhinókat, mivel ez két órával késleltette volna az indulást. Matan Vilnai és az elsőként érkezett Rhino kapitánya, Sani ezredes javasolta Somronnak, hogy ne késlekedjenek, és csak akkor tankoljanak, ha okvetlenül szükséges. Somron beleegyezett, hogy Nairoiban vegyenek fel üzemanyagot. Ott Ehud Barak parancsnoksága alatt már egy katonai alegység várakozott, valamint egy légi szállítású kórház, 12 orvossal és két műtővel.

Entebbében, a régi terminálban a túsók megdöbbenek, látva az izraeli katonákat és villámgyors akciójukat, amelyben megölték fogvatartóikat. Mindez hihetetlen csodának tűnt számukra. Amikor ámulatukból magukhoz tértek, a katonák köré sereglettek, és örömmámorban, hálásan ölelgették és simogatták őket. Néhányan sírtak, mások pedig imát mormoltak. A katonák azonban gyorsan véget vetettek az eufóriának. Felszólították a túsókat meg az Air France legénységét, hogy szedjék össze a holmijukat, majd rendben kivezették őket az épületből. A sötétben megszámolták őket, hogy megbizonyosodjanak: az összes túszt megtalálták.

Éjjel 11.32-kor Tel-Avivban felhangzott a rádióban a jelszó: – Jefferson – azaz megkezdődött a túsók evakuálása. Egy perccel később pedig a következő hallatszott: – Vigyél mindent Galileába – vagyis a túsók beszálltak a Rhinókba.

A katonák a sebesülteket és a keresztűznek áldozatul esett túsókat testét berakták a repülőgépekbe. Egy idős izraeli nő, Dora Bloch hiányzott, őt a hirtelen jelentkező betegsége miatt az ugandaiak korábban a kampalai kórházba vitték, majd ott később megölték.

Minden egyéb rendben, a tervnek megfelelően zajlott, de 11.50-kor a tel-avivi Védelmi Minisztérium tetején elhelyezett, rendkívül érzékeny antenna elszomorító kódüzenetet fogott el, amely „Mandulaliget”, azaz Joni Netanjahu Sajeret-alegysége és az entebbei katonaorvos között hangzott el. A lakonikus orvosi üzenet „Két Jekatyerináról”, vagyis két sebesültről tájékoztatott, de nem nevezte meg őket.

A katonák járműveikkel visszatértek a Rhinókhoz. Omer Bar-Lev főhadnagynak, a korábbi vezérkari főnök fiának alegysége felrobbantotta a repülőtéren állomásozó nyolc MiG-et, nehogy üldözőbe vehessék a sokkal lassabban hazafelé haladó Rhinókat.

11.51-kor megérkezett a rádióüzenet, amelyért mindannyian imádkoztak: – Karmelita-hegy. – Vagyis a mentési művelet sikeresen befejeződött, és az összes repülőgép felszállt.

„A szívünk majd kiugrott örömünkben”, írta később örvendezve Simon Peresz a naplójában.

Miután a gépek elhagyták Entebbt, Peresz utasította Borka Bar-Levet, Idi Amin korábbi barátját, hogy hívja fel Tel-Avivból a diktátort. Peresz azt gondolta, hogy Amin talán már visszatért Mauritiusról. Borka meglepődött, amikor Amin személyesen vette fel a kagylót. A tervezettnél hamarabb érkezett haza Kampalába.

Borka a jól megtervezett és begyakorolt szöveget adta elő, amelyből úgy tűnhetett, hogy Amin titokban bekapcsolódott a mentésbe; ez ellentétet szíthat a diktátor és a terroristák között, akiket egyébként annyira lelkesen támogatott. A haderő rögzítette a beszélgetést:

– Azért hívom, elnök úr, hogy megköszönjem, amit tett!

– Igen – mondta Amin. – Magának is javaslom, hogy fogadják el a barátaim követeléseit.

Borka kissé meghökkent, de így válaszolt: – Szeretném megköszönni, amit a túszerért tett.

– Igen, igen – válaszolta Amin. – Tárgyalniuk kell a barátaimmal, és meg kell ejteniük a cserét velük. A túszer és a foglyok is kiszabadulnak.

A párbeszéd néhány percig még folytatódott, amíg Borka rá nem jött: Amin még nem tud a túszer kiszabadításáról. Még nyugodtan ült a palotájában, csevegve az ultimátumról és az elkövetkezendő tárgyalásokról, mit sem tudván arról hogy az izraeliek Entebbében jártak, kiszabadították a túszerkat, és hazarepültek. Egyetlen tisztje sem merte jelenteni neki, hogy a palotájától néhány kilométerre tűzharc zajlott, a terroristák meghaltak és a túszerkat úton vannak Izrael felé.

– Köszönöm, uram – motyogta döbbenten Borka, és letette a kagylót.

Az összes repülőgép rendben landolt Nairobiban. A katonai csoport ellátta a sebesülteket, és a pilóták feltöltötték üzemanyaggal gépeiket. Röviddel később a Rhinók elindultak Izraelbe.

A hosszú utazás alatt csak kevés kiszabadított túszer tudott aludni. Túlságosan izgatottak voltak az átéltek miatt. Amikor a haderő szóvivője a következő rövid bejelentést tette a küldetésről: „A haderő ma éjszaka az entebbei repülőtérről kiszabadította a túszerkat, valamint az Air France személyzetét”, az öröm és a lelkesedés soha nem tapasztalt hulláma söpört végig az egész országon.

A katonai vezérkar is örömmámorban úszott, amikor Motta Gur tájékoztatta a túszerkat a bevetés sikeréről. – Már most, a legelején sem tudom összefoglalni a műveletet anélkül, hogy ne hangsúlyoznám egy ember központi szerepét, lelkesedését és befolyását a művelet végrehajtásában, aki alsó és felső szinten egyaránt nyomást gyakorolt a bevetés érdekében. Ez az ember a védelmi miniszter, aki minden elismerést megérdemel – mondta rövid beszédében.

A miniszterelnök irodájában, Rabin és Peresz lelkesen köszöntette a kneszet tagjait, Begint, Rimaltot és Jichak Navont, a védelmi és külügyi bizottság elnökét. Rabin tájékoztatta Golda Meirt, miközben Peresz felébresztette feleségét, Szonját. A fantasztikus hír elterjedt az egész világon, mindenünnen megdöbbenést és csodálatot tükrözö üzenetek érkeztek Izraelbe.

Kicsivel később azonban az öröm áradatát fájdalmas hírek szakították meg. Gur a védelmi miniszter irodájába érkezett. Simon Peresz éppen a szűk priccsén feküdt, és megpróbált aludni.

– Simon, Joni meghalt – közölte Gur. – A hátán érte a találat. Valószínűleg a régi irányítótornyból lőtték le. A golyó a szívébe hatolt.

Peresz kétségbeesésében elsírta magát.

A következő napon, 1976. július 4-én (az Egyesült Államok kiáltásának 200. évfordulóján), a túszerkat kimentö repülőgépek Izraelbe érkezésekor a repülőtéren zászlókat lengetö, ünneplö tömeg várakozott. A küldetés legendává vált Izraelben és az egész világon. Cikkek, könyvek, tévé- és mozifilmek dicsérték az izraeli katonák hősiességét. Más nemzetek úgy értékelték a bevetést, mint a bátorság, az önfeláldozás és a lenyűgözö katonai teljesítmény szimbólumát.

Az izraeli katonák megöltek minden terroristát, aki részt vett a repülőgép eltérítésében és a túszerkat entebbei fogvatartásában. Az egyetlen életben maradt terrorista Vadi Haddad, a Népi Front vezetője volt, aki még az izraeli roham előtt eltávozott Entebbéből. Jól tudta, hogy ezentúl az izraeliek célkeresztjében lesz, így Bagdadba menekült abban a reményben, hogy ott biztonságban élhet. A Moszad két éven át kereste, mire megtalálta. Az izraeli ügynökök kiderítették Haddad gyengéjét: imádta a finom belga csokoládét. A Moszad ki nem mutatható méreggel „megízesített” egy doboz Godivas csokoládét, amelyet izraeliek által szervezett egyik helyettese adott át Haddadnak, aki az egészet egymaga befalta. Néhány héttel később a beteg „föterroristát” kritikus

állapotban sürgősen Kelet-Németországba szállították, ahol 1978 márciusában bevégezte kártékony pályafutását.

Még ugyanabban az évben Amin diktatúrája is összeomlott egy olyan háború következményeként, amelyet ő maga szított a szomszédos Tanzániával. Amin először Líbiába, majd Szaúd-Arábiába menekült, ahol 2003-ban halt meg.

*

A haderő entebbei küldetését az izraeliek rendkívül nagy sikerként tartották számon, de Joni Netanjahu halála sötét árnyéket vetett az ünnepi hangulatra. A haderő a küldetés kódnevét, a Gömbvillámot is Jonatan-műveletre keresztelte át.

– Volt-e egyáltalán olyan teher, amelyet ne raktunk volna Joni és bajtársai vállára? – magasztalta őt és társait Peresz a temetésén. – Megbíztuk őket a haderő legveszélyesebb feladataival, a legmerészebb műveletekkel, olyanokkal, amelyeket hazájuktól legtávolabb, az ellenséghez legközelebb kellett végrehajtaniuk, az éjszaka sötétjében és a harcosok magányában, állandó veszély közepette, békés és háborús időkben egyaránt. Vannak idők, amikor a nemzet sorsa egy maroknyi önkéntes önfeláldozásán múlik... Jonatan hősieks parancsnok volt. Ő a bátorságával mindig legyőzte ellenségeinket. Bölcs bátorságával mindig megnyerte barátai szívét. Nem félt a veszélyektől, de a győzelmei sohasem tették elbizakodottá. Önfeláldozása az egész nemzetet büszkeséggel tölti el.

Simon Peresz idézte Dávid király bibliai sorait is, amikor Jonatan barátját gyászolta: „Sajnálak testvérem, Jonathán, kedves valál nékem nagyon, hozzám való szereteted csudálatra méltóbb volt az asszonyok szerelménél.” (2Sám 1,26).

Kiegészítés: Simon Peresz elnök

„Már az első pillanatban eldöntöttem, hogy nem engedek a terroristáknak. Valahogyan meg kellett találnunk a túsók kiszabadításának módját. Ehhez támogatást kaptam néhány kiváló tábor-

noktól: Somrontól, Adamtól, Gazittól és közeli munkatársaitól. Kezdetben csak nagyon bizonytalan tervet tudtunk felvázolni, de óráról órára tovább tökéletesítettük és pontosítottuk. Ennek ellenére, úgy éreztem, teljesen egyedül vagyok.

A miniszterelnök kész volt kicserélni a bebörtönzött terroristákat a túsókkal, és ehhez elnyerte a kormány többségének támogatását. Még a merész aktivista, Menahem Begin is egyetértett vele. Motta Gur vezérkari főnök gyakorlatilag kifigurázta a mellém álló kis csoportot: terveinket James Bond-sztoriknak, a csoportunkat »Képzelt Tanácsnak« minősítette. Tisztában voltam azzal, még ha jó tervet hoznánk is össze, akkor sem tudnánk elfogadtatni a kabinettel, ha nem nyerjük el a vezérkari főnök és a miniszterelnök támogatását. Elhatároztam, hogy megpróbálok legalább néhány minisztert meggyőzni. Elmentem Haim Zadok igazságügyi miniszterhez, aki Rabin miniszterelnök erős híve volt, de mindig nagyon bölcs és objektív magatartást tanúsított. A legnagyobb titokban feltártam neki a tervet. Nagyszerű terv mondta, támogatni fogom a kabinetben.

Újabb bátorítást kaptam barátomtól, Menahem Dajantól, a korábbi védelmi minisztertől. Mosét a tel-avivi Capricio étteremben találtam meg, ahol ausztrál vendégeivel tartózkodott. Én csodáltam Dajant, és sokra értékeltem a véleményét. Rendeltünk két pohár bort, és átültünk egy másik asztalhoz. Elmondtam neki a tervünket, amelynek hallatán, emlékszem, felcsillant a szeme. »Ragyogó terv – mondta –, száz százalékgig támogatom.«

Motta Gur azonban továbbra sem volt hajlandó jóváhagyni a tervet. Csak a legutolsó pillanatban, péntek reggel vittem el hozzá az új, részletes, Entebbéről, a túsókról és az őket őrző terroristákról készült hírszerzési anyagot. Ez a jelentés aztán megváltoztatta Motta véleményét, aki a bevetés fontos támogatójává vált.

Ekkor végre elmehettünk Rabinhoz, és kérhettük a jóváhagyását.”

Kiegészítés: Tamir Pardo, a Sajeret Matkal rádiós tisztje, a Moszad későbbi igazgatója

„Sok hős harcolt ebben a bevetésben. Valamennyien, akik részt vettek a műveletben – bármilyen minőségben –, helyet érdemelnek az Entebbe-panteonban. A vezetők jól megtervezték a bevetést, de aki meghatározta a légierő feladatait, külön dicséretet érdemel. Elrepülni a négy Herculessel Afrika szívébe, leszállni észrevétlenül, kirakodni az izraeli erőket a gép sérülése – sőt egy lövés – nélkül, majd visszatérni a kimentett túsokkal: mindez olyan tett volt, amelyet csak magasztalni lehet. Ido Ambar repülő ezredest, a tervezőcsoport vezetőjét külön elismerés illeti. A parancsokat a tábornokok írják alá és a vezető tisztek adják ki, de azok a katonák, akik nappal és éjjel, nagy szakértelemmel és kreativitással hajtják végre őket, néha árnyékban, háttérben maradnak.

Mi alkottuk a rohamcsapatot, ezért alapos felkészítést kaptunk. Mindegyikünk pontosan tudta, hol a helye a harcalkzatban és mi a konkrét feladata. A hosszú repülőúton mindvégig arra koncentráltam, hogy aludjak egy kicsit és közben el ne hanyjam magam. A gép ugyanis hevesen rázkódott és fel-le liftezett, miközben különböző magasságokban és pályán repült.

23 éves voltam, százados. A régi terminál megrohamozása közben az első Land Roverben kuporogtam, amely a Mercedes előtt haladt. Amikor megkezdtük a támadást, Joni mellett tartózkodtam. Csupán egy méterre volt tőlem, amikor eltalálták. Előttünk egy ugandai katona állt, és hevesen tüzelt ránk. Lelőttem. Szerintem ő volt az, aki megölte Jonit, de mások úgy vélik, hogy a régi irányítótornyot őrző katona vagy egy terrorista találta el.

Jonit mint parancsnokot nagyra becsültem. Láttam akció közben, és fontos szerepet játszott az entebbei bevetés sikerében. Amikor elesett, fölé hajoltam, és láttam, hogy súlyosan megsebesült. Azonnal értesítettem az orvost, és rádión felhívtam Muki Becert, Joni helyettesét, hogy vegye át a parancsnokságot. Ké-

sőbb csatlakoztam Giora Zussman katonáihoz, és velük együtt hatoltam be a régi terminálba. Az egész művelet csak néhány percre tartott.

Másnap hazatértünk a túsokkal Izraelbe. Engem Jeruzsálembe vezényeltek, hogy közöljem Joni családjával fiuk elestét és beszéljek nekik Joni utolsó perceiről. Nagyon fájdalmas feladat volt!”

ELSŐ RÉSZ

HOGYAN IS KEZDŐDÖTT?

30 évi brit uralom után, 1948. május 14-én, a brit hadsereg és adminisztráció elhagyja Palesztinát. Ugyanazon a napon David Ben-Gurion – a Tel-avivi Szépművészeti Múzeumban kikiáltja Izrael függetlenségét. Hat hónappal korábban, 1947. november 29-én az ENSZ megszavazza Palesztina felosztását egy zsidó és egy arab államra, az arabok azonban elutasítják a felosztást. A helyi palesztin arabok, valamint Egyiptom, Szíria, Libanon, Jordánia és Irak fegyveres erői, továbbá az egész Közel-Keletről összeverbuválódott arab egységek elhatározzák, hogy megtámadják és felszámolják a zsidó államot. Az izraeliek David Ben-Guriont miniszterelnökké és védelmi miniszterré, Jigael Jadint, a későbbi világhírű régészt pedig megbízott vezérkari főnökké választják.

Megmenteni Jeruzsálemet, 1948

1948. május 24-én, miközben dúlt a függetlenségi háború, David Ben-Gurion magához rendelte Jigael Jadint. Odalépett Palesztina falra akasztott térképe elé, és rábökött a latruni útkereszteződésre.

– Támadjanak! Támadják meg mindenáron – kiáltotta. Jadin nemet mondott.

Ben-Gurion, a 62 éves, lengyel születésű, tömzsi, előreugró állú, kihívó arcú, szúrós barna szemű „Öreg” ábrázatát két, bozontos hófehér hajcsomó keretezte, amelyek mint valami szárnyak lebegtek a halántékán. Jigael Jadin csak feleannyi idős volt, vékony fiatalember, aki kezdett kopaszodni, és dús bajuszt viselt. A háború előtt a Héber Egyetemen tanult, követve apja, az ismert régész nyomdokait.

Ben-Gurion nagyon aggódott a jeruzsálemi helyzet miatt. A város zsidó részét körülvette és ostrom alatt tartotta az Arab Légión – Jordánia első osztályú hadserege. A védők éheztek és szomjaztak, fegyverzetük nagyon hiányos volt, Jeruzsálemet az azonnali őszeomlás fenyegette. Ben-Gurion úgy vélte, ha Jeruzsálem elesik, azt az újonnan született zsidó állam sem éli túl. A trappista monostor mellett a latruni erőd – amelyet a jordán elit alakulatok foglaltak el – ellenőrzése alatt tartotta a part menti síkságról Jeruzsálembe vezető utat. Az ostromzár feltöréséhez el kellett foglalni az erődöt.

Jadin azonban mást tartott szem előtt. Az arab haderők mélyen behatoltak Izrael területére. A szír csapatok elérték a Jordán-völgyet, az irakiak megközelítették a Földközi-tengert, azzal fenyegetve, hogy kettévágják az országot; az egyiptomi expedíciós erők táborot ütöttek a Lákis folyó partján, 35 kilométerre Tel-Avivtól. Jadin szerint Izraelnek először az egyiptomiakat kell feltartóztatnia.

Ben-Gurion azonban csak tovább ismételte: először Latrunt kell elfoglalni. Semmi nem ennyire fontos. Parázs vita támadt ketten között, és Jadin mérgesen a Ben-Gurion asztalát borító üvegablakra csapott, amely összetört az ütés alatt. Az „Öreg” azonban nem engedett, ragaszkodott álláspontjához. Végül Jadin feladta, és táviratot küldött a hetedik dandár parancsnokának, megismételve Ben-Gurion parancsát: „Támadjanak mindenáron!”

A következő hetekben az izraeli katonák több hullámban megrohamozták a Latrun-erődöt, de az ismételt támadások is kudarcra végeztek. Az izraeli katonák százai haltak vagy sebesültek meg, de az Arab Légión minden támadást visszavert. Közben az ENSZ-küldöttek lázas tárgyalásokat folytattak, hogy segítsenek

tető alá hozni egy ideiglenes tűzszünetet az izraeliek és az arabok között. Ben-Gurion tudta, ha akkor születik meg a tűzszüneti megállapodás, amikor Jeruzsálem még ostrom alatt áll, ez a tény véglegesen bekerül az ENSZ-jelentésekbe, és Izraelnek nem engedik meg, hogy Jeruzsálemet erősítéssel és fegyverekkel lássa el. Vagyis a Szent Város elesik, és vele együtt Izrael is.

Miközben a Latrun-erőd továbbra is lezárta az utat, Arie Tepper, annak a Harel dandárnak az egyik szakaszparancsnoka, amely még Jeruzsálem közelében harcolt, kihallgatást kért a dandárparancsnoktól, egy szőke tisztől, akit Jichak Rabinnak hívtak. Engedélyt kért, hogy megpróbáljon gyalog eljutni a part menti síkságra, mert testvére elesett a harcokban, és meg akarja látogatni gyászoló anyjukat. Rabin nemcsak eltávozási engedélyt adott neki, hanem kijelölt három katonát a kíséretéül. Az éj beálltával a négy katona meredek lejtőkön és kanyargó patakokon óvatosan elosont egy ellenséges járőr mellett, és végül eljutott a síkságra a Hulda kibucba.

A kibuc lakói megdöbbenve fogadták a katonákat. Kiderült, hogy néhány ütközet után az izraeli erőknek sikerült ellenőrzésük alá vonni egy keskeny földszívet Hulda és a Jeruzsálem felé irányuló ösvények között. A sáv Latruntól nyugatra helyezkedett el, és egy hegygerinc elrejtette az ellenség szeme elől. Hihetetlen felfedezés volt ez, amely lehetőséget nyújthat egy Jeruzsálembe vezető alternatív út kiépítéséhez, elkerülve a halálos Latrun-erődöt.

Néhány nappal később az új útvonalon százötven katona érte el Jeruzsálemet, az első erősítés Rabin dandárja számára. A haderők azonban nem gyalogösvényekre, hanem valódi útra volt szüksége, amelyen fegyvereket és csapatokat szállíthat az ostromlott városba. David Marcus tábornok, a frontparancsnok elhatározta, hogy megkísérli a síkságon dzsippel megközelíteni Jeruzsálemet. A magas, vidám és okos Marcus eredetileg amerikai ezredes volt; a brooklyni fiú elvégezte a West Point-i tiszti iskolát és a jogi egyetemet, majd a második világháborúban önkéntesként harcolt.

A partraszállás napján, a 101. ejtőernyős hadosztály katonájaként ledobták a németek megszállta Normandia felett. Szemtanúja volt a német haláltáborokban elkövetett kegyetlenkedéseknek, ezután lett belőle cionista. A zsidó népnek önálló hazával kell rendelkeznie, vallotta, miközben a nürnbergi perhez készített vádanyagokat. Az izraeli hadseregbe is önként jelentkezett, és – Mickey Stone álneven – részt vett a függetlenségi háborúban. Ő volt az első, akit Ben-Gurion tábornoknak nevezett ki. A hadsereg „nagy öregjeként” egyetértett Ben-Gurionnal, hogy rendkívül fontos Jeruzsálem megmentése. Az egyik éjszaka elindult a síkságról, és dzsipjében magával vitt két Harel-tisztet: Gavrus Rapoportot a Beit-Alfa kibucból, és Amosz Horevet, akiből később tábornok lett. A dzsip lassan haladt előre a vízmósásokon és dombokon, és a három tiszt felfedezte a „Vadcsapást”, egy meredeken kanyargó ösvényt, amely a jeruzsálemi úthoz vezetett, és a Latrun-erődből nem volt látható. Horev és Gavrus a következő éjszaka ismét bejárta az útvonalat, és háromórányi, fárasztó autózás után csaknem beleütköztek egy másik dzsipbe, amely Jeruzsálemből érkezett, és két másik Harel-tisztet hozott. Boldogan ölelték meg bajtársaikat: mert bebizonyították, hogy ezen az útvonalon dzsippel elérhető Jeruzsálem!

Sok kudarc és baleset után a dzsipek már használni kezdték az új ösvényt, és még nagy űrméretű aknavetőket is szállítottak Jeruzsálembé. Az út lerövidítése és megkönnyítése érdekében csak egy találkozási pontig közlekedtek, ahonnan a Jeruzsálemből érkező teherautók vitték tovább a katonai felszerelést és az élelmiszert. Visszafelé a dzsipek sebesült katonákat és civileket szállítottak a síkságra. Hamarosan azonban nyilvánvalóvá vált, hogy ily módon nem képesek elegendő élelmiszert vinni a jeruzsálemi lakosoknak, akik már valósággal éheztek. A város kormányzója, Dov (Bernard) Joszef kétségbeesetten több élelmiszerért, vízért és üzemanyagért rimázkodott.

A hetedik dandár műszaki részlege, igénybe véve az összes munkagépét, megkezdte olyan „igazi” út kiépítését, amelyen te-

herautók is közlekedhetnek, de vállalkozásának volt egy Achilles-sarka: a csaknem függőleges Bet Szusszin-árok, ahol 120 méteres mélység vágta ketté a két, csatlakozó útszakaszt.

Ben-Gurion parancsára „hordárok” százait toborozták össze, sokat Tel-Avivból, de többségüket (kb. kétszázat) Jeruzsálemből, akik önként cipelték az ellátmányt. Mindegyikük húsz kilogramm terhet vitt: lisztet, cukrot és más alapvető élelmiszert. Egymást követő éjszakákon át másztak fel a meredek lejtőkre, és rendületlenül vitték az élelmet Jeruzsálembé. A hadsereg is megpróbált néhány öszvért és három tevét ilyen célra felhasználni, de a próbálkozás kevés eredményt hozott.

Az idő azonban fogyott, ezért Ben-Gurion elrendelte az összes, lehetséges műszaki eszköz bevetését az „alattomos Bet Szusszin-árok ellen”. Összeszedette az Izraelben fellelhető összes földgépet: buldózereket, traktorokat és kompresszorokat. A Solel Boneh építőipari nagyvállalat a helyszínre rendelte legjobb mérnökeit és munkásait. A jeruzsálemi kőfaragó szakértők szintén a helyszínre siettek. Az utépítés éjjel és nappal szakadatlanul folyt. A lázas útalapozás nemcsak technikai kihívást, hanem hősiesség kitartást is igényelt. Katonák és önkéntes civilek százai a hátukon cipelték a nehéz anyagokat, megmászták a magaslatokat, tolták a teherautókat és a nehézgépeket. Jeruzsálem főrabijja, Jichak Iszak Halevi Herzog engedélyezte a munkát sábbátkor is, sőt a szombati utépítést „nagy micvának, kegyes cselekedetnek” nevezte.

Az óriási erőfeszítések ellenére egyértelművé vált, hogy a munkások fölé magasodó lejtőt csak úgy lehet „legyőzni”, ha kígyóként kanyargó serpentineket vájnak a sziklába, amelyek lehetővé teszik, hogy a teherautók a legmagasabb pontra is feljussanak.

Az egyik éjjel azonban váratlan robbanások rázták meg a jeruzsálemi dombokat, és gyilkos lövedékek zúdultak az utépítés helyszínére. Az Arab Légión felfedezte a zajos izraeli aktivitást, s habár nem tudták, mi az izraeli tevékenység tényleges célja, intenzíven lőni kezdték a területet. A légión ütegei, illetve alakulatai szakadat-

lanul ágyúzták az útépités helyszínét, halomra lőtték a katonákat és az önkéntes munkásokat. Az egyiptomi Spitfire repülők is beszálltak az akcióba, géppuskatűzzel és bombákkal árasztották el a környéket.

Mindezek ellenére az építők, versenyt futva az idővel, folytatták a munkát. Erre szükség is volt, mert az ENSZ néhány napon belül bejelentette az ideiglenes tűzszünetet, azonnal befagyasztva minden, katonai jellegű tevékenységet a körzetben. Vagyis a tűzszünet beállta után az útépitést sem volna szabad folytatni. Ha nem sikerül az utat időben megépíteni, Jeruzsálem a tűzszünet idején elzárva, ostrom alatt marad, ami azt jelenti, hogy feltehetően teljesen összeomlik, még a harcok kiújulása előtt. Ha Izrael a tűzszünet közben is gondoskodni kíván Jeruzsálem ellátásáról, bizonyítania kell az ENSZ-nek, hogy az ellátó útvonal már a tűzszünet kihirdetése előtt is az izraeli hadsereg ellenőrzése alatt állt.

Negyvennyolc órával a tűzszünet kihirdetése előtt az útépitők meglepetten látták, hogy izraeli sajtósok kíséretében külföldi újságírócsoport jelent meg a helyszínen. Akaratlanul is óriási segítséget nyújtottak Izraelnek: a világsajtóban megjelent cikkeikkel igazolták, hogy Izrael titokban alternatív utat épített Jeruzsálembe, vagyis a város már nem állt elszigetelten az ostrom alatt.

A *New York Herald Tribune* sztárriportere, Kenneth Bilby az utat „Burma útnak” nevezte el, utalva arra a főútra, amely 1937–1939-ben készült el Burma és Kína között, és a japán blokádnak ellentétére utánpótlást biztosított a kínai hadsereg számára.

Az izraeli Burma út 1948. június 11-én, a tűzszünet kihirdetése előtti éjszakán már lényegében elkészült, de az utolsó simítások titokban folytatódtak egészen július 14-ig, amikor az ENSZ-megfigyelők megérkeztek, és már láthatták az izraeli teherautókat, amint „megmásszák” a Jeruzsálem felé vezető lejtőket. Később, amikor a Burma út véglegesen elkészült és hivatalosan is átadták, „A Hősiesség Útja” nevet kapta.

David Marcus, aki oly sokat tett A Hősiesség Útjáért, átadása-kor már nem élt. A tűzszünet előtti éjszakán izgalomban nem tudott elaludni. Felkelt, lepedőt terített magára a hideg ellen, és sétára indult az előretolt parancsnoki állása mentén. A fehérbe burkolózott parancsnokot az egyik izraeli őr arab ellenségnek nézte, rákiáltott, és követelte az aznap éjszakai jelszót. Marcus nem tudta jelszóval igazolni magát, ezért az őr rálőtt. Csak egyetlen lövést adott le, de Marcus, halálos sebbel, azonnal összeesett. Holttestét az USA-ba szállították, ahol teljes katonai tiszteletadással temették el. Koporsóját egy addig alig ismert, félszemű tiszt kísérte el: Menahem Dajan őrnagy.

Évekkel később Marcus történetét *Az óriás árnyéka* című film mutatta be.

Néhány órával a tűzszünet életbe lépése előtt a teherautók már a Burma úton robogtak, és Jeruzsálem megmenekült.

Kiegészítés: Jichak Navon, később Izrael ötödik elnöke

„Jeruzsálem ostromának idején a hírszerzés arab főosztályának vezetőjeként szolgáltam. A háború kitörése után már nem működtethettünk arab ügynököket, így csak a telefonlehallgatásra szorítkoztunk. Ennek során, például, amikor harcosaink – köztük a későbbi tábornokok Dado Elazar és Raful Eitan – éppen a visszavonulásukat tervezték a Katamon szomszédságában létesült Szent Simeon-kolostortól, lehallgattuk egy arab parancsnok telefonját, aki jelentette feljebbvalóinak, hogy katonái kimerültek, ezért úgy döntött, visszavonja őket. Megvártuk, amíg elvonultak, és birtokba vettük Katamont. Hasonló történt az Allenby-táborral is. Ezekkel a sikerekkel szemben kudarcok is értek bennünket. Elfogtunk egy arab beszélgetést a Bloc Ecion konvoj tervezett törbeccsalásáról – a Bloc a Jeruzsálemtől délre eső zsidó települések csoportja –, és jelentettük a vezérkarnak, a vezérkar azonban nem törődött vele, és így a konvoj elindult. Visszaútban az arabok Nebi

Danielnél megtámadták, aminek halálos következményei lettek. Ezért én le is mondtam a posztomról, mondván, mi értelmük a hírszerzési jelentéseknek, ha nem veszik figyelembe őket? Lemondásomat azonban a főnökség nem fogadta el.

Az ostrom idején nagy nehézséggel kellett szembenéznünk. Jeruzsálem kormányzója, Dov Joszef jelentette a kormánynak, hogy a város teljes élelmiszerkészlete öt napra elegendő margarin, négy napra elegendő tészta és tíz napra elegendő szárított hús. Bevezette a jegyrendszert: napi 200 gramm kenyér felnőtteként (plusz egy tojás gyerekenként), heti 50 gramm margarin és egy doboz halkonzerv, valamint 100 gramm hüvelyes, 50 gramm cukor és 50 gramm rizs. Ezenkívül még papsajtot is ehettünk, amit a közeli mezőről gyűjtöttem azzal a fűvel együtt, amelyből levest főztünk. A vizet is csak adagolva, egy mérőedényből kaptuk.

És ezután áttörték a blokádot a Burma úton!

Egyik nap a Burma úton Tel-Avivba mentem, hogy foglyokat hallgassak ki. Nagy meglepetésemre már kaptam gyertyát és gyufát, sőt még szardíniát is: ráadásul annyit, amennyit akartam. Szardínia: micsoda ünnep!"

A függetlenségi háborút izraeli győzelem koronázza meg. 1953 végén a 67 éves Ben-Gurion miniszterelnök visszavonul, és a Negev-sivatágban létesített Sde Boker kibucban telepszik le. 1955 februárjában azonban meggyőződik, hogy térjen vissza és fogadja el a védelmi miniszteri posztot, Menahem Sarett miniszterelnöksége alatt. Ben-Gurion gyengeséggel és határozatlansággal vádolja a mérsékelt Sarettet. Ez a véleménye a 40 éves Menahem Dajan vezérkari főnöknek is, akit közeli barátság fűz a 32 éves Simon Pereszhez, a Védelmi Minisztérium főigazgatójához. A terroristák rendszeres behatolása Izraelbe és egy újabb háború kitörése, amivel Gamal Abden-Nasszer nyíltan fenyegetőzik, arra készteti Ben-Guriont, hogy kemény politikát folytasson Izrael szomszédaival szemben. Minden terroristatámadás után Izrael azt az államot tartja felelősnek, ahonnan a terroristák érkeztek, és megtorló csapásokat mér az adott állam katonai bázisaira.

Fekete Nyíl, 1955

1955. február 28-án, a sötétség beálltával hat ejtőernyős, Szadia („Szuppapo”) Elkajam parancsnoksága alatt átkelt az egyiptomiak által elfoglalt Gázai övezet határán. A határt nem kerítés, csak mély árok védte. Szuppapo kis előőrse óvatosan kikerült két egyiptomi katonai állást, de később az út menti rejtett lesállásból az egyiptomiak tüzet nyitottak rájuk. Szuppapo és társai kézi-gránátokkal és géppisztolyokkal megsemmisítették az egyiptomiakat, és folytatták útjukat. Rövidesen csatlakozott hozzájuk a főerő,

a 890. ejtőernyős zászlóalj konvoja, amelyet a már akkor is híres tiszt, Ariel („Arik”) Saron vezetett.

Saront elkíserte két vezérkari megfigyelő és a helyettese, a tel-avivi születésű, nyugodt, szakállas Aharon Davidi, aki 14 éves kora óta önkéntesként harcolt a Palmachban (a hadsereg rohamcsapataiban, a függetlenségi háborúban). Mindenki „a hadsereg legflegmább katonájaként” emlegette. A golyózápor közepette tanúsított nyugalma legendássá vált. A volt Palmach-tiszt még a legádázabb harc közben sem veszítette el higgadságát, mintha a körülötte süvítő lövedékekkel, gránátokkal és bombákkal nem is törődne. Senki sem tudta, hogy Davidi minden ütközet előtt titkos módszert alkalmazott, amellyel palástolhatta félelmét a katonái előtt. Telerakta zsebeit kenyérrel, illetve kenyérhéjjal, és harc közben azt majszolta. Ez a fizikai elfoglaltság nyugalmat és önuralmat kölcsönzött neki. Katonái csodálták derűjét, és igyekeztek hasonlóan viselkedni.

Miközben Saron és Davidi tovább vezette Gázába a konvojt, a harcok nyomait viselő Danni Matt vezetésével egy másik ejtőernyős egység is átlépte a határt délebbre, a Beeri kibuc közelében. Miután elhaladtak néhány falu mellett, lesállást létesítettek a Gáza–Rafa főútvonal mellett, hogy megakadályozzák egyiptomi erősítés érkezését Gázába.

Kétórás erőltetett menet után az ejtőernyősök figyelőállást foglaltak egy gyümölcsösben, ahonnan jól láthatták a vasútállomást és a nagy egyiptomi katonai bázist.

Saron parancsára az ejtőernyősök megkezdtek a rohamot.

A Fekete Nyíl-hadművelet, amelyet gázai rohamnak is neveztek, tehát elkezdődött.

*

Az izraeli kormány döntése azért született meg a Fekete Nyíl megindításáról, mert a gázai határtérségben számtalan incidens történt. Legutóbb például egyiptomi felderítő különítmény hatolt be Izraelbe, ahol információkat gyűjtött, szabotázsakciókat hajtott

végre és civileket ölt meg Rehovot közelében. Amikor az elkövetők kilétére fény derült, az izraeli haderő eldöntötte, hogy erős csapást mér az egyiptomi hadseregre.

Az előző néhány évben rengeteg határsértés történt, és számos behatoló tört be az országba, loptak, raboltak és civileket öltek meg. Az izraeli hadsereg próbált megtorló rajtaütéseket szervezni az ellenség területén, de többnyire sikertelenül. Egyre több arab falu és katonai állás neve került föl a hadsereg szégyenlistájára. A sikertelen rajtaütések közül a legnagyobb kudarc, amely megdöbbentette a hadművelési főnököket, Menahem Dajan tábornokot, a Givati dandár siralmas kudarca volt a jordán Falaménál. 1953. január 28-án 120 izraeli katona támadta meg a falut, amelyet csak a helyi lakosok védtek. Hiába lőtték a falut még gránátvetőkkel is, négy és fél óra után, anélkül, hogy küldetésüket elvégezték volna, szégyenszemre visszavonultak. Dajan kikelt magából, és új parancsot adott ki: „A jövőben, ha bármelyik egységparancsnok nem tudná végrehajtani feladatát arra hivatkozva, hogy képtelen volt legyőzni az ellenséget, magyarázatát csak akkor fogadjuk el, ha alakulata 50 százalékos veszteséget szenvedett.”

Ez nagyon kemény parancs volt – de a helyzeten mit sem változtatott, egészen Arik Saron színrelépéséig.

Arik, aki orosz paraszti családba született a Kfar Malal mosavban (szövetkezeti faluban), sokban különbözött társaitól. A született rebellis, merész, szilaj és jóképű fiú 20 éves volt, amikor súlyosan megsebesült Latrun ostrománál. Vérbe fagyva feküdt a búzatáblában, és tehetetlenül figyelte, amint az arabok lerohannak a lejtőkön és késsel vagy pisztollyal megölik a sebesült izraelieket. Egy kevésbé sérült katona megragadta Arik karját, és az izraeli vonalak felé vonszolta. Beszélni azonban nem tudott, mivel az állkapcsán érte a találat. A két katona óvatosan küszött a harcmezőn, miközben fülükbe csengett hátramaradt sebesült bajtársaik ordítása. Ez az élmény életreszóló nyomot hagyott Saronban – később sohasem hagyta sebesült bajtársait a harctéren.

Miután felépült sebesüléséből, visszatért a frontra. Négy évet szolgált a hadseregben, majd a jeruzsálemi Héber Egyetem hallgatója lett. Gondolatai azonban máshol jártak. Egyik este a miniszterelnök irodája előtt várakozott, és amikor Menahem Dajan kilépett az épületből, átnyújtott neki egy néhány soros levélkét. „Most diák vagyok, de élek. Ha tervez valamilyen hadműveletet, én készen állok.”

Dajan emlékezett Saronra, aki felderítő tisztként alatta szolgált, amikor még az Északi Katonai Körzet parancsnoka volt. Azokban a napokban a Jordán Légiónak elfogott két izraeli katonát, és megtagadta a kiadatásukat. Dajan éppen a vezérkari ülésről tért vissza, és csak úgy, mellékesen megkérdezte Saront:

- Mondja, maga szerint foglyul lehet ejteni két légióost túsznak?
- Utánanézek, uram – felelte Arik.

Egy tisztársával beült egy pickupba, és a Seikh Huszein hídhöz, a jordán határhoz hajtott. Elővette a pisztolyát, és két légiós fogollyal tért vissza. Dajant teljesen lenyűgözte: – Én csupán azt kérdeztem – mondta –, hogy lehetséges-e, és Saron kiment, majd két légióossal tért vissza, mintha csak gyümölcsért ment volna a kertbe.

Egy este Jeruzsálemben, miközben Arik az egyetemen egy könyvet olvasott Godefroy de Bouillon hercegről, aki a 11. században Palesztinába vezette a keresztes lovagokat, váratlanul a Jeruzsálemi Katonai Körzet parancsnokának, Misael Sahamnak az irodájába kérték. Saham azt kérte tőle, hogy állítson össze szabadcsapatot, majd menjenek át a határon, és robbantsák fel a palesztin bandavezér, Musztafa Szamueli házáat Nebi Szamuel faluban. Arik háborús bajtársaiból egy kis csoportot hozott létre. Tagjai voltak Slomo Baum Kfar Jehezkelből, Jichak (Gulliver) Ben-Menahem és Jehuda Dajan az egyetemről, Uzi és Jehuda Piamenta Jeruzsálemből, Joram Lavi Kfar Malalból és Saadia, a Palmach utász katonája. A csapat észrevétlenül átkelt a határon, és megközelítette Nebi Szamuelt. A bevetés nem járt teljes sikerrel, mivel nem Szamueli házáat robbantották fel, és a bandavezér megmenekült. A jordánok gyilkos

tüzet nyitottak Arik embereire, akik fegyelmezetten és épségben tértek haza. A kudarc ellenére egyértelmű volt, hogy mindent megtettek az akcióért: ha alaposabb felkészítést kaptak volna, bizonyára sikeresen hajtják végre a feladatot.

Arik azt javasolta Saham ezredesnek, hogy hozzanak létre egy titkos különítményt a határon túli különleges akciók végrehajtására. Menahem Dajan, kollégái dühös ellenkezése dacára, támogatta Arik javaslatát. Így 1953 augusztusában felállították a 101-es egységet.

A „101”-es legendává vált, jóllehet kis egység volt, és csak alig öt hónapig tevékenykedett. Nem létezett olyan megbízatás, amelyet ne teljesített volna. Szabadcsapatai mélységi felderítéseket és rajtaütéseket hajtottak végre az ellenség területén, kiűzték a terroristákat bűvőhelyeikről: veszélyes műveleteket vittek sikerre ellenséges környezetben. A 101-es egység olyan kiváló harci csoportot nevelt ki, amely új lelket öntött a hadseregbe. – Három ember forradalmasította az egész hadsereget – mondta az egyik 101-es veterán. – A vezető, aki felülről szorgalmazta a változást, és hitt is benne, Menahem Dajan volt. A tiszt, aki kezdeményezte, kitalálta és javasolta a különleges műveletek folytatását, valamint fáradhatatlanul harcolt az ellenséggel, Arik Saron volt. Az új harcászati eljárások és taktikai tervek kidolgozása, illetve betanítása pedig Meir Har-Zionra hárult.

Meir („Har”) Har-Zion még fiatal, de már régóta legendás, vakmerő kibucka volt, akit rendkívüli felderítői képességei, kreativitása, valamint Izraelről és Palesztináról szerzett kiváló földrajzi ismeretei tettek híressé. 17 éves korában szír fogságba esett, miközben nővérével, Sosanával a Tibériás-tónál túrázott. Kiszabadulása után egy barátnőjével átment a jordán határon, és megtekintette a csodálatos ősi várost, Petrát, pedig jól tudta, hogy az ötvenes években a jordán járőrök 14 izraeli turistát lőttek le.

Meir beállt a hadseregbe, ahol Saron felderítőnek választotta ki. Simon (Katcsa) Kahaner nevű barátjával és néhány bajtársá-

val merész behatolásokat hajtott végre a szomszédos országokba. Egyik éjszakai bevetésének célja az volt, hogy gyalog ériék el Hebront, 21 kilométerre az izraeli határtól, végezzenek három terroristával, robbantsák fel a házaikat, és térjenek vissza – újabb 21 kilométeres úton. A küldetést sikerrel hajtották végre, de útban visszafelé összecsaptak a Jordán Nemzeti Gárda egy nagyobb egységével. Meir megtámadta a jordán katonákat, megölte a parancsnokukat, és hazavezette bajtársait Izraelbe, magával víve a megölt parancsnok pisztolyát.

Saron és Har-Zion kétségtelenül hősök voltak, de viselkedésük néhány vezetőben kétségeket ébresztett. Ben-Gurion például elismerte, hogy Saron Izrael egyik legkiválóbb harcosa, de naplójában többször leírta, hogy „nem mond igazat”. Véleményét sok vezető tiszt osztotta.

Közben Meir Har-Ziont súlyos tragédia érte. Szeretett nővérét, Sosanát és a barátját elfogták és megölték a beduinok, amikor ösvérekén átmentek a jordán határon. Meir és három bajtársa Jordániában elfogta az öt gyilkost, akik közül négyet megöltek, egyet pedig elengedtek, hogy vigye meg a bosszú hírét társainak. Ben-Gurion az önkényes akció miatt letartóztatta Meir Har-Ziont, és hat hónapra felfüggesztette a haderóból.

1953 végén Menahem Dajant nevezték ki a hadsereg vezérkari főnökévé. Röviddel később a 101-es egységet összeolvastották az ejtőernyősökkel, Saron parancsnoksága alatt.

És ő már a következő év februárjában Gázába vezette ejtőernyős csapatait.

*

Saron kiosztotta tisztjeinek a feladatokat. A B század biztosítja a főerő behatolását a Gázai övezetbe, majd visszatérését onnan. A C század (a 101-es veteránscapat) Danni Matt vezetésével csapdába ejti a Rafatból küldött esetleges megerősítést. A D század, amelyet egy fiatal tiszt, Mordehaj („Motta”) Gur vezet, meg-

támadja a vasútállomást. Egy másik 20 fős ejtőernyőscsoport Arik tartalékát alkotja.

Az A főerő – Szuppapo parancsnoksága alatt – megtámadja és megsemmisíti az egyiptomi bázist. Szuppapo kiváló tiszt, valójában Saron fiatal mása volt. Ifjú kora ellenére már olyan háborús veteránként tartották számon, aki mindig önként jelentkezik a legveszélyesebb feladatok végrehajtására. Teste tele volt harci sérülésekkel, de ő ezen csak tréfálkozott: – Azt a golyót, amelyik engem megöl, még nem gyártották le. – Az A század mindig a legveszélyesebb küldetéseken vett részt. Néhány héttel korábban, amikor Arik eldöntötte, hogy Motta Gur D századát jelöli ki a hebroni dombokon fekvő Beth Zurif megrohamozására, Szuppapo könnyekben tört ki, és néhány napig nem szólt Mottához.

Ezen az éjszakán azonban Szuppapo elégedett volt. Arik neki adott parancsot az egyiptomi bázis elfoglalására, valamint épületeinek és felszereléseinek felrobbantására. Aznap reggel, Danni Matt Tel-Avivban találkozott Szuppapóval és fiatal menyasszonyával. Szuppapo büszkén mesélte, hogy éppen az új lakásuk kulcsait készülnek átvenni.

Most pedig, miközben katonái rohamát vezette, végzetes hibát követett el. Összetévesztette az ellenséges bázist egy vízművel, amelyet katonai sátrak és tüzelőállások vettek körül. A vízművet védő egyiptomiak tüzet nyitottak automata fegyvereikből, de az ejtőernyősök rövid tusa után elfoglalták az ellenséges állásokat.

Váratlanul lövések zaja hallatszott, és az út túloldaláról lövedékek ezrei süvítettek az ejtőernyősök felé. A katonák meghallották Davidi ordítását: – Szuppapo tévedtél, a bázis jobbra van!

Szuppapo rájött a tévedésére, és a bázis bejárata felé rohant, két katonája után. Az ellenség egyre hevesebben tüzelt.

Egy lövedék szemén találta Szuppapót, és a homlokán csapódott ki. A szakaszparancsnok, Uzi Eilam főhadnagy megragadta Szuppapót, és az út menti árokba vonszolta, ahol már más sebe-

sültek is feküdtek. Uzi is megsérült, egy lövedék szétroncsolta a kezét, de folytatta a harcot.

Az egyiptomi nehézgéppuska tovább kerepelt. Az A század szétszóródott, a katonák megzavarodtak, és a vereség érzése lett úrrá rajtuk.

Hirtelen Davidi jelent meg mögöttük, nagy nyugodtan sétálva az úton, mit sem törődve az egyiptomi golyókkal. Megállt egy eukaliptuszfa mellett, kitéve magát az ellenséges tűznek. Uzi felugrott és mellé lépett.

- Mi folyik itt, Uzi? – kérdezte Davidi nyugodtan.
- Szuppapót megölték, és több sebesültünk is van.
- Honnan lőnek? – kérdezte Davidi.

Uzi mutatta: – Innen és onnan.

Mindketten kézigránátot dobtak az egyiptomi állásokra, miközben az egyik katona felrobbantotta a legközelebbi géppuskafészket. Davidi magához rendelte a századot, és Uzi hangosan kiadta a parancsot: – Aki nem sérült meg a csoportomból, kövessen! – Négy katonájával felfedezett egy rést a bázis kerítésén, és behatoltak rajta. Az egyik ejtőernyőse meghalt, de Uzinak sikerült meglepnie és hátba támadnia az egyiptomiakat, majd sorban felrobbantotta az állásaikat. Néhány egyiptomit megöltek a többiek pedig megfutamították. Perceken belül elfoglalták a bázist. A zászlóalj utasza odasietett a robbanóanyagot cipelő „hordáraival”, és hamarosan az összes épületet levegőbe repítették. Davidi a sebesültek és a halottak számára hordágyakat készíttetett Szuppapo embereivel. Megtörve legendás nyugalmát, odakiáltott a katonáknak: – Tartsatok ki, mint eddig, A század oroszlánjai! Tigrisként folytassátok a harcot!

A bázistól délre, négy egyiptomi katonai teherautó megerősítést hozott Rafából, de Danni Matt emberei készenlétben álltak. Amikor az első gépkocsi közeledett, Katcsa felugrott rá, és a vezetőfülkébe lőtt. A gépjármű megállt, és az ejtőernyősök géppisztolyokkal és gránátokkal lerohanták a katonákat. Egy másik izraeli

ráugrott az érkező gépkocsi ponyvájára, és fentről sorozatot eresztett az alatta ülő egyiptomiakra. A többi teherautó megállt, amelyekről a katonák a közeli mezőkre rohantak, és messziről lőtték az izraelieket. Nem merték megközelíteni őket.

Az ejtőernyős századok egymás után tértek vissza a határhoz, magukkal cipelve halott és sebesült társaikat. Összesen nyolc bajtársuk esett el, huszan pedig megsebesültek. Saron rádión jelentett: – Hazatérőben vagyunk, nagyon nehezek a terheink. – A vezérkari tisztek, akik vették az üzenetet, nemigen értették, de a felesége, Margalit („Gali”), aki ápolni jött a sebesülteket, megértette, hogy a hazatérők sok sérülttel érkeznek. A sebesülteket puskákból és ingekből összetákoltt hordágyon szállították bajtársaik. Uzi az utolsó percben, amikor átkelt egy nagy vízmosáson és közeledett a határhoz, meghallotta a bajtársaitól, hogy az egyik sebesült hiányzik. Visszafutott, és megtalálta Mihael Karten őrnagy vezérkari megfigyelőt, és a hátán cipelte át az izraeli határon. Nem tudta, hogy Karten már halott.

Az egyiptomiaknak harminchat halottjuk és huszonnyolc sebesültjük volt. Huszonkét katonát Danni Matt emberei öltek meg.

Az ütközet után Menahem Dajan három katonát – Uzi Eilamot, Aharon Davidit és az elhunyt Szuppapót – érdemrenddel tüntetett ki.

Egy héttel később Ben-Gurion látogatást tett az ejtőernyősök-nél, megtekintette díszmenetüket, és beszélt is velük. „Üttörőknek”, olyan önkéntes katonáknak nevezte őket, akik a nemzet élén menetelnek.

A Fekete Nyíl megnyitotta az éjszakai megtorló akciók korszakát. Ettől kezdve a haderő – az ellenséges katonai bázisok és egyéb célpontok megtámadásával – megtorolta azokat a gyilkosságokat és szabotázsakciókat, amelyeket a félkatonai arab behatolók, a fedájínok követtek el. A megtorlások azonban ördögi kört indítottak el. Minden megtorlást újabb és újabb arab válaszcsepás követett, ami az 1956-os Sínai-félszigeti hadműveletig szakadatlanul folytatódott.

Ben-Gurion hevesen jelentette ki egy riporternek: – A válaszcsoportok morális és nevelési célzatúak is. Ezek a zsidók [akik települései a határ közelében fekszenek] Irakból, Kurdisztánból és Észak-Afrikából jöttek ide, ahol gyakorlatilag szabad prédának számítottak. Itt azonban meg kell nyugtatnunk őket, hogy a zsidóknak állama és hadserege van, életüket és javaikat nem adják ingyen. Biztosítanunk kell számukra, hogy emelt fővel járhasanak, beléjük kell csepegtetnünk a függetlenség és a büszkeség érzését, mert ők már egy olyan, szuverén nemzet állampolgárai, amely felelősséget vállalt életükért és biztonságukért.

Kiegészítés: Uzi Eliam, később az Izraeli Atomenergia Bizottság főigazgatója

„Amikor Szuppapót megölték, én úgy 10 méterre voltam tőle. Hirtelen Davidit láttam közeledni, nyugodtan sétálva a golyózáporban. Megérkezésekor mellé álltam: nem illendő ülni, amikor a zászlóaljparancsnok-helyettes áll. A harcok során én is nyugalmat és önuralmat tanultam tőle. Ez óriási bizalommal tölti el a katonákat, mert így hihetnek abban, hogy a parancsnok pontosan tudja, mit akar és merre tart.

Elhatároztam, hogy négy katonával támadásba lendülök, vagyis azokkal, akik az alegységemből még nem sérültek meg. Átvágtuk a drótkerítést, és hátulról megtisztítottuk a bázist. Végül csak egy katonámmal értem el a parancsnoki épületet, amelyet két szakasz egyiptomi védett, de néhányuk azonnal elmenekült. Jelenttem Davidinek, hogy az épületek felrobbantása lehetővé vált. Rövidesen meg is érkeztek a zászlóalj utászai, és felrobbantottunk két épületet meg a vízművet is.

A hadművelet után kórházba kerültem, mivel egy sor műtétet kellett végrehajtani a szétroncsolt kezemen, majd a rehabilitációs központba küldtek, ahonnan viszont megszöktem, hogy részt vehessek a Huszan megtorló akcióban. Egy Piper Cubon repültem a csapatok felett. Ugyancsak ezt tettem a Kalkilia-válaszcsoport so-

rán is. A Sínai-félszigeti hadművelet előestéjén (Mottával együtt) századparancsnoknak neveztek ki, és a doktor végre levágta a gipszet a kezemről.

Két hónappal a fenti hadművelet után leszereltem. Három évvel később, amikor megnősültem, elhagytam a kibucot. Ezért nagyon haragudtak rám, és csak az után bocsátottak meg, hogy a hatnapos háború során részt vettem Jeruzsálem felszabadításában.”

MÁSODIK RÉSZ

A SÍNAI-HADMŰVELET

1955-ben Egyiptom rendkívül jelentős fegyverszállítási egyezményt köt a Szovjetunió megbízásából ténykedő

Csehszlovákiával. Az arab állam az egyezmény értelmében vadászrepülők, bombázók, harckocsik, lövegek és más fegyverek százainak birtokába jutna, amelyekkel akár le is törölheti Izraelt a térképről.

Ben-Gurion megelőző csapást tervez Egyiptom ellen. Júliusban Nasszer államosítja a Szuezi-csatornát, és így Izrael váratlanul két, erős szövetségest talál az Egyiptom elleni támadáshoz: Franciaországot és Nagy-Britanniát, amelyek át akarják venni a csatorna feletti uralmat, és Nasszert meg kívánják fosztani a hatalmától. 1956 októberében a három nemzet titkos megállapodást köt: támadást intéznek Egyiptom ellen.

„Lője le azt a repülőt!”, 1956

1956 egyik koromsötét októberi éjszakáján a légierő pilótája, Joas („Csatto”) Cidon felszállt brit gyártmányú, csillogó Meteor 13 éjszakai vadászgépével, amelynek fekete orrára kerek radart szereltek fel.

Csatto tisztában volt azzal, hogy veszélyes küldetése jelentős hatást gyakorolhat Izrael következő háborújának kimenetelére. A Meteor navigátoraként Eliasiv („Sibi”) Bros szolgált. Mindketten jól tudták, hogy küldetésük, ha sikerrel jár, a következő évti-

zedekben szigorúan titkos marad. Csatto már azt is tudta, hogy másnap, október 29-én, Izrael támadást indít Egyiptom ellen. Ironikusnak tűnt, hogy Denevérnek becézett repülőszázada eredetileg nem kapott lényeges szerepet az akcióban, és csak az utolsó percben vonták be a Kakas-hadművelet végrehajtásába.

Csatto magas, atlétatermetű, ovális arcú, vidám és kócos, fekete hajú tiszt volt, aki régen hozzászokott a veszélyes megbízatásokhoz. Már 17 évesen a Palmachban harcolt, egy haditengerészeti egységben szolgált, amely 1945 közepén Európába indult mint a Gideons egyik alapítója. A Gideons egy titkos rádiós csoport volt, amely összeköttetést létesített az Alija Bét (az Izrael állam megalakulása előtti illegális emigráció) európai parancsnoksága, az illegális emigrációs táborok, a tengerjáró hajók és az Alija Bét főparancsnoksága között. Csatto elkíserte az illegális bevándorlóhajókat, titkos rádióállomást állított fel a ciprusi fogolytáborban, valamint részt vett a brit *Ocean Vigour* hajó elleni szabotázsakcióban, amely a kiutasított illegális zsidó bevándorlók szállítását végezte. Cipruson találkozott egy izraeli ápolónővel, Raisza Sarirával, akit feleségül vett. A függetlenségi háború alatt egy katonai konvojt vezetett Jeruzsálembe, és a harcok befejeződése után jelentkezett az első izraeli pilótaképző programra.

Mint harci pilótát átképezték sugárhajtású vadászgépre, és 1955-ben parancsot kapott, hogy tanítson be egy éjszakai, bármilyen időjárás mellett bevethető, sugárhajtású repülőszázadot, amelyet Nulla Láthatósági Alegységnek nevezett el.

1956 utolsó hetében Csattót sürgősen hazarendelték Angliából, ahol közelharcú továbbképzésben részesült. Miután hazatért, előjárói teljes titoktartás mellett tájékoztatták a közelgő „Kades- (sínai-) hadműveletről”. Kijelentették, hogy néhány napon belül már háborúban állnak majd.

Oktober 28-án Csattót a Tel Nof légibázisra, a tervezett hadszíntér közelébe vezényelték. Éjszaka két órakor azonnali hatállyal az Izraeli Légierő parancsnokságára, Ramlába rendelték. A pa-

rancsnokság egy Piper repülőgépet is küldött érte, pedig az út Tel Nofból Ramláig gépkocsival is csak alig húsz percig tartott volna. A légierő feje, Slomo Lahat ezredes bezárta irodája ajtaját, és meghatározta Csatto feladatát.

Lahat ezredes, miután feleskette Csattót a titoktartásra, tömören beszélt. – Bizonyára tudja, hogy Egyiptom, Jordánia és Szíria a közelmúltban aláírta a közös parancsnokságról szóló megállapodást. Tudomásunkra jutott, hogy az egyiptomi és a szíriai vezérkari főnökök tárgyalásokat folytatnak Damaszkuszban. Az egyiptomi hadsereg, a haditengerészet és a légierő összes vezérkari főtisztje részt vesz a megbeszéléseken, amelyeket Abdel Hakim Amer tábornagy, az egyiptomi haderő vezérkari főnöke vezet. Megbízható hírszerzői forrásból származó információ szerint az egyiptomi delegáció ma éjszaka tér vissza Kairóba, egy szovjet gyártmányú, Il-14 típusú repülővel. A maga feladata – folytatta Lahat –, hogy lelője azt a gépet.

Csatto rögtön megértette a megbízatás óriási jelentőségét. Ha lelövi a gépet, az egyiptomi haderő a háború kitörésének előestéjén vezérkar és főparancsnok nélkül marad. Az egész konfliktus kimenetele az ő feladatának sikeres végrehajtásától függhet.

Lahat arra számított, hogy az egyiptomi gép Izraeltől távoli repülési útvonalat választ, az izraeli vadászgépek hatótávolságán kívül. Azt javasolta Csattónak, hogy a gépével szálljon fel és körözzön Damaszkusz felett, amíg az egyiptomi Iljusin megjelenésére vár.

Csatto nem értett egyet. – Ha észreveszik a gépemet és elfogó vadászokat küldenek rám, könnyen bajba kerülhetek. Az is lehet, hogy elfogy az üzemanyagom, még mielőtt az egyiptomi gép felszállna.

Lahat megkérdezte, mi mást javasol.

Csatto tudta, hogy az egyiptomi-szíriai rádióforgalmazást lehallgató különleges izraeli katonai egység azonnal továbbítja a vezérkarhoz a legfrissebb információkat. – Hívjanak fel fél órá-

val az után, hogy az egyiptomi gép felszállt – mondta –, vagyis akkor, amikor a Földközi-tenger fölé ér és a radarunk hatósugarán belül lesz.

Lahat meglepetten nézett rá, de bólintott: – Tegye azt, amit a legjobbnak tart.

A Piper gyorsan elvitte Csattót a Ramat David légibázisra, ahol a Meteor gép parkolt. Sibi Bros navigátor már várta. Mindketten nekiláttak a repülőgép felkészítésének, még az éjszakai ellenőrző lámpát is kipróbálták. Csatto tudta, legnagyobb problémája az lesz, hogy az Il-14 dugattyús meghajtású, tehát viszonylag lassú gép, míg az ő Meteorja igen gyors. Ahhoz, hogy eltalálja az egyiptomi gépet, a lehető legjobban le kell lassítania, a leszálló sebességre, vagy még inkább. Ilyen alacsony sebesség mellett azonban a Meteor orral lefelé megtorpanhat és lezuhanhat. Végül rájött a megoldásra: a fékszárnyakat (vagyis a leszállószárnyakat) kismértékben kiengedi, amit többször el is gyakorolt a levegőben.

Leszállt az éj. A hívás vacsora után néhány órával érkezett meg. Csatto még a kötélidegei ellenére is csak 30 percet tudott aludni, amikor 22.30-kor felébresztették. A jelentés szerint az egyiptomi gép már elindult Damaszkuszból, és egy nagy körívet leírva a tenger felé vette az irányt. Közeledett a Meteor hatósugarának határához, Egyiptom felé haladva, 3200 méteres magasságban.

22.45-kor Csatto és Sibi felszállt az éjszakában. Egész Izrael sötétségbe borult, az égen nyoma sem volt a holdnak. Csatto sosem tapasztalt még ilyen sötétséget.

A Meteor vaksötétben repült, csupán a kabint világította meg halvány infravörös fény, hogy a pilóta és a navigátor lássa a fedélzeti műszereket. A rádióban Csatto hallgatta a földi irányítók beszélgetését, felismerve a légierő parancsnokának, Dan Tolkowskynak tiszta, visszafogott hangját.

Hirtelen bekövetkezett az első műszaki hiba: Csatto felfedezte, hogy a póttartályokból az üzemanyag nem folyik át a fő üzemanyagtankokba. A repülőgép két póttankkal indult el, mindket-

tőben 350 liter üzemanyaggal, tehát Csatto rájött, hogy 700 liter üzemanyagot elveszített. Csak egyetlen választása maradt: lecsatolta a két póttankot, amelyek a tengerbe zuhantak. Egy kicsivel később Sibi izgatott hangját hallotta a belső fedélzeti rádióban: – Érintkezés! Érintkezés! Érintkezés!

– Érintkezésbe kerültünk! – jelentette rádión a földi irányításnak.

Sibi pontos jelentést tett: – Néger [azonosítatlan gép] két óránál [azaz egy kicsit jobbra]! Ugyanezen a magasságon, közel öt kilométerre előttünk, éppen három óra, most pedig négy óra irányában, erősen jobbra fordulva. Csökkentsd a sebességet! Vigyázz, túl gyorsan közeledsz! – Csatto semmit sem látott, de hajszálpontosan követte Sibi utasításait, nehogy problémát okozzon, amikor a navigátornak jeleznie kell, hogy hozza összhangba gépe sebességét a lassú szállító repülőgép sebességével.

– Tizenegy óra – folytatta Sibi. – Ereszkedj le 150-et. Csökkentsd a sebességet. Távolság 210 méter.

Csatto erősen meresztette a szemét, de először nem tudta ki-venni az egyiptomi gép alakját. Később azonban észrevett egy „halvány, bizonytalan” lángnyelvet, amely a motorok kipufogócsövéből áradt ki.

– Szemkontaktus – jelentette a földi irányításnak.

Tolkowsky hangja visszhangzott Csatto fejhallgatójában: – Állapítsa meg a jármű azonosságát, amelynek körvonalait észlelte. Állapítsa meg, minden kétséget kizáróan. Értette? – A légierő parancsnoka el akart kerülni minden tévedést, amely ártatlan emberek halálát okozná.

Csatto az egyiptomi repülőgép mögé került. Szeme sarkából észlelte a kipufogócsövet, kissé balra manőverezett, hogy jobban lássa az utastér erősebb fényét. Még inkább megközelítette az egyiptomi gépet, „szinte szárny a szárnyhoz” ért.

Fokozatosan az egész repülőgép alakja kivehetővé vált. Az utastér ablakainak formája a Dakota ablakaiéhoz hasonlított, de a vezetőfülke ablakai nagyobbak voltak, ami az Il-14 egyedi jellemző-

jének számított. Csatto az Iljusin farokrészét is azonosítani tudta. Az ablakokhoz közeledve katonaruhás alakokat látott mozogni az ülések közötti folyosón. Az üléseken is egyenruhás személyek ültek. Körülbelül tízpercnyi üzemanyagába került, hogy az egyiptomi gép közelébe manőverezett, de erre okvetlenül szükség volt az elsődleges azonosítás végleges megerősítéséhez.

– Megerősítem a gép azonosságát – jelentette rádióján.

– Csak akkor engedélyezem, hogy tüzet nyisson, ha nincs semmi kétsége – parancsolta Tolkowsky.

Elérkezett a pillanat, hogy „élesben” is végrehajtsa azt a manővert, amelyet a felkészülés során begyakorolt. Egyharmadnyira kiengedte a fékszárnyakat, hogy megakadályozza a gép megtorpanását. – Tüzelés – jelentette a rádióban, és megnyomta a kioldógombot.

Sajnos azonnal két műszaki hiba is föllépett. Valaki nyomjelző lövedékekkel töltötte meg a fedélzeti ágyúkat, amelyek egy pillanatra elvakították Csattót. A másik a jobb oldali ágyú elakadása volt, ami olyan destabilizáló hatást váltott ki, mintha a motor hirtelen leállt volna. A Meteor dugóhúzóba került, de Csatto visszanyerte az irányítást és stabilizálta a gépet. Jóllehet az Iljusin első-tétült, ő követte a mozgását, és látta a bal oldali motorból kitörő lángokat. Jelentette a találatot.

– Semmisítse meg teljesen, mindenáron – parancsolta Tolkowsky. – Ismétlem: mindenáron! – Csatto tisztában volt azzal, hogy ha a gép nem zuhan le azonnal, Izrael elveszíti a meglepetés erejét Egyiptom következő napra tervezett megtámadásakor.

Az egyiptomi gép már csak egy motorral repült, sokkal lassabban, mint a Meteor leszálló sebessége. Az azonnali tüzelés – a gép-ágyú féloldalas visszarúgása miatt, mivel az egyik elakadt – biztosan dugóhúzóba lökte volna a Meteort. Csatto ismét kiengedte a fékszárnyakat, felpörgette a motorokat, és az Iljusin felé lódult. Hirtelen újabb veszély támadt: összeütközhetett volna az egyiptomi géppel.

Elhessegette agyából a félelmet, és felgyorsított az Iljusin felé. Amikor már csak 50 méterre volt tőle, meghallotta Sibi kiáltását: – Változtass irányt! Változtass irányt! Mindjárt belerohanunk! Látom a vezetőfülke mindkét ablakából.

Sibi kiáltása valószínűleg megmentette mindkettejük életét. Az utolsó pillanatban Csatto megnyomta az elsütőgombot, és hirtelen „a pokol tüzeinek kellős közepén” találta magát.

Lövedékei felrobbantak az Iljusinban, alig néhány méterre a Meteor gépágyújának torkától. Lángok öntöttek el, és a robbanás azonnal tűzgolyóvá változtatta az egész egyiptomi gépet. Égő darabok zúgtak el a Meteor körül. Az égő gép megpördült és zuhanni kezdett. Ugyanezt tette a Meteor is, mivel a beragadt gépágyú miatt az ágyúk visszalökése féloldalas volt. Tehát mindkét repülőgép zuhant lefelé. „Egy tűzgolyó és egy elsötétült repülőgép pörgött egymás mellett és egymás fölött – írta később Csatto –, mindkettő minden irányítás nélkül, mintha émelyítő, szürreális táncot járnának.” Az utolsó pillanatban Csattónak sikerült a gépet kihúznia a dugóhúzóból, kb. 150–300 méteres magasságban. Ezzel egy időben látta az Iljusint becsapódni és felrobbanni a Földközi-tenger hullámaiban.

Gyorsan 4570 méterre emelte a Meteort, és jelentett: – Végrehajtva!

Tolkowsky teljes bizonyosságot akart. – Látta becsapódni?

– Igen, lezuhant. – Ekkor az üzemanyagórára tévedt a tekintete, és elborzadt. – Alig van üzemanyagom, csupán pár csepp. Irányítsanak a legközelebbi bázisra.

Halvány elképzelése sem volt arról, hogy hol van. Az egyetlen lokátor, amely észlelte a Meteort, a Hazor légibázison volt. A radarállomás parancsnoka magára vállalta, hogy leszállópályához irányítja a Denevért.

– Ebbe az irányba repülök, ameddig kitart az üzemanyagom – mondta rádióján Csatto.

– Gondolja, hogy le tud szállítani? – A parancsnok hangja eléggé bizonytalannak tűnt.

Csatto igyekezett könnyedén felfogni a helyzetet. – Már Sibi öngyújtójából is átöntöttem a folyadékot a tankba.

Tolkowsky félbeszakította: – Semmi név!

Az üzemanyagszint-mutató elérte a nullát. Egy perc, két perc, három... Csatto szeme előtt hirtelen felvillantak a bázis leszállópályájának fényei, amelyeket az elsötétítési rendelet ellenére felkapcsoltak. A Meteor a leszállópályára felé siklott, és Csatto végre földre tette a gépet.

Miközben a repülő végigszárguldott a pályán, a motorok leálltak, egyik a másik után. Az utolsó csepp üzemanyag is elfogyott, de a Meteor már földet ért!

Először a bázis szakértő szerelője ért oda a géphez.

– Végrehajtotta?

– Igen.

– Tehát a háború elkezdődött.

Ezer Weizman, a bázis parancsnoka, Izrael első elnökének unokaöccse, rövid időn belül megérkezett.

– Gratulálok! – Mivel senki sem mulasztja el az alkalmat, hogy egy kicsit hengegjen, folytatta. – Vegye figyelembe, hogy egyedül Hazor tudta lehozni. – Majd hozzátette: – Várnak magára a főparancsnokságon. Felmerült egy probléma.

– Milyen probléma? – kérdezte Csatto.

– A legutolsó pillanatban Amer úgy döntött, hogy nem az Iljusinnal repül haza. Csak később indul egy Dakotával.

Csattót előntötte a harci hév. – Ha van még időnk, újratankolunk, és felszállunk egy második körre – ajánlotta, és Sibi is igenlően bólogatott.

– Túláságosan nyilvánvaló lenne, és felfedhetné a hírszerző forrásainkat – mondta Dajan. – Hagyjuk életben. Abban a percben, amikor maga kiiktatta a vezérkart, már megnyerte a háború első felét. Igyunk a második felének megnyerésére. – Dajan elővett egy üveg bort, és mindenkivel koccintott.

Az 1956-os háború így kezdődött el, de erről csak egy maroknyi izraeli tudott.

A Kakas-hadművelet 33 éven át szigorúan titokban maradt, a részleteit csak 1989-ben ismerte meg a közvélemény. Az egyiptomiak nem jelentették be a repülőgép lezuhanását, valószínűleg azért, mert nem tudták, hogy az izraeliek lelőtték. Abban az időben elterjedt a híresztelés, hogy kényszerleszállást hajtott végre egy elhagyatott szigeten, és a hadsereg vezérkara a mentést várja.

Amer tábornagy, az akkori egyiptomi vezérkari főnök a hatnapos háború után öngyilkosságot követett el.

Kiegészítés: Joas (Csatto) Cidon, harci pilóta

1993 márciusában, négy évvel a Kakas-hadművelet után, szabadon bocsátottak egy egyiptomi fiatalembert, aki váratlanul felkereste Csatto Cidont. Ahmed Dzsaffar Nasszim a fia volt Naszszér tanácsadójának, aki Csatto bevetésekor lelte halálát. A drámai találkozóra Tel-Avivban, a Hilton Hotelban került sor a fiú és apjának gyilkosa között. Csatto későbbi beszámolója szerint a találkozás „megható volt, de keserűségtől mentes”. A mozgásérült, kerekese székese Dzsaffar tudni akarta, igaz-e a híresztelés, amely szerint apja a repülőgép kényszerleszállása után izraeli fogságba esett, ahol agyonkínózták. Csatto elmondta neki, hogy nem történt kényszerleszállás, a művelet a gép teljes megsemmisítésével járt.

Két évvel később Csatto elintézte, hogy Dzsaffar bekerüljön a halfai Rambam Kórház sebészetre. „Az a kívánságom, hogy segítsen rajta, abból a vágyamból fakadt, hogy osztozzam apja halála feletti szomorúságában... de abból a gondolatból is, hogy az én fiam is kerülhetett volna hasonló helyzetbe...”

Ez csak az egyik eset a sok közül, amikor Csatto mások iránti nagyfokú empátiája megnyilvánult. Felesége, Raisza emlékszik, hogy az 1956-os háború előestéjén, amikor Londonban a barátainál vacsorázott, Csatto találkozott a háziasszony auschwitz-i túlélő nővérével. Az asszony elmondta, hogy Izraelbe készül, majd megjegyezte, mennyire szeretné látni Párizst.

– Miért nem szakítja meg az utazását Párizsban? – kérdezte Csatto.

– Nem tehetem, van egy egyéves kisgyerekem – válaszolta a nő.

Csatto rögtön megtalálta a megoldást: – Majd én elviszem előre a kicsit Izraelbe.

És csak úgy egyszerűen, szinte magától értetődően felelősséget vállalt a kislányért, gondozta és ellátta a repülőgépen. Amikor Rómában meg kellett állniuk pihenni, kiválasztotta az egyik legjobb hotelt, és rábízta a gyereket a szobaasszonyra. A következő napon a babával Izraelbe repült. Felesége a repülőtéren várta, s amikor meglátott egy gyapjúszövet öltönyös férfit, karjában egy kislánnyal, nem ismerte fel.

– Hogyan mertél felelősséget vállalni egy gyerekért? – kérdezte Raisza.

Ő meglepetten nézett rá. – Az anyja még sosem látta Párizst – felelte.

1956 októberében, amikor a Szovjetunió beavatkozik a diktatúra ellen Varsóban és a Budapesten kitört forradalmakba, és az USA-ban az elnökválasztási kampány a végső szakaszába ér – Dwight Eisenhower a második elnökségeért száll síkra –, Izrael megtámadja Egyiptomot, és drámai győzelmet arat, ami Menahem Dajant legendás hőssé teszi. A britek és a franciák azonban kudarcot vallanak a Szezei-csatorna elfoglalására irányuló hadjáratuk során.

Kades, 1956

1956. október 29-én, hétfőn 16.59-kor, Rafael („Rafal”) Eitan őrnagy kiugrott a Dakota típusú repülőgépből a nyugat-sínai területre, és megkezdte a Kades-művelet végrehajtását.

Utána 394 ejtőernyős ugrott ki 16 repülőgépből. Őket azonban két órával korábban Mustang gépek előzték meg, amelyek propellereikkel és szárnyaikkal szétszaggatták a Sínai-félszigeten futó telefonvezetékeket, hogy megbénítsák az egyiptomi távközlési rendszert.

Tel-Avivban, Menahem Dajan vezérkari főnök a következő hivatalos közleményt adta ki a Kol Jisrael rádiónak:

„A hadsereg szóvivője bejelenti, hogy az izraeli katonai erők behatoltak Raszel-Nakebbe és Kuntilába, megtámadták a fedájín egységeket, és tüzelőállásokat létesítettek a Szezei-csatorna közelében.”

Az ejtőernyősök ledobása a csatorna körzetében, mélyen Egyiptom területén, a Sínai-hadművelet nyitányát, valamint annak a szigorúan titkos politikai műveletnek a befejezését jelentette, amelyet Ben-Gurion, Dajan és Peresz vezetett.

1955 szeptemberében Izraelt fájdalmas csapás érte, amikor Csehszlovákia, a Szovjetunió megbízásából, jelentős fegyverszállítási egyezményt kötött Egyiptommal. A szovjetek 200 MiG-15 típusú lökhajtásos vadászgépet és 28 Iljusin bombázót, valamint kiképző és szállító repülőgépeket, 230 harckocsit, 200 páncélozott szállító járművet, 600 löveget és különböző hadihajókat: torpedónaszádokat, torpedórombolókat és hat tengeralattjárót kívánt szállítani Egyiptomnak. Egyiptom tehát példátlan mennyiségben és minőségben készült fegyvereket átvenni. Ezzel a közel-keleti erőegyensúly felbomlott volna, és az izraeli elrettentő erő elvesztette volna hatékonyságát. Izraelt az is nagyon aggasztotta, hogy Egyiptom és Szíria közös katonai parancsnokságot hozott létre.

Izraelen a nyugtalanság hulláma futott végig. Csak 30 sugárhajtású vadászgépe volt, s tankjainak, csapatszállítóinak, lövegeinek száma nevetséges ahhoz képest, amennyit Egyiptomba vártak. Az aggódó izraeli állampolgárok önkéntesen pénzt, ékszert és más javakat ajánlottak fel a Védelmi Pénzalapba, amelyet fegyverek vásárlása céljából hoztak létre. A felbőszült Ben-Gurion azonnal csapást akart mérni Egyiptomra. A békésebb és mérsékeltbb Menahem Sarett külügyminiszter azonban a kabinetben leszavaztatta Gurion indítványát. Néhány hónappal később Ben-Gurion visszavágott, elmozdította székéből Sarettet, és új külügyminisztert nevezett ki Golda Meir személyében, akit „héjaként” ismertek.

Közben Simon Peresz óriási erőfeszítéseket tett, hogy szövetséget kössön Franciaországgal. Erőfeszítéseit végül siker koronázta, noha erősen bírálták, és a kormányon belül már-már gúnyolódás tárgyává vált. Sikerült Franciaországban nagy mennyiségű fegyvert szereznie. Jó, megbízható – sőt baráti – kapcsolatokat alakított ki francia miniszterekkel, katonatisztekkel és parlamenti képviselőkkel. 1956 júniusában Izrael (High Tide – dagály) megállapodást írt alá Franciaországgal, amelynek értelmében Izrael rengeteg fegyverre számíthat a franciáktól.

Egy hónappal később Nasszer teljesen váratlanul államosította a Szezei-csatornát. Franciaország és Nagy-Britannia, a csatorna fő részvényesei azonnal Egyiptom elleni hadművelet tervezésébe kezdtek, hogy visszaszerezzék uralmukat a csatorna felett. Francia és brit tábornokok a Temze alatti második világháborús bunkekben különböző inváziós haditerveket vitattak meg, a francia vezetők azonban hamarosan rájöttek, hogy a britek valamilyen nyomós ürügy nélkül nem hajlandók megtámadni Egyiptomot, ezért Izraelhez fordultak segítségért.

1956. október 22-én, napnyugtakor megállt néhány gépkocsi Sèvres-ben, Párizs külvárosában, egy magányos villa közelében. Az utasok – Guy Mollet francia miniszterelnök, Christian Pineau külügyminiszter, Maurice Bourgès-Maunoury védelmi miniszter, a hadsereg vezérkari főnöke és néhány magas rangú tábornok – titokban beosontak a villa kapuján. A francia vezetők vendégei, akik különgéppel érkeztek meg, a következők voltak: Ben-Gurion izraeli miniszterelnök, aki jellegzetes, fehér hajcsomóját széles karimájú kalap alá rejtette, Menahem Dajan tábornok, aki fekete szemvédőjét nagy napszemüveggel takarta el, és Simon Peresz. A két delegáció szívélyes légkörben beszélgetett mindaddig, amíg Selwyn Lloyd brit külügyminiszter meg nem érkezett.

A brit külügyminiszter megjelenésével mintha hideg fuvallat járta volna át a villát. A brit vendég láthatóan nem tudta elfelejteni, hogy nyolc évvel korábban még Nagy-Britannia uralta Palesztinát, és a britek legjelentősebb ellenfele éppen Ben-Gurion volt. „A brit külügyminiszter bizonyára barátságos, kellemes, elbűvölő és szeretetre méltó ember – írta később Dajan. – Ha igen, ezen előnyös tulajdonságait csaknem zseniálisan sikerült palástolnia, hiszen egész viselkedése utálatot tükrözött a helyszín, a társaság és a téma iránt.”

Llyod azonban mégiscsak megjelent – és elkezdődött a második világháború utáni legtitkosabb csúcstalálkozó.

A késő éjszakába nyúló tárgyalások első fordulója után Lloyd távozott, hogy jelentést tegyen Anthony Eden miniszterelnöknek. „Úgy tűnik, Lloyd nem esett szerelembe Ben-Gurionnal – jegyezte fel Peresz aznap éjjel –, de nem lehet kétség afelől, hogy az érzés a találkozásuk első pillanatától fogva kölcsönös volt.”

A tárgyalások másnap is folytatódtak. Megvitattak különböző elképzeléseket, amelyek megindokolhatnák a francia–angol beavatkozást. Sok trükk merült fel, de egyiket a másik után mind elvetették. A franciák és a britek javasolták, hogy Izrael támadja meg Egyiptomot, hódítsa meg a Sínai-félszigetet, és teremtsen olyan fenyegetettséget a csatorna körzetében, amely indokot adna Franciaországnak és Nagy-Britanniának arra, hogy „megvédje” a Szezei-csatornát a harcoló erőktől.

Ben-Gurion azonban nem volt hajlandó totális háborút indítani Egyiptom ellen csupán azért, hogy ürügyet biztosítson a franciáknak és a briteknek a beavatkozáshoz. Attól is tartott, hogy a még törekény Izraelnek kellene viselnie több napon, esetleg heteken keresztül a háború teljes súlyát, mielőtt a francia–brit invázió megindulna.

A következő napon, miközben a francia és az izraeli delegáció ebédelt, Maurice Challe tábornok, a francia vezérkari főnök jóképű helyettese szót kért. Azt javasolta, hogy az Izraeli Légierő támadja meg és bombázza Beer-Seva városát. A támadással Egyiptomot vádolnák meg, és a brit–francia erők azonnal beavatkoznának. Ben-Gurion dühtől vörösen felugrott a székéről. – Izrael azért erős, mert igaz ügyért harcol! – jelentette ki. – Én nem hazudok, sem a nemzetközi közvéleménynek, sem senki másnak! – Síri csend támadt az egész teremben, Challe pedig szégyenében elvörösödve leült. A többiek is döbbenten meredtek a tányérjukra. Ez maga volt a katasztrófa, és úgy tűnt, a találkozó kudarcba fulladt.

És ekkor Mose Dajan előállt a varázsförmulával.

Menahem Dajan, aki egy kibucban született és Nahalal szövetkezeti faluban nevelkedett, karizmatikus izraeli hősnek számított.

A Hagana, a brit uralom alatt alakult zsidó védelmi szervezet tagjaként a falu arab szomszédai között nőtt fel, így jól ismerte és tisztelte őket. A második világháború idején Libanonban részt vett a britek járőrőr tevékenységében az ottani francia Vichy-erők ellen. Egy ellenséges orvlövész összezúzta a távcsővét, amelynek lencséje Dajan bal szemüregébe fúródott. Bal szemét elvesztette, de a fekete, kalóz jellegű szemkötő híressé tette Izraelben, majd az egész világon. Született szónok, a versek szerelmese, amatőr régész, nagy nőcsábász és vakmerő harcos volt. Vezérkari főnként az izraeli hadsereget rugalmas, ütőképes erővé alakította át, miközben a megtorló csapásokat irányította Izrael aktív ellenségei ellen. Hamar ráébredt azonban, hogy a megtorlások egyáltalán nem csökkentik az egyre növekvő feszültséget Izrael és arab szomszédai, különösen Egyiptom között. Támogatta azt az elképzelést, hogy addig kell megtámadni Egyiptomot, amíg végleg rendszerbe nem állítja a szovjet bloktól szerzett fegyvereit. Ezért volt hajlandó részt venni a Sèvres-ben tartott csúcskonferencián is.

Ben-Gurion azonban továbbra is ellenezte az Egyiptom elleni általános háborút. De felvetődött a kérdés: hogyan indítsanak hát háborút anélkül, hogy háború indítának? Ebben a döntő pillanatban, amikor az egész konferencia azon mulott, hogy találjanak végre valamilyen elfogadható ürügyet a háborúra, Dajan előállt a tervével.

Kezdjük a háborút a végéről, mondta. Javasolta, hogy vessenek be egy kis izraeli ejtőernyős csapatot a Sínai-félszigeten, körülbelül 50 kilométerre keletre a csatornától, ezáltal, úgymond, a Szezei-csatorna biztonságát fenyegetve. Ekkor Franciaország és Nagy-Britannia bejelenti: a csatorna veszélyben van, és ultimátumban szólítja fel Izraelt meg Egyiptomot, hogy vonuljanak vissza és foglaljanak el új harcvonalat 15 kilométerre a csatorna mindkét partjától. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy Egyiptomnak ki kell ürítenie az egész Sínai-félszigetet, miközben Izraelnek lehetővé teszik, hogy elfoglalja a területet és a csatorna közelébe

jusson. Izrael elfogadja, miközben Egyiptom biztosan elutasítja az ultimátumot. Ez ürügyül szolgálhat a franciák és a britek számára, hogy hadműveletet indítsanak Egyiptom ellen, 36 órával később, mint az izraeliek tették.

Ben-Gurion habozott, de egy álmatlan éjszaka után elfogadta Dajan tervét. Amikor a következő reggelen találkozott Dajannal és Peresszel a villa kertjében, megkérte Dajant, vázolja fel a tervezett hadműveletet. Senkinél sem volt papír, ezért Peresz két-tétört egy cigarettásdobozt, és Dajan arra rajzolta fel a Sínai-félszigetet. A pontozott vonal jelölte azoknak a repülőgépeknek az útvonalát, amelyekből az ejtőernyősök kiugranak, a három nyíl pedig az izraeli támadás főirányait mutatta. Ben-Gurion, Dajan és Peresz nevetve írta alá a kis kartonpapírdarabot, a Sínai-hadművelet első térképét.

A villába visszatérve Dajan tervét egyhangúan elfogadták, és október 24-én aláírták a francia-brit-izraeli titkos megállapodást. Amikor Ben-Gurion hazaérkezett, kabinetülést hívott össze. A minisztereknek nem mondta el, hol járt, és nem beszélt a megállapodásról sem, amelynek másolatát a szivarzsebében tartotta. Ennek ellenére a kabinet jóváhagyta az Egyiptom elleni támadást. A nagy feszültségektől Ben-Gurion mindig belázasodott és megbetegedett. Ezen az estén mégis meghívta otthonába, első alkalommal, legfőbb riválisát, Menahem Begint. Miközben Begin egy zsámolyon ült Ben-Gurion priccse mellett, az Öreg elmesélte a háború megindításáról szóló döntést, ami kiváltotta Begin lelkes gratulációját.

*

Október 29-én Rafal és ejtőernyős katonái mélyen az ellenséges vonalak mögött ugrottak ki, elérték a kijelölt terepszakaszt, és éjszakára beásták magukat. A korai órákban az izraeli szállító repülőgépek dzsipeket, hátrasiklás nélküli löveget és nehéz aknavetőket dobtak le ejtőernyőkkel.

Raful emberei még a levegőben tartózkodtak, amikor Arik Saron és az ejtőernyős dandár – páncélozott csapatszállító járműveken és megerősített AMX harckocsikon – átrobogott az egyiptomi határon. A hadoszlop a Sínai-félszigeten tört előre, heves ütközetekben elfoglalt néhány egyiptomi megerősített védelmi állást, és 30 óras küzdelem után elérte Raful gyülekezési körletét.

Amíg Arikra várt, Raful viccelődve elkészített egy táblát a következő felirattal: „Stop! A határ következik!” Röviddel 20.00 után, október 30-án, a páncélos hadoszlop a táblához érkezett. Davidi és Saron, finom sivatagi portól fedve, leugrottak a dzsipjükről, és megölelték Rafult. Végrehajtották a küldetést.

Legalábbis úgy látszott. Saront azonban más gondolatok szállták meg. Az elmúlt két évben az ejtőernyős egységet elit kommandós alakulattá formálta, amely a legtöbb megtorló akciót hajtotta végre Izrael szomszédai ellen. Ennek azonban nagy ára volt. Sok kiváló bajtársa életét vesztette, és Meir Har-Zion is majdnem meghalt az 1956. szeptemberi, al-Rahva ellen vívott csatában. Egy lövedék szétroncsolta a torkát, és már majdnem megfulladt, amikor az egység orvosa, Maurice Ankelevitz előhúzott egy zsebkést, és beleszúrta Meir légcsövébe, az ellenséges tűz közepette rögtönzött gégemetszést végzett rajta, megmentve az életét.

A sok halott és sebesült ellenére az ejtőernyős alakulatba ösztönöztek az önkéntesek, többnyire a kibucokból és a mosav mezőgazdasági településekről. A zászlóalj dandárrá fejlődött. Saron alezredeként a haderő legjobb harcosa lett. Dajan kedvelte őt, Ben-Gurion pedig csodálta harci képességeit, jóllehet néha kétségbe vonta őszinteségét. Ezen az október 30-ai napon Saron, mint mindig, „égett a harci vágytól”.

Alig bontakozott ki Raful öleléséből, amikor eldöntötte, hogy meghódítja a híres Mitla-hágót, a közeli hegygerincen át vezető kanyargós szurdokutat, és elsőként éri el alakulatával a csatornát.

Úgy tűnt, a hágón nem állomásoznak ellenséges erők. Az előző napon egy páncéloskonvoj érkezett Egyiptomból, és átkelt a csa-

tornán, majd behatolt a hágóba, de az izraeli vadászgépek megtámadták és megsemmisítették. A kiégett egyiptomi járművek fekete roncsai még mindig füstöltek végig a mitlai út mentén.

Saron rádióüzenetet küldött a vezérkarnak, engedélyt kérve a Mitla-hágó bevételére. A vezérkar azonban világos parancsot adott: – Ne nyomuljon előbbre, maradjon ott, ahol van. – Saron, Raful és a többi parancsnok nem tudta, hogy az ejtőernyősök bevetésének célja Mitla körzetében nem a harc és a területfoglalás, hanem csak az, hogy ürügyet szolgáltatson a francia–angol beavatkozáshoz.

Kora reggel üzenet érkezett a vezérkartól: – Ne menjenek előre! – Arik azonban nem adta fel. 11.00-kor Rehavam („Gandhi”) Zeevi, a déli parancsnokság vezérkari főnöke a gyülekezési körletbe érkezett egy könnyű Piper Cub gépen. Arik ismét engedélyt kért, hogy előrevonuljon a hágóba, de Gandhi csak egy őrzőjárat behatolását engedélyezte azzal a feltétellel, hogy nem bocsátkozik harcba az ellenséggel.

Arik azonnal összeállította „az őrzőjáratot”, Motta Gur parancsnoksága alatt. A konvoj élére hat féllánctalpas, páncélozott szállító járművet állított, amelyeket Cvi Dahab és Danni Matt féllánctalpasa és három harckocsi, majd Jichak („Haka”) Hofi féllánctalpasa, hat hasonló, ejtőernyősöket szállító páncélkocsi, 120 milliméteres nehéz aknavető üteg és több, felszerelést szállító teherautó követett. Az ejtőernyős kommandó is csatlakozott az oszlophoz, de nem mint katonák, hanem mint turisták, akik a Szuezi-csatornát szeretnék megtekinteni. Davidi újságból mulatságos kalapot készített magának, hogy védekezzen a nap sugarai ellen.

És Arik „őrzőjáratnak” nevezte ezt a nagy, zászlóalj erejű konvojt.

24.30-kor a konvoj behajtott a hágóba, és gyorsan haladt a szűk kanyonban, amelyet magas hegyek szegélyeztek.

Ott pedig az egyiptomiak várták őket.

Egyiptomi katonák százai sáncolták el magukat a földbe vájt fedezékekben, természetes barlangokban és alacsony kőkerítéssel védett állásokban. Az út mentén, bokrokkal és kötegekbe gyűjtött csipkebokorral álcázva, Bren géppuskákkal felszerelt páncélozott járművek foglaltak tüzelőállást. Fentebb egyiptomi századok rendezkedtek be védelemre, kézi páncéltörőkkel, hátrasiklás nélküli és páncéltörő lövegekkel, valamint közepes géppuskákkal. Még fentebb, a harmadik védővonalon, puskákkal és automata fegyverekkel felszerelt katonák hasaltak kőbe vájt tüzelőállásaikban.

12.50-kor az előrenyomuló félláncaltapasokat halálos sortűz és ágyúzás fogadta. A járművek páncélzatán hangosan pattogtak a lövedékek. Az első félláncaltapas ide-oda ingadozott és megtorpant, parancsnoka és sofőrje meghalt. A többi katona – köztük néhány sebesült – leugrott és fedezéket keresett.

Motta Gur páncélozott járműve 140 méterrel hátrébb volt. Parancsot adott a sérült páncélkocsi megközelítésére. Három félhernyótalpasra elérte a mozdulatlan járművet, de azokat is találat érte. Motta kikerülte őket, és igyekezett kijutni a csapdából, de az ő járművét is eltalálták. Végül embereivel együtt az út menti sekély árokban talált menedéket.

Haka, aki az oszlop közepén haladt, ráébredt, hogy katonái halálos csapdába kerültek. Parancsot adott Davidinek, hogy vonuljanak vissza és állítsa meg azokat a járműveket, amelyek még nem léptek be a hágóba. Davidi levetette a járművekről a gránátvetőket, amelyek azonnal bombázni kezdték a dombokat. Haka az egyik századdal és két harckocsival maga is áttörte az ellenséges vonalakat. A páncélozott gépkocsik elhaladtak az elakadt félláncaltapasok mellett, és a hágó túloldalán tűntek fel, két kilométerrel odébb.

Az előző napi egyiptomi hadoszlop kiégett, füstölgő járműveivel teli Mitla-hágó ekkor az izraeli ejtőernyősök „mészárszékévé” vált. Négy egyiptomi Meteor repülőgép zuhanórepülésben szá-

guldott az izraeli konvoj fölé, felrobbantva nyolc, üzemanyagot és lőszer szállító teherautót, valamint néhány nehéz aknavetőt.

Motta sürgős üzenetet küldött Hakának, amelyben kérte, térjen vissza a hágóba és mentse ki a csapdába esett katonákat. Azt is kérte Daviditől, hogy Micha Kapusza kommandósai támadják meg hátulról az egyiptomi állásokat.

Micha kommandósai, akik a legjobb ejtőernyős alakulatot alkották, felmásztak a dombok tetejére, majd a kommandós szakaszok kezdtek leereszkedni az északi lejtőkön, és megsemmisítették az egyiptomi tüzelőállásokat. Ekkor azonban borzalmas hiba történt.

A lejtőn létesített állásokat megsemmisítő harcosok világosan látták az utat, de nem vették észre, hogy a lejtő közvetlenül előttük járhatatlanul meredeken folytatódik és a legtöbb egyiptomi védő ott foglal tüzelőállást. Sajnos azt sem vették észre, hogy az út túloldalán, a déli lejtőn szintén egyiptomi katonák ásták be magukat.

Micha embereire hirtelen lövedékek és rakéták záporoztak a déli lejtőről. Micha – mivel nem vették észre az ottani egyiptomi tüzelőállásokat – azt hitte, hogy a csapdába esett ejtőernyősök tüzelnek. Mérgezen rádiózott Davidinak, hogy állítsa le Mottáék lövöldözését. Eközben Motta, aki szintén nem látta a kommandósokra tüzelő, déli lejtőn rejtőzködő egyiptomiakat, nem értette, hogy Micha miért állt meg és miért nem folytatja az előretörést.

Tragikus percek voltak ezek. – Indulj előre, támadj – kiabálta Davidi Michának, miközben Micha látta elesni a bajtársait. Az ejtőernyősök erős tűz alatt nyomultak előre. Néhányuk elérte a meredek, sziklás lejtő szélét – anélkül, hogy észlelte volna a mélységet –, ahol legurult és meghalt, mivel tökéletes célpontot nyújtott az ellenségnek.

Az erős ellenséges tűz miatt Micha visszavonult a közeli dombhoz. Ekkor azonban a domb tetején egy másik izraeli század tűnt fel, és tévedésből löni kezdte Micha embereit, aki dühösen és fájdalmasan üvöltött a rádióba. Katonáit minden oldalról, az egyiptomiak is, az izraeliek is lőtték.

Davidi végre megértette, mi okozza Motta és Micha ellentmondó jelentéseit, illetve a fejtelenséget. Nagyon nehéz döntésre kényszerült: a hágóba küldött egy dzsipet, hogy vonzza magára az ellenséges tüzet és így fedje fel az álcázott egyiptomi állásokat.

Ehhez egy önkéntesre volt szüksége, aki hajlandó feláldozni az életét.

– Ki vállalkozik arra, hogy eljut Mottához?

Több katona is azonnal előrelépett. Davidi Ken-Drort, saját sofőrjét választotta.

A sofőr tudta, hogy a halálba rohan. Beindította a dzsipet, és a hágó felé robogott, azonnal kiváltva az ellenség heves tüzelését. A kocsi összetört, és Ken-Dror holtan zuhant ki belőle. Önfeláldozása azonban hiábavaló volt, mert Motta és Micha nem tudta azonosítani az ellenséges tűzfészeket.

Később Davidi egy féllánctalpassal négy katonát és egy főhadnagyot küldött a hágóhoz, akik sikeresen megközelítették Mottát, felrakták a sebesülteket, és sértetlenül tértek vissza.

A tűzfészek azonban továbbra is rejtve maradtak!

Davidi ismét parancsot adott Michának, hogy rohanja le az egyiptomi állásokat. Katonái ismét futottak lefelé a lejtőn. Egy másik szakasz is a déli dombon rejtőzködő ellenség keresztűzbe került. És ekkor Micha hirtelen felfedezte a meredek lejtőt a lába előtt, és rájött az egyiptomi tűzfészek helyére.

Ám ebben a pillanatban ő is megsebesült. Egy lövedék a mellébe fúródott, nem kapott levegőt, és úgy érezte, mindjárt meghal.

– Dovik! – szólt oda helyettesének –, vedd át a parancsnokságot!

Dovik azonban szintén lövést kapott, a fején sérült meg. A két sebesült felfelé küszött a lejtőn. Előttük ejtőernyősök bukkantak fel. Megijedtek, hogy bajtársaik ellenségnek nézik és lelövik őket.

– Davidi, Davidi! – kiabálták rekedten.

5.00-kor hirtelen harckocsik dübörgése visszhangzott fel a keskeny kanyonban. Haka két harckocsija tért vissza a hágó nyugati kijáratától, megfordítva a dolgok menetét. Lövegeiket először a

déli dombra irányították, és számos egyiptomi tűzfészeket kilőttek. Az egyiptomi katonák fejvesztve menekültek volna, de az ejtőernyősök géppuskái lekaszálták őket. Ezzel egy időben két ejtőernyős század elérte az utat szegélyező két hegyvonulat tetejét. A hágó nyugati bejáratától jöttek, és közben módszeresen felszámolták az egyiptomi állásokat. Megállapodtak, hogy a célvonaluk annál az égő egyiptomi féllánctalpasnál lesz, amely a kanyon közepén lángokban áll. A többi izraeli katona keleti irányból érkezik, és lerombolja a megmaradt ellenséges állásokat az északi és a déli dombokon.

Az éj beálltával ötven ejtőernyős mászott a dombokra, akiknek a felét a kétszer kitüntetett veterán, Oved Ladijanski vezette. Oved emberei a déli hegygerinc felé fordultak. A csapat másik fele a szikár és halk szavú kibuctag, Levi Hofes parancsnoksága alatt az északi gerincet támadta. Céljuk az volt, hogy elérjék az égő féllánctalpast (a célvonalat) és megsemmisítsék a mögötte lévő egyiptomi katonákat.

Oved katonái csendben haladtak felfelé a domboldalon, és egyelőre nem lőttek. Így meg tudták közelíteni a sziklás lejtőn kialakított, megerősített géppuskafészeket. Kézigránátokkal alulról támadták, de néhány gránát lepattant a szikláról és felrobbant. Oved is gránáttal célozta meg a géppuskát, de a gránát visszagurult. – Jön visszafelé – suttogta a mögötte hasaló katonának, akit ellökött a gránát elől, majd a saját testével fedte be. A gránát rajta robbant fel és azonnal megölte. Egyik bajtársának sikerült bedobnia egy gránátot a tűzfészekbe, és megölte a bent meglapuló egyiptomiakat.

Oved alegységének túlélői lankadatlanul törtek előre, felszámolva az ellenséges állásokat. Levi Hofes csapata ugyanezt tette az északi dombon. Levi közben rájött, hogy az egyiptomiak három védővonalat építettek ki egymás felett, ezért katonáit három csoportra osztotta fel, akik a nekik kijelölt védővonalat semmisítették meg.

Rendkívül elkeseredett, ádáz harcra került sor, mivel az egyiptomiaknak már nem volt vesztenivalójuk. Az ejtőernyősök két óra alatt csak 275 métert tudtak előrehaladni. Röviddel 20.00 előtt Levi befejezte a rohamot, 90 egyiptomi halottat hagyva maga után.

Az ejtőernyősök tehát átvették a Mitla-hágó ellenőrzését. Az éjszaka folyamán szállító repülőgépek érkeztek, és elvitték a sebesülteket: Dovikot és Michát, Danni Mattot és 120 ejtőernyőst. A súlyos sebesültek közé tartozott Jehuda Ken-Dror is, akinek az élete csak egy hajszálon múlt. Néhány hónap múlva belehalt sérüléseibe.

A Mitla-hágói ütközetben összesen 38 izraeli és 200 egyiptomi katona esett el. Négy izraeli később halt bele sebeibe. Dajan tajtékozott, és azzal vádolta Saront, hogy túl sok embert veszített egy teljesen szükségtelen ütközetben. Ben-Gurion óvatos volt, és nem avatkozott bele a két vezető vitájába, akiket mint katonákat különösen kedvelt. Ennek ellenére a mitlai ütközet miatt Saront informálisan mellőzték, és több éven át nem lépett feljebb a ranglétrán.

A mitlai akció valóban hiábavaló, de hősie ütközet volt. Az ejtőernyősök belevesték a haderő állományába Saron elveit, amelyek szerint senki sem hagyhatja ott a harcmezőn bajtársait, még ha ez emberi életekbe kerül is: a haderő egységei nem hajolhatnak meg az ellenség előtt, nem adhatják fel a harcot, és nem vonulhatnak vissza, amíg végre nem hajtották feladatukat.

A Sínai-hadművelet hét napig tartott, és Izrael győzelmével végződött. Az izraeli haderő legyőzte az egyiptomi hadsereget, és meghódította az egész Sínai-félszigetet. A francia-brit invázió azonban siralmas kudarcot vallott. Az izraeli dicsőség alapvetően meghatározta a déli határon teremtett tizenegy éves ténszerű békét, amely azonban a hatnapos háború kitörésével hirtelen véget ért.

Kiegészítés: Rafael „Raful” Eitan, a 890. ejtőernyős zászlóalj parancsnoka, későbbi vezérkari főnök

(kivonat Dov Goldstein *A Soldier's Story – The Life and Times of an Israeli War Hero* [Egy katona története – Egy izraeli háborús hős élete és kora, Maariv, 1985] című könyvéből)

„Én álltam legközelebb a repülőgép ajtajához. Egy kis izgalom mindig átjárja az embert, amikor ejtőernyős ugrásra készül, még akkor is, ha ezt már számtalanszor megtette. Különösen így van ez nagyszabású katonai hadművelet kezdetén, ráadásul távol Izraeltől. Beleveted magad az ismeretlenbe az ellenség területe fölött. A kötelékben repülő másik gép pilótafülkéje közvetlenül mellettem, csaknem egy méterre tőlem. Integtem a pilótának. Ő két kézzel fogta a fejét, mintha azt kérdezné: Mire készülsz?...

Piros lámpafény. Zöld lámpafény. Már a levegőben, ereszkedem lefelé a mitlai útkeresztződés felett. Délután öt óra van, de már kezd sötétedni. A nap lemenőben. Néhány lövés hallatszik. Végre a lábam talajt érint. Megszabadulok az ejtőernyőtől, és gyorsan összekapom magam. Kivesszük tokjaikból a fegyvereinket, és tüzelőállást foglalunk a gyülekezési körletben. A századok elfoglalják állásaikat. Már besötétedett. Beássuk és meghúzzuk magunkat. Még találtunk a török időkbeli származó futóárkokat is, ez megkönnyíti a munkánkat. Kettéosztott csapataink tüzelőállást foglalnak nyugatra, a Parker-émlékműnél, illetve északra, Bir Hasna irányába. Jelzéseket helyezünk el oda, ahová az ejtőernyővel ledobandó utánpótlást várjuk.

Alig helyezkedtünk el tüzelőállásainkban, máris harcérintkezésbe kerültünk az egyiptomiakkal. Ők egyáltalán nem értették, mi történik körülöttük.”

HARMADIK RÉSZ

A HATNAPOS HÁBORÚ

A szuezi hadjáratl Izrael csaknem tizenegy évre békét vívott ki magának. 1963-ban Ben-Gurion lemond, és átadja helyét Levi Eskolnak. A vezérkari főnök Jichak Rabin. Ben-Gurion, Dajan és Peresz egy kis párt, a Rafi vezetői, amelyet Ben-Gurion és Eskol heves összecsapása után alapítottak. 1967. május 15-én Egyiptom elnöke, Nasszer váratlanul egy sor, Izrael létét fenyegető hadmozdulatot tesz, miközben bejelenti, hogy Izrael rövidesen eltűnik a föld színéről. A nagyhatalmak támogatásának megszerzésére irányuló izraeli erőfeszítések kudarcra végeznek. Franciaország térfelet vált: De Gaulle elnök, Izrael nagy szövetségese, teljesen váratlanul embargóval sújtja az Izraelbe irányuló fegyverszállításokat. Népi nyomásra Eskol kénytelen Menahem Dajant kinevezni hadügyminiszternek a nemzeti egységkormányba, amelyben Menahem Begin ellenzéki vezető tárca nélküli miniszteri széket kap. Izrael úgy értékeli, hogy nincs más választása: meg kell támadnia Egyiptomot, még mielőtt Egyiptom támadná meg és foglalná el Izraelt.

„Élet vagy halál”, a Fókusz-hadművelet, 1967

1967. június 5.

Hajnali 4.30-kor valamennyi izraeli pilóta ébren volt. Gépeik üzemanyaggal feltöltve és fegyverekkel felszerelve vártak a felszállásra a Ramat David, a Hacor, a Tel Nof és a Haceim repülőbázison, sőt még a lodi polgári reptéren is. A pilótafülkében a pilóták nem használtak semmilyen kommunikációs eszközt, betartották a teljes rádiótilalmat. Az irányítótornyok is tétlenül vártak. Meg akarták akadályozni, hogy valaki bárhol is észlelje a tömeges felszállást. A földi személyzet színes lámpákkal jelezve irányította a gépeket. Az első gép, egy régi, francia Ouragans, 7.14-kor szállt fel, és 7.16-kor követte egy másik hasonló gép. Utánuk, az utolsó pillanatban elkészített időbeosztásnak megfelelően Vautourok, Mystère-ek, Super Mystère-ek és Mirage-ok dübörgése törte meg a reggeli égbolt csendjét. A repülőgépek őrzítő iramban hagyták el a repülőtereket, percenként egy-egy gép. A Hacor repülőbázisról 77 gép szállt fel 7.14 és 8.15 között, vagyis átlagban 48 másodpercenként egy. Nagyon rövid időn belül 183 repülő tűnt fel az égen, gyakorlatilag az Izraeli Légierő teljes gépállománya. Négyes kötelékbe rendeződtek, és elindultak a kijelölt repülési útvonalakon. Összesen csak négy Mirage vadászgép maradt hátra az izraeli légtér védelmére.

A repülőgépek felszállása a hatnapos háború kezdetét jelezte.

*

A háborús állapot valójában azonban már három héttel korábban kialakult, amikor Izrael Függetlenségi Napján, május 15-én az egyiptomi haderő hadosztályai berontottak a Sínai-félszigetre és letáboroztak az izraeli határ mentén. Gamal Abden-Nasszer egyiptomi elnök kiutasította az ENSZ-megfigyelőket a Sínai-félszigetről, lezárta a Tiráni-szorost, és katonai megállapodásokat kötött Szíriával és Jordániával. Még Irán is bejelentette, hogy csat-

lakozik a megállapodáshoz. Az arab tömegek óriási lelkesedéssel fogadták a hírt, táncoltak az utcákon és a tereken, miközben zászlókat lengettek és táblákat vittek, valamint dühödt és gyűlölködő Izrael-ellenes jelszavakat kiabáltak. A sajtóorgánumok megtekintették Nasszer képeivel, aki mosolyogva és magabiztosan pózolt az egyiptomi vadászpilótákkal – a fiatal, szakfanderes sasokkal – a Bir Gifgafa légibázison. Nasszer a televízióban történelmi jelentőségű bejelentést tett: „Ha Izrael háborút akar, akkor *ahlan wasahlan* – örömmel fogadjuk!”

Az egész arab világ rádiói és televíziói Izrael küszöbönálló „kimúlását” hirdették. Nagy-Britannia és az Egyesült Államok nem talált megoldást a válságra és arra, hogy megnyissák a Tíráni-szorost az izraeli hajók előtt. A francia elnök, Charles de Gaulle felmondta az Izraellel kötött szövetséget, és embargóval tiltotta meg a fegyverszállításokat az izraeli haderőnek.

Az izraeliek feje felett a megsemmisülés veszélye lebegett. Úgy tűnt, Levi Eskol miniszterelnök és kormánya bénultan tévovázik és megpróbál időt nyerni. A közvélemény követelte az egységkormány felállítását, amelyben Menahem Dajant, a Sínai-hadművelet ünnepelt hőst nevezték ki védelmi miniszterre.

Június 4-én, a kormány eldöntötte, hogy felveszi a kesztyűt. Az első háborús lépés a légierő Fókusz-hadművelete volt, amelynek sikerétől az egész háború kimenetele függött.

A Fókusz-hadműveletet az izraeli vezetés azért tervezte el, hogy még a földön megsemmisítse az Egyiptomi Légierőt – és, ha szükséges, az összes ellenséges arab légierőt. Az eredeti terveket, amelyek az ellenség repülőtereinek meglepetésszerű támadásán, a kifutópályák bombázásán (a le- és felszállás megakadályozásán), és a repülőgépek földi megsemmisítésén alapultak, egy fiatal százados, Rafi Szivron készítette el. Szivront 1965-ben Josszi Szarig őrnagy, a Vaotour gépekkel felszerelt 110. repülőszázad előző parancsnoka vette fel, akit később kineveztek a hadművelleti osztály támadásokért felelős részlegének vezetőjévé. Az új beosztás pon-

tosan illett Szarig képességeihez. Előzőleg tucatnyi vakmerő légi fotós nappali és éjszakai felderítő repülést hajtott végre csaknem az összes arab reptér felett, Egyiptomban, Jordániában, Szíriában és Libanonban. Úgy ismerte ezeket a repülőtereket, mint a tenyerét. Figyelembe véve a drasztikus közel-keleti változásokat és a régió légierőinek fejlődését, Szarig teljesen belemerült a hadművelet – állandóan változó és naprakész – részleteinek tervezésébe.

A meglepetés a terv sikerének alapvető feltétele volt. A támadó gépeknek teljesen váratlanul és pontosan ugyanabban a percben kell mindenütt csapást mérniük. Következésképpen teljes rádiótilalomban kell felszállniuk és repülniük, a lehető legalacsonyabb magasságban – az ellenséges radarok sugarai alatt –, és pontosan egy időben elérniük célpontjaikat. Legtöbbjüknek főleg a Földközi-tenger felett kell repülniük annak érdekében, hogy északról közelíthessék meg Egyiptomot. A többi gép, amelyek távoli repülőtereket támadnak, az izraeli Negev-sivatag és a Vörös-tenger felett közelíti meg célpontjait. Mindehhez rendkívül pontos repülési útvonalakat és ütemterveket volt szükséges készíteni, amit nagyon sok leszállási, alacsony – 30 méter alatti – magasságban végzett repülési gyakorlat követett.

A terv végrehajtása eredetileg 530 repülőgépet igényelt volna, de a légierő csak 200 géppel rendelkezett. Kiderült, hogy a megoldás David Ben-Gurion egyik kérdéséből született meg, amikor meglátogatta a Ramat David légibázist, és megkérdezte a parancsnoktól: – Mennyi időt vesz igénybe a bevetésről visszatérő repülőgép felkészítése az újabb küldetésre?

Ez az életbevágóan fontos folyamat, amikor feltöltik az üzemanyagtartályokat, pótolják a lőszerket és egyebeket, körülbelül egy, esetleg másfél órát vett igénybe. Ben-Gurion kérdése „felbresztette” a légierő vezetőit, akik rájöttek, hogy drasztikusan csökkenteni kell a következő felszállásig tartó felkészítés idejét. Ennek érdekében csöveken bevezették az üzemanyagot a föld alatti hangárokba, ahol a gépek leszállásuk után parkoltak. Így amikor a re-

pülógépek visszatértek a bevetésből, azonnal fel lehetett tankolni őket. Ezenkívül minden hangárban folyamatosan egy-két bevetésre elegendő lőszer- és bombaellátmányt helyeztek el. Amikor ezt felrakták az éppen megérkező gépre, az ellátmányt azonnal újra feltöltötték. Ugyanakkor a földi személyzettel többször elgyakoroltatták a gépek gyors feltöltését, átvizsgálását és az ellátmány gyors pótlását. A személyzet parancsnokai stopperórával ellenőrizték és utána elemezték a folyamatot, hogy további időcsökkentést érhesse el. Mind a repülőszázadok, mind az egyes bázisok között konstruktív verseny alakult ki.

Minden harci repülőgép felkészítési idejét öt-hét perccel csökkentették. Ennek eredményeképpen a légierő ütőképessége többszörösére nőtt, mert a gépek bevethetősége (adott időn belül) megsokszorozódott. Mivel az arab légierők továbbra is hosszabb időt töltöttek a repülőtéren felkészítésük és feltöltésük céljából, az Izraeli Légierő egyre több hullámban, lényegesen kevesebb repülőgéppel támadhatta célpontjait.

A repülőterek bombázása is pontos, részletes tervezést igényelt. A felszállópályák egy részét beton, más részét aszfalt borította. Mindkét fajta rombolásához más-más fegyvert kellett alkalmazni. Az Izraeli Légierő 50, 70, 250 és 500 kilogrammos bombákkal rendelkezett. A bombák méretét és a bombázók típusát a megsemmisítendő leszállópályához kellett tervezni. Sok repülőtér csak egy leszállópályával rendelkezett, de az egyiptomi MiG-ek a gurulópályákról is fel tudtak szállni, amelyek párhuzamosan futnak a főpályával. Tehát ezeket a „taxizó” pályákat is rombolni kellett. Más repülőtereken a leszállópályák keresztelték egymást vagy hosszabbak voltak három kilométernél, jóllehet a MiG-ek felszállásához ennek egyharmada is elég. Ilyenkor a pálya hosszát három részre kellett osztani, és minden egyes részt pontos, külön-külön csapással felrobbantani.

Az Izraeli Katonai Kutatóintézet laboratóriuma Avraham Mavkov vezetésével kifejlesztette a felszállópályák elleni penetrációs

bombát, amelyet 100 méter magasságból kellett ledobni. A ledobás után kinyílik egy parányi ejtőernyő, és 60 fokos szögben a betonpálya felé irányítja a bomba orrát. Ezzel egy időben beindul a bomba farkánál elhelyezett rakéta, amely óriási sebességgel belevágja a betonba a lövedéket. A 67 kilogrammos bomba behatolás után hat perccel robban fel, közel másfél méter mély és több mint öt méter átmérőjű krátert hagyva maga után. A kutatóintézet kifejlesztett egy sokkal nagyobb és hatékonyabb penetrációs bombát is. A háború kezdetére 66 nagy és 187 kisebb bombával látta el a légierőt.

Már csak az volt a kérdés, hogyan hajtsák végre a kifutópályák rombolását. Vigyen a gép két bombát, és dobja le mindkettőt a pálya felett repülve, vagy a második ledobása előtt tegyen még egy kört? Mi a teendő, ha erős a szél? Mi az esélye annak, hogy reggel erős szél fúj? Mekkora kárt tesznek a bombák a leszállópályákban?

E kérdésekre csak a gyakorlat adhatta meg a választ. Ezért az illetékes vezetők eldöntötték, hogy bombázni fogják a saját Hacor légibázisukat. Abban az időben a bázis leszállópályája felújítás miatt nem működött. A személyzetet, illetve családjaikat evakuálták, és az éj folyamán a légierő gépei bombázták a kifutópályát. Ezután a szakértők értékelték a bombázás eredményét, és felbecsülték, hogy az egyiptomiaknak mennyi idejükbe telne a kráterek betöltése és a bombázott repülőtér helyreállítása. Becslésük szerint a helyreállítás legalább 40 percet venne igénybe, beleszámítva, hogy a bázis parancsnoka a dzsipjével a helyszínrre siet, felméri a károkat, és parancsot ad a kráterek feltöltésére. Az Izraeli Légierő viszont azt szeretete volna, ha a helyreállítás két órát vesz igénybe, hogy repülőgépei egy második bevetési hullámban is bombázhassanak.

A megoldás: néhány bombát el kell látni olyan, időzített gyutacsokkal, amelyek a bomba behatolása után csak később indítják a robbanótöltetet. Az egyiptomi parancsnok biztosan betemetteti a krátereket, de később a gyutacsok beindítják a töltetet, amely

ismét felrobbanja és megbénítja a kifutópályát. A légierő elrendelte, hogy minden bombázókötelék vigyen magával egy-két ilyen, késleltetőgyutaccsal felszerelt bombát.

De hogyan védheti meg magát Izrael, ha az összes harci gépe Egyiptomban lesz? A légierő parancsnoka, Mordehaj („Motti”) Hod óriási kockázatot vállalt azzal, hogy csak 10-12 Mirage vadászgéppel kívánt gondoskodni Izrael védelméről. Ráadásul közülük is néhányat be akart vetni az Izraelhez közeli területeken, számítva arra, hogy onnan gyorsan visszatérhetnek és, ha szükséges, védelemre rendezkedhetnek be.

És a végső kérdés: mikor támadjanak? Néhány parancsnok közvetlenül a napnyugta előtti időpontot javasolta, tudván, hogy az egyiptomi pilóták éjjel nem repülnek. A hírszerzés szerint azonban az Egyiptomi Légierő harckészültsége a kora reggeli órákra koncentrálódik. A pilóták korán kelnek, felszállnak felderítő feladatra, és kb. 7.30-kor (izraeli idő szerint 6.30-kor) térnek vissza a bázisukra. Utána isznak egy kávét és megreggeliznek. A bázisparancsnokok és a törzstisztek ekkor még úton vannak a bázis felé. Hod maga is elmagyarázta: – Amikor cahalai otthonomból 7.45-kor a főparancsnokságra megyek, és közben a Motorolán jelentik, hogy támadt valamiféle probléma, már nem tehetek semmit.

A döntés tehát megszületett: a támadás 7.45-kor kezdődik.

A tervet számtalanszor áttekintették. Mindent előkészítettek, de a háború kitörésének semmi előjele nem volt egészen 1967. május 15-ig, amikor minden megváltozott.

Szarig teljesítette feladatát, és az Egyesült Államokba utazott, hogy átvegye a Skyhawk gépeket egy új repülőszázad felállításához. Tíz nappal később azonban sürgős hívást kapott, és azonnali hatállyal hazarendelték Izraelbe. Megérkezvén a lodi repülőterre, azonnal az úgynevezett Verembe, a föld alatti védelmi erő főparancsnokságára sietett, és visszakapta előző beosztását. Nyomban hozzálátott a bekövetkezett változások felméréséhez. A hírszerzés például jelentette, hogy az Egyiptomi Légierő készültségi szintje

megváltozott, és a Tupoljev-16 bombázók távolabbi repterekre, Luxorba és Rasz Banaszba települtek.

Hod, Szarig és Ezer Weizman, az Izraeli Védelmi Erők vezérkari főnökének helyettese (a légierő korábbi parancsnoka) is megjelent a vezérkarnál, ahol Szarig bemutatta a Fókusz-hadművelet tervét. Herzel Safir tábornok megkérdezte: – És mi lesz Szíriával és Jordániával?

– Három órával később végrehajtjuk a Fókuszt Szíriában és Jordániában is – válaszolta Szarig.

Jichak Hofi tábornok azonban félbeszakította: – Nézzék csak ezeket a légierős fickókat. Ezer Weizman és Motti Hod a szokásos módon henceg, de most már egy őrnagy is ezt teszi?

Június 4-én éjjel a légibázisok parancsnokai megkapták a végső eligazítást. A pilóták számára kiadott parancs egyértelmű volt: be kell tartaniuk a rádiótilalmat. „Ha valamilyen problémájuk támad a motorral, ha vissza kell térniük, vagy ha el kell hagyniuk a repülőgépet, akkor sem használhatják a kommunikációs rendszerüket.” A pilóták csak az órájukat, az iránytűjüket és a térképüket használhatják. Nem vehetnek igénybe semmilyen más segédeszközt egyiptomi célpontjaik eléréséhez. Öt-hét percet biztosítottak számukra a leszállópályák bombázására, valamint három további átrepülést, hogy szétlőjék a repülőgépeket és a többi célpontot a bázisokon.

A pilótákat korán ágyba küldték, hogy reggel frissek legyenek, ám sokan nem tudtak aludni. A tét egy olyan rettentően jelentős művelet végrehajtása volt, amely a teljes Egyiptomi Légierő megsemmisítését célozta. A háború kimenetele, sőt Izrael léte függött a művelet sikerétől.

Az egyik pilóta, Jair Neuman a repülőszázad naplójában feljegyezte: „1967. június 5., egy nappal Egyiptom és szövetségesei nagy bukása előtt. A kezem remeg!” (Neumant a háború első napján megölték.) Egy másik pilóta ezt írta: „Úgy éreztük, mintha az egész izraeli nép sorsa a mi vállunkra nehezedne.” A harmadik

pilóta szerint: „A világ zsidói mély aggodalommal szegeznek ránk tekintetüket. – Majd hozzáteszi: – Isten a zsidókkal van – az égő bokrok és az égő tankok meg a Sínain.”

7.14-kor az első repülőgép kilő az ég felé, és 182 követi.

A rádiótilalmat betartották, de elkerülendő, hogy az egyiptomiak észrevegyék, „valami lóg a levegőben”, néhány Fouga kiképző gép felszállt és aktívan rádiózott, miközben úgy tettek, mintha a Mystère és a Mirage repülőszázadok rutin gyakorlórepüléseket hajtanának végre Izrael légterében. Ha az egyiptomiak lehallgatták a „gyakorlatot”, meggyőződhettek róla, hogy az Izraeli Légierő a szokásos napi tevékenységét végzi.

Amikor a repülőgépek közeledtek az egyiptomi légtérhez, az Izraeli Légierő bekapcsolta elektronikus zavaró műszereit, megzavarva vagy elnémítva az egyiptomi távközlési hálózatokat és radarrendszereket. A „Veremben” megkezdődött az idegőrlő várakozás.

7.45-kor a gépek már elérték célpontjaikat. 183 gép zuhanórepülésben dübörgött az egyiptomi repülőterek felett. A rendkívül alapos előkészítés, tervezés, számítás és kiképzés meghozta gyümölcsét. A pilóták váratlanul megtörték a rádiótilalmat, és az Izraeli Légierő kommunikációs hálózata az egyiptomi légtérből érkező lelkes jelentésektől visszhangzott. Az egyiptomiak meglepetése „totális” volt, az eredmények pedig felülmúlták a várakozásokat. 11 egyiptomi repülőtér robbant fel, egyik a másik után, füstoszlopok és lángnyelvek terjengtek felettük. 173 repülőgép támadta el-Aris, el-Szir, Bir Gifgafa, Bir Tamada, Kibrit, Fajid, Abu Szveir, Insasz, a kairói nemzetközi, a nyugat-kairói és a Beni Szuef repülőtereket. A többi 10 gép járőrözési és fotófelderítési feladatokat hajtott végre.

Az első penetrációs bomba a Kibrit repülőtéren csapódott be. A pilóták az el-Aris repülőteret megkímélték, hogy később az Izraeli Légierő használhassa, miután az izraeli páncélosalakulatok elfoglalták. A Bir Gifgafa repülőtéren a pilóták öt MiG-et pusztítottak el, egynek azonban sikerült elmenekülnie. A nyugat-kairói repülőtéren többek között tizenöt Tupoljev-16 bombázót robbantottak fel. Insaszban az összes MiG-et megsemmisítették, jöllehet a reggeli ködben alig látták őket. Az egyik izraeli kötelék véletlenül átrepült a kairói nemzetközi repülőtér felett, és sok vadászgépet észlelt a polgári repülőgépek között, így kénytelen volt csapást mérni több vadászgépre. Az Abu Szveir reptér rendkívüli ellenállást tanúsított. Néhány MiG-nek sikerült felszállnia és megtámadnia az izraeli repülőgépeket. A pilóták összesen 27 átrepülést hajtottak végre a terület felett, amelyre 102 bombát dobtak.

Ben-Zion Zohar százados a támadás során kiemelkedő teljesítményt nyújtott, Vautour gépevel légi harcba bocsátkozott a MiG-ekkel, majd visszarepült a célterület fölé, és bombázta a leszállópályát. Visszatérőben Izraelbe észrevett egy föld-levegő rakétaüteget, megtámadta, s így hazatérésekor az utolsó csepp üzemanyagát fogyasztotta el. Később kitüntetést kapott.

Nyomban az első után a második támadási hullám gépei is az égre emelkedtek, a pilóták 164 bevetést hajtottak végre 16 repülőtér ellen, amelyek közül néhány az első hullámban még nem szenvedett csapást, mint például Luxor, ahonnan néhány gépnek sikerült elmenekülnie. Majd következett a harmadik, negyedik és ötödik hullám. Ez utóbbi elérte a távoli Ghardaka és Rasz Banasz repülőtereket is.

A harmadik hullám során világossá vált, hogy a szíriai MiG-ek és a jordán Hawker Hunterek megkísérlik megtámadni Izraelt. Hod kiadta a parancsot egy gépcsoportnak, hogy váltson irányt és hajtsa végre a Fókusz-hadműveletet Szíriában és Jordániában is. A légerő felszámolta az egész Jordán Légierőt, és a legtöbb szíriai gépet is elpusztította.

A hadművelet közben azonban néhány hiba is történt, a legnagyobb a H-3 iraki repülőtéren. MiG-ek, Hunterek, sőt Tupoljev bombázók is fel tudtak szállni, és megpróbáltak izraeli célpontokat támadni. Ezt a repülőteret az izraeliek alig ismerték, és sen-

kinek sem jutott eszébe, hogy kiinduló bázist jelenthet az Izraelt támadó gépek számára. Az izraeli pilóták három támadást intéztek a repülőtér ellen, de csak az első kettőt sikeresen. Az irakiak gyorsan feleszméltek, s amikor az izraeli gépek harmadszor is visszatértek, csapdába estek. Két Vautour és egy Mirage találatot kapott és lezuhant. Egy pilóta, aki kiugrott, fogságba esett. A támadó kötelék további három gépének pilótái megszágyenülten tértek vissza Izraelbe.

Ez a kudarc azonban nem árnyékolhatta be a Fókusz-hadművelet óriási sikerét. Az izraeliek néhány óra alatt megsemmisítették az ellenséges légierőket. A hadművelet meghatározó szerepet játszott abban, hogy a hatnapos háború izraeli győzelemmel végződött. „A büszkeség, amely ezt az eseményt övezi – írta az egyik légierős parancsnok –, egyszerűen kimeríthetetlen. Vannak, akik azt állítják, hogy ez volt az Izraeli Védelmi Erők valamennyi küldetésének megkoronázása.”

A hatnapos háborúban az Izraeli Védelmi Erők megsemmisítettek 327 egyiptomi, 30 jordán, 65 szíriai, 23 iraki és egy libanoni repülőgépet. A sikerért azonban nagy árat kellett fizetniük: a légi-erő 46 repülőgépet és 24 pilótát veszített.

Kiegészítés: Avi Hu Bin-Nun vezérőrnagy, a légierő egykori főparancsnoka

„A Fókusz-hadművelet előtt Jichak Rabin, az Izraeli Védelmi Erők vezérkari főnöke meglátogatta a repülőbázist. Találkozott a pilótákkal, és kijelentette, hogy ez a küldetés élethalálkérdés. Izrael léte függ tőle. Rabin és Ezer (Weizman) az agyunkba véste, hogy minden rajtunk múlik, ha nem tudjuk végrehajtani a feladatot, ennek az országnak nem lesz jövője.

Én öt gépből álló Mystère-kötéléket vezettem a Fajid repülőtérre. Minden gép két, 380 kilogrammos bombát vitt magával. A tenger felett a 4-es számú gép eltűnt a szemem elől, ami kőként nehezedett a szívemre. Bardavilnél, a sínai parton, 300 méter magasságban fel-

hők jelentek meg, újabb kőként a szívemen. Amikor elértük Fajidot, szerencsére kissé kiderült, és támadhattunk. Ledobtam a bombákat a kifutópályára, és a következő fordulóban megsoroztam a pálya szélén álló MiG-eket, amelyek azonnal lángba borultak.

Hirtelen feltűnt előttem egy Antonov-12 típusú szállító repülőgép, amely déli irányba fordulva menekülni kezdett. Csupán 10 másodpercembe került volna, hogy lelőjem, de lehet, hogy emiatt nem tudtam volna végrehajtani a fő feladatomat, a parkoló gépek rombolását. Végül eldöntöttem, hogy a MiG-ekre összpontosítok. Megsemmisítettünk 16 MiG-et, és a csatorna mellett felrobbantottunk egy SA-2 (föld-levegő) rakétaüteget. Végül megtaláltuk a kötelék 4. számú gépét is, amelynek pilótája kénytelen volt visszafordulni az üzemanyag-ellátó rendszer meghibásodása miatt. Amikor földet értem, közölték velem, hogy a repülőszázad parancsnokának, Jonatan Sacharnak a gépét találat érte, és ejtőernyővel kiugrott. A század új parancsnokának engem neveztek ki.

Évekkel később az *al-Ahram* kairói napilap cikket közölt a legtöbbször kitüntetett egyiptomi pilótáról, aki 1967. június 5-én Antonov gépével megszökött izraeli üldözői elől. Az egész egyiptomi vezérkar az Antonovon volt. Vagyis azon a gépen, amelyet nem lőttem le. A hír korántsem töltött el nagy örömmel.

A háború harmadik napján Jeruzsálemi felett repültünk, és a rádióban az *Arany Jeruzsálem* című dalt hallgattuk. Ez volt az egyetlen alkalom, hogy sírva fakadtam repülés közben.”

A hatnapos háborúnak nem Jeruzsálem megmentése az egyetlen célja. A támadás fő célpontja a Sínai-félsziget. Amikor azonban a jordán tüzéség löni kezdi Izraelt, az izraeli haderő ellentámadást indít és elfoglalja Ciszjordániát. Két miniszter erős nyomást gyakorol Eskol miniszterelnökre, hogy szabadítsa fel Jeruzsálemet. Eskol először habozik, miként Menahem Dajan is. Végül a háború harmadik napján zöld fényt ad a haderőnek.

**„A Templom-hegy a mi kezünkben van!”,
1967**

– Vörös Lepel! Ismétlem, Vörös Lepel!

1967. június 5-én, a kora reggeli órákban, röviddel az után, hogy az Izraeli Légierő még a földön megsemmisítette a legtöbb egyiptomi repülőgépet, a „Vörös Lepel” jelszó visszhangzott az egyiptomi határon összpontosított szárazföldi erők adóvevő rádióiból. Harckocsik, páncélozott szállító járművek, önjáró lövegek, dzsipek és teherautók ezrei keltek át a határon és rohamozták meg a Sínai-félszigeten települt egyiptomi erőket.

A hatnapos háború elkezdődött!

Izrael nem akart háborúba bocsátkozni még Jordániával is. Abba Eban izraeli külügyminiszter figyelmeztette Odd Bull tábornokot, az ENSZ Tűzszünetet Felügyelő Szervezetének törzsfőnökét Jeruzsálemben, és megkérte, küldjön sürgős üzenetet Husszeinnek, Jordánia királyának: „Izrael nem támadja, ismétlem, nem támadja meg Jordániát, ha Jordánia nyugton marad. Ha azonban ellenséges hadmozdulatokat tesz, Izrael teljes erejével válaszolni fog.” A tábornok elküldte az üzenetet a királynak – hiába. Május

30-án Husszein katonai megállapodást írt alá Nasszerrel, és meggyőződése volt, hogy ez alkalommal az arabok szétverik a zsidókat. A jordán haderő parancsot kapott, hogy támadja meg Izraelt.

10.45-kor a Jordán Légio tüzet nyitott az izraeli erőkre a teljes tűzszüneti vonal mentén. Ágyúval lőtte Natanya, Kfar Szaba, Jeruzsálem és Ramat David városát. A Ciszjordániában, a Kalkília és Dzszenin közelében felállított Long Tom löveg ágyúzta az izraeliek lakta központokat. Jordán repülők izraeli célpontok felé közeledtek. A légio bevetett szárazföldi erőket is, és elfoglalta Jeruzsálemben a Kormány Házát, Odd Bull főparancsnokságát. Az izraeli haderő Jeruzsálem dandárja, harckocsikkal megerősítve, ellencsapásba ment át, és visszafoglalta az épületet, majd megpróbált kapcsolatot teremteni az Scopus-hegyi izraeli enklávéval, a Jeruzsálemre néző domb lakosságával, ahol egy kis egység a kórházat és a Héber Egyetem régi kampuszát őrizte.

Uzi Narkissz tábornok, a Központi Katonai Körzet parancsnoka elhatározta, hogy ejtőernyősöket vezényel Jeruzsálembé. Legendás parancsnokuk, Arik Saron azonban már nem volt elérhető, mivel Jichak Rabin vezérkari főnök végre előléptette tábornokká, és éppen egy hadosztályt vezetett a Sínai-félszigeten. Narkissz a tartalékos ejtőernyősökből újonnan felállított 55. dandárt vezényelte Jeruzsálembé a veterán harcos, Motta Gur ezredes parancsnoksága alatt.

Motta, a jóképű, göndör hajú és kellemes modorú ezredes, az intellektuel és a született harcos sajátos keveréke, csak 18 éves volt, amikor a függetlenségi háború idején a tiszti iskolán tanult. Tanulmányait félbeszakította, és bajtársaival együtt harcba szállt, hogy elfoglalja Beer-Sevát és megütközzön az egyiptomiakkal a Negev-sivatagban. Szerette elmesélni katonáinak a tűzkeresztsége történetét. Az első ütközetében – mesélte – csak egy rémült fiatalember volt, aki a golyózápor közepette hirtelen nedvességet érzett terjengeni a nadrágjában. Rettentően szégyellte magát. Talán bevizelt? Ennyire gyáva volna? Amint az ütközet befejeződött, elvonult egy rejtett

zugba, és megvizsgálta a nadrágját – aztán megkönnyebbülten sóhajtott fel. Egy egyiptomi lövedék átfúrta a kulacsát, és a víz a nadrágjába folyt... Tehát mégsem volt gyáva alak!

Heves és véres harcok után, amelyekben a legjobb barátait veszítette el, leszerelt, és beiratkozott a Héber Egyetemre. Ott találkozott Arik Saronnal, akitől egyébként nem volt elragadtatva. Hallott a 101-sek felállításáról, de inkább közel-keleti és kulturális tanulmányainak folytatása mellett döntött. 1955-ben azonban találkozott Aharon Davidivel, régi bajtársával, akivel együtt harcolt a Negev-sivatagban.

– Most az ejtőernyős alakulatnál vagyok – mondta Davidi.

– És mit csinálsz ott?

Ezután Davidi – a maga lágy, tárgyilagos hangnemében – beszélt neki a megtorló akciókról, az ellenséges hátszögbe való behatolásokról és arról a nemes szellemiségről, amely a „vörös csizmásokat” motiválja. Motta lázba jött. – Jövök és is! – mondta, és csatlakozott az ejtőernyősökhöz.

A D század parancsnokaként részt vett a legtöbb megtorló akcióban. A gázai csatában megsérült, és Dajan kitüntette ott tanúsított bátorságáért. Mindezek ellenére továbbra is Saron legszokimondóbb bírálója maradt. Gyilkos vádakkal illette a Mitla-hágóban lezajlott csata után is, mondván például: – Én sosem láttam Saron hátát, amikor megrohamoztuk az ellenséget. – Ezzel azt akart kifejezni, hogy az ejtőernyősök legendás parancsnoka egyáltalán nem volt hős. Motta azonban az alakulatnál maradt és ragyogó teljesítményt nyújtott.

A Sínai-hadművelet, illetve a Mitla-hágói csata után Párizsba küldték, a magasabb képzést biztosító École Militaire katonai akadémiaára. Katonai tanulmányai mellett feleségével, Ritával együtt megismerkedett a francia kultúrával is, Camus, Sartre és Giraudoux könyveivel. Miután hazatért, különböző beosztásokat töltött be a hadseregben. Estéként mesét kellett mondania négy gyermekének, így először leírta őket. „Azitról, az ejtőernyős kutyáról”

szóló gyermekkönyvei bestsellerek lettek Izraelben, sőt meg is filmesítették őket.

És ezekben a napokban át kellett vennie a háborúban edzett veteránok dandárjának vezetését a Jeruzsálemért vívott ütközetben.

*

Június 5-én délután Jigal Allon és Menahem Begin kabinetminiszterek beléptek Levi Eskol miniszterelnök irodájába. A keménységet sugárzó, jó kiállású Allon, a Palmach egykori legendás parancsnoka, a baloldali Ahdut HaAvoda (Munka-) párt, a szikár, kopaszodó Begin viszont a jobboldali Herut (Szabadság) karizmatikus vezetője volt. Mindketten politikai héjának számítottak, és követelték Eskoltól, hogy szabadítsa fel az Óvárost. Követelésük teljesítése előtt azonban óriási akadály tornyosult: Menahem Dajan védelmi miniszter, aki aggódott a világ legszentebb helyének esetleges megrongálódása, valamint a várható nemzetközi visszhang miatt. Dajan attól tartott, hogy a Jeruzsálemben vívott utcai harcok miatt olyan nemzetközi nyomás nehezedhet Izraelre, amely hatást gyakorol az Egyiptom elleni hadműveletre és megakadályozza az izraeli háborús célkitűzések megvalósítását. Dajan azonban azzal is tisztában volt, hogy ha a Scopus-hegy jordan kézre kerül, az komoly csapást jelent Izrael hírnevére. Ezért engedélyezte, hogy a hadsereg támadást indítson, de csak a Scopusig.

Motta, Dajan parancsára, három zászlóalját jelölte ki Kelet-Jeruzsálem megtámadására. A tervek szerint a 66-os zászlóalj, Josszi Jaffe vezetésével megrohamozza a Jordán Katonai Akadémiát, birtokba veszi a közeli Lőszerdombot és az Ambassador Hotelt. A másik két zászlóalj egy bekerítő hadművelettel elfoglalja a Rockefeller Múzeumot. Uzi Ellam, a Fekete Nyíl-hadművelet hőse keresztülvezeti a 71-es zászlóaljat különböző arab kerületeken és az Amerikai kolónián, így jutva el a Rockefeller Múzeumhoz. Josszi Fradkin 28-as zászlóalja előretör egészen a Szalah ad-Din utcáig, az arab Jeruzsálem főutcájáig, elfoglalja a múzeumot és az Óvá-

ros fala menti területet. Az ejtőernyősöket harckocsik és tüzérségi ütegek támogatják. E támadások eredményeként az ejtőernyősök ellenőrzésük alá vonják a Scopus-hegyet. A roham valamennyi célpontja az arab Jeruzsálemben összpontosul, és az ejtőernyősök az Óvárosba nem hatolnak be.

A parancsnokok az utolsó eligazítást a Beit HaKerem körzetben, a Cohen család óvóhelyén kapták meg. Eligazítás közben a házigazda anyja lépett be a helyiségbe, és átadott egy kopott, régi izraeli zászlót Joram Zammus századosnak. Megtört hangon mesélte, hogy a zászló a függetlenségi háború idején a háza felett lengedezett az Óvárosban. Akkor vette le, amikor elhagyni kényszerült az otthonát. Megkérte a tiszteket, hogy vonják fel a zászlót a Siratófalra. Kérése lázba hozta a katonákat. Ezzel az idős nő tudtán kívül meghatározta a katonák küldetésének célját, jóllehet ezt egyik hivatalos parancs sem tartalmazta.

14.30-kor Uzi Eilam az arab Jeruzsálembé vezette zászlóalját, amely áthatolt a határkerítéseken, és kemény harc után elfoglalta az Amerikai kolóniát, majd megközelítette a Rockefeller Múzeumot. A többi manőver azonban nem úgy zajlott le, ahogyan tervezték. Az ejtőernyősök nem ismerték közelebbről Jeruzsálemet, ráadásul a légió tüzelőállásairól és tüzerejéről a hírszerzési jelentések nagyon pontatlanok voltak. A 28-as zászlóalj – amelynek az átkaroló hadművelet második részét kellett végrehajtania – néhány harckocsi fedezete mellett áthaladt a senki földjén, és a Rockefeller Múzeum felé indult. A fal menti útkereszteződésnél azonban eltévesztette az utat, és ahelyett, hogy a Szalah ad-Din utcán haladt volna tovább, rátért a Nablusz útra, amely egyenesen az ellenség halálos csapdájába vezetett.

A sötét Nablusz utat és az óvárosi falat megerősített, elit jordán csapatok védték, nehézgéppuska-fészekkel, kiépített tüzelőállásokkal, aknavetőkkel, páncéllöklökkel és hátrasiklás nélküli lövegekkel. A jordánok gyilkos, sok áldozatot követelő keresztültűzet zúdítottak a közeledő ejtőernyősökre. Slomo Epstein katonao-

vos, aki éppen Josszef Hagoel sebeit kötözte be, meghallotta a közeledő lövedék süvítését, és védelmezően Hagoelre vetette magát. A lövedék áthatolt a testén, de életben maradt. Mordehaj Friedman felemelte a karját, hogy gránátot dobjon egy sötét zugból tüzet okádó állásra, de egy géppuskasortűz valósággal lekaszált. Összeesett, ráadásul a gránát is a kezében robbant fel. A zászlóaljparancsnok támogatást kért, és néhány harckocsi bekapcsolódott a küzdelembe, de vagy találatot kaptak, vagy elakadtak. Az ejtőernyősök csak hétórás harc után tudták megtisztítani a csupán nem egészen másfél kilométer hosszúságú, teljes utat. Végre elérték a Columbia Hotelt (szemben a Nablusz kapuval), valamint a Rivoli Hotelt a Heródes kapu mellett. A légiosok, akik a fal tetején barikádozták el magukat, a Rivoli Hotelra összpontosították tüzerejüket. Haim Russzak megpróbálta kimenteni egyik bajtársát, de elesett a jordán géppuskatűzben. Natan Sechter szanitéc meg akarta menteni, de Haim már halott volt. Röviddel később a szanitécot is megölték a Rockefeller Múzeumnál.

*

Miközben a Nablusz úton dúlt a harc, a 66-os zászlóalj borzalmas ütközetbe keveredett. Az ejtőernyősök betörték az arab városba, és megrohamozták a Rendőrákadémiát. A támadók élén Giora Askenazi százada haladt: hosszú csöszérű, nyújtott robbanótöltetekkel felrobbantották a szögesdrót kerítéseket, és átjárt nyitottak az aknamezőkön. Giora századát Dodik Rotenberg százada követte, amely megrohamozta a megerősített lövészárkokat és az akadémia épületét. Gabi Magal és Dedi Jaakobi megtisztította az ellenségtől az épületet, majd megtorpant, amikor meglátta a Lőszerdomb baljóslatú körvonalait.

A domb félelmetes, megerősített bástyája a brit uralom alatt az akadémia fegyvertáráként működött. A jordánok áthatolhatatlan erődé alakították, amelyet kerítések, keskeny, kanyargós, kővel kibélelt futóárkok szövevénye védelmezett – melyet néhány író

összecsavarodott belek csomójához hasonlított. A legtöbb tüzelőállás fedett volt, s köztük védelmi szempontból nagyon ügyesen elosztott betonbunkerek helyezkedtek el. A domb minden egyes centiméterét különböző irányokból érkező keresztűz fedte le. Az erődítményt elit katonák védték, akik jól tudták, hogy onnan nincs menekvés, a halálukig küzdeniük kell.

Dedi Jaakobi ejtőernyősei kapták feladatuk, hogy elfoglalják a dombot, de hamarosan rájöttek, hogy halálos, pokoli csapdába kerültek és ki vannak téve a mindenünnen rájuk zúduló, gyilkos tűznek. Az éjszaka csendjét géppuskalövések, bomba- és gránátrobbanások verték fel, miközben sebesültek ordítása és halálhörgése hallatszott. Az ejtőernyősök nehezen haladtak előre a keskeny futóárkokban, miközben a bunkerekből záporozó géppuskatűz könnyű prédáivá váltak. A század csoportokra szakadt, és mindegyikre szomorú sors várt. Malmudi egységét az ellenség megtizedelte egy nyílt terepre irányzott keresztűzben: a halk és nyugodt Joram Eliasivot pedig, aki a szakasza élén haladt, golyózapor mészárolta le. Dedi helyettesének, Jirmi Eskolnak a homlokát lövedék fúrta át. Röviddel az ütközet megkezdése után Dedi emberei is megsérültek vagy meghaltak. Ezt megelőzően Eskol segítséget kért Dodiktól, de mielőtt a segítség megérkezett volna, megmaradt katonái – köztük néhány súlyosan sebesült – tovább nyomultak előre a gyilkos lövészárkok felé, miközben meg-megbotlottak a légiósok tetemeiben.

Dodik embereire is kegyetlen sors várt. Joav Curi szakaszparancsnok csapata átrohant azon a nyílt terepszakaszon, ahol Malmudi emberei a halálukat lelték. Joavot találat érte, és holtan esett össze. Dodik egyik helyettese, Nir Nican szakasza a külső lövészárkok nyugati részét támadta. Nir megkérte Eitan Navát, a szőke, magas mosávfűt, ugorjon ki az árokból és könnyű géppuskájával az ejtőernyősök élén rohamozza meg az ellenséget. Nava tudta, hogy ez öngyilkos vállalkozás, de nem habozott: kipattant az árokból, rohant előre, és folyamatos tűz alatt tartotta a jordáno-

kat; ezzel azonban minden irányból az ő tűzcsapásaikat is magára vonta. Bajtársai rákiabáltak, hogy jöjjön vissza az árokba. – Ugorj be az árokba, mert mindjárt megölnek! – Ő azonban csak futott tovább, és megölt harminc légióst, mielőtt holtan rogyott össze.

Egy másik katona, Jiszrael Zuriel azonnal kiugrott a lövészárkból, és átvette Nava helyét, de ő csodálatos módon életben maradt.

Az orvosok és szanitécek többsége a számtalan sebesült között futkározva dolgozott, miközben megsebesült vagy meghalt. Didier Guttal például az árokban guggolt, amikor egy robbanás leszakította a karját. Kollégája, Jigal Arad a két század között rohangált, hogy bekötözze a sebeket, érszorítót helyezzen a vérzésekre és rögzítse az eltört végtagokat.

A még életben maradt katonák több oldalról támadták a központi bunkert. Cvi Magen szakaszparancsnok-helyettes a katonái előtt haladt, és megpróbált gránátot dobni a tüzelőállásra, de a géppuskák halálra sebeztek. Közben felkelt a nap, és könnyű célpontként kínálta fel a mesterlövészek és géppuskások számára az ejtőernyősöket. Ők tudták ezt, mégis tovább harcoltak, centiről centire közelítve meg a szörnyűséges, kétrészes bunkert, amelyet 45 centiméteres betonfalak védtek. Három katona két oldalról haladt a bunker felé: Jaki Hec, David Salom és Jehuda Kendel. Minden erőfeszítésük azonban, amely arra irányult, hogy automata fegyverekkel, páncélököllel és gránátokkal semmisítsék meg a bunkert, hiábavalónak bizonyult. Parancsnokuk utasította őket, hogy robbanóanyag-kötegekkel próbálkozzanak, amelyeket föl is halmoztak a bunker falaira. A szörnyű robbanás lerombolta a bunkert, de az ejtőernyősöknek mégis le kellett lőniük öt légióst, akik csodálatos módon életben maradtak.

A küzdelem 6.15-kor ért véget. 36 ejtőernyős és 70 légiós vesztette életét a Lőszerdombért vívott harcban.

Néhány légiós fogságba esett, és legelső feladatukként eltemették elesett bajtársaikat. Az egyik ejtőernyős ideiglenes feliratot ké-

szült felragasztani a sírjukra: „Itt nyugszik 28 légiós.” Egy bajtársa azonban így pontosította: „28 bátor légiós.”

A Lőszerdomb tehát az ejtőernyősök kezére került, de micsoda áron! A két századból csak néhány olyan katona maradt életben, aki nem sérült meg. Joram Taharlev izraeli költő dermesztő sorokat írt a harcról:

*Heten tértek vissza a városba
és füst szitált a dombon
a déli nap forrón perzselt
a Lőszerdombon.*

*Odafent a betonbunkerekben
örökké fiatalon
holtan hevernek a bajtársaink
a Lőszerdombon.*

*

Ekkor már az ejtőernyősök felügyelték a Rendőrakadémiát, a Lőszerdombot és a Rockefeller Múzeumot, amelyet Eilam 71. zászlóalja és a 28-asok egyik százada foglalt el. Így megnyílt az út a Scopus-hegy felé. Ugyanezen a reggelen Dajan és néhány tábornok meglátogatta az izraeli enklávét. Az ejtőernyősök és a többi, ebben a szektorban harcoló alakulat parancsot kapott, hogy kerítsék be az Óvárost egészen addig, amíg „magától el nem esik, ahogyan az érett gyümölcs lehull a fáról”. A Jeruzsálem dandár elfoglalta Abu Tor körzetét, az Óvárostól délre. Uri Ben-Ari, a páncélosdandár parancsnoka bevette a Mivtar-dombot és a Franciadombot a város északkeleti oldalán. A jordán főparancsnokság azonnal 42. Patton harckocsiból álló alkalmi harci köteleket vezényelt Jeruzsálembe, amelyet azonban az izraeli vadászbombázók megsemmisítettek, mielőtt a város közelébe ért volna.

Az éj beálltával Motta Gur egy harckocsialegységet és Micha Kapusza ejtőernyős kommandóját küldte az utolsó, észak-jeruzsálemi dombnak, az Olajfák hegyének és az Augusta Victoria területének elfoglalására. Az izraeli katonák ismét eltévedtek: a harckocsik elakadtak a Kidron patak feletti hídon, közvetlenül a légiósok harcállásai előtt. Rémisztő ágyú- és géppuskatűzzel találták szembe magukat. A kommandósok is tűz alá kerültek, közülük néhányan meghaltak vagy a patak medrébe estek, dzsipjeik találatot kaptak és felborultak. Micha Kapusza lerohant a kiszáradt patakmederbe, hogy megmentse beesett sebesült bajtársait. A legendás hírű Meir Har-Zion a segítségére sietett. (Ő már nem volt aktív szolgálatban, de a küldetés hírére Jeruzsálembe érkezett, hogy bajtársaival harcolhasson.) Motta Gurt, aki a Rockefeller Múzeumban létesített új harcálláspontjáról irányította a küzdelmet, a hídon végbement mészárlás mélyen megrendítette. Ám nem ez volt az egyetlen gondja, mivel a jordán tüzéség az ő harcálláspontjára is heves ágyútűzet zúdított. Csaknem elvesztette a hangját, amikor ordítva fedezékbe parancsolta az embereit. Később közöttük kuporgott a padlón, csüggedten és szomorúan a gondolattól, hogy sok kiváló katona lelte halálát a harcban. Hamarosan azonban összeszedte magát, mert június 6-án úgy tűnt, hogy a jordánok feladják a küzdelmet.

16.00-kor Menahem Begin a BBC rádió híreiben hallotta, hogy a Sínai-félszigeten a harcok állítólag rövidesen befejeződnek és a Biztonsági Tanács tűzszünetet hirdet. Begin továbbította a hírt Eskolnak és Dajannak, akik nagyon komolyan vették az értesülést. Ha nem intézkednek azonnal, az Óváros jordán enklávét, zárvány marad az izraeliek által elfoglalt területen. Ez volt az oka annak, hogy a további tétovázás helyett elrendelték az Óváros elfoglalását.

Hajnaltól Motta Gur ejtőernyősei néhány harckocsi kíséretében elfoglalták az Augusta Victoria területét és az Olajfák hegyét. Az Augusta Victoria bevételének egyik áldozata az a Giora As-

kenazi századparancsnok volt, aki az előző éjjelen a Rendőrkadémia elleni rohamot vezette. Motta előretolt harcálláspontját az Olajfák hegyének csúcsán rendezték be, közel az Intercontinental Szállodához. Előttük terült el, teljes pompájában, a mesészep Óváros.

„Jeruzsálem”, ez a varázslatos szó újjáélesztette a megcsonkított dandár katonáiban a harci szellemet. A 71. zászlóalj ujjászerveződött az Olajfák hegyén: a 66. zászlóalj a Scopus-hegyen, a 28. zászlóalj pedig az Óváros falai mentén. Mindegyikük jelentette, hogy készen áll a harcra.

Elérkezett a pillanat. Motta rádión kiadta a parancsot embereinek és a kísérő harckocsiknak: – Roham az Óváros ellen!

Motta beugrott a féllánc talpasába, és az Óváros falának Oroszlán kapuja felé robogott. Elhaladt a harckocsik mellett, majd a konvoj élére állt. Sofőrje, egy óriás, akit Bencurnak hívtak, úgy száguldott, mint egy bolond, Motta mégis kiabálva buzdította: – Hajts, Bencur, hajts! – Szavai később az izraeli szájhagyomány részévé váltak.

Motta harcjárműve betört az Oroszlán kapun. A kaput rejtett robbanócsapda védhette; a légiósok lövésre készen várhattak a szűk, kanyargós sikátorokban; az utca közepén heverő motorke rékpár aknát rejthetett – Motta azonban egyáltalán nem gondolt ezekkel. Utasította sofőrjét, hogy hajtson át az utat elzáró motorke rékpáron, a Templom-hegy felé, ahol egykor, évezredekkel korábban, Salamon temploma állt. – Hajts, Bencur, hajts! – ismételte megszállottan, miközben csak az járt az eszében, hogy mit mond majd a kislánya, Ruti, amikor hallja, hogy az apja elfoglalta a Templom-hegyet. A féllánc talpas megmászta a keskeny utcákat, és váratlanul a nagy útkereszteződéshez ért a hegy tetején. Motta előtt az Omar-mecset arany kupolája ragyogott.

A rádiókban és a haderő hordozható adóvevőin rekedten visszhangzottak Motta szavai, melyeket Izrael és a világ rádiói megismételtek: – A Templom-hegy a kezünkre került!

Menahem („Stempale”) Stempel, Motta helyettese és közeli barátja Joram Zammussal és néhány ejtőernyőssel a Siratófalhoz – Salamon templomának utolsó maradványához – szaladt. Zammus kivett a tölténytáskájából egy összehajtogatott zászlót, és kitűzte a fal tetejére.

A zsidó nép Izraelben és a diaszpórában azt hitte, álmodik. Évezredek imádsága vált valóra.

*

182 katona és 98 ejtőernyős esett el a jeruzsálemi ütközetben.

Három nappal később véget ért a hatnapos háború. Izrael meghódította Jeruzsálemet, Ciszjordániát, a Sínai-félszigetet és a Gólán-fennsíkot.

És ezzel vajon közelebb került a béke?

Kiegészítés: Mordehaj (Motta) Gur tábornok, az 55. dandár volt parancsnoka

(Részlet a győzelmi díszszemlén mondott beszédéből, 1967. június 12.)

„Ejtőernyősök, Jeruzsálem meghódítói!

Amikor a görögök elfoglalták a Templom-hegyet, a Makkabeusok felszabadították. Bar-Kohba és a fanatikuskok harcoltak a Második Templom lerombolóiival. Kétezer éven át a Templom-hegy el volt zárva a zsidók előtt.

Ez így volt egészen addig, amíg ti, ejtőernyősök el nem jöttetek és vissza nem helyeztétetek a nemzet szívébe. A Siratófal, amelyért minden szív dobogott, ismét a mi kezünkben van.

Hosszú történelmünk során számtalan zsidó kockáztatta életét azért, hogy Jeruzsálembe jöjjön és itt éljen. Számtalan vágyakozó ének fejezte ki a Jeruzsálem utáni vágyakozást, amely a zsidó szívekben élt.

A függetlenségi háború alatt rendkívüli erőfeszítéseket tettünk, hogy visszanyerjük a nemzet szívét, az Óvárost és a Siratófalat.

Titeket ért az az óriási megtiszteltetés, hogy visszaszerezzétek népünknek fővárosunkat és a szent helyet.

A kegyetlen harcban ejtőernyősök, köztük a legjobb és a legképzettebb bajtársaink estek el. Intenzív, kemény küzdelem folyt, és ti egy emberként rohamoztatok meg az ellenséget, leküzdve minden akadályt anélkül, hogy a testi épségetekkel törődtek volna.

Nem vitatkoztatok. Nem panaszkodtatok. Nem követelőztetek. Csak rendületlenül törtetek előre és győzedelmeskedtetek.

Jeruzsálem a tiétek – örökre!”

NEGYEDIK RÉSZ

A FELŐRLŐ HÁBORÚ

A Sínai-félsziget, Ciszjordánia, Jeruzsálem és a Golán-fennsík meghódítása véget vet a hatnapos háborúnak.

Izrael ekkor arra számít, hogy arab szomszédai hajlandók lesznek a békétárgyalások megkezdésére, visszaszerzendő elvesztett területeiket. Az arab vezetők azonban makacsul ragaszkodnak korábbi álláspontjukhoz: sem tárgyalás, sem területrendezés, sem béke Izraellel. Egyiptom „felörlő háborút” indít Izrael ellen.

Az izraeli oldalon egyes főszereplők helyére mások lépnek. Eskolt, aki 1969 februárjában meghal, Golda Meir váltja fel. Jichak Rabint kinevezik washingtoni nagykövetnek. Vezérkari főnöki posztját Haim Bar-Lev veszi át, akinek higgadt, halk beszédmódja kötélidegzetet és kommandós műveletekre való hajlandóságot takart.

Menahem Dajan védelmi miniszter személyében jó támogatóra talál.

„Úgy éreztem, megfulladok”; a Zöld-sziget megtámadása, 1969

„Hallottam a Sajeret Matkal katonáinak közeledését, és rájuk kiáltottam, hogy vonuljanak fedezékbe. Váratlanul egy gránát robbant fel mellettem. Ekkortól nem éreztem a jobb oldalamat.

A karom nem sérült meg, de egy forró tárgy befűrödött a nyakamba, és úgy éreztem, megfulladok. Szinte lehetetlen volt elviselni. Hirtelen hallottam, amint halálhörgés tör fel a torkomból, egy szörnyű hang, amelyet percekkel előbb már hallottam a meglőtt egyiptomi katonák torkából." Erre emlékezett Ami Ajalon haditengerészeti kommandós, aki részt vett a Zöld-sziget megtámadásában, ahol súlyosan megsebesült, és később Bátor-sági Érdeméremmel tüntették ki.

1969 nyarán történt, az Egyiptommal vívott felőrlő háborúban – amelynek a célja Izrael „kifárasztása” volt –, hogy az egyiptomiak az izraeli haderőt támadták, súlyos veszteségeket okozva, a Sínai-félszigeten. Egy héttel a zöld-szigeti támadás előtt az egyiptomiak megrohamozták a Taufik (Tewfik) kikötőnél létesített izraeli állásokat. Hét izraeli katonát megöltek, ötöt megsebesítettek, egyet elfogtak, és három harcocsit megsemmisítettek. A vereség hírére az izraeli vezérkaron nyomott hangulat uralkodott el, majd a tábornokok eldöntötték, hogy hatékony elrettentő hadműveletet indítanak.

Zeev Almog, a Sajetet 13 (a „13-as flottilla”) haditengerészeti kommandós egysége összeállított egy tervet a Zöld-sziget megtámadására, és felterjesztette a vezérkar hadművelleti csoportfőnökéhez, David („Dado”) Elazarhoz. A Zöld-sziget, a Szezei-öböl északi részének rendkívül jelentős erődítménye eredetileg arra szolgált, hogy védelmezze a Szezei-csatorna déli bejáratát. Körülbelül 100 egyiptomi katona állomásozott a szigeten: rendelkezésükre állt hat kettős rendeltetésű löveg, az erőd tetején felállítva, egy légvédelmi radar, 20 nehéz- és könnyűgéppuska-fészek, valamint néhány könnyűlővegállás. Az erőd a tengerparton telepített 130 milliméteres egyiptomi tüzérségi ütegek hatótávolságán belül helyezkedett el.

A sziget elfoglalását a Sajetet 13 és a Sajeret Matkal kommandósai kapták feladatul, Menahem Digli parancsnoksága alatt. Az egész hadműveletet Rafael (Raful) Eitan, az ejtőernyős csapatok parancsnoka vezette. Raful, aki 1956-ban őrnagyként a Sínai-fél-

szigeten az ejtőernyősök harcát irányította, a hatnapos háborúban kiváló teljesítményt nyújtott, és most tábornokként szolgált. Felmérte, hogy legalább 40 katonára van szüksége, mivel világossá vált számára, hogy a megerősített szigetet csak kételtű járművekkel végrehajtott partraszállással, közelharccal és életek jelentős kockáztatásával lehet elfoglalni.

A hadművelleti terv szerint a rohamcsapat 12 gumicsónakkal közelíti meg a szigetet. 20 Sajetet-kommandós száll először partra behatoló csoportként. Ők foglalják el az első öt csónakot, a többiben pedig a 20 Sajeret Matkal-katona helyezkedik el. A Sajeret-harcosok csak 900 méterre közelítik meg a szigetet, onnan a víz alatt úszva, búvárruhában érnek partot. Amikor már sikerült áttörniük a kerítéseken, értesítik a többi csónakban másfél kilométerre várakozó bajtársaikat, akik úszva és búvárkodva közelednek, magukkal hozva (a kb. 40 kilogramm) személyi fegyverzetüket és egyéb harci felszerelésüket. A víz alatti irány betartásának és a katonák szétszóródásának megakadályozására egy-egy csapat kötéllel kapcsolódik parancsnokához – ez nem könnyű feladat, amint később be is bizonyosodott.

Miután a katonák egy Zöld-szigetről készített modellen többször gyakorolták a rohamot, a vezetők a támadást július 19-én éjjelre, 1.30 és 2.30 közötti időszakra tervezték.

Röviddel a bevetés kezdete előtt Haim Bar-Lev vezérkari főnök a gyülekezési körletbe érkezett. A karcsú, mindig fekete harcoszizobarettet viselő Bar-Lev nagyon lassan beszélt, és nyugodt, tárgyilagos előadásmódja bizalmat ébresztett hallgatóiban. A katonákkal társalogva hangsúlyozta, hogy a veszteségek elkerülhetetlenek, de ha a halálesetek száma meghaladja a 10 főt, akkor a küldetést már sikertelennek tekinti. Megjegyzései a csatornánál elszenvedett súlyos izraeli veszteségekre utaltak. A vezérkari főnök úgy vélte, hogy az olyan bevetés, amely komoly emberáldozatokkal jár, sokkal nagyobb károkat okoz a harci morálban, mint amilyen előnyök a célpont elfoglalásából származnak.

Július 19-én 20.00-kor a katonák elindultak gumicsónakokon és egy Malacnak becézett, rövid merülésre alkalmas tengeralattjárón a sziget felé. A Sajetet-harcosok – félig vízálló melegítőben, félig poliészter egyenruhában, gumicipőt és békalábakat viselve – készen álltak a merülésre. Taktikai mellényükön több harci felszerelést vittek magukkal. Ezenkívül mentőmellénnyel, oxigénpalackkal, géppisztolyokkal, gránátokkal és tölténytárakkal voltak felszerelve. 23.00-kor, 900 méterre a szigettől elérték a merülési pontot, és víz alatt kezdtek el úszni. A terv szerint legkésőbb másfél órán belül – 1.30-kor – érték volna el célpontjukat.

Ekkor azonban problémák jelentkeztek: a 20 Sajetet-katonát két kötélhez és egy-egy parancsnokhoz kapcsolták. Minden kötélen 10 katona „lógott”, fejenként 40 kilogrammos felszereléssel. A teher tehát túl nehéz, az egy kötélhez rögzített katonák száma pedig túl sok volt. Ráadásul az áramlat sokkal erősebbnek bizonyult, mint gondolták. A katonák elvesztették egyensúlyukat, néhányan elakadtak, így a „kötélék” nehezen haladt előre. Az első csapat parancsnoka, Dov Bar eldöntötte, hogy hamarabb merülnék le a tervezettnél, de ez is nehéz feladatnak bizonyult. A csoportot az ár eltérítette a megadott iránytól, ezért Bar százados – fél órával a lemerülés után – felszínre emelkedett, és rájött, hogy még 610 méterre vannak a szigettől. Az óra 1.30-at mutatott, Eitan és Almog már várta a rádiójelentést arról, hogy az első csoport áttört a kerítéseken, lehetővé téve a Sajeret-harcosoknak, hogy elinduljanak, azonban az első csoport még el sem érte a partot.

Bar önálló döntést hozott: – Úgy határoztam, hogy most már mindegy, egyedül támadjuk meg a célpontot. Jelzett a katonáinak, hogy emelkedjenek a felszínre és ússzanak, eltérően az eredeti tervtől, amely szerint csak a szigetnél kellett volna a felszínre jönniük. A holdfény megvilágította őket, de Bar nyugodt maradt. Félórányi úszás után elérték a szigetet.

Már 1.38 volt, amikor megszabadultak a búvárfelszereléستől, vagyis nyolc percet késtek a hadművelet megkezdésének legké-

sőbbi határidejéhez képest. A behatoló csapat könnyen rést nyitott az első kerítésen, de még kettő hátravolt, amelyek átvágása sok időt vett volna igénybe. A korábbi felderítés alapján azonban tudták, hogy van egy közeli átjáró a kerítéseken. A katonák az átjárót keresve meglapultak egy kis híd alatt, miközben észrevettek három egyiptomi őrt – az egyik cigarettázott. Meglátták a keresett átjárót, ám az közvetlenül az egyiptomi tüzelőállás alatt helyezkedett el. A behatoló csapat vezetője attól tartott, hogy az egyiptomiak azonnal felfedezik őket, ezért elhatározta, hogy meglepi az őroket és először ők tüzelnek. Az őrokre leadott lövések zaja azonban a katonai művelet kezdetét jelentette, vagyis megkezdődött a küzdelem.

Az egyiptomiak, akiket a támadás igen váratlanul ért, azonnal puskalövésekkel válaszoltak, a lövedékek a kommandósok feje felett süvítettek el. Egy percen belül világító rakétákat lőttek fel, amelyek megvilágították az egész szigetet. Az izraeli diverziós csapat páncélöklökkel kezdte lőni a célpontokat.

Almog, Digli és Eitan 20 Sajeret-harcossal várta az előre meghatározott jelet a partraszállásra. A jelzés azonban nem érkezett meg, viszont hallották a lövéseket és látták a fények felvillanását. Almog elhatározta, hogy nem vár tovább, és parancsot adott a csónakoknak a sziget megközelítésére.

A Sajetet-kommandósok mindazonáltal tíz, hosszú percen át egyedül harcoltak, jöllehet a Sajeret-katonáknak már velük együtt kellett volna támadásba lendülniük. Miután áthatoltak a kerítésen, a Sajetet tagjai előretörték, gránátokkal és lövésekkel semmisítve meg az útjukat álló egyiptomiakat. Így történt, hogy elérték a központi épületet. Az egyik csapat felfelé haladt a tető felé, a másik pedig átfésülte a szobákat. Egy magas, széles és erős katona, Jacob Pundik létrát tartott a többieknek, hogy feljuthassanak a tetőre. Innen kapta a Jákob Lajtorjája becenevet.

Ami Ajalon főhadnagy föllépett a vállára, és elérte a tetőt. Csapata azt a feladatot kapta, hogy semmisítse meg az erőd tetején tele-

pített löveg- és a géppuskaállásokat, amelyek helyzetét már ismerte az otthon végrehajtott felkészülési gyakorlatokról. Abban a pillanatban, amikor felbukkant a tetőn, egy robbanólövedék megsebesítette a homlokán. – Eldobtam egy füstgránátot, hogy álcázzam magunkat – mesélte –, és odakiáltottam Zalinak [Zalman Rotnak], aki kijött a tetőre, hogy együtt rohamozzuk meg az ellenséget, de a gránát nem működött. Ekkor robbanógránátot hajítottam a tüzelőállás felé, de az sem robbant fel. Zali bal oldalról támadta meg gránátjával az állást, én pedig hosszú sorozatlövést adtam le, miközben a 2. számú egyiptomi állás irányába rohantam. Lövések dördültek abból a 10. számú állásból, ahonnan korábban tüzeltek rám. Mindketten visszaléttünk. Az egyiptomi katona, aki automata fegyverből lőtt, elesett, és tüzelőállása kigyulladt.

Amikor Ajalon és Rot megrohamozta a lövegállást, az egyiptomiak géppuskatűzzel fogadták őket. Rot kiabált, hogy elveszítette az ujjait, de folytatta a harcot. Jedidja (Didi) Jaari a tetőn csatlakozott a kommandósokhoz, hogy segítsen megsemmisíteni a harmadik löveget, de azonnal megsebesült: – A lábamba kaptam egy golyót, és úgy elterültem, mint egy nyúl... A bajtársaim oldalra húztak, de akkor gránátszilánkoktól az arcom és a testem is megsérült, amitől vak lettem és süket... Az arcom égett, és félájult voltam, nem értettem, mi zajlik körülöttem.

Időközben a Sajeret-harcosok is partra szálltak a szigeten és bekapcsolódtak a küzdelembe. A Sajetet-katonák lőszerkészlete már kifogyóban volt, Bar mégis fokozta a rohamot, és két katonát küldött az 5. számú állás ellen. Őket azonban eltalálta egy gránát, és azon nyomban meghaltak. Ajalont is gránáttalálat érte: súlyosan megsebesült a nyakán. Most saját torkából hallotta azt a hörgő hangot, amelyet korábban a haldokló egyiptomiaktól, és azt gondolta, most rá került a sor. Hátrafelé mászott, és a maga erejéből visszatért a csónakokhoz.

Egy Sajeret-csoport bekapcsolódott a tetőn zajló harcba. Ehud Ram százados, az egység vezetője kúszva haladt előre a falon, és

éppen az egyik embere jelentését hallgatta, amikor egy lövedék a homlokába fúródott és rögtön megölte. Miután meghalt, két csoport érkezett, hogy megtisztítsa az udvart; az egyik katonát találat érte, és később belehalt sérüléseibe.

Már 2.15-öt mutatott az óra. Almog jelentette a parancsnoki vezetési pontnak, hogy enyhül az ellenséges tűz, de katonái közül többen megsebesültek vagy meghaltak. Az izraeliek 79 kilogrammos töltetet robbantottak fel az erőd északi részén. Az óriási robbanás megrázta a kis szigetet, lövegei és géppuskái pedig megsemmisültek. Percekkel később Eitan kiadta a paracsot a visszavonulásra. Most, hogy a harc kimenetele az egyiptomiak számára is világossá vált, a szárazföldről intenzíven ágyúzni kezdték a szigetet, és felrobbantották az egyik Sajetet-csónakot.

– Amikor a kivonás elkezdődött, én már tudtam az igazságot – mondta Dani Avinun, az egyik sebesült. – A halottakat és a sebesülteket mellettem vitték el. Beraktuk Jedidja Jaarit is – a későbbi haditengerészeti főparancsnokot – az egyik csónakba, mivel meggyőződésünk volt, hogy meghalt. Ezt rádióan a főparancsnokságnak is jelentettük. Később kiderült, hogy csak súlyosan megsérült.

Csaknem 3.00 volt, a harc befejeződött, és a csónakok visszaindultak, rajtuk a kimerült katonákkal, hat halottal és 11 sebesülttel. Az egyiptomiak több mint 30 katonát veszítettek.

A hadművelet után tartott beszámolókon fény derült több hibára is. A felderítési adatok nem voltak kielégítőek sem a tengeráramlatot, sem a szigeten szolgáló egyiptomi katonákat illetően, akikről kiderült, hogy jól képzett, támadásra felkészült kommandósok; sem az egyiptomi radarra, amely csak utánzat volt, sem a lövegekre vonatkozóan, amelyek elavult nehézgéppuskáknak bizonyultak.

Mindennek ellenére a zöld-szigeti támadást a haderő fényes győzelmeként könyvelte el. Sokan történelmi fordulópontként értékelték a tervezés, a felkészülés és a megvalósítás szempontjából. Eitan később megjegyezte: „A zöld-szigeti támadást a rendkívüli

sikere miatt egyedülállónak lehet tekinteni. A teljesítmény magában a műveletben realizálódott, ami új harci módszerek alapjait rakta le a biztonságunk megerősítése érdekében. Az egyiptomiak a legrosszabb rémálmukban sem gondolták volna, hogy sor kerülhet ilyen merész hadműveletre. Az akció során olyan magas szintű harci képességről és teljesítményről tettünk tanúbizonyságot, ami mérföldkőként szolgál számunkra az elkövetkezendő években.”

A bevetést követő napon, az újságok a művelet dicsőségét zengték: „Esemény, amelyre generációk emlékeznek majd... Történet, amelyből legenda lesz... Roham, amely egy meredek falú, kövekre és korallokra épült erőd ellen zajlott... Esemény, ahhoz a rajtaütéshez hasonló, amelyet a második világháború idején a britek hajtottak végre Navarone-sziget ellen az Égei-tengeren. A *Navarone ágyúí* azonban csak egy mítosz, amelyet az írói fantázia szült, de a Zöld-sziget lövegei a valós élet legendájában szerepelnek, amelynek történetét valaki egy napon elmeséli.”

A hadműveletet az egyiptomiak is jelentős eseménynek tekintették. Dr. Musztafa Kabha *A felőrlő háború az egyiptomi források megítélése szerint* című tanulmányában a következőt írta: „Ez a hadművelet fordulópontot jelent a felőrlő háborúban. Új szakasz megjelenését jelzi, amelyet a legtöbb egyiptomi kutató olyan »felőrlés elleni állomásnak« nevez, amelyben a katonai kezdeményezés az egyiptomi kézből átkerült Izrael kezébe.”

Kiegészítés: Ami Avalon tengernagy, későbbi haditengerészeti főparancsnok

„Feljutok a tetőre, és világosan látom, hogy – azzal szemben, ami re felkészültünk – nincs itt semmiféle fedezék, és teljesen ki vagyok téve a folyamatos egyiptomi tüzelésnek. Felemelem a fejem, és hallom a lövedékek süvítését, amelyek gellert kapnak és megkarcolják a homlokomat: rájövök, hogy élethalályszerbe kerültem... elhatározom, hogy támadok, barátommal, Zalival a hátam mögött, majd mindketten betörünk a tüzelőállásba. Lelövök két

egyiptomi katonát, és Zali is kettőt... Ettől kezdve folyamatosan tüzelünk a többi állásra.

Mai ésszel felvetődik a nagy kérdés: vajon valóban végre kellett hajtani ezt a műveletet? Én nem hiszem, hogy valóban megfordította a felőrlő háború menetét, és nem is bizonyította harci képességünk és teljesítményünk magas szintjét úgy, ahogyan a művelet után sokan hirdették.

Azokban a napokban azonban a hadművelet drámai hatást gyakorolt a haderőre, az önbizalmunkra, az izraeli társadalom moráljára és a csatorna mentén állomásozó egyiptomi erőkre is.

El kell ismernem, hogy a Sajetet szemszögéből a művelet feltárta a szakmai hiányosságokat, mert ez volt az első ilyen típusú bevetés az egész világon, az első alkalom a háborúk történetében, amikor bűvár katonai erők a víz alatt rejtve közelítették meg az ellenséges célpontot, és tűzharcba bocsátkoztak, amint kidugták a fejüket a vízből.”

A hatnapos háború után az izraeli-amerikai kapcsolatok drámai javulásnak indulnak. Az USA Johnson és Nixon elnöksége alatt Izrael fő fegyverszállítója lesz, miután De Gaulle embargót hirdetett Izrael ellen. De Gaulle utódja, George Pompidou tovább szigorítja az embargót.

A francia védelmi miniszter: „Bombázzák le az izraelieket”, 1969

1969. december 24.

Cherbourg-ban, a francia kikötővárosban, a Café de Paris tulajdonosa aggodó pillantásokat vetett a bejáratra. Ezen az estén sok vendég látogatta meg az éttermet, vidáman ettek, ittak és énekeltek, de 14-en, akik előre asztalt foglaltak, még mindig nem érkeztek meg, pedig már éjfél is elmúlt. Így árván maradt az elkészített libamájpástétom és a sült pulyka, valamint a behűtött pezsgő is. A hoppon maradt tulajdonos nem tudta, hogy a 14 hiányzó fickó – 106 barátjával együtt – az estét az öt, legkorszerűbb rakétacirkáló gyomrában tölti a város polgári kikötőjében. A hajók a tomboló vihar ütemére hánykolódtak, miközben utasaik Izrael istenéhez imádkoztak, hogy mielőbb érjen véget. A borzalmas vihar azzal fenyegetett, hogy tönkreteszi az Izraeli Haditengerészet egyik legfontosabb küldetését, amelyet hivatalosan „Noé Bárkája-műveletnek” neveztek el, de később úgy rögzült a köztudatban, mint „a cherbourg-i hajók”.

Az ügy két és fél évvel korábban, 1967 júniusában kezdődött. A hatnapos háború előestéjén Franciaország elnöke, Charles de Gaulle feladta Izrael-barát politikáját, és embargót – teljes tilal-

mat – rendelt el az Izraelbe irányuló fegyverszállításokra. Izrael Védelmi Minisztériumának megbízottjai és a francia hadseregben szolgáló barátai éjt nappallá téve azon fáradoztak, hogy kicsempésszék Franciaországból és elszállítsák az életbevágóan fontos fegyvereket Izraelbe. A francia gyárak azonban az izraeli megrendeléseket csak részben teljesíthették. Nem szállíthatták le az 50 megrendelt Mirage repülőgépet és 12 rakéta gyorsnászádót sem, amelyeket a cherbourg-i hajógyárak állítottak elő. A gyárakat Izrael egyik barátja, Félix Amiot irányította. Körülbelül 20 000 izraeli telepedett le Cherbourg-ban, köztük a haditengerészet ottani alkalmazottai és családjaik, akiket szeretettel fogadtak – ezen nincs is mit csodálkozni, hiszen a hajógyártás ezer francia családnak biztosított megélhetést.

Szerencsére volt néhány „kiskapu” a francia embargón, amelyen keresztül Izrael be tudott szerezni öt hajót (a 12 megrendeltből) rögtön a legyártásukat követően. 1968. december 28-án azonban a helyzet gyökeresen megváltozott. Miután a libanoni terroristák Athénban merényletet követtek el az El Al repülőgépe ellen, Rafael (Rafael) Eitan és ejtőernyősei leszálltak a bejrúti reptéren, és megsemmisítették a Middle East Airlines 13 repülőgépét. Ezzel rendkívül felkorbácsolták De Gaulle haragját, annál is inkább, mert az ejtőernyősök az akcióhoz francia gyártmányú Super Frelon helikoptereket használtak. A francia kormány azonnal táviratot küldött, szigorítandó az embargót, minden francia gyárnak – különös tekintettel a cherbourg-ira –, amely izraeli megrendeléseket teljesített. Francia barátai értesítették Mordehaj (Moka) Limon tengernagyot, az izraeli Védelmi Minisztérium Párizsban tartózkodó delegációjának vezetőjét a cherbourg-i távirat tartalmáról. A tengernagy kiadta a parancsot a hajógyártásért felelős izraeli tisztnek, Hadar Kimchinek, hogy haladéktalanul küldje haza a közelmúltban teljesen befejezett hajót, az *Akkót*. Egy másik hajó, a *Saar* (Förgeteg) még nem teljesen készült el, de Limon, az Izraeli Haditengerészet korábbi főparancsnoka utasítást adott,

hogy töltsék fel 50 tonna üzemanyaggal. Menahem Tabak alezredes minden szükséges eszközzel felszerelte a hajót, amellyel „tesztelés céljából” kifutott a tengerre. Néhány nappal később az *Akko* és a *Saar* megérkezett Izraelbe.

A hajók különleges helyzetben voltak: csaknem teljesen ki voltak fizetve (kivéve a hajótestet, amelynek építése még nem fejeződött be egészen), tehát gyakorlatilag Izrael tulajdonában álltak, de az, hogy az embargót semmibe véve útnak indultak, felbőszítette De Gaulle-t. A cherbourg-i francia tisztek elhatározták, hogy megbüntetik az Izraeli Haditengerészetet és a katonai kikötőből a civil szektorba száműzik őket. Ezután az elkészült hajók a polgári kikötőbe kerülnek, nem a francia haditengerészeti bázisra. Közben minden kétséget kizáróan egyértelművé vált, hogy az embargót a megmaradt öt hajóra is alkalmazni fogják, s ez a politika De Gaulle utódjának, Pompidou elnöknek a hivatali ideje alatt is tovább folytatódik.

Amikor az izraeli-egyiptomi felőrlő háború a tetőpontjára hágott, egyre sürgetőbbé vált, hogy a haditengerészetet modern fegyverekkel lássák el, s az öt rakétanaszád beszerzésére is fokozódott az igény. A higgadt, nyugodt Limon elrepült Izraelbe, és három módot javasolt a katonai vezetőknek a hajók elszállítására. Az első: várják ki türelmesen, amíg véget ér az embargó – ez viszont több évbe is beletelhet. A második: csempésszék ki engedély nélkül a hajókat Cherbourg-ból. A harmadik: dolgozzanak ki egy olyan jogi megoldást, amellyel a francia kormány kijátszható, és így juttassák el a hajókat Izraelbe; ez esetben Izrael névleg lemond a hajókról, amelyeket egy harmadik fél vásárol meg – aztán elküldi őket Izraelnek.

Menahem Dajan védelmi miniszter és helyettese Cvi Cur hajlott a harmadik megoldás elfogadására, hogy látszólag ne sértsék meg a törvényeket. A haditengerészet főparancsnoka, Avraham (Csita) Bocer tábornok és helyettese, Benjamin (Bini) Telem dandártábornok foglalkozott a művelet megtervezésével. Eredetileg meg kellett volna várni, amíg az összes hajó elkészül, és együtt kihozni

őket. A Zim, az izraeli hajózási vállalat két hajót, a *Dant* és a *Leát* bocsátotta a hadművelet rendelkezésére. Óriási üzemanyagtartályokat helyeztek el mindkét hajó belsejében, amelyek a tengeren, a haditengerészet két rakétanaszádjával elgyakorolták a naszádok utántöltését. A tervek szerint az üzemanyag-utántöltő hajók találkoznak a rakétanaszád-flottillával, amikor Cherbourg-ból Izraelbe tart. Az egyik hajó Gibraltár közelében, a másik Máltától délre várakozik. A Zim még a *Netanja* és a *Tiberias* nevű hajót is felajánlotta a művelet számára, arra az esetre, ha valami komoly tengeri baleset következne be. Az egyiket felszerelte a sérült rakétanaszádok vontatására, a másikat pedig a legénységük kimentésére alkalmas eszközökkel.

1969 augusztusának végére négy naszád építése fejeződött be: elkészült a *Szufa* (Vihar), a *Hanit* (Szigony), a *Gaas* (Vulkán) és a *Herev* (Szurony), az ötödik hajó, a *Hec* (Nyíl) leszállítását pedig novemberre várták.

Szeptemberben Limon találkozott barátjával, Mordehaj Friedmannal, az Abu-Rudeiszben olájkitermelést folytató Netivei Neft izraeli állami vállalat igazgatójával. Mindketten olyan közvetítő után kutattak, aki megvenné a hajókat Franciaországtól. Választásuk az Akers norvég vállalatra esett, amely olajkutatással foglalkozott. A vállalat vezetője a mérnök és második világháborús hős Martin Siem volt, aki Norvégiában a náciellenes föld alatti ellenállást vezette, és igen jó barátságot ápolt Friedmannal.

Limon arra a következtetésre jutott, hogy a hajókat legcélszerűbb lenne 1969-ben, karácsony estéjén elhozni. Ilyenkor a franciák ünnepelnek, és éberségük bizonyára alábbhagy. Akkorra a *Hec* is készen áll a kihajózásra.

Októberben Limon és Friedman találkozott Siemmel Koppenhágában, ahol a norvég férfi belement a rakétanaszádok fiktív megvásárlásába. A vételt azonban nem tudta volna az Akersen keresztül lebonyolítani, csak alvállalata, a Panamában regisztrált Starboat segítségével.

Tehát a Noé Báránya-művelet a megvalósulás útjára lépett. A Starboat felvette a kapcsolatot Amiot-val, és kifejezte érdeklődését 4–6 gyorsnaszád megvétele iránt, amelyeket olajkutatásra használna fel az Északi-tengeren. „Szerencsés véletlenként” a Starboat igényei éppen egybeestek a cherbourg-i hajók jellemzőivel és teljesítményével. Amiot válaszolt a megkeresésre, de kifejtette, hogy már van vevője a hajókra, ám ha ez a vevő eláll vásárlási szándékától, hajlandó eladni a hajókat a Starboatnak. A francia Védelmi Minisztérium örült az üzletnek. Ha Izrael beleegyezik, hogy lemond a naszádokról, és egy harmadik fél megveszi őket, a kellemetlen ügy megoldódik. Limon a maga részéről eljátszotta, hogy kétségei vannak az üzlettel kapcsolatban, és csak három hét után egyezett bele a franciák kérésébe. Végül az üzlet megkötött és a papírok aláírtak. A Starboat nevét viselő, fából készült jelzések kerültek a naszádokra, és Limon nagylelkűen beleegyezett, hogy átmenetileg izraeli tengerészek lássák el a hajón a szolgálatot. Limon és Siem titokban egy másik szerződést is aláírt, amely érvénytelenítette a franciákkal megkötött egész üzletet.

Kimchi hadműveleti főnök szerint a szerződés hosszú volt és részletes, és megemlítette, hogy a hajók végfelhasználója „egy vállalat, amely olajkutatást folytat a Szuezi-öbölben” – a „vállalat” tulajdonképpen Izrael volt. Mindezt figyelembe véve szükségessé vált, hogy felgyorsítsák a dolgok menetét és kihozzák Franciaországból a hajókat, mielőtt a francia adminisztráció alapos vizsgálatot folytatna a szerződéssel kapcsolatban.

Az Izraeli Haditengerészet 80 legjobb katonája és matróza teljes titokban Cherbourg-ba utazott. Először civil ruhában Párizsba repültek, majd párosával, vonaton érkeztek a kikötővárosba. Óvakodtak a héber beszédétől és a feltűnéstől. Cherbourg-ban magánházaknál szálltak meg. Minden legénység 24 főből állt, így az öt rakétanaszádon összesen 120 tengerész teljesít majd szolgálatot. 80-an Izraelből érkeztek, 40 további tengerészt pedig az Izraeli Haditengerészet Cherbourg-ban állomásozó katonái közül

válogattak ki. A hadművelet napjának közeledtével a tengerészek különböző helyeken, diszkréten, nagy mennyiségű élelmiszert vásároltak, nagyjából 1200 adagot, figyelembe véve, hogy 120 matróz tíznapi ellátásával számoltak. Mivel a hajók kommunikációs rendszere még nem készült el teljesen, az izraeliek szétszóródtak a városban, és megpróbálták 500 méteres hatótávolságú adóvevőket beszerezni. Végül sikerrel jártak, mégpedig a játékboltokban. A matrózok minden éjjel beindították a hajók motorjait arra hivatkozva, hogy a hajógyárban energiahány van és a város már hozzászokott az állandó motorzajhoz. Közben a Zim hajói elindultak előre, meghatározott koordináták felé.

Karácsony estére minden készen állt. A csoportok elfoglalták helyüket a hajókon. Limon és a hadműveleti főnök, Kimchi, valamint helyettese Ezra („Cápa”) Kedem és az öt hajó parancsnokai a *Herev* kapitányának irodájában ültek. A franciák betöltötték azt a szerepet, amelyet nekik „szántak”, vagyis pontosan a kívánt időpontban nyugodtan leültek az ünnepi vacsorához.

Csupán egyetlen változó nem játszotta el a maga szerepét: az időjárás.

A nyílt tengeren szörnyű vihar tombolt, óriási hullámok csapkodtak nyugat felől. A legénység a hullámszáz erejét „7–9” fokozatúra becsülte, ami halálos veszedelmet jelentett bárki számára, aki szembeszegül vele.

Az órák csak múltak, és a tisztek minden információtöredéket összegyűjtöttek a vihar helyéről és mozgásáról. Limon elhatározta, hogy még az éjjel kihajóznak, mert egyébként az egész terv összeomolhat. A végső döntést azonban természetesen Kimchinek kellett meghoznia. Az idő rohant: 22.00, 23.00, éjfél, de a vihar tovább tombolt, növelve a feszültséget. Végső döntésével Kimchi csak 2.00-ig volt hajlandó várni. 23.00 után új friss időjárás-jelentés érkezett, amely reményt keltett a tengerészekben. A szél iránya talán megváltozik, a vihar elmozdul Skócia és Skandinávia felé. Tíz perccel később újabb előrejelzés érkezett: a szél iránya valóban megváltozott.

A matrózok lázasan dolgoztak, hogy felkészítsék a hajókat az indulásra. A motorok fűlsüketítő zajt csaptak, és a hajók 2.30-kor parancsot kaptak az indulásra. Először a *Herev*, utána a többi négy hajó is a nyílt tenger felé fordult. Amikor eltűntek a sötétben, az izraeli Védelmi Minisztérium delegációjának gépjárművei elállták a kikötőbe vezető utat, hogy megakadályozzák bármilyen váratlan rendőrségi ellenőrzést. A tengerre néző Hôtel Atlantique ablakaiban a fények többször felvillantak, majd kialudtak, néhány tengerész ott élő családja így intett búcsút szeretteinek. A dokkok kiürültek. Limon utolsóként hagyta el a kikötőt. 3.30-kor felébresztette Amiot-t, és tájékoztatta, hogy a hajók elindultak Izraelbe. Amiot megölelte barátját, és sírva fakadt. Limon átadott neki egy ötmillió dolláros csekket, a hajó-építésért járó összeg utolsó részletét.

Az öt naszád viharos tengeren bukdácsolt, keményen küzdve a hullámokkal. Az összeköttetés az Izraeli Haditengerészet főparancsnokságával többször megszakadt, és a motorok sem működtek megfelelően. Ennek ellenére az eredeti tervnek megfelelően haladtak. A *Leával* a találkozás december 26-án éjjel jött létre, a hajókat feltöltötték üzemanyaggal, igaz, hogy csak lassan, mivel közben váratlan problémák adódtak. A második utántöltés Máltától délre történt meg. A legnagyobb probléma abból keletkezett, hogy a víz beáramlott a *Hec* motorjába. Mivel a matrózok nem rendelkeztek megfelelő mérőeszközzel, kénytelenek voltak megkóstolni az üzemanyagot, hogy megállapítsák, tartalmaz-e tengervizet, mert ha igen, a sós víz megrongálhatja a motorokat. Többszöri kóstelgatás után a problémát megoldották, és a hajók folytathatták útjukat.

A Földközi-tengeren a vihar csillapodott, de másutt felerősödött: mégpedig a nemzetközi sajtóban. Közel két nap múlt el karácsony estéje óta, amikor a világ megtudta, hogy a hajók eltűntek Cherbourg-ból. „Hova lettek?” – kérdezték a riporterek Párizsban az Izraeli Nagykövetség munkatársaitól. Az izraeli

diplomataik közömbösen válaszoltak. „A hajók már nem a mieink, feltehetően Norvégia felé tartanak.” Egy spanyol helikopter és később egy könnyű BBC-repülőgép azonban felfedezte a hajókat, és a nemzetközi média ecsetelte, hogy a cherbourg-i hajók megszöktek a franciák orra előtt. Címlapos főcímek és hosszú cikkek – légi felvételekkel alátámasztva – járták körbe a világot. Franciaország nevetség tárgyává vált, miközben Izrael ázsíója sokat nőtt a kifinomult, sikeres műveletnek köszönhetően. Amikor a sajtó feltárta, hogy a hajók a Földközi-tengeren Izrael felé tartanak, a hír Oslóban hatalmas felháborodást keltett, és Siemnek nehéz, zavarba ejtő kérdésekre kellett válaszolnia. Hasonló kérdések merültek fel Párizsban is, ahol a francia kormány becsapottnak és megalázottnak érezte magát. Michel Debré védelmi miniszter, Izrael korábbi igaz barátja azt követelte, hogy a vezérkari főnök minden lehetséges eszközzel állítsa meg a hajókat, ha szükséges, akár bombázással is. Jacques Chaban-Delmas miniszterelnök azonban elutasította követelését.

A naszádok közül kettő hátul dőcögött működési hibák miatt, három pedig elől vezette a flottillát Izraelbe, ahol az egész ország aggódva várta érkezésüket. Végül Haifa kikötőjébe érkeztek, ahol a védelmi miniszter, a vezérkari főnök és a haditengerészet főparancsnoka fogadta őket.

A Noé Bárkája-művelet a tervnek megfelelően zajlott le. Néhány francia tábornok azonban „megfizette az árát”: elveszítették állásukat. Siemet az Egyesült Államokba „száműzték”, ahol csak kevésbé jelentős munkát végezhetett, Limonnak pedig el kellett hagynia Franciaországot.

Jóllehet Franciaországban élesen elítélték, a művelet általános csodálatot váltott ki, a párizsi hivatalos politika mégis több éven át fagyos és tartózkodó maradt.

Kiegészítés: Hadar Kimchi, a haditengerészet helyettes főparancsnoka

„A legnehezebb pillanat számomra az volt, amikor döntenem kellett a művelet elindításáról. Kezdetben elhatároztam, hogy az indulás 20.00-kor lesz, de akkor borzalmas vihar tombolt, s ezért elhalasztottam a kihajózást. A hajók újak, a matrózok pedig fiatalok voltak, és nem ismerték a naszádokat, amelyek többségéről hiányzott a standard távközlési felszerelés és a radar. Nem vállalhattam a kockázatot. Elhalasztottam az indulást először 22.00-ra, majd éjfélre és később 02.00-ra.

01.00-kor rádiójelentést kaptam, hogy a vihar észak felé fordul. Mindenkit értesítettem: 02.00-kor indulunk. Ez azonban nehéz döntés volt. Már 12 órán keresztül küzdöttünk a hullámokkal. A hajók remegtek, mindenki tengeribeteg lett. Egyszer csak repülőgépek tűntek fel felettünk, és fényképezni kezdtek. Beleszóltam a rádióba: »Mindenki fészülködjön meg! Fényképeznek!«

Az utunk során néhány motor nem működött, és amikor elértük az Égei-tengert, rádión kértem, hogy a térségben lévő izraeli hajók legyenek készen a vontatásunkra. Az első hajóskapitány, aki válaszolt a kérésemre, kijelentette: »Én készen állok – az országunkért, és ingyen teszem.« Fellelkesültem, és megkérdeztem: »Most hol van?« »Koppenhágához közel«, válaszolta...

Később hasonló ajánlatokat kaptam hat hajó kapitányától.

Végül biztonságban megérkeztünk a kisoni kikötőbe. Öt évvel később ismét ellátogattam Cherbourg-ba, ahol meleg fogadtatásban részesültem. A franciák azt mondták: »Ön elsőköött, de nekünk csodálatos reklámot csinált. Önnek köszönhetjük, hogy a görögök és az irániak rakétanaszádokat vásároltak tőlünk, és a motort készítő vállalat is sok megrendelést kapott.«

A Szezei-csatorna mentén dúló felörlő háború mindkét oldalon sok emberáldozatot követelt. A Szovjetunió elhatározta, hogy visszaszerzi az arab világban elvesztett tekintélyét és a legmodernebb katonai felszerelésekkel látja el Egyiptomot: harckocsikkal, repülőgépekkel, rakétákkal és elektronikus berendezésekkel.

„Miért bombáznánk, ha el is foglalhatjuk?”, 1969

1969. december 26-án az Izraeli Légierő három Super Frelon helikoptere repült át a Szezei-öböl felett, miközben Egyiptomba tartott, majd a Rasz Gharib homokján landolt. Miután az ejtőernyős század berendezkedett az ellenséges vonalak mögött, teljes csendben elindult célpontja felé, megkezdve az izraeli haderő egyik legötletesebb hadműveletét, amit valaha is végrehajtott.

A hatnapos háborút követő felörlő háború napjaiban történt. A Sínai-félsziget Izrael ellenőrzése alatt állt, és a konfliktus lényege a Szezei-csatorna mentén folytatott szüntelen csatározás – tüzérségi tűzcsapások, kommandós rajtaütések, az egyiptomi hátszágban végrehajtott műveletek, légi harcok, csapdák állítása és aknák telepítése – volt az izraeli haderő és az egyiptomi hadsereg között. Az izraeli veszteségek száma folyamatosan nőtt. Az egyiptomiak a háborúban elvesztett katonai felszereléseiket a nagy mennyiségben szállított modern szovjet fegyverekkel pótolták. Új harckocsik, páncélozott szállító harcjárművek, MiG vadászgépek, föld-levegő rakéták és fejlett radarállomások érkeztek a Szovjetunióból. Az Izraeli Légierő újra meg újra támadást intézett a radarállomások el-

len, amelyek megakadályozták harci gépeik szabad mozgását az egyiptomi légtérben.

Az Izraeli Légierőt különösen zavarta a P-12 radarállomás, amely a szovjetek által valaha is gyártott legmodernebb eszköznek számított, mivel megtalálta a nagyon alacsonyan szálló repülőgépeket is. Az izraeliek az állomást Rasz Gharibban, egy biztonságosan védett helyen fedezték fel, és az Izraeli Légierő október közepén meg is támadta. A támadás sikerrel járt, az állomás megsemmisült. Néhány nap múlva azonban az izraeliek nagy meglepetésére kiderült, hogy az állomás továbbra is működik. A légierő rájött, hogy makettet semmisített meg, és az igazi állomás másutt, a sivatagban elrejtve üzemel tovább.

December 22-én a légierő légi fotófelderítést hajtott végre a térségben. A hírszerző egység technikai szolgálatának két őrmesterét bízták meg a fényképek elemzésével. Rami Salev őrmester alaposan megvizsgálta a fényképeket. – Gyorsan átnéztem az összes képet – mondta el később –, és megtaláltam, amit kerestem! Behatároltam az igazi Rasz Gharib-i állomás helyét, miközben magamban azt mondtam, na, itt van a radarállomás.

A létesítményt az egyiptomiak nagyon ügyesen álcázták: két beduin sáornak látszott a sivatag közepén. Valójában két óriási konténer volt, amelyeket orosz ZiL teherautókra szereltek fel. Az állomást az egyiptomiak láthatóan nem védték és nem biztosították. Csak néhány kilométerre északra telepítettek egy aknavető üteget, de légvédelmi ágyúkat nem helyeztek el a körzetben, valószínűleg azért, hogy ne vonják magukra az izraeli felderítés figyelmét. Ezzel szemben az elpusztított makettállomás köré körülbelül 50, géppuskákkal és légvédelmi lövegekkel felszerelt katonát vezényeltek.

Jehiel Haleor főhadnagy, a technikai alegység tisztje elvitte a felvételeket Jesajahu Barkat ezredesnek, a légi felderítési osztály vezetőjének. A légierő hadműveleti főnöke, David Ivri ezredes is jelen volt a találkozón. Barkat utasította Haleort, hogy készítsen

részletes „célponttérképet” földrajzi koordinátákkal, amely lehetővé teszi az állomás bombázását.

Haleor megkérdezte: – Miért bombáznánk, ha el is foglalhatjuk?

Haleor megjegyzése feltüzeltelte parancsnoka képzeletét. „Foglaljuk el? Hogy csórjuk el az egész radarállomást az egyiptomiak orra előtt, és hozzuk Izraelbe? Lehetséges volna, hogy az egész állomást elszállítsuk a Szezei-öböl felett, a két, nehéz konténerrel és a magas antennával együtt?” Az állomást az izraeli ellenőrzés alatt álló Sínai-félszigettől 15 perc alatt lehetne elérni helikopterrel. Ivri értékelést kért arról, hogy a helikopterek végre tudnák-e hajtani a feladatot. December 24-én Nehemia Dagan őrnagy a Sikorsky („Yassour”) helikopterraj parancsnoka jelentette, hogy a feladat végrehajtható. Abban az időben azonban csak három olyan helikopterrel, az új, frissen érkezett Sikorsky helikopterekkel rendelkeztek, amelyek alkalmasak lettek volna az akcióra. Dagan értékelése szerint, ha a két konténert elválasztják egymástól, a helikopterekkel fel lehet emelni és izraeli területre szállítani őket. Becslések alapján a fő konténernek, az állomás „szívének” súlya körülbelül négy tonna lehet. A műszaki leírások szerint a Yassour nagyjából csak három tonnát képes felemelni. A másik konténer könnyebb volt, kb. 2,5 tonna.

Mordehaj (Motti) Hod, a légierő parancsnoka továbbította a javaslatot Haim Bar-Lev vezérkari főnöknek, aki a szárazföldön végrehajtandó feladatot az ejtőernyősökre bízta. Egy komputer „kiköpte” a bevetés nevét: „Kakas-hadművelet 53.” A művelet parancsnokának az 50. zászlóalj parancsnokát, Arie (Cidon) Cimmelt nevezték ki.

Cimmel kétfajta harcosból állította össze rohamcsapatát: harci tapasztalatokkal rendelkező katonákból, főleg tisztekből, és olyan haditechnikai szakemberekből, akik képesek a radarállomás két konténerét szétválasztani és leszerelni a teherautókról, valamint levenni valahogyan az antennákat is.

Eliezer („Gepárd”) Cohen, a légierő egyik legképzettebb helikopterpilótája azt kérte Ezra technikai tiszt helyettes radarszak-

értőtől, keressen olyan radarmodellt, amelyet a helikopterpilóták felhasználhatnak a felkészülésükhöz.

– Minek nektek modell, amikor egy orosz radar is rendelkezésre áll? – kérdezte Ezra. A Crifin bázison, a hatnapos háború alatt az ellenségtől zsákmányolt katonai felszerelések között volt egy orosz radarkonténer is. Jóllehet az érdemi alkatrészei már elavultak, a mérete és formája azonos volt a P-12-ével. Cohen, Ezra és Levi Hofes, az ejtőernyősök parancsnokhelyettese a Crifin bázisra sietett. Ahelyett, hogy kérelmükkel a haderő vezérő hadbiztosához fordultak volna – amivel belegabalyodnak a bürokrácia útvesztőjébe, s esetleg kiszivárogtatják az akció titkát –, hívtak egy vontatójárművet, és egyszerűen „ellopták” a konténert. Szerzeményüket a légierő bázisára szállították, és két Yassour-pilóta – Dagan és Zeev Matasz –, valamint fedélzeti beosztottaik többször elgyakorolták felkötését a helikopterre és felemelését.

Ugyanakkor, az ejtőernyősök az állomás elfoglalását és szét szerelését gyakorolták. Kaptak olyan villáskulcsokat, amelyek megfeleltek az orosz szabványoknak, és olyan ollókat, amelyekkel szakszerűen elvághatták az összekötő kábeleket. Kaptak lángvágó berendezést, a hozzá tartozó palackkal, arra az esetre, ha az ollókkal nem tudnák elvágni a vastagabb kábeleket. Martin Leibovichot, az 50. zászlóalj egyik századának törzsőrmesterét magához rendelte a parancsnoka, bekötötte a szemét, majd dzsipen a repülőtér legtávolabbi kifutópályájához vitte. Amikor a parancsnok levette a kötést, Leibovich a hadianyag-szolgálat egyik katonájával találta szembe magát, aki egy nagy oxigénpalack előtt állt. A katona hangosan ismételte, hogy ő nem vesz részt semmilyen akcióban, mivel ő csak egy *dzsobnyik*, aktakuc. Leibovich vállalta a feladatot. – Én lettem a hadművelet lakatos – mondta később. Ezrán és Leibovichon kívül a parancsnokok több szakértőt is vezényeltek a technikai csoportba, és kiválasztottak egy fiatalembert is, aki tudta vezetni az orosz ZiL teherautót, arra az esetre, ha a konténereket csak a teherautókkal

lehetne, illetve kellene elszállítani a hajóhoz. Az előkészületek 24 órát vettek igénybe.

A következő éjjel három Super Frelon repült át a Szezei-öbön, és lerakott 66 kommandóst a radarállomás közelében. Telihold ragyogott, ezért az ejtőernyősök, hogy beleolvadjanak a sivatag homokjába, világos ruhát viseltek, és fegyvereiket is világos szövetbe csavarták. Látták az állomást, egy olajfúrótorony közelében. Először gyors menetben, aztán kúszva közelítették meg. Biztosító és támadó csoportra oszlottak, majd megrohamozták az állomást. Egy egyiptomi őr automata fegyverből tüzet nyitott rájuk, és egy másik is löni kezdett. Rövid tűzharc után az ejtőernyősök átvették az állomás ellenőrzését: megöltek két katonát, foglyul ejtettek négyet, hármat pedig hagytak elmene-külni. Az állomás közelében épített bunkerben az ejtőernyősök részletes leírásokat és használati utasításokat találtak az elektronikus berendezés kezeléséről.

Mindezek után hozzáfogtak a berendezés szétszereléséhez, ami viszont a vártnál tovább tartott. A villáskulcsok nem passzoltak, az ollók teljesen használhatatlannak bizonyultak. Végül a lángvágó berendezést használták, de a két teherautót összekötő kábeleket csak egymás után, egyenként tudták elvágni. Az antennát erős acélalapba rögzítették, közel 21 méter magas volt, és sehogy sem akart az alaptól elválni mindaddig, amíg néhány katona fel nem mászott a tetejére és a súlyukkal ledőlésre nem kényszerítették. A szétszerelés, amelyet 30 perc alatt terveztek végrehajtani, valójában több mint egy órát vett igénybe. Eközben az Izraeli Légierő megtévesztő, illetve elterelő taktikát alkalmazott, és a Skyhawkjaival egyiptomi célpontokat támadott a Szezei-öbönben. A munka végül befejeződött, és 14.45-kor feltűnt az első Yassour, amelyet Dagan vezetett. A főkonténert felerősítették a helikopterre egy „függőággal”, azaz egy speciális hevederrel, és Dagan lassan emelni kezdte. Rögtön észrevette, hogy a súlya több a vártnál: 4,1 tonna. A Yassourt úgy építették, hogy legfeljebb csak

három tonna szállítására képes. A helikopter mégis felemelkedett, miközben a katonák lelkesen éljeneztek.

A lelkesedés átragadt a magasabb parancsnokokra is, akik az öböl túloldalán várakoztak, de ez az érzés hamar szertefoszlott, és mély aggodalom váltotta fel. A helikopter vezetőfülkéjében a piros lámpa pislogni kezdett, és a sziréna is felüvöltött. Dagan jelentette, hogy a helikopter egyik hidraulikus rendszere elromlott. Úgy tűnt, azok a kábelek, amelyekkel a konténert felkötötték, a nagy túlsúlytól túlságosan megfeszültek, és eltörték az olajvezetékét, az így kiömlő olaj pedig kárt okozott a helikopter egyik hidraulikus irányító rendszerében. A kezelési utasítás szerint Daganak azonnal le kellett volna dobnia a terhet, különben végzetes balesetet szenvedhet. Ő azonban folytatta útját. A Sínai-félszigeten, az izraeli tengerparton felállított harcállásponton a parancsnokok visszafojtott lélegzettel követték az eseményeket. Megértették, milyen óriási kockázatot vállal azzal Dagan, hogy tovább repül a sokkal nagyobb teherrel, mint amit a Yassour szállítani képes. Ráadásul csak az egyik működő hidraulikus rendszerrel. – A helikopter rázkódott – mesélte Dagan –, mégis átrepültünk a Szuezi-öböl felett, és azonnal leszálltunk a homokra.

Eközben Matasz is elérte célpontját, felrakodta a második, könnyebb konténert, majd az antennát is feltette, és elindult hazafelé. Az öböl felett a Yassour hevesen rángatózott, de Matasz féken tartotta, és ő is biztonságban megérkezett. A három Super Frelons leszállt a kihalt radarállomás közelében, és visszaszállította a kommandósokat izraeli területre.

Amikor megérkeztek, Rafael (Raful) Eitan fogadta őket, és elmesélte nekik, hogy a második világháborúban az angol kommandósok is hasonló bevetést hajtottak végre. A brit katonák leszálltak az egyik franciaországi német bázison, de csak a radarállomás néhány elemét tudták elhozni, miközben a németek sokukat megölték. Az Izraeli Légierő és az ejtőernyősök megsze-

A fekete Mercedes útban Entebbe felé (IDF – Izraeli Védelmi Erő szóvivője)

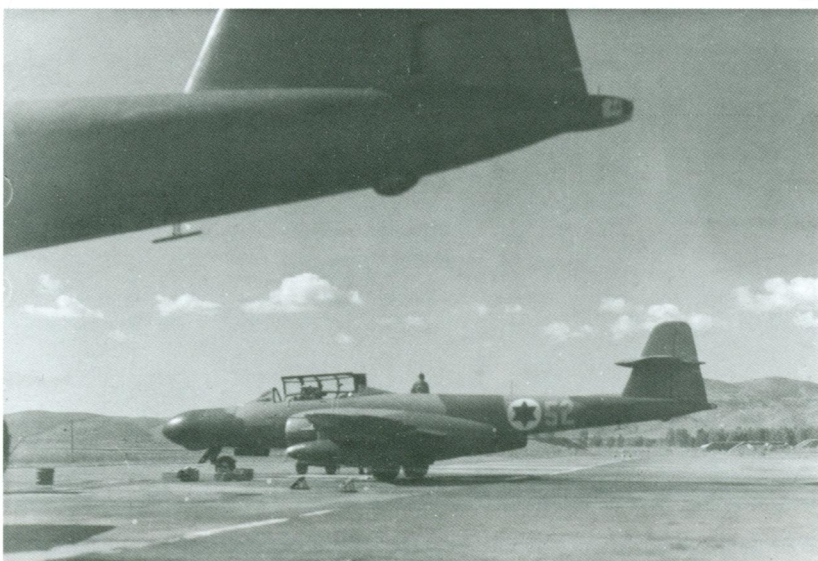
A Jordán Légiónak tudta nélkül épített Burma út (Hans Pin, Kormány Sajtóiroda)

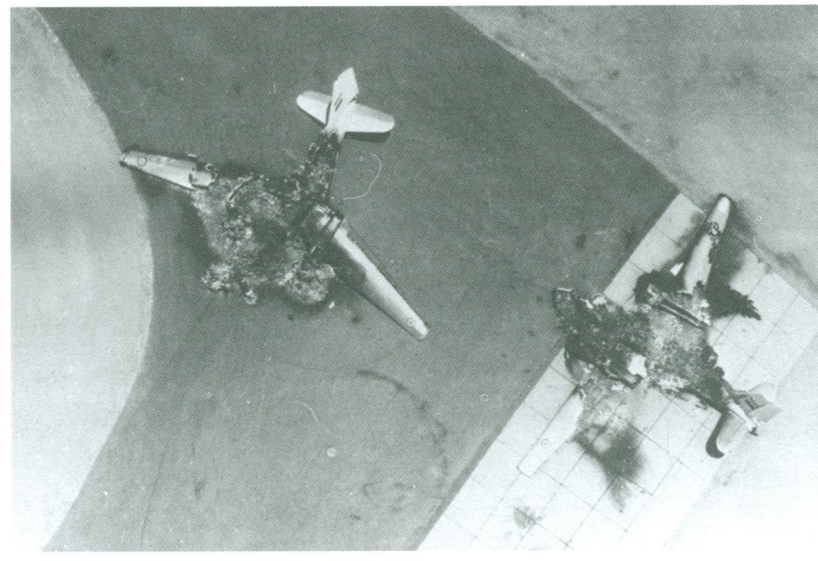
Legendás ejtőernyősök és parancsnokok. Jobbról balra: Aszaf Simhoni, Mose Efron, Danni Matt, Mose Dajan, Ariel Saron, Meir Har-Zion. Ülve: Rafael Eitan, Jaakov Jaakov, Aharon Davidi (*Abraham Vered, Bamachane, IDF Archívum*)

A Szezei-csatorna közelében ledobott ejtőernyősök (*Abraham_Vered, Kormány Sajtóiroda*)

Csatto Cidon Meteor éjjeli vadászgépe (*Légierő Archívum*)

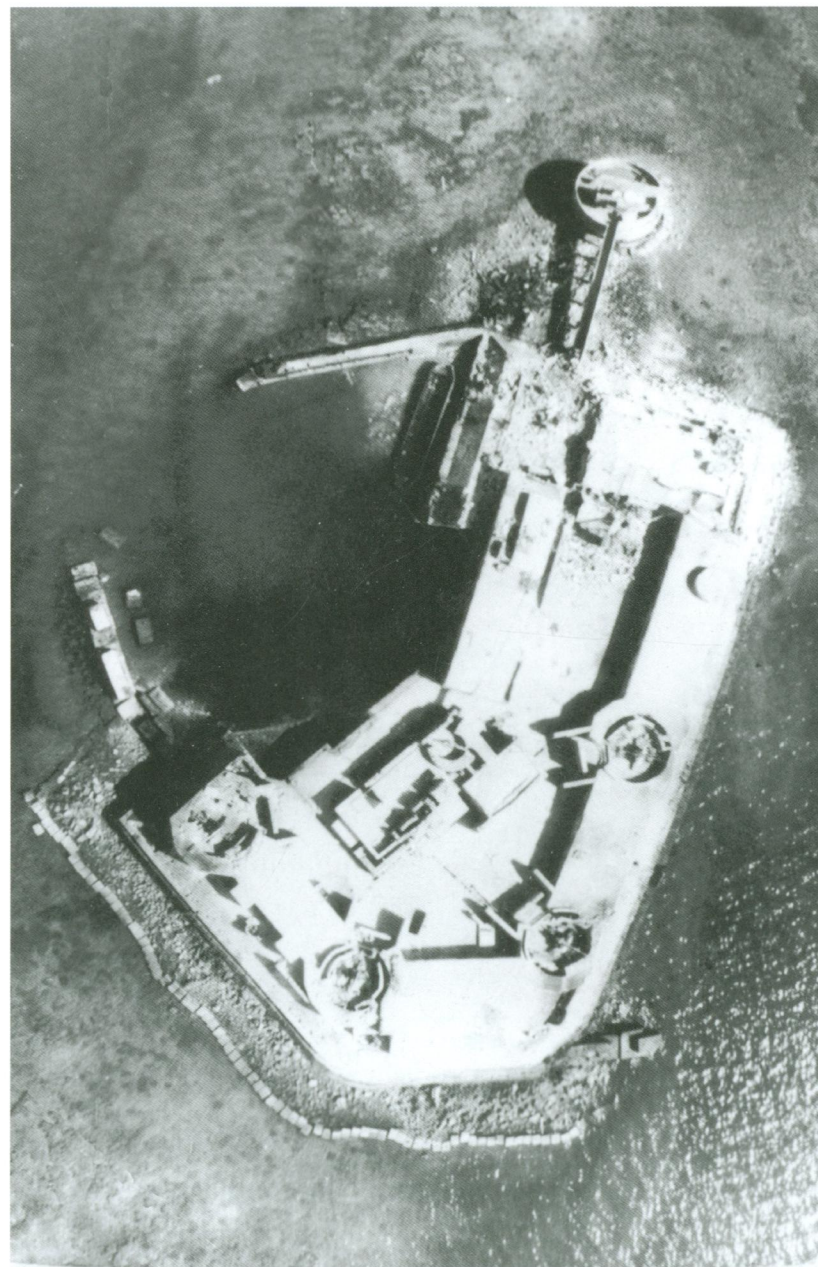
A földön megsemmisített egyiptomi bombázók (*Kormány Sajtóiroda*)

Motta Gur és tisztjei az Olajfák hegyéről szemlélik az Óvárost, néhány perccel a végső támadás előtt (*Kormány Sajtóiroda*)

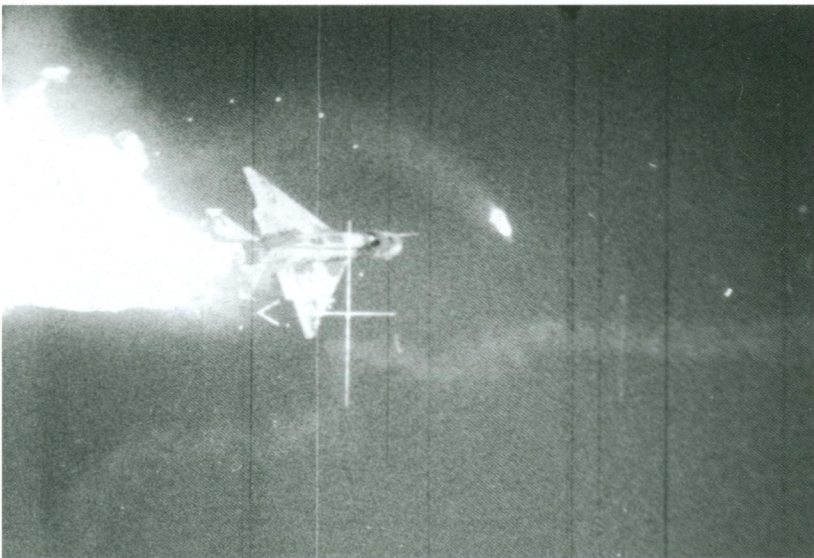
Rakétanaszádok a haifai kikötőben (*Mose Milner, Kormány Sajtóiroda*)

A Zöld-sziget, egy erőd a Vörös-tengeren (*IDF-szónívő*)

Véget ért az ütközet, a radar az ejtőernyősök kezére került (Cvi Malik, IDF Archivum)

A tiszta kék égbolton létesített csapda (Légierő Újság)

A repülőgép szárnyán, a mentőakció után. Ehud Barak a fehér kezelábasban (Ron Ilan, Kormány Sajtóiroda)

A harcmeső néhány perccel a csata befejezése után. (Aviram Halevi és „Israel Defense”)

Fiatal parancsnokok csoportja, jobbról: Amnon Lipkin-Sahak, Saul Cvi, Emanuel Saked, Ehud Barak (Kormány Sajtóiroda)

reztek egy egész, sértetlen radarállomást, minden embervesztés nélkül, tehát ez volt a világon az első ilyen bevetés. Menahem Dagan védelmi miniszter két üveg pezsgőt küldött a helikopterszázad parancsnokának, ajándékba a csapatának.

A bevetést körülvevő titkolózás csak néhány napig tartott, mert a *London's Daily Express* közölte a hírt. Az izraeli újságokban – amelyek szigorú katonai cenzúrának vetettek alá – gúnyrajzok jelentek meg, izraeli helikoptereket ábrázolva, ahogyan elszállítják a piramisokat és a Szfinxet.

A légierő szakértői elemezték a radarrendszert, és feltárták a szovjet módszer alapelveit. Ennek nyomán új módszereket fejlesztettek ki az elektronikai harc területén. A radartitkokat az amerikaiaknak is átadták.

Dagant kitüntették Kiváló Szolgálatért Érdeméremmel, és Bar-Lev vezérkari főnök dicséretben részesítette a bevetésben részt vevő ejtőernyősöket: – Önök az egyik legösszetettebb, legmerészebb és leglenyűgözőbb akciót hajtották végre, amit az izraeli haderő valaha is megvalósított.

Kiegészítés: Nehemia Dagan helikopterpilóta

„Az első két Yassour szeptemberben érkezett meg Amerikából, és mi egy hónappal később mélyen belemerültünk a felőrlő háborúba. Gyakoroltuk a helikopterek kezelését: négy pilóta és 50 technikai szakember. Engem neveztek ki a Frelon repülőszázadon belül a Yassour helikopterraj parancsnokának.

Felhívtak a főparancsnokságról, és egy radarkonténer felemeléséről beszéltek. A Yassourral hivatalosan 2,9 tonnát lehet felemelni. Zeevi Matasszal csak egy napig gyakoroltuk a konténer felemelését. A parancsnokok azt mondták: »A radarkonténer 3,2 tonnát nyom.« »Nézzék – válaszoltam –, ez nehezebb.« »Nehemia – felelték –, ne bosszantson bennünket a problémáival.«

Nem rendelkezünk éjjellátó berendezésekkel, tehát a holdfényre kellett hagyatkoznunk, és alacsonyan kellett repülnünk. Attól

félttem, hogy nehézségeink támadhatnak a konténer felkötésével, mivel túl magasan helyezkedik el a teherautó platóján. Szerencsére rájöttünk, hogy a teherautót beásták a homokba, így gyakorlatilag közvetlenül a földfelszín felett lebeghettem.

Felemeltem a konténert, és láttam, hogy 4,1 tonnát nyom, vagyis 1,2 tonnával többet a megengedettnél. Abban a pillanatban, ahogy elkezdtem emelkedni, egy sor figyelmeztető fény villant fel. A hidraulikus rendszer veszélyt jelzett. Általában ilyen helyzetben azonnal le kell szállni és mindent ki kell kapcsolni.

Ennek ellenére eldöntöttem, hogy folytatom az utat, és a következőt mondtam Tronnak, a másodpilótának, a legkiválóbb repülőtechnikusnak: »Rövidítsük le a repülési útvonalat!« Elértem a Vörös-tengert, és parancsot adtam a technikusnak, nézzen ki az ablakon: állapítsa meg, hogy kiütött-e a tűz a motoroknál. Az öböl túlsó partján szálltam le. Abban a pillanatban, hogy Zeevik Matasz lerakta a második konténert a mi oldalunkon, a parancsnokok azonnal odaküldték hozzám, hogy vegye át az én konténeremet, amely már veszélyesen ingadozott az úton. Kitüntetést kaptam, de higgyék el, már vettem részt sokkal veszélyesebb műveletben is."

1970-ben a szovjetek olyan szinten avatkoznak be a közel-keleti konfliktusba, amivel már a fegyveres összetűzést kockáztatják az Egyesült Államokkal.

„Az ellenség oroszul beszél!”, 1970

1970. április 18-án, a felőrlő háború csúcspontján, két izraeli Phantom-pilóta, Eitan Ben Eliahu és Rami Harpaz hazafelé repült az egyiptomi légtérben végrehajtott légi felderítő bevetésről. A felőrlő háború röviddel a hatnapos háború után kezdődött. Kezdetben a harcok főleg a Szuezi-csatorna környékére összpontosultak, de később egyre inkább kiterjedtek, és az Izraeli Légierő merész bevetéseket hajtott végre Egyiptom háterszági területein is.

Aznap reggel, ahogy Ben Eliahu és Harpaz Izrael felé repült, néhány egyiptomi MiG vadászgép tűnt fel, amelyek nagy magasságban repültek. Ebben nem lett volna semmi különös, de a haderő Hírszerző Szolgálatának 515. egysége (később a 8200. egység) a lehallgatókészülékein különös hangokat, szokatlan, idegen beszélgetést észlelt. Egy fiatal, David nevű katona, aki a sínai Umm Hasiba bázison szolgált, megértette a beszélgetést. Azonnal hívta parancsnokát, Tuvia Feinman őrnagyot, és izgatottan jelentette: – Szovjet vadáspilóták üzenetváltását rögzítettük.

Feinman veretes káromkodással válaszolt. Már tudott a szovjet katonai technikusok, kiképzők és tanácsadók jelenlétéről, de pilóták részvételéről még nem hallott. Feltételezte, hogy David és társai a kiképzők és a tanácsadók beszélgetését hallották.

– Nem, Tuvia – felelte David. – Ez valami más.

Feinman azonnal Umm Hasibába küldött egy Bell helikoptert, amely a beszélgetést tartalmazó magnószalagokkal tért vissza.

Feinman tökéletesen beszélt oroszul, és meghallgatta a felvételeket, majd a katonai hírszerzés főnökéhez, Aharon Jariv tábornokhoz sietett. 20.00-kor Jariv egy gyors megbeszélést tartott Golda Meir miniszter asszonnyal, aki még az éjjel elküldte a felvételeket az amerikai elnöknek, Richard Nixonnak.

A magnófelvételek egyértelműen bizonyították: a szovjetek nemcsak fegyvereket szállítanak, hanem titokban katonai csapatokat és vadászszázadokat is küldenek az egyiptomiaknak. A gépeket az Egyiptomi Légierő felségjelével látták el, de szovjet pilóták repültek rajtuk!

Ez veszélyes fordulópontot jelentett. Izrael nem kívánt egy szuperhatalommal háborúba keveredni. A Szovjetunió az ötvenes évektől kezdve Egyiptom és Szíria fő fegyverszállítója volt (és később Iraké is). Fegyvereket adott az egyiptomi haderőnek akkor is, amikor 1967-ben az izraeli hadsereg már legyőzte az egyiptomiakat. Moszkva az egyiptomi elnök kérésére katonai szakértőket, tanácsadókat, légiirányítókat és pilótákat küldött. Ez a tény azonban titokban maradt egészen az izraeli leleplezésig.

A szovjetek tevékenységét 34. orosz háttérrel rendelkező izraeli katona kísérte figyelemmel, akik a szigorúan titkos Masrega („Kötőtű”) egységben szolgáltak, Feiman őrnagy parancsnoksága alatt. Azon túl, hogy hírszerzési kiképzést kaptak, orosz nyelvi továbbképzésben is részesültek. Sajátos szubkultúrát alakítottak ki maguknak orosz dalokkal és Puskin-versekkel, vodkázással, orosz történetekkel. „Grecksóknak” becézték őket, a szovjet védelmi miniszter után. Ahogyan a szovjetek egyiptomi beavatkozása fokozódott, az 515-ös egységhez vezényelték őket a Sínai-félszigetre. Lassanként tökéletesen megtanulták az aktuális orosz katonai zsargont, ennek ellenére április 18-ig nem fogtak el üzenetváltást orosz légénység között. Azon a napon azonban a rádió orosz pilóták hangját közvetítette.

Ez az Izrael és Szovjetunió közötti esetleges konfliktus lehetőségét veszélyes szintre emelte. Izrael el akarta kerülni az eszkalációt.

Menahem Dajan védelmi miniszter tehát utasítást adott a légierő parancsnokának, Mordehaj (Motti) Hodnak, hogy szüntessék be az Egyiptom elleni mélységi támadásokat. Az Egyesült Államok is óvatosságra intette Izraelt, végül is, mondták az amerikaiak, Izrael nem akarhat konfrontálódni egy szuperhatalommal. A szovjetek önbizalma azonban egyre nőtt: rakétaütegeket telepítettek a Szuezi-csatorna partjaira, és vadászgépeik üldözték az izraeli felderítő és bombázó repülőgépeket, megkísérelve tűzharcba bevonni őket. Egy alkalommal levegő-levegő rakétával el is találták az egyik Skyhawk farkát, de a pilótának sikerült leszállnia a Sínai-félszigeten a Refidim légibázisra.

Meir és Dajan még habozott, de amikor július 25-én az izraeli Skyhawkok a Szuezi-csatornánál létesített egyiptomi állásokat támadták, és a szovjet MiG-ek visszaűzték őket a Sínai-félszigetre, a két vezető véleménye megváltozott. „Szuperhatalom vagy sem”, mormolta Meir magában, és elrendelte, hogy Izrael vágjon vissza az oroszoknak úgy, ahogyan megérdemlik.

Hod eldöntötte, hogy kieszél valamilyen akciót az oroszok ellen: olyan légi csapdát, amelyet az izraeli pilóták már többször is felállítottak a régióban. A feladatra David Poratot szemelték ki, aki tervezett hasonló csapdákat a múltban. Megbízták, hogy találjon ki valami különlegeset az oroszok számára is.

De hogyan állítsanak csapdát a nyílt, kék égbolton?

1970. július 30-án Hod a légierő legjobb pilótaiból összeállított egy elit csoportot a csapda „élesítése” céljából. A csapda helyszínül a Kairó és Szuezi város közötti útvonal harmadát jelölték ki, közel a Katameja légibázishoz, ahol az orosz repülőszázad a gépeit állomásoztatta. Izrael – a „Rimon 20” fedőnevű hadművelet nyitó mozzanataként – négy Phantomot küldött fel a Ramat David légibázisról, Ben Eljahu vezetésével. A gépek átrepültek a Szuezi-öböl felett, és támadni kezdték az egyiptomi állásokat Adabija közelében. A Phantomok imitálták a Skyhawkok korlátozott képességeit, amelyek alulmaradtak a szovjet MiG-ek adottságaival.

szemben. A Phantomok „indián köröket” tettek célpontjuk felett, utánozva az amerikai indiánokat, akik annak idején lóháton kerítették be a cowboyokat. Időnként egy-egy gép – a klasszikus Skyhawk-taktika szerint – lebukott, és bombát vetett a célpontra, majd visszatért a köröző kötelékbe. Az egyiptomiak és az oroszok a radarképernyőn négy pontot láttak körözni Adabija felett, és egyértelműen úgy vélték, hogy Skyhawkok lehetnek.

Ugyanakkor a képernyőkön egy új pont is feltűnt, amely északról délre, 6100 méter magasságban haladt. A radarkezelők a pontot magányos Mirage vadászgépként azonosították, amely nyilván felderítést hajt végre. Az izraeliek ezzel is becsapták őket. A „magányos” pont valójában négy Mirage-ból állt, amelyek olyan szoros, egységes köteléket alkottak, hogy a radarképernyőn egyetlen gépnek látszottak. Az egyik Mirage pilótája rádióon jelentést is tett a felderítés eredményéről. Tehát a négy repülőgép – amelyek egyetlen, fegyvertelen felderítő Mirage-nak tűntek – és a négy, elavult Skyhawks alkotta a csalit. Az orosz repülőszázad parancsnoka bekapta a horgot, és elhatározta, hogy ráuszítja pilótáit a könnyű prédára.

Az oroszok arról sem tudtak, hogy további négy gépből álló Mirage-kötelék szállt fel a Ramat David bázisról, és alacsonyan repült a Sínai-félsziget felett, jóval a hegycsúcsok szintje alatt, úgy, hogy a radarállomások ne észlelhessék őket. Ezenkívül még négy Mirage – dübörgő motorral – készen állt a felszállásra a Sínai-félszigeti Bir Gifgafa-i repülőtér kifutópályáján. Ehud Jonai a következőt írta a *Nincs hibahatár: Az Izraeli Légierő cselfogása* című könyvében: „Poratnak ezzel a trükkel sikerült elrejtienie négy Mirage-t és négy Phantomot a nyári kék égbolton, és nem messze további nyolc Mirage-t is.”

Az oroszok négy MiG-kvartettet indítottak a Beni Szueif és a Kom Oseim repülőtérrel. Az első kvartett, Kamenyev százados vezetésével, észak felé repült, a magányos Mirage felderítőgép irányába, hogy szembeszálljon vele. A második, Nyikolaj Jurcsenko

parancsnoksága alatt, azt tervezte, hogy megközelíti és egy déli irányú manőverrel harapófogóba fogja a gépet. A harmadik kvartett, Szaranyin századossal az élen, nyugat felől készült lecsapni. A negyedik kvartett a „Skyhawkok” ellen fordult. Néhány perccel később további négy MiG szállt fel. A légierő „Vermében” Hot megnyomta a gombot a stopperórán, és parancsot adott pilótáinak a támadásra.

A szovjetek elképedtek. A „magányos” Mirage-ból hirtelen négy gép lett, amelyek lekasztották eldobható üzemanyagtartályukat és szembefordultak a MiG-ekkel. A négy „Skyhawk” hirtelen az ég felé tört, s így megmutatták, hogy valójában a legmodernebb Phantomok, majd lecsaptak a magasból az oroszokra. Utána a négy Mirage – amelyek alacsony repülésben közelítettek a Sínai-félsziget felett – is felbukkant, nyomukban a Bir Gifgafa repülőtér kifutóján várakozó kvartettel. Hirtelen a szovjet légiirányítók hangja is eltűnt, mert az Izraeli Légierő elektronikus „varázsló programjai” blokkolták a rádiócsatornáikat. A szovjet pilóták, akik hozzászoktak a földi irányítás folyamatos utasításaihoz, megzavarodtak, tanácstalanok voltak, nem tudták, mit tegyenek.

Aser Sznir Mirage-pilóta lelőtte az első MiG-et. Az orosz pilóta katapultált, ejtőernyőjének selyme szétterült a légi „harcmezőn”, ahol 36 repülőgép csapott össze. Avi Hu Bin-Nun és Aviam Szella szintén lelőtt két gépet, majd Avraham Szalmon és Iftach Spector is „leküldött” még kettőt.

Az orosz pilóták nem szoktak hozzá az olyan heves légi harchoz, amelyben a megszokott kötelékeik felbomlanak és nem rendelkeznek földi irányítással. Kezdetben a rádióban hallott hangjuk alapján nyugodtak maradtak, de amikor a harc folytatódott, egyre rémültebb hangokat hallattak, és némelyikük elkiáltotta magát, „álljunk le!” Az orosz légiirányítók szintén elvesztették hidegvérüket, miközben hiába próbálták hívni a pilótáikat, végül már név szerint szólongatták őket. Néhány pilóta leszakadt a köteléktől és a bázisuk felé menekült. A többiek is megpróbálták elmenekülni,

de az izraeli gépek üldözték őket. Két és fél perc küzdelem után Hod rápillantott a stopperórára, és leállást parancsolt. Az izraeli földi irányító hangja zengett a rádióban: – Mindenki szakítsa meg a harcérintkezést. Azonnal szakadjanak el és jöjjenek onnan!

Az égbolt valóban rögtön kitisztult, az izraeli vadászgépek visszaindultak bázisaikra, maguk mögött hagyva az egyiptomi sivatagban öt, lángokba borult MiG-et. Három szovjet pilótának sikerült katapultálnia, kettő pedig meghalt.

Moszkva teljesen megdöbben. A következő napon Pavel Sztjepanovics Kutakov marsall, a Szovjet Légierő parancsnoka Egyiptomba érkezett, hogy kivizsgálja a pilóták kudarcának okait. Miközben Egyiptomban a gyászos nyomozás zajlott, az izraeli légibázisokon szerény ünneplő partikat tartottak. A légierő parancsnokai nem feledkeztek meg a „greckókról” sem, és pezsgőket küldtek nekik. Titokban az egyiptomi pilóták is ünnepeltek, akiknek számátalan inzultust kellett elszenvedniük a szovjet pilótáktól. Az oroszok állandóan gúnyolódtak rajtuk, amért nem tudnak szembeszállni az izraeli pilótákkal. A megalázott egyiptomiak számára az orosz szövetségesek kudarca édes bosszúnak számított.

Néhány nap múlva a hírek kiszivárogtak a külföldi lapokhoz is, és a Rimon 20-hadművelet robbant a nemzetközi sajtó drámai szalagcímeiben.

Kiegészítés: Amir Esel tábornok, a légierő főparancsnoka

„A szovjet vadászgépek lelövése arra emlékeztet, amikor a függetlenségi háború idején a légierő első tisztjei lelőttek öt brit gépet, amelyek behatoltak Izrael déli légterébe. Vannak, akik azt mondják, hogy az Izraeli Légierő jó, de csak a régió légierői ellen, amelyek nem érik el az izraeli színvonalat. És most, váratlanul egy szuperhatalom ellen küzdünk – olyan rivális ellen, amelyik teljesen más nyelvet beszél –, és nem vallunk kudarcot. Önök olyan eredményt értek el, amely kivételesnek számít, mind abszolút ér-

telemben, mind a mai modern időket tekintve is. Ugyanebben az időszakban az amerikaiak vietnami háborújukat vívják, és részt vesznek más konfliktusokban is, de nem tudnak olyan eredményeket elérni, mint önök. Közben mi itt egy másik harcot folytatunk – bum!

A cinikusok bizonyára azt mondják: »Maguk középszerű pilótákat csaltak lépre.« Ez azonban nem igaz. Az Egyiptomban repülő oroszok nagyon is jól tudták, hogy mit csinálnak. Ők nem teifelesszajú, éretlen kamaszok, és tudták, hogy számunkra a kudarc nem megengedett. A mi akciónk azonban felszínre hozta az Izraeli Légierő szakmai képességeit, találékonyságát és eltökéltségét.

Izrael Állam a legjobb forrásait biztosítja a légierő számára. Képesek vagyunk olyan helyekre is eljutni, ahová mások nem – és ott teljesíteni feladatainkat. Az Izraeli Légierő gépe tudja, hogyan támadjon Teheránban és Gázában, mivel kiváló emberek kezében van.

A Rimon-hadművelet egyesítette a legjobb tulajdonságainkat, talentumunkat és képességeinket – egyfajta mérföldkövet, egyfajta jelzőfényt jelentve.”

*Az arab hadseregek 1967-es bukása után a különböző
terrorszervezetek igyekeznek betölteni az így keletkezett
űrt, és megpróbálnak sorozatos emberrablásokkal,
robbantásokkal és gyilkosságokkal kárt okozni
Izraelnek. A legnagyobb terrorista csoport Jasszer Arafat
Palesztinai Felszabadítási Szervezete és annak titkos
csapásmérő ereje, a Fekete Szeptember.*

Fehér angyalok Jakob lajtorjáján, 1972

Reginald Levy, a Sabena légi járat Boeing 707-esének pilótája Brüsszelből repült Tel-Avivba, miközben a kellemes várakozás érzése öntötte el. Aznap, 1972. május 8-án töltötte be ötvenedik életévét, amelyet rövidesen feleségével, Deborával ünnepel majd meg, aki mögötte, az első osztályon foglal helyet. Levy, az egykori RAF-pilóta Blackpoolban, zsidó apától született, így különös szál kötötte az izraeli földhöz – és kétségtelenül Jeruzsálem látszott a legjobb helyszínnek arra, hogy megemlékezzen az életében mér-földkőnek számító évfordulóról.

A Boeing magasan repült Jugoszlávia felett, amikor hirtelen pisztolycső brutális lökését érezte a nyakán. Nem láthatta támadóját, de amikor oldalra tekintett, észrevette a másodpilótát, Jean-Pierre Arins-t, belerogyva a székébe, miközben egy bajszos férfi pisztolyt szegez a fejéhez. Tehát eltérítették őket.

Hamarosan rájött, hogy a gépet palesztin terroristák foglalták el, akik Brüsszelben szálltak fel hamis izraeli útlevéllel. Az utasok nem tudták, hogy „Zaharia Greid” valójában Abd el-Aziz al-Atras, „Szara Bitton” Rima Tanusz és „Miriam Hasszon” Teresza Halsza. Parancsnokukat, aki rövidesen „Rifat kapitány-

ként” mutatkozott be, valójában Ali Taha Abu-Szninának hívták. A négy gépeltérítő tagja volt a Fekete Szeptembernek, az új, halálos terrrorszervezetnek, amelyet titokban Jasszer Arafat hozott létre. Ez volt az első Izrael-ellenes akciójuk.

Mielőtt elfoglalták a gépet, a négy eltérítő egymás után bement a mosdóba, hogy kivegye a testén elrejtett fegyvereket: két pisztolyt, két kézigránátot, két robbanóövet, amelyek két kilogramm robbanóanyaggal, detonátorral és akkumulátorral voltak felszerelve.

Most Rifat és Atras a pilótafülkében tartózkodott, fegyvereiket a pilótákra szegezve.

– Repüljön Tel-Avivba – parancsolta Rifat Levynek. Hangja pattogó, indulatos volt. – Semmi trükk! Robbanóanyaggal és kézigránatokkal vagyunk felszerelve.

– De hiszen amúgy is Tel-Avivba repülök – dadogta Levy.

– Igen, de most az én parancsaimat követi.

A turistaosztályon egy csinos, fekete hajú lány, virágmintás miniszoknyában kecsesen becsúszott a szélső ülésbe, az idős Hersel és Ida Norbert mellé, akik Izraelbe utaztak, hogy meglátogassák húsz éve nem látott rokonaikat. Szájtátva, döbbenten bámultak a fiatal lányra, aki egy kerek, fekete dobozt tartott a kezében, amely vezetékekkel csatlakozott a csuklójához.

A pilótafülkében Rifat megragadta a mikrofont. – Figyelem! Figyelem az összes utasnak! Maradjanak a helyükön, és ne mozduljanak. Kamal Rifat kapitány vagyok a Fekete Szeptembertől. A palesztin népet képviseljük. Átvettük az uralmat a repülőgép felett. Engedelmeskedjenek a parancsainknak.

Kiáltozás és sírás hangjai visszhangzottak az utastérben. Hersel Norbert elszörnyedve bámult a virágos ruhás lányra, aki felugrott a székéről, és a feje felett lóbálta a dobozát. – Istenem, ez katasztrófa! – nyögte ki Ida. Mögötte egy középkorú izraeli nő elájult a székében. Egy másik asszony, a jeruzsálemi Breindel Friedman felsikoltott félelmében, amikor észrevett két alakot felbukkanni a pilótafülkéből. Az egyiket, akinek arcát nejlontharisnya takar-

ta, és pisztolyt meg gránátot tartott a kezében, egyenesen valami szörnynek látta. A másik géprabló alacsonyabb volt, keskeny vállú, fakó bőrű, fekete hajcsomóval a fején, amelyről Breindel megállapította, hogy csak paróka lehet. Egy másik nő is feltűnt a folyosón. Világos nadrágkosztümöt viselt. Egy nagy szatyorba összegyűjtötte az utasok útleveleit. Hirtelen megragadta a stewardess mikrofonját, és belekiáltott: – Ha az izraeliek nem teljesítik követeléseinket, felrobbantjuk a gépet. Mindenki meghal – mindenki! – Néhány utas könnyekben tört ki. – Segíts meg, Istenem! – kiáltotta héberül egy nő. – Ez már a vég!

*

Menahem Dajan védelmi miniszter éppen helikopteres körúton volt, hogy meglátogassa a Szezi-csatorna mentén kialakított védelmi állásokat, amikor a gépeltérítés híre utolérte. – Repüljön egyenesen Lodba! – adta ki a parancsot a pilótának. Az első vezető azonban, aki a lodi (később Ben-Gurion nevét viselő) repülőtérre érkezett, Rehavam (Gandhi) Zeevi tábornok, a Központi Katonai Körzet parancsnoka volt.

Jichak Rabinhoz, Haim Bar-Levhez és sok más vezető tiszthez hasonlóan Zeevi valamikor a Palmach tagja volt, amely a brit uralom alatt illegális félkatonai csoportként harcolt, majd a függetlenségi háború során a haderő elit csapatává nőtte ki magát. A sovány, csaknem csontvázszerű férfi az egyik péntek éjszakán a kibuc ebédlőjében borotvált fejjel, meztelen felsőtesttel és derekán törülközővel jelent meg. Hasonlósága Mahatmához megdöbbentő volt, ekkor ragadt rá a „Gandhi” becenév, amelyet később egész életében viselt. Különös jellemerő sugárzott belőle. Amikor kinevezték a Központi Katonai Körzet parancsnokának, amelynek jelképe az oroszlan volt, két kölyökoroszlánt vitt a laktanyába, amelyeket az irodája előtti ketrecben tartott.

Furcsaságai ellenére kiváló katona volt, merész, okos és leleményes. Két évvel korábban néhány terrorista elrabolt négy amerikai

légi járatot. A repülőgépeket Jordániába és Egyiptomba irányították, majd felrobbantották. Gandhi magához rendelte törzstisztjeit, és – somolygásuk és ironikus vigyorgásuk dacára – felvetette, hogy akciót kellene indítani a Lodban leszállt gépen tartózkodó terroristák ellen, a fedélzeten fogva tartott túsok kiszabadítására. Tisztjei magatartása nem térítette el szándékától: kidolgozott egy „Izotóp” fedőnevű tervet a gép megállítására és a terroristák elfogására. Amikor Menahem Dajan és Simon Peresz közlekedési miniszter a repülőtérre érkezett, már megkezdődött az Izotóp-terv megvalósítása. A kommandós alegységek már készenlétben álltak, a repülésirányítók parancsot kaptak, hogy a gépet irányítsák a 26-os kifutópályára, „a csendes kifutóra”, amely messze helyezkedett el a főtermináltól.

Sok magas rangú katonatiszt sietett a repülőtérre; teljesen megtöltötték a harmadik emeleti kis szobát, amely ideiglenes parancsnoksággá vált. David (Dado) Elazar, az új vezérkari főnök mellett ott állt Jisrael Tal, a légierő műveleti főnöke, Motti Hod, a légierő parancsnoka, Aharon Jariv, a hírszerzés igazgatója és a Sabak belbiztonsági szolgálat néhány civil ruhás tagja. Dajan állandó kapcsolatot tartott Golda Meir miniszterelnökkel, akit folyamatosan tájékoztatott a fejleményekről.

A gép 19.05-kor landolt. A géprablók terve eléggé kockázatos volt. Már maga a lodi leszállás is, egyenesen az oroszlan torkába, nagy kihívást jelentett a félelmetes izraeli hatalom ellen. Azzal, hogy a gép, illetve az ártatlan utasok felrobbantásával fenyegetőztek, a terroristák „pisztolyt szegeztek Izrael fejéhez”, ami arra kényszerítheti Izraelt, hogy teljesítse a követeléseiket. A terroristák ügyes és merész tervébe azonban hiba csúszott: nem fogták fel, hogy Menahem Dajan és társai nem engedhetik meg maguknak, hogy vereséget szenvedjenek a terroristáktól, akik Izraelt a saját földjén fenyegetik az egész világ szeme láttára.

Rifat kapitány a repülőgép rádióján felsorolta követeléseit: Izrael engedjen szabadon 317 bebörtönzött palesztin terroristát, és

azonnal szállítsa őket Kairóba. Rifat tervei szerint a Sabena gépe addig Lodban marad, amíg az elengedett palesztin terroristák meg nem érkeznek a kairói repülőtérre. Ezután a géprablók Kairóba repülnek, és ott elengedik a túszoikat.

A rideg, cinikus Dajan magára vállalta a művelet irányítását. Fő célja a tárgyalások elhúzása és a terroristák kifárasztása volt. A katonai műveletet is meg kellett tervezni, de végrehajtására csak végső esetben kerülhetett sor. A karcsú, szemüveges és udvarias Jariv tábornokot bízták meg, hogy tárgyaljon Rifattal. Hamarosan csatlakozott hozzá Viktor Cohen, a Sabak nyomozási osztályának vezetője, aki tökéletesen beszélt arabul.

– Mennyi időt kapunk követelése teljesítésére? – kérdezte meg Jariv udvariasan Rifattól.

– Két órát – vágta rá Rifat. – Ha két órán belül nem teljesítik követeléseimet, felrobbantjuk a gépet.

– De két óra alatt tizenöt embert is nehezen tudnánk idehozni – tiltakozott Jariv.

Valójában odaérkezett több mint tizenöt ember, de nem azok, akikre Rifat gondolt: a jövevények a legendás Sajeret Matkal 269-es egységének, a legjobb kommandós csapatnak a tagjai voltak, amelyben csak a legképzettebb, legmerészebb katonák szolgálhattak. A Sajeretet 1957-ben állították fel. Tagjait és parancsnokait sohasem nevezték meg, küldetéseit sohasem publikálták, és magát a létezését is titokban tartották. Tagjait egyenként, különféle tesztek elvégzése után, megfontoltan választották ki, majd titkos bázison képezték ki. A Sajeret csak szóbeszéd, csak délibáb volt. 1972-ben egy fenegyerek, Ehud Barak ezredes vezette.

Az ezredes a Mismar HaSaron kibucban nevelkedett, szépen zongorázott, és közismert volt arról a szenvedélyéről, hogy órákat szerel szét és rak össze. Mint fiatal, kreatív észjárású és bátor katona gyorsan kitűnt társai közül. Az alacsony, kerek arcú Barak már a Sajeret működésének első éveiben a haderő legtöbb-ször kitüntetett katonája volt, tekintettel bátorságára és olyan

hőstetteire, amelyek a mai napig titkosak. Azért szerelt le, hogy fizikai és matematikai tanulmányokat folytasson a Héber Egyetemen, majd az amerikai Stanfordin. Egy ideig a Weizman Intézetben dolgozott, aztán ismét bevonult, és 1971-ben kinevezték a Sajeret parancsnokának.

Május 8-án éjjel, miközben Jariv és Cohen Rifattal tárgyalt, a Sajeret-katonák a repülőtér távoli zugában tartózkodtak, és gyakorolták egy Boeing 707-es megrohamozását, amelyet az Israel Aircraft Industries bocsátott rendelkezésükre. A nagy teljesítményű ívlámpák vakító fényében a kommandósok többször megismételték az egyidejű behatolást a pilótafülkén és a vészkijáraton keresztül. Arra számítottak, hogy a váratlan lövöldözés közben semlegesíteni tudják a terroristákat, mielőtt működésbe hoznák robbanótölteteiket.

Az éj beálltával Dajan fő törekvése az volt, hogy a földön mozgásképtelenné tegyék az elrabolt gépet és megakadályozzák a felszállását. Benjamin Toledo, az El Al tapasztalt szerelője – Barak és egy katona kíséretében – odalopódzott a gép hátsó részéhez. Toledo bekúszott a repülőgép alá, és szakszerűen leszerelte a futóművet mozgó hidraulikus rendszer szelepét. Az olaj azonnal folyni kezdett a betonra. Néhány másodperc múlva Toledo csendben Dajan lába elé helyezte a szelepet.

Dajan azonban még nem volt teljesen elégedett. Néhány perccel később Toledo és egy másik szerelő, Ariel, ismét a Boeing alá kúszott. Ezúttal a gép kerekeit „vették kezelésbe”. Amikor a sűrített levegő sziszegve kiáramlott, a repülőgép néhány hüvelyket süllyedt anélkül, hogy bárki észrevette volna. Csupán Levy kapitány észlelte a hidraulikus olajsínt esését jelző lámpa felvillanását. Felhívta az irányítótornyot, és jelentette a problémát. Egy pillanat múlva a kerekek nyomáscsökkenését is jelentette.

– Mondja meg azoknak a fickóknak, hogy nem tudnak felszállni – mondta Dajan Levynek.

– Már megmondtam – közölte Levy, és kérte, küldjenek valakit, aki megjavítja a hidraulikus rendszert. Ez beletelik egy kis

időbe, válaszolta Dajan, mert a reptéri hatóságoknak Tel-Aviv-ból kell szakértőt hozatniuk. Rifat hallgatólagosan beleegyezett a várakozásba, de követelte, hogy azonnal beszélhessen a Vörös-kereszt Izraelben dolgozó képviselőivel, akikre viszont szintén várnia kellett. 1.30-kor elvesztette a türelmét, és azzal fenyegetőzött, hogy ha egy órán belül nem javítják meg, felrobbantja a gépet. Cohen viszont nagy nyugalommal válaszolta, hogy éjszaka nem tudnak dolgozni. Végül Rifat beleegyezett, hogy vár reggel 8.00-ig.

A sötétség leple alatt a Sajeret-harcosok lopva megközelítették a gépet. Úgy érezték, akár azonnal is támadhatnának, de Dajan még várni akart, és közölte Elazar tábornokkal: – Mostantól kezdve álljanak készen az akció elindítására.

Körülbelül 3.00-kor pillanatnyi szünet állt be a repülőtéren. Néhány izraeli tiszt ültében elaludt. Dajan visszavonult a légiirányítók szobájába, ahonnan azonban gyorsan kiüldözte a közeli vécé víztartályából kiömlő és csobogó víz zaja. Végül elnyújtózott egy díványon, a gyermek játszószobában, egy műanyag zsiráf és egy gumi Popeye szomszédságában.

*

Napkeltekor megérkeztek a Vörös-kereszt képviselői, akik fölmehtek a repülőgépre. 9.00-kor visszatértek a terminálba, és közölték Dajannal, hogy a gépen elviselhetetlenek a viszonyok. Az élelem és a víz elfogyott, a légkondicionáló nem működik, az utasok kimerültek, a géprablók pedig feszültek és idegesek. – Kiszabadítják a túszoikat? – kérdezték a Vörös-kereszt küldöttei Dajantól, aki továbbra is ragaszkodott késleltető taktikájához. – Megállapodtunk, hogy tárgyalunk – felelte.

Volt valami abszurd a helyzetben. A gyönyörű, napfényes reggelen a lodi repülőtér folytatta megszokott tevékenységét, repülőgépek szálltak le és fel, utasok tömegei sorakoztak az érkező- és indulási csarnokokban. Eközben a kifutópálya távoli végén a ter-

roristák száz túszt tartottak fogva egy robbanóanyaggal felszerelt gépen, amely bármelyik pillanatban felrobbanhatott.

Levy kapitány egyedül ült, amikor az Atras nevű gépeltérítő belépett a pilótafülkébe. A kapitány úgy érezte, most vagy soha, és rávetette magát a palesztin férfira, elragadta a pisztolyát, rácélt, és megnyomta a ravaszt.

Semmi sem történt.

Ismét megnyomta a ravaszt. Semmi.

Csak ekkor vette észre, hogy a biztosító billentyű zárva van.

Atras ráugrott, és kitepte a pisztolyt Levy kezéből. Kioldotta a biztonsági zárat, és a pisztolyt a kapitány fejéhez szegezte.

Levy az életéért könyörgött. – Ne lőjön! – kérte. – Ne tegye! Ha megöl, az mindennek a végét jelenti!

Nagy meglepetésére, idétlen vigyorgás ült ki Atras arcára. – Meg kellene ölnöm – mondta lassan –, de valószínűleg igaza van, még szükségünk lesz magára, ha ki akarunk jutni innen.

Rifat kapitány lépett be a pilótafülkébe. Gyanította, hogy az izraeliek azért késleltetik a tárgyalást, mert nem hiszik el, hogy felrobbantja a gépet. Levy kezébe nyomott hát egy műanyag tasakot, amely egy kis adag robbanószert tartalmazott. Megarancsolta neki, hogy szálljon ki a repülőből és beszéljen „az irányítótoronyban az emberekkel”. Egyáltalán nem válogatta meg a szavait: – Mondja meg nekik, hogy a gépet beélesztettük ilyen anyaggal, és elég sok van belőle ahhoz, hogy ne csak ezt, hanem öt másik repülőgépet is a levegőbe röpítsünk. Ha nemleges válasszal vagy egyáltalán nem jön vissza, felrobbantjuk a gépet.

A Vörös-kereszt autója Dajanhhoz vitte a kapitányt, aki nyugodtan teljesítette feladatát. Két tiszt gyorsan megvizsgálta az anyagot, és megállapította, hogy a műanyag tasak valóban hatékony robbanószert tartalmaz. Közben üzenet érkezett a Sabak elemzőitől, akik megállapították Rifat valódi kilétét. A férfi többszörös géprabló volt. 1968-ban eltérített egy El Al-járatot Algériába, és 1972 februárjában egy Lufthansa utasszállítót Ádenbe.

Levy világos, tömör jelentést tett Dajannak és a tábornokoknak a repülőgép fedélzetén kialakult helyzetről, a terroristákról és elhelyezkedésükről. Robbanó mellényét a két nő géprabló a repülőgép első és hátsó részén helyezte el, a gránátokat pedig kézben tartották. A pilóta tájékoztatója később nagy segítséget jelentett a Sareyet-harcosok számára. Miközben beszélt, egy felderítő, aki a terminál tetejéről figyelt, jelentette, hogy azonosította az egyik nőt, és könnyen fel lehet majd ismerni a ruhájáról.

Amikor Levy leírta összecsapását a pilótafülkében Atrasszal, és közölte a palesztin terrorista döntését, hogy nem öli meg, Dajan felderült. Ez ugyanis megerősítette késleltető tárgyalási és kifárasztó taktikáját. Dajannak igaza volt: a terroristák nem kívántak öngyilkos merényletet elkövetni, élni akartak, ez volt az oka annak, hogy megkímélték a pilóta életét.

Dajan döntést hozott. – Menjen vissza, és mondja meg nekik, hogy elengejűk a foglyokat. Idehozzuk őket a repülőtérre, hogy a saját szemükkel látsák őket. Megjavítjuk a gépet, és elrepülhetnek Kairóba.

Levy megkönnyebbültnek látszott, de félrehívta Dajant. – Lennie egy utolsó kívánságom. Ha nem kerülünk ki élve ebből, garantáljam neked, hogy Izrael gondoskodik a lányaim neveléséről?

Dajan megígérte. Mielőtt Levy távozott volna, megkérdezte:

– Van beteg utas a fedélzeten?

– Nincs.

– Terhes nő?

Levy kuncogott. – Még nincs. – Még ezekben a sorsdöntő pillanatokban sem veszítette el humorérzékét.

Dajant mélyen meghatotta a pilóta bátorsága. Ám amikor viszatért Dado Elazarhoz, visszanyerte megszokott cinizmusát.

– Dado – bökte ki –, délután négyig ki kell szabadítanotok az utasokat. Nekem ugyanis öt óráig vissza kell térnem az irodámba. Találkozóm lesz.

Levy visszament a repülőgépbe. Röviddel négy óra előtt a terroristáknak csodálatos látványban volt részük: egy kis traktor TWA

Boeinget vontatott a gépük közelébe: ez szállítja majd Kairóba az elengedett terrorista foglyokat! Rifat és bajtársai láttak néhány buszt is, amelyek tréningruhás, megbilincselte foglyokat hoztak. Egyértelmű volt, hogy ők a terroristák, akik rövidesen kiszabadulnak. Rifat és három társa vad üdvívalgásban tört ki. – A cionisták megadták magukat! – Ugráltak örömben, vállon veregették és átölelték egymást.

Nagyot tévedtek. A „rabok” a buszon Jichak Mordehaj ejtőernyősei voltak, akiket – megtevesztés céljából – átöltöztettek és megbilincseltek. Ami a Boeinget illeti, csak egy roncs volt, amelyet az Israel Aircraft Industries nemrégén megvásárolt, és kiszervezte a motorjait.

A műveleti terv készen, rendelkezésre állt. A terroristákkal kötött megállapodás szerint egy kis szolgálati járművekből álló konvoj készült megközelíteni a Sabena gépét, különböző szerelőkkel, akik majd kijavítják a hibáit. A „szerelők” csoportját azonban tizenhat Sajeret-harcos alkotta. Barak felosztotta embereit kis támadó csapatokra, amelyek parancsnokai között ott volt Uzi Dajan, Menahem Dajan unokaöccse is, aki később a Sayaret főnöke lett. Az incidens kirobbanásakor otthon tartózkodott, mert rubeolás volt, de lelkesen jelentkezett a küldetésre. Csapatparancsnokként tevékenykedett Dani Jatomi, a későbbi Moszad-igazgató, Mordehaj Rahamin és Bibi Netanjahu is.

Az utolsó pillanatban a két Netanjahu fivér, Joni és Bibi vitába keveredett egymással. Mindketten a Sajeret tagjai voltak (harmadik testvérük, Iddo, az USA-ban tanult, és a következő évben kívánt csatlakozni a Sajerethez). A híres jobboldali izraeli tudós, Ben-Zion Netanjahu professzor fiai Izraelben és Amerikában nevelkedtek, és közismertek voltak bátorságukról. Mindketten részt akartak venni a Sabena-akcióban, de Barak csak az egyiküket volt hajlandó bevinni a támadó csapatba. Joni rangban és szolgálati idejét tekintve öccse felett állt, de Barak végül Bibit választotta.

Megtévesztés céljából a kommandósok magukra öltötték az overálokat, amelyeket sebtében a közeli Tel Hasomer kórházból hoztak. Felszálltak a reptéri szervizautókra, de Gandhi megállította őket, mivel észrevette, hogy az overáljaik vakítóan fehérek és túlságosan tiszták. Az igazi szerelők nem így néznek ki. Így a terroristák átlátnak a szitán, mondta Gandhi, ami az egész akciót tönkretethetné. Megparancsolta a katonáknak, hogy gyűrjék össze és kenjék be földdel a ruhákat, s csak utána közelítsék meg a gépet, vagyis koszosan, mint az igazi szerelők, akik egész nap dolgoztak. A csoporthoz kiválasztott néhány öreg, valódi szerelőt, nehogy a terroristáknak feltűnjön a sok fiatal arc, ami gyanút keltenne bennük.

Az aznapi akcióval kapcsolatban a Sajeretnek új kihívással kellett szembenéznie a pisztolyok miatt. Harcosait kiképezték mindenféle fegyver használatára, kivéve a pisztolyt. – Ez volt az első alkalom az életemben, hogy pisztolyt fogtam a kezemben – mondta később Netanjahu. Ezt a problémát a parancsnokok úgy oldották meg, hogy a csapathoz csatoltak néhány olyan Sajeret-tartalékost, akik az El Al légijáratnál biztonsági őrként szolgáltak. Ők ugyanis reptéri őrként alapos kiképzést kaptak kézfegyver-használatból, és valódi szakértőnek számítottak. Egyikük, Mordehaj Rahamim még igazi hőssé is vált, amikor egyedül rávetette magát négy terroristára, akik Zürichben Kalasnyikov gépkarabéllyal és kézigránátokkal megtámadtak egy El Al-repülőgépet. Az atlétatermetű, göndör hajú, kurdisztáni születésű Rahamim kiugrott a repülőből, megölte az egyik terroristát, és tűz alatt tartotta a másik hármat mindaddig, amíg a svájci biztonsági erők meg nem érkeztek. A nemzetközi sajtó dicshimnuszokat zengett a fiatalemberről, aki egyetlen pisztollyal sakkbán tartott három, Kalasnyikovval felszerelt terroristát. Rahamimot dicsőség övezte, és pisztolya, a Beretta 0.22 nagyon népszerű lett Izraelben.

Rahamimot az utolsó pillanatban kérték fel, hogy csatlakozzon a Sabena-kommandóhoz. Néhány Sajeret-tag már a terminálban

várakozott, hogy amikor az El Al-gép a biztonsági őrkkel megérkezik, azonnal besorolják őket a Sabena-csapatba.

Ami azonban mindenkit rendkívül aggasztott, a robbanóanyag volt. A küldetés parancsnokai tudták, hogy ha a terroristák felrobbantják a tölteteket, a repülőgép halálos csapdává válik. Ezért a támadók első feladatául a robbanótöltetek semlegesítését szabták meg. A küldetés megkezdése előtt egy perccel Elazar vezérkari főnök félrehívta Rahamimot. – Morduh – mondta izgatottan, Rahamim becenevét használva. – Törj be az utastérbe, és találd meg a tölteteket!

Végre a kis konvoj elindult, és lassan megközelítette a gépet. A terroristák parancsot adtak a „szerelőknek”, hogy vonuljanak el a pilótafülke előtt, ahonnan Rifat kapitány, kezében pisztollyal, egyenként megsemmisítette őket. A betonon a „szerelők” mellett álltak a Vörös kereszt képviselői. Minden harcosnak ki kellett nyitnia elől az overálját, amikor elhaladt a repülőgép előtt, hogy megmutassa, nem visel fegyvert, amelyet viszont a derékszíjukba, a hátuk mögé dugtak. A Vörös kereszt emberei észrevették a pisztolyokat, de egy árva szót sem szóltak.

A katonák – szerszámosládákkal és más eszközökkel felszerelve – elkezdtek mozogni a gép körül. Titokban összeszerelték a létrákat, amelyekkel majd felmásznak az utastérbe. – Biztosra vettem, hogy nem jövök ki élve a repülőből – mondta később Rahamim. Odasuttogta barátainak, hogy a halála után mit mondjanak a családjának.

És ekkor váratlanul újabb probléma merült fel. Az El Al egyik biztonsági őre, Jaakov Cur, aki éppen csak most érkezett haza egy hosszú El Al-útról, kijelentette, hogy egyelőre alkalmatlan bármire. – Könnyítenem kell magamon, végig visszatartottam, amíg meg nem érkeztünk Izraelbe, de ti rögtön, már a gépről elraboltatok. Muszáj félremennem és elvégeznem a dolgom. – A közbiztonság egyszerűen volt zavarba ejtő és komikus, de ekkor senkinek sem támadt kedve nevetni. Minden perc számított. Bajtársai igyekeztek meg-

győzni Curt, hogy a bevetés hipp-hopp véget ér, és utána annyi ideje lesz, amennyit csak akar. A részleg vezetője, Netanjahu megkérdezte: – Jaakov, kis- vagy nagydologról van szó? – De Cur már válaszolni sem tudott, letolta a nadrágját, és leguggolt a repülőgép alá – az egész Sajeretnek, az összes tábornoknak és Izrael egész népének pedig meg kellett várnia, míg Cur feláll és begombolja a nadrágját.

Ezután a kommandósok végre felállíthatták a létrákat. 16.24-kor meghallották Barak éles füttyét. Ez volt a jel. Pillanatok alatt fölmásztak a kijáratához és a pilótafülke ajtajához. A két katona, akik elsőként törtek be a gép jobb oldali elülső ajtaján, Mordehaj Rahamim és Danni Arditi volt. Mordehaj hirtelen szembe találta magát Atrasszal, aki rálőtt. Mordehaj viszonzta a tüzet, de mellélőtt. Ugyanakkor Bibi és Arik betört a jobb oldali elülső ajtón, miközben Omer Eran és Danni Brunner bejutott a bal oldali hátsó ajtón. Omer észrevette Atarast, és rögtön lelőtte.

Danni Jatomi nem tudott bejutni az első ajtón, amelyet Rifat kapitány tűz alatt tartott. Közben Uzi és csapata betört a hátsó ajtón. Uzi előtt feltűnt egy barna bőrű férfi, akire azonnal rálőtt, mivel terroristának nézte. Később kiderült, hogy gyémántkereskedő Belgiumból, ő súlyosan megsérült, de életben maradt. Kevésbé volt szerencsés egy izraeli utas, Miriam Holtzberg-Anderson, aki keresztútba került és halálos lövést kapott. Uzi feladata volt, hogy az egyik a női géprablót, Rima Tanuszt megtalálja, aki valahol a gép hátsó részében lapult, és robbanóövvvel rendelkezett. Hátról kezdte a kutatást. Ahogy haladt előre, az egyik utas, Marcelle Eini hirtelen rámutatott a nőre, aki az ülések közötti folyosón guggolt, kezében kiélesített kézigránáttal. – Ne lőjön! – könyörgött Rima –, ne lőjön!

Uzi megragadta a nő kezét, és nagyon óvatosan – ujjait egyenként kifizítve – kivette belőle az éles gránátot, amelyet kidobott a gépből, és kivitette az utastérből Rimát.

Közben Mordehaj Rahamim lassan haladt előre. Rifat rálőtt a pilótafülke ajtajából. Rahamim visszalőtt, kiürítve az egész tárat,

majd leguggolt, hogy új tárat helyezzen be a fegyverébe. Miközben újratöltött, megpróbálta megnyugtatni a mellette ülő, halálra rémült nőt. – Ne aggódjon – mormogta angolul. – Minden rendben lesz. – Nem tudta, hogy a nő Reginald Levy felesége. Heves tűzpárbaj közepette Rifat a mosdó felé rohant, Rahamim követte és lelőtte.

Bibi és Marko Askenazi szintén a gép orra felé haladt, Teresza Halszát keresve, akit Bibi az utastér bal oldalán kapott el. Marko a ruhája alá rejtve robbanótöltet indításához szükséges akkumulátort talált. A nő vadul csapkodott, és nem volt hajlandó elhagyni a gépet. Marko kénytelen volt pofon ütni, de közben elsült a pisztolya, megsebesítve a nőt és Bibit is.

És ezzel az akció véget ért.

Mindez kilencven másodpercig tartott. A két férfi terrorista meghalt, társnőiket pedig elfogták. Az utasok ugráltak örömben, és egymást csókolgatták.

Dajan és kísérete csatlakozott az ünnepléshez. Dajan gratulált az embereinek, és beszállt az autójába. Amikor belépett tel-avivi irodájába, rátekintett az órájára. 17.05 volt. Időben érkezett a találkozóra.

Hersel és Ida Norbert szinte fürdött családjá szeretetében. De Norbert még ekkor sem tudta elfelejteni azt a pillanatot, amikor a gép ablakából észrevette a Sajeret-támadás kezdetét. Fehér alakokat látott, akik létrákon le- és felmásztak a repülőgép szárnyára. Ez a bibliai Teremtés könyvét juttatta eszébe, amely leírja Jákob lajtorjáját és azt, hogy „Isten angyalai jártak föl és alá” rajta.

Számára és száz másik utas számára a fehér alakok valóban angyalok voltak.

Kiegészítés: Benjamin Netanjahu, Sajeret Matkal-harcos, későbbi miniszterelnök

„Ami mélyen bevésődött az agyamba, az a támadás előtti perc, ahogyan ott álltunk, fehér szerelőoverálban, a gép szárnyán, várva az engedélyt a behatolásra. Mindenki, aki átélt már hasonló ta-

paszталatot és várakozott, hogy támadásba induljon az ellenséges tűzzel szemben, ezekben a percekben a gondolataiba merül.

Már hajnal előtt az alakulathoz érkeztem, de senkit sem találtam. A katonák rájöttek, hogy valami történik a repülőtéren, és odamentek, majd gyorsan csoportokba szerveződtek. Joni bátyám odajött hozzám, és azt mondta: »Nekem ott kell lennem«. Elmagyarázta, hogy ő a legtapasztaltabb harcos az alakulatnál, amit nehéz lett volna cáfolni, mivel igaz volt. Én azt válaszoltam, hogy az embereimet nekem kell vezetnem, de ő ragaszkodott ahhoz, hogy átvegye a csoportom parancsnokságát. Visszautasítottam. Erre azt mondta: »Akkor mindketten részt veszünk az akcióban«. Megkérdeztem tőle: »Mit monddunk majd a szüleinknek, ha egyikünket baj éri?« Végül Ehud Barakhoz fordultunk, hogy ő döntsön, és ő engem jelölt ki az embereim vezetésére.

Amikor felhangzott a jel a behatolásra, nekifeszültünk a szárny feletti vészkijáratnak, amely engedett, levált, és a kifutópályára hajítottuk. A terroristák lövedékei süvítettek körülöttünk, és eltalálták az egyik túszt, Miriam Holtzberg-Andersont. Igen, ez a pillanat is úgy bevésődött az emlékezetembe, hogy máig sem felejtettem el.

Ahogy a terroristák után kutattunk, az egyik utas rámutatott egy nőre, aki az ülések között guggolt, majd felkiáltott: »Ő is terrorista!« A hajánál fogva megragadtam, de kiderült, hogy parókát visel. Máshol fogtam meg, majd megkérdeztem, hol a robbanóanyag. Marko Askenazi rohant felénk, és odakiáltott: »Bibi, majd én foglalkozom vele!« Láttam, a pisztolya ki volt biztosítva. Mivel a terroristánál nem volt fegyver, rákiáltottam: »Marko, ne!« De már elkéstem. A pisztoly elsült, és a lövedék – két legyet egy csapásra – engem is eltalált.

A Sabena-műveletnek nagy jelentősége volt, mert megerősítettük azt az elvet, hogy ha van katonai opció, mi végrehajtjuk! A hadművelet abból a szempontból is úttörő jellegűnek számít.

tott, hogy engedmények nélkül szembeszállunk a géprablókkal és harcolunk a terroristák ellen. Ettől kezdve a terroristák módszerei megváltoztak: az öngyilkos merényletek, a rakéta- és egyéb támadások fájdalmas károkat okoztak. A terror azonban csak akkor szűnik meg, ha harcolunk ellene. A veszély nem tűnik el, ha nem nézünk szembe vele.”

Az Izraeli Védelmi Erők etikai kódexe leszögezi, hogy izraeli katonát sohasem szabad cserben vagy az ellenséges vonalak mögött magára hagyni, akár fogságban van, akár a harcmezőn.

„Stop! Állj! Kezeket fel!”, 1972

1972. június 21-én a Sajeret Matkal megkezdte a Ketrec 3-műveletét, amelynek célja a szíriai haderő néhány magas rangú tisztjének elrablása volt libanoni területről, hogy kicserélhessék őket három, fogságba esett izraeli pilótáért, akiket Szíria két évvel korábban börtönzött be.

– A Ketrec-művelet az után született meg, hogy felterjesztettünk néhány örült tervet a vezérkarnak arról, hogyan lehetne kiszabadítani a pilótáinkat, de a vezérkar mind visszadobta őket – emlékezett vissza Uzi Dajan tartalékos tábornok, a művelet helyettes parancsnoka, a Sajeret Matkal későbbi vezetője. – Az egyik nap begurultam, jelentkeztem a védelmi miniszternél, és azt mondtam neki: „Lehet, hogy te túl öreg vagy ahhoz, hogy megértsd, de a foglyok a barátaink. Tudjuk és reméljük, hogy fordított helyzetben ők is mindent megtennének a mi kiszabadításunk érdekében.”

A védelmi miniszteri posztot Menahem Dajan, Uzi Dajan nagybátyja töltötte be. David Elazar vezérkari főnök szintén aggódott a pilótákért – Gideon Magenért, Pinhasz Nahmaniért és Boaz Eitanért –, akiknek kegyetlen kínzásokat kellett kiállniuk a szíriai börtönökben. A vezérkari főnök megoldást keresett a fogolycseréről szóló tárgyalások felgyorsítására, és parancsot adott szíriai tisztek elrablását célzó operatív tervek felterjesztésére. A Sajeret elképze-

lése nyitott fülekre talált, és elnyerte Golda Meir miniszterelnök jóváhagyását is.

Az elgondolás szerint Izrael – az értékes tárgyalási „cserealap” birtokában – ráveszi a szíriai hírszerzés vezetőit, hogy engedjék el a pilótákat és győzzék meg Egyiptomot is, hogy bocsásson szabadon tíz, Egyiptomban bebörtönzött foglyot.

A Ketrec 1-műveletre több megfigyelési akció után került sor, amelyeket a Sajeret-parancsnokok a Dov-hegyi szektorból vezettek, közel a libanoni határhoz. Az emberrablás terepéül egy libanoni földutat találtak a legalkalmasabbnak, amely észak felől egy hegyre vezetett fel, vagyis ott, ahol a járműveknek le kell lassítaniuk. A Sajeret-kommandósok az éjszaka csendjében hatoltak be Libanonba és közelítették meg a kijelölt terepet. A hegyi lejtőket sűrű növényzet fedte. A kommandósok leszállást létesítettek. Ehud Barak a rohamcsapatot vezette, Benjamin Netanjahu pedig a biztosító, illetve a blokkoló csapatot. A Sajeret-harcosok órákon keresztül tétlenül várakoztak, de a szírek ezen a reggelen nem jöttek, így aztán lefűjták az akciót.

A második emberrablási kísérletre a Ketrec 2-művelet keretében került sor, amelyet június 19-ére terveztek a Ros Hanikra szektorban, Felső-Galileában. Ez alkalommal a csapdát egy másik útvonalon állították fel, libanoni területen. A műveletet ismét Barak vezette, Netanjahu pedig a blokkoló csoport parancsnoka volt. Bibi mindkét testvére, Joni és Iddo is részt vett a küldetésben. – Ez volt az egyetlen művelet, amelyben Bibi, Joni és én közösen vettünk részt. Gyakorlatilag olyasmit tettünk, amit a haderő szabályzata nem engedélyez – mondta Iddo Netanjahu. A szabályok ugyanis tiltották testvérek részvételét egyazon műveletben, attól tartva, hogy mindegyik eleshet vagy megsebesülhet.

A blokkoló-biztosító csoport feladata az volt, hogy megakadályozza szír erősítés helyszínre érkezését és elfogja azokat, akik megkísérlik elkerülni a találkozást Barak csoportjával. Miközben várakoztak, megjelent egy libanoni pásztor, aki észrevette, hogy

az izraeliek a földre nyomták a szögesdrót határkerítést. Nyájával együtt szinte belebotlott a rejtőző katonákba. Netanjahu rádión értesítette Barakot, és parancsot adott embereinek, hogy azonnal fogják el a pásztort. A kommandósok megragadták és maguk mellé fektették – az ember halálra rémült, mert biztos volt benne, hogy megölik. – Hogy csendre intsük, mondtam neki arabul: Uszktu! Fogd be a szád! Ugyanakkor kezemmel jeleztem, hogy elvágjuk a torkát, ha nem marad nyugton – mesélte Iddo Netanjahu. A pástor vette a lapot, és így a probléma megoldódott.

Am felmerült egy újabb probléma: egy libanoni páncélozott, löveggel felszerelt autó és még egy jármű követte a tisztek konvoját, körülbelül két kilométer távolságból. A két jármű Netanjahuék rejtett lesállása közelébe ért, miközben a konvoj folytatta útját a hegygerinc felé. Netanjahu belesuttogta a hírt a rádióba, tájékoztatva Barakot, aki utasította, hogy maradjon csendben a rejtekhelyén. Jelentést tett Mordehaj (Motta) Gurnak, az északi körzet parancsnokának és a vezérkari főnöknek is, aki kiadta a parancsot, hogy azonnal állítsák le az akciót és vonuljanak vissza Izraelbe.

Barak megpróbált érvelni és meggyőzni a parancsnokságot, hogy végre lehetne hajtani a bevetést kockázat nélkül, de a válasz határozottan nem volt. A csalódott Netanjahu utasította embereit, hogy készüljenek fel a visszavonulásra. Ez volt az utolsó küldetése leszerelése előtt, ezért vágyott arra, hogy az akció sikeres legyen.

– Végül a konvoj csak néhány méterre haladt el előttünk – mondta Uzi Dajan –, és mi csak vágyakozva bámultuk őket. Később kiderült, hogy a szír katonai vezetők között ott volt a libanoni haderő vezérkari főnöke is.

Amikor az izraeli csapat visszatért a gyülekezési körletbe, a Hanita kibuc közelébe, a vita folytatódott. – Miért állított le bennünket? – kérdezte Barak a vezérkari főnöktől és a kíséretében lévő főtisztoktól. – Olyan közel voltunk hozzájuk, hogy minden probléma nélkül végre tudtuk volna hajtani a feladatot. Már szinte a kezünkben voltak, és mi hagytuk elmenni őket.

Elazar megpróbálta megnyugtatni Barakot. – Nem akartam veszélynek kitenni a lesállásban lévő katonákat, a libanoni páncélozott autó felfedezte volna őket.

Barak visszavágott. – Ön arra készített bennünket, hogy ne mondjuk meg az igazat. Ha tudtam volna, hogy lefújja az akciót, nem jelentem a libanoni járművet. Bíznia kellett volna a véleményemben. Most is azt állítom, hogy sikeresen végre tudtuk volna hajtani a feladatot. A jövőben nem tájékoztatom a páncélozott autókról!

Két nappal később, június 21-én, a vezérkar engedélyezte a Ketrec 3-műveletet. Netanjahu ekkor már 24 órája civil volt. Joni Netanjahut jelölték ki a művelet parancsnokának, Uzi Dajant pedig a helyettesének. Ezúttal, egy újabb sikertelen akció és az esetleges visszavonulás elkerülése érdekében Barak elhatározta, hogy az előretolt parancsnoki harcállásponton marad Gur tábornokkal és későbbi utódjával, Jichak Hofival, és gondoskodik a küldetés befejezéséről.

A csoport ekkor sokkal nagyobb volt. A Sajeret Matkal tagjai egy ejtőernyős biztosító csapat fedezte. Ráadásul az akcióban egy páncélosalegység és az Egoz kommandó tagjai is részt vettek. A csoport tevékenységét harckocsi és páncéltörő lövegek biztosították. Úgy tűnt, ezúttal senki, semmiféle kockázatot nem akar vállalni.

– Felkészülés közben – mesélte Iddo Netanjahu – Joni vezetésével számtalanszor gyakoroltuk a fogolyejtést: hogyan ragadjunk meg, hogyan rántsunk ki valakit a mozgó járműből stb. Joni meg akarta mutatni a módszert, és kiválasztotta az egyik katonát, a szerencsétlent! Váratlanul odarohant a katonához, aki a járműben ült, megragadta a hajánál fogva, és kirántotta. Szegény fickó a földön landolt. A manőver tehát sikeres volt, de a fiúnak napokkal később is fájt a „skalpjá”.

Korán reggel a csoport rést vágott a határkerítésen, és behatolt Libanonba. Joni Netanjahu előrement, és ellenőrizte, hogy az útra vezető ösvény nincs-e elaknásítva. 11.00-kor feltűnt a szír tisztek konvoja, két páncélozott jármű és két Land Rover kísére-

tében. A gépkocsioszlop Rameis falu felé tartott, és nem egészen másfél kilométerre északi irányban megállt.

11.25-kor a Sajeret-kommandósok két járművel elhagyták rejtékhelyüket, megálltak a kerítésen nyitott rés közelében, és úgy tettek, mintha lerobbant volna az autójuk. Közben a szír konvoj elindult.

12.00-kor a konvoj áthaladt Ramia falun. Joni Netanjahu parancsot kapott, hogy menjen az úton kijelölt lesállítás helyszínére. Uzi Dajan csapata tüzelőállást foglalt az autó közelében, a többi katoná pedig szétszóródott az út mentén, abban az irányban, ahonnan a szír tiszteket várták.

Ekkor váratlan dolog történt: néhány libanoni paraszt észrevette az izraelieket. Megállították a Volkswagent, amely a konvoj élén haladt, és figyelmeztették a tiszteket az izraeliek jelenlétére. A meglepett sofőr kicsit tovább hajtott, majd megfordult, és keleti irányba menekülni kezdett. A lesállítás elején hasaló, a konvojt váró katonák látták, amint a Volkswagen megfordul és eliszkol. Az egyik kommandós odafutott Netanjahuhoz, és jelentette a látottakat, éppen akkor, amikor a parancsnoki harcállásponttól is értesítést kapott, hogy az egész konvoj megfordul és visszafelé tart.

– Rájöttünk, hogy kezdenek visszafordulni – mondta Dajan. – Azonnal feljűk futottunk. Másfél perc múlva Joni dzsipje odagördült. Kezdetben a szírek nem értették, mi történik. Talán azt gondolták, hogy mi egy másik libanoni egységhez tartozunk. Rájuk kiabáltam arabul: „Stop! Állj! Kezeket fel!”

Ez kritikus pillanat volt: ki húzza meg először a ravaszt? Dajan figyelmeztető lövéseket adott le a szírek és a libanoniak lába elé. Megdőbbentek, de egy pillanat múlva ők is tüzet nyitottak. A tűzpárbaj rövid volt, de négy libanoni kísérő katoná meghalt, köztük egy tiszt is. Egy szír tiszt és egy izraeli kommandós megsérült.

A zűrzavarban két tiszt, egy szíriai és egy libanoni észak felé menekült, és eltűnt a bozótban. A többi fogságba esett: egy hír-

szerző dandártábornok, két páncélos ezredes (akik a szír hadsereg műveleti részlegén szolgáltak) és két repülő főhadnagy (akik a légierő felderítő alakulatához tartoztak). Az a szír tiszt, akinek sikerült elmenekülnie, a szír szárazföldi felderítés főnöke volt.

Netanjahu, Dajan és Muki Becer csoportjai alaposan átfésülték a terepet, hogy megtalálják az elmenekült tiszteket, sikertelenül. Rajtuk kívül egy zöld Mercedes is elmenekült, a keleti irányban elhelyezkedő blokkoló-biztosító csapat parancsot kapott az üldözésére. A gépkocsit később Ramia közelében megtalálták, magára hagyva és szitává löve. Később kiderült, hogy a Volkswagen és a Mercedes véletlenül került a harci területre, és nem álltak kapcsolatban a tisztek konvojával.

A küldetés röviddel 13.00 előtt befejeződött. A katonák, akik csupán 93 percet töltöttek libanoni területen, feldobva tértek vissza Izraelbe. – Útban Izrael felé – emlékezett vissza Dajan – már hallottuk a tudósítást a rádióban, hogy műveletre került sor Libanonban. Én egy Chevrolet Impalát vezettem, és emlékszem, azon aggódtunk, miként lehet majd eltüntetni a golyónyomokat az Impaláról és a Land Roverekről. Az Impala úgy át volt lyuggatva, hogy évekig a felderítő részleg javítóműhelyében dekkolt.

Másnap reggel az *al-Ra'i* című jordán lap így kommentálta az eseményeket: „Ez volt az izraeli hírszerzés legnagyobb győzelme az arab–izraeli konfliktus története során. Izrael súlyos csapást mért a szír haderőre.”

A fogolyejtés után Szíria követelte, hogy Izrael feltétel nélkül küldje vissza a tiszteket, mivel nem hadifoglyok. Egy évvel később a két fél megállapodott a fogolycserében, és 1973. június 3-án a három pilóta hazatérhetett Izraelbe. Az izraeliek cserébe elengedték az elrabolt tiszteket és 41 további szíriai és libanoni foglyot. Izrael beleegyezett, hogy kegyelmet ad Kamal Kanjlnak, a Golán-fennsíki Majdal Sams város egyik drúz vezetőjének, akit az izraeli bíróság az előző hónapban 23 év börtönre ítélt Szíriának való kémkedés miatt.

Kiegészítés: Uzi Dajan, későbbi vezérkarifőnök-helyettes

„Személyesen ismertem a fogságba esett pilótákat, akiket ki akartunk cserélni az elrabolt szír tisztokra. Pini Nahmani a vidéki jokneami mosávban nőtt fel, és az anyja ismerte az én anyámat. A légierő akadémiáján együtt tanult az unokaöccsémmel. A 114. repülőszázad Sikorsky helikoptereinek vezető navigátoraként szolgált, és részt vett egysége több harci bevetésében. Rajta keresztül ismertem meg Gideon Magent, a Fantom repülőszázad parancsnokát, aki szintén fogságba esett.

Amikor a pilótákat elengedték, találkoztunk velük a Ramat David légibázison, ahol Nahmani első szavai így szóltak: »Én tudtam, hogy végül kiszabadítanak minket.« Kiderült, hogy tudott a közelgő szabadulásról, mivel a felesége, Rohale a Vöröskereszt útján levelet küldött neki, amelyben megírta: »Elmentünk horgászni a Kfar Baruh-tóhoz, és öt különösen kövér hallal tértünk vissza.« Nahmani jól tudta, hogy a felesége nem szeret horgászni. Kérdezősködött az akkoriban végrehajtott izraeli műveletekről a Vöröskereszt képviselőjétől, aki vitt neki egy újságkivágást a műveletekről...

A küldetés nagyszerűsége elsősorban a teljes odaadásunkban rejlett, vagyis abban, hogy nem adtuk fel. Háromszor is visszamentünk, amíg sikerrel nem jártunk. A páratlansága abban is állt, hogy nem felderítési vagy támadási célokra szolgált, csupán arra, hogy elősegítse a szíriai börtönben raboskodó pilótáink megmentését.”

Miután terroristák lemészárolták az izraeli sportolókat a müncheni olimpián, Golda Meir terrorellenes tanácsadója, Aharon Jariv és a Moszad igazgatója, Cvi Zamir azt mondja a miniszterelnöknek, hogy ha Izrael megöli a Fekete Szeptember vezetőit, a szervezet megszűnik létezni. Különböző, Európában végrehajtott Moszad-műveletek több Fekete Szeptember-parancsnok halálához vezetnek. A fontosabb vezetők azonban még teljes büntetlenséget élveznek a libanoni fővárosban, Bejrútban.

Ez a hölgy bajt jelent, 1973

1973. április 9-én éjjel telihold ragyogott az égen Bejrútban, Libanon fővárosában.

Már régen elmúlt éjfél, amikor a Verdun utcában feltűnt egy szerelmespár. A magas, atlétatermetű fiú divatos öltönyt, az alacsony, fekete hajú lány fekete ruhát viselt, amely ráfeszült törékeny testére és dús keblére. Amikor a sétányon megjelent két csendőr, a párocska gyengéden összeölelezett, lágy ölelésük addig tartott, amíg a két csendőr el nem tűnt a szemük elől. Utána továbbsejtáltak egészen egy elegáns lakóházig, ahol már különváltak. A fiú – néhány, sötétből előbukkanó férfi és egy szőke nő társaságában – gyorsan belépett az épület ajtaján. A fekete ruhás lány az utcán maradt, és egy vörösesbarna hajú lány csatlakozott hozzá.

Az utca túloldalán egy piros Dauphine parkolt, amelyből egy óriás termetű őr kászálódott ki, gyanakvó pillantásokat vetve a két nőre. Elővette a pisztolyát, és elindult át az úttesten. De élete legnagyobb meglepetésében volt része. A két lány hirtelen ledobta

a mellényét, Uzi géppisztolyt húzott elő gömbölyű idomai közül, és golyózáporral árasztotta el; az ő fedezékbe ugrott egy alacsony kerítés mögé. A lövedékek eltalálták az autó volánját, és a duda fülsiketítő visítása felverte az éjszaka csendjét.

Az Ifjúság Tavasza-művelet tehát elkezdődött.

*

A párocscsa, akik mellett a csendőrök elhaladtak, nem szerelmes-pár volt. A magas fiú Muki Becer, a Sajeret egyik legjobb harcosa, barátnője pedig egyenesen Ehud Barak Sajeret-parancsnok volt, aki fekete parókát és erős sminket viselt. Melltartóját öreg zoknikkal és kézigránatokkal tömte ki, női ruhája alá pedig fegyvereket és adóvevőt rejtett. A „másik lányt” Amiran Levinnek hívták: ő később Sajeret-parancsnok, majd a hadsereg tábornoka lett. Azért választottak női álcát, mert mindketten alacsonyok és vékonyak voltak, akárcsak a „szőke nő”, azaz Loni Rafaeli, aki bajtársaival behatolt az épületbe.

Az Ifjúság Tavasza-művelet gondolata a Fekete Szeptember terroristacsoporttal vívott titkos háború csúcspontján született meg. A csoportot a Palesztinai Felszabadítási Szervezet, a PFSZ vezetője, Jasszer Arafat hozta létre, miután Husszein jordán király 1970 szeptemberében lemeszároltatott több ezer PFSZ-tagot – innen a Fekete Szeptember elnevezés.

Eleinte az új terrorszervezet jordán célpontokat, vezetőket és titkos ügynököket támadott, hamarosan azonban Izrael ellen fordult: elrabolta a Sabena Boeingjét, és 1972-ben, a müncheni olimpián lemeszárolt tizenegy izraeli sportolót. Golda Meir – elfogadva Cvi Zamir Moszad-igazgató és Aharon Jariv terrorellenes miniszterelnöki tanácsadó javaslatát – rászabadította a Moszad operatív ügynökeit a Fekete Szeptember vezetőire, akik Európából, fedésben működtek. Zamir és Jariv úgy vélte, hogy a szervezet vezetőinek likvidálásával az egész csoport megszűnik, így a palesztin terroristaakciók is véget érnek. A gyors, kíméletlen Moszad-bevetések

Rómában, Párizsban, Athénban és Cipruson számos Fekete Szeptember-parancsnok halálát okozták. Ám a Moszad és a haderő vezetőinek hite szerint ez még nem volt elég, a szervezet „központi bástyájára”, Bejrútra is csapást kell mérniük. A libanoni főváros helyet biztosított számtalan terrorista csoportnak és szervezetnek, amelyek büntetlenül folytathatták tevékenységüket. Ideje volt bebizonyítani a terrorista vezetőknek, hogy nincs olyan hely a nap alatt, ahová Izrael hosszú büntető keze el nem ér.

A művelet célja az volt, hogy megöljék a Fekete Szeptember és PFSZ három felső vezetőjét: Kamal Nasszert, a PFSZ fő szóvivőjét, Kamal Advant, a PFSZ hadműveleti parancsnokát, aki az Izrael által elfoglalt területeken folytatott terrorista tevékenységért volt felelős, és Muhammad Nadzsart (Abu Juszufot), a Fekete Szeptember főparancsnokát. Mindhárman egy magas épületben laktak a Verdun utcában: Nasszer a harmadik, Advan a második és Abu Juszuf a hatodik emeleten, az északi szárnyban. Az eredeti elképzelés szerint a haderő hajtott volna végre átfogó támadást: a légi úton Bejrútba szállított elit alakulatok lezárják az utcákat az épület körül, míg egy rohamcsapat előre kidolgozott támadást intéz a ház ellen. Ezt a tervet azonban Ehud Barak elvetette, mert – mint előjáróinak mondta – ezáltal elvesztenék a legfontosabb tényezőt, amelytől az egész akció sikere függ: a meglepetés erejét. A Sajeret (tizennégy tagjával) teljesíteni tudja a feladatot: titokban behatolnak Bejrútba, belopóznak a házba, és mint derült égből a villámcsapás, betörnek a terroristák lakásaiba.

Menahem Dajan elfogadta a tervet, de kibővítette. – Mi nem repülünk mindennap Bejrútba – mondta. – Ez a bevetés nagyon egyedi, speciális lesz, ezért hozzunk ki belőle mindent, amit lehet, csapjunk le más ellenséges célpontokra is. – Dado Elazar vezérkari főnök és Mano Saked ezredes ejtőernyős parancsnok elhatározta, hogy amíg a Sajeret a három PFSZ-vezetővel „foglalkozik”, addig egy másik ejtőernyős csapat az 50. légideszant zászlóaljból megrohamozza a Najef Havatméhoz tartozó maois-

ta baloldali terrrorszervezet, a Népi Front Palesztina Felszabadításáért (NFPF) központját. A zászlóalj harccsoportját Amnon Lipkin-Sahak, a hórihorgas, higgadt alezredes vezeti, akit 1968-ban kitüntettek „a tűzharcban tanúsított kiváló parancsnoki tevékenységért és bátorságáért”, az egyik PFSZ-bázis elleni bevetés, a Pokol-hadművelet során.

A terv szerint Lipkin emberei megölik a Kartúm utcában létesített terroristaközpont előtt álló öröket, kétszáz kilós robbanótöltettel felrobbantják az épületet, és mindenkit elpusztítanak. Ugyanakkor más ejtőernyős csoportok is landolnak Bejrúton kívül, és kisebb diverzáns akciókat hajtanak végre.

A zászlóalj harccsoportja és a Sajeret-harcosok haditengerészeti rakétanaszádokon közelítik meg a libanoni partokat, és a bejrúti strandon Zodiak gumicsónakokkal szállnak partra. Egy kis Moszad-csoport, amelynek tagjai különböző európai városokból érkeznek Bejrútba, már várja a partra szálló katonákat a strandon. A Moszad-ügynökök néhány nappal hamarabb érkeznek, hamis útlevellel, kocsikat bérelnek, turistáskodnak a városban, hogy megismerjék az utcákat és a sugárutakat. A bevetés éjjelén elszállítják a katonákat a célpontokhoz, majd – az akció végrehajtása után – onnan vissza a tengerpartra. Barak három amerikai autót kért, amelyekbe be tudja préselni tizennégy emberét.

A haderő számítógépében rögzítették a küldetés fedőnevét: „Fiatalság Tavasz”.

*

Az akcióban részt vevő csapatok kiképzése azonnal megkezdődött. Mano Saked és Elazar vezérkari főnök sok időt töltött a harcosokkal. Saked személyesen kívánt meggyőződni arról, hogy ejtőernyősei jól megismerték Bejrút utcáit. Kiválasztotta egyik katonáját, légi felvételeket és térképeket mutatott neki, majd hátraarcot vezényelt, és megkérdezte: – Mi van a jobb oldalon? És mi a balon? – Azt akarta elérni, hogy a katonák „be-

csukott szemmel” is képesek legyenek tájékozódni abban a körzetben, ahol akciózniuk kell.

Az ejtőernyősök és a Sajeret-katonák a partraszállást, a célpontok gyalogos és autós megközelítését gyakorolták, valamint azt, hogyan térnek majd vissza a strandra, és indulnak el a gumicsónakokon. Fából és szövetből felépítették a célpont épület mását egy távoli katonai bázison, ahol a kommandósok éles lövedékekkel megrohmozták a lakásokat. Gyakorlatoztak egy elhagyatott számáriai rendőrségi laktanyában is. Az 50. zászlóalj csapata Bejrút „modelljeként” a Tel-Aviv környéki Lamedet vette igénybe. Ebben a körzetben sok épülő ház még befejezetlenül állt, így a lakosság gyanújának felkeltése nélkül gyakorlatozhattak bennük.

Legalábbis így gondolták!

Az egyik éjszaka 1973 márciusában egy lamedi lakos az ablakában ülve néhány settenkedő alakot látott a házak között, majd lábdobogást és rövid kiáltásokat hallott. Értesítette a rendőroket, akik azonnal megérkeztek. Mano Saked csak nehezen tudta rávenni őket, hogy távozzanak. Egy másik lakos, egy Disengoff utcai férfiruhaüzlet tulajdonosa is kifejezte gyanakvását, mert fiatal emberek keresték fel, egyik a másik után, hogy a méretüknél nagyobb öltönyt vásároljanak. Az üzlettulajdonos nem tudhatta, hogy a fiatal férfiak ejtőernyősök, akik Bejrutba készülnek, civil ruhában, és azért vettek nagyobb öltönyt, hogy a zakójuk alatt elrejtthessék a fegyvereiket. A kereskedő faggatózni kezdett, de az ejtőernyősök figyelmeztették: felejtse el, amit látott és hallott, és azt is, hogy kinek mit adott el.

Am nem csak a civilek kérdezősködtek. Az egyik éjjel, miután Tel-Avivtól északra gyakorolták a partraszállást, a katonák fáradtan terültek el a strandon, a gumicsónakokra várva. Avida Sor főhadnagy odalépett a vezérkari főnökhöz, és megkérdezte: – Beszélhetnénk, uram? – Nincs a világon még egy hadsereg, amelynek fiatal katonája oda merne menni vezérkari főnökéhez. Az izraeli haderő azonban más volt.

– Igen, mondja csak! – válaszolta Elazar.

Avida, aki a Soval kibucból érkezett, az egyik legjobb ejtőernyős volt. A Tripoliban végrehajtott támadáskor – amikor csapata partra szállt egy sivatagi tengerparton, 133 kilométerre Izrael-től, megrohamozott és felrobbantott négy terroristabázist, majd sértetlenül visszatért Izraelbe – bebizonyította bátorságát. Avida közismert volt magasrendű morális elveiről is. Most elővett a zsebéből egy kis jegyzetfüzetet, belenézett, és így szólt: – Azt tervezzük, hogy felrobbantjuk a Népi Front Palesztina Felszabadításáért (NFPP) szervezet főhadiszállását 200 kiló robbanóanyaggal. Számításaim szerint viszont 120 kiló is elég lenne.

– Mit számít az a kis különbség? – kérdezte Elazar tábornok.

– Nagyon is sokat – felelte Avida határozottan. – A főhadiszállás mellett áll egy másik, hétemeletes épület, amelyben sok civil család lakik. Úgy hiszem, kevesebb robbanóanyagot kellene használnunk, hogy elkerüljük a civilek halálát. – Majd hozzátette: – A terroristáknak tudniuk kell, hogy ott jártunk és végre tudtuk hajtani a küldetésünket, de nem akartunk ártani a nőknek és a gyerekeknek.

Pillanatnyi csend támadt. Aztán Elazar bólintott: – Igaza van, 120 kiló elég lesz.

*

Április 1-je és 6-a között turisták érkeztek Bejrútba, köztük Gilbert Rimbaud, Dieter Altnuder, Andrew Whichelaw, Charles Boussard, George Elder és Andrew Macy. Legtöbbjük brit vagy belga útlevéllel rendelkezett, de később – a külföldi források szerint – mind Moszad-ügynököknek bizonyultak. Különböző hotelokban szálltak meg, és gépkocsikat béreltek az Avis és a Lenacar kölcsönzőktől. Legalább három kikölcsönzött kocsit amerikai gyártmányú volt, ahogyan Barak elrendelte: egy Buick Skylark, egy Plymouth és egy Valiant.

Április 5-én kilenc rakétanaszád és a *Dabur* gyorsnaszád indult el a haifai kikötőből, fedélzetükön a Sajeret és az 50. zászlóalj

harcosaival, valamint a haditengerészeti 13-as flottilla különleges kommandósaival. A csapatok elindulása előtt a katonák ismételtén megtekinthették a legfrissebb, Bejrútról és a partraszállás helyszínéről, valamint a célpont épületekről készült légi felvételeket. A Sajeret-harcosok megkapták a három, likvidálandó terrorista fényképét. Néhány katona hangtompítós Beretta pisztollyal volt felszerelve. A célpontokat női nevekkal jelölték: „Aviva”, „Gila”, „Varda”, „Cila” és „Judit”.

Napszálltakor a hajók megközelítették Bejrútot. A város fényárban úszott, éjszakai bárjaiban és éttermeiben nyüzsgöttek a vendégek. Ugyanekkor az izraeli hajókon a haditengerészek nagy, átlátó műanyag zsákokba bugyolálták a harcosokat, hogy megelőzzék civil ruháik – és némelyikük sminkjének – átnedvesedését. A katonák beszálltak tizenkét gumicsónakba, és röviddel éjfél előtt elérték a két, kijelölt partraszállási terepszakaszt, a néptelen al-Baida és a Dove Kove strandokat: már az utolsó szerelmespárok is elhagyták a homokos partot. A csónakok néma csendben, mint a kísértetek emelkedtek ki a sötét tengerből.

Barak Sajeret-harcosai és Lipkin-Sahak katonái csendben partra szálltak. Ezzel egy időben más ejtőernyős csoportok is felkészültek, hogy kikössenek a másodlagos célpontok közelében. A tervek szerint a 13-as flottilla el-Uzai közelében hagyja el a csónakokat és elindul egy tengeri aknákat gyártó üzem és egy terroristabázis felé. Egy másik ejtőernyős részleg megtámadja és felrobbantja a bejrúti kikötő raktárát, miközben az ejtőernyős kommandósok Szidontól északra megrohamoznak egy fegyverüzemet. A Mano Saked vezette úszó parancsnoki harcálláspont és az ejtőernyős mentőcsapat két rakétanaszáddal közelítette meg a bejrúti tengerpartot. Egyelőre minden menetrendszerűen haladt.

A strandon már ott vártak a bérelt autók és a Moszad-ügynökök. A katonák kiugrottak a Zodiákokból, és a gépkocsikhoz rohantak. Barak csapatában az egyik katona Joni Netanjahu volt. Barak úgy érezte, kárpótolnia kell Jonit azért, mert a Sabena-

akcióban az öccsét, Bibit választotta helyette. A Sajeret-harcosok bezsúfolódtak az amerikai autókba, amelyek a Verdun utcába hajtottak, és leparkoltak a szomszédos Ibn al-Valid utcában, nagyon közel a célpont épülethez. A katonák kiszálltak a kocsikból, és kis csoportokban, gyalog indultak el a nagy ház felé. A másik három gépkocsi Lipkin ejtóernyőseit a Ghana utcába vitte, akik lopva megközelítették az NFPP főhadiszállását a szomszéd Kartúm utcában. 13.29-kor mindkét csapat a helyén volt.

Amikor a furcsa pár – Ehud Barak és Muki Becer – a Verdun utcában a házhoz ért, az épület kapuját nyitva találták, és őrt sem láttak a kapuban, vagyis a belépés nem okozott problémát. A hírszerzői jelentések jelezték, hogy néhány testőr az utca túloldalán, egy szürke Mercedesben őrködik, de az autó nem állt ott. A Sajeret-katonák behatoltak az épületbe, és felrohantak a lépcsőkön, egészen a terroristák lakásáig. Csak Barak és Levin maradt az utcán. Ekkor hirtelen észrevették, hogy biztonsági őrök ülnek egy piros Dauphine-ben. Azonnal tűzharcba keveredtek az egyik őrrel, aki kiszállt a kocsiból. Egy golyó eltalálta a gépkocsi dudáját, amelynek fülsiketítő vijjogása felterve a környéket, így a meglepetés ereje odalett.

Muki Becer és Joni Netanjahu, valamint két katona már Abu Juszuf ajtajában állt, amelyet felrobbantottak. Becer azt a két másodpercet, amely a töltet élesítésétől a robbanásig tartott, szinte örökkévalóságnak érezte. Az ajtó kiszakadt sarokvasaiból, és a kommandósok berontottak a lakásba, ahol belebotlottak Abu Juszuf 16 éves fiába. – Hol az apád? – kérdezte egyikük arabul. A kamasz rémülten nézte az idegeneket, akik nejlonharisnyát viseltek a fejükön, berohant a szobájába, majd az esőcsatornán lecsúszott egy barátjához az ötödik emeletre. Abu Juszuf másik négy gyermeke is otthon volt, de nem bántották őket. Hirtelen kivágódott a hálószoba ajtaja, és pizsamában megjelent maga Juszuf, a Fekete Szeptember feje. Visszaugrott a szobába, és becsapta maga után az ajtót. Felesége, Maha megpróbálta megke-

resni a szekrényben férje pisztolyát. A katonák rálőttek az ajtóra, amely Muki rúgására kivágódott. Abu Juszufot több találat érte, és a felesége is megsérült, aki mögötte állt. Joni és egyik bajtársa agyonlőtte a terroristavezért. Abu Juszuf, „a müncheni mészárlás felelőse” holtan feküdt a padlón.

Muki kifutott a lakásból, és embereivel a nyomában lerohant az utcára.

Az épület másik szárnyában a két másik Sajeret-csapat megközelítette Advan és Nasszer lakását. Néhány harcos, Amitai Nahmani vezetésével Advan lakásához rohant, és egyikük berúgta az ajtót. Advan előttük állt, kezében Kalasnyikov géppisztollyal. Egy pillanat töredékéig habozott, majd beugrott a függöny mögé, miközben tüzelt a katonákra, és az egyiket megsebesítette. Egy katona, aki a vívezetéken mászott fel a külső falon, beugrott a szobába, elterelve a terrorista figyelmét. Ebben a pillanatban Nahmani lelőtte Advant. A katonák átkutatták a lakást, de a terrorista feleségét és két gyermekét nem bántották. A dokumentumokat, amelyeket találtak, begyömöszölték két táskába, és kiviharzottak a lakásból.

Ugyanebben a pillanatban a harmadik csapat, Cvi Livne vezetésével, felrobbantotta Kamal Nasszer ajtaját. A katonák berontottak a hálószobába, ahol két nő feküdt az ágyban. Nasszer nem volt ott. A katonák belőttek az ágyak alá, átkutatták a faliszekrényt. Végül a PFSZ szóvivőjét a konyhában találták meg, és azonnal agyonlőtték. Amikor elhagyták a lakást, a lépcsőfordulóval szemközi ajtó hirtelen kinyílt. Az egyik harcos automatikusan tüzelt, és halálosan megsebesített egy idős olasz asszonyt, aki felébredt a lövöldözésre.

Közben tűzharc tört ki az utcán. Egy libanoni csendőrségi bázis volt a közeli sarkon; pár perccel a biztonsági őrrel vívott tűzpárbaj után a csendőrök egy Land Roverrel a helyszínre érkeztek. Barak és Levin rálőtt a közeledő dzsipre, és eltalálták a sofőrt. A dzsip belerohant a parkoló autókba, majd utasait a két izraeli tiszt agyonlőtte. Hamarosan csatlakoztak hozzájuk a társaik is,

akik elhagyták az épületet. Újabb csendőrségi autó tűnt fel, a katonák golyózáport zúdítottak rá, és megállították. Barak parancsot adott az embereinek; hogy szálljanak be az autókba, de ekkor egy harmadik csendőrségi dzsip is feltűnt az utcában. A katonák heves tűzzel fogadták, Becer gránátot dobott rá. A csendőrök kiugrottak az égő járműből, és bemenekültek a szomszédos házba.

A katonák az autókhoz rohantak, Joni utolsóként ugrott be a harmadik kocsiba. Az egész művelet mindössze fél óráig tartott. A gépkocsik a strand felé robogtak, de amikor a strandi sétány közelébe értek, két csendőrdzsip tűnt fel előttük, lassan haladva, a környéket ellenőrizve. Az amerikai autók ekkor már lelassulva, szabályos rendben haladtak a Land Rover mögött, amíg a csendőrautók be nem fordultak a sarkon. A Sajeret-csapat biztonságban érkezett meg a strandra.

*

Ugyanekkor Bejrút egy másik részén Lipkin ejtőernyősei az NFPP főhadiszállása felé lopakodtak. Ők is 14 fős csoportot alkottak: négy csapatra oszlottak, minden részlegben két ejtőernyőssel. Velük volt a 13-as flottilla egy harcosa, Lipkin, az egység orvosa és három sofőr. A támadás az után kezdődött volna, hogy két ejtőernyős megközelelti és megöli az épület őreit a hangtompítós Berettákkal. A feladat végrehajtására a parancsnok Avida Sort jelölte ki – azt a tisztet, aki meggyőzte Elazart, hogy használjanak kevesebb robbanóanyagot – és barátját, Hagi Maajant, a Magen kibuc tagját.

A két izraeli kényelmesen sétált a Kartúm utcán, és megállt a terroristák épülete előtt, hogy rágyújtson egy cigarettára. Az örök a helyükön álltak. – Excuse me – mondta Sor az egyiknek. Amikor az örök elfordultak, Sor és Maajan elővette a pisztolyát, és lelőtte őket. Az egyik terrorista, miközben elvágódott, csak annyit mondott: – Allah!

Senki sem vette észre az orosz Duska géppisztollyal felfegyverzett két másik őrt, akik egy Fiat dzsipben ültek az utca túloldalán.

Váratlanul tüzet nyitottak, és golyózáporral árasztották el a két ejtőernyőst. Avida Sor azonnal meghalt, később Maajan is belehalt a sérüléseibe. Igal Presszler ejtőernyős, aki követte két bajtársát, szintén megsérült. Lipkin rádión felhívta Sort és Maajant, de ők nem válaszoltak.

– Nagyon nehéz pillanat volt ez számomra – mesélte Lipkin.
– Sor nem válaszolt, Maajan pedig sebesülten hevert az utcán, Igal vérzett, és még fel kellett robbantanunk az épületet!

A terroristák puskákkal, Kalasnyikovokkal és géppisztolyokkal lőtték az izraelieket a tornácokról, az ablakokból, sőt az utcáról is. Lipkin szerint „maga volt a pokol”. Rádió értesítette Mano Sakedet, hogy „komplikáció adódott”.

– Szüksége van segítségre? – kérdezte Saked.

– Egyelőre nincs – felelte Lipkin.

Saked azonnal megkezdte az elterelő műveleteket, hogy lekösse a libanoni katonai erőket, amelyek esetleg beleavatkozhatnak a küzdelembe. A gumicsónakok a katonákkal kilőttek a part felé. A támadást három perccel hamarabb indították, de ezek értékes percek voltak.

A Kartúm utcában valódi ütközet tombolt az ejtőernyősök és a terroristák között. Az egyik katona megpróbálta kimenteni a sérült Igal. Mellette egy terrorista azt hitte, hogy Igal közülük való, és igyekezett a közeli udvarba behúzni. Csak az után engedte el, hogy kíméletlen tusába keveredett Avisával, a 13-as flottilla békaemberével. A robbanások és a lövések zaját a terroristák ordítóása kísérte: – Jahud! Jahud! (Zsidók) – kiabálták. A harc tetőpontján, amikor még az utca is remegett a lövöldözés morájától, a helyi lakosok – az izraeliek nagy megörökönyödésére – nyugodtan jöttek-mentek, ki és be a szomszédos épületek ajtaján, vagy a tornácokon álltak, kíváncsian szemlélve a küzdelmet.

Kemény tűzharc árán négy ejtőernyősnek sikerült behatolnia az épület előcsarnokába. Automata fegyvereikből hosszú sorozato-

kat löve és kézigránátokat dobálva, sorban szedték le a lépcsőkön megjelenő terroristákat. Végre teljesen ellenőrzésük alá vonták az előcsarnokot. Az egyik ejtőernyős, Aharon Szabbar, hirtelen észrevette a lift jelzőfényének villogását, ahogyan a lift lefelé közeledett. Szinte megbűvölve nézte az emeleteket jelző fényt. Négy... három... kettő... egy. Amint a lift megállt a földszinten, belelőtte géppisztolyának teljes tárát. Senki sem jött ki élve.

Abban a pillanatban, ahogy a robbanószert szállító gépkocsi betört az előcsarnokba, a műszaki katonák gyorsan elhelyezték a tölteteket négy tartóoszlopra. A gyutacsokat 180 másodperces időzítésre állították be, majd visszavonultak. Visszavonulásukat a bajtársaik kézi páncéltörő gránátvetővel, páncélököllel, 81 milliméteres aknavetővel és füstgránátokkal fedezték. Az ejtőernyősök feltették Avida Sor holttestét és a ziháló Maajant az egyik járműre. A sofőr nem teljesítette Lipkin parancsát, hogy várjon a többiekre, hanem elhajtott a strand felé. A harcosok acélszögeket dobtak az útestre, hogy lelassítsák az üldöző járműveket, majd felszálltak a két, ottmaradt autóra, és örült iramban száguldottak a tengerpart irányába. Az egész bevetés huszonnégy percig tartott.

Az izraeli helikopterek felbukkantak az al-Baida strand felett, és elszállították a sebesülteket, miközben a többi katona beszállt a gumicsónakokba és elindult a rakétanaszádokhoz. A hat Moszad-ügynök gondosan leparkolta a személyautókat a strandon, helyükön hagyva az indítókulcsokat, majd ők is beugrottak a Zodiác csónakokba. A gépkocsik bérleti díját néhány nap múlva az American Expressen keresztül fizették ki. Eközben az ejtőernyősök és a 13-as flottilla harcosai befejezték az elterelő hadműveletet, és visszatértek a többi tengerpartról.

Amnon Lipkin hátranézett – és kővé meredt. Úgy érezte magát, mint a bibliai Lót felesége, mivel a NFPP épülete felett óriási füstgombát látott felszállni.

Dajan és Elazar a haifai kikötőben várta a kommandósokat. A küldetést teljes siker koronázta. Megsemmisítették a NFPP főhadiszállását, és sok magas rangú terrorista lelte halálát a romok alatt. Az akcióban a Fatah és a Fekete Szeptember három fővezére halt meg. A nemzetközi sajtó címoldalakon ismertette az Izraeli Védelmi Haderők megdöbbentő hőstettét. Néhány nappal később, a Fekete Szeptember vezéreinek halála után a szervezet egyszerűen megszűnt létezni.

Mano Sakedre mély benyomást gyakorolt Lipkin harcban tanúsított nyugalma, és egy második érdemérmét adományozott neki. Ehud Barakot és három bajtársát szintén kitüntette.

Nem egészen hat hónappal az Ifjúság Tavasza-hadművelet után kirobbant a jóm kippúri háború a Szezi-csatorna partjain és a Golán-fennsík hegycsúcsain.

Kiegészítés: Ehud Barak, a Sajeret Matkal parancsnoka, későbbi védelmi miniszter és miniszterelnök

„Közel négy hónappal korábban Kuti Adam tábornok műveleti főnök elmondta, hogy lakik néhány Fatah-vezető ezekben a bejrúti épületekben. Majd megkérdezte, tudnánk-e valamit tenni ellenük. Tudunk, válaszoltuk. A kérdést felvetettük a Moszadnak is, amely válaszolt is, de a dolog elaludt, mert más ügyekkel foglalkoztunk. Megtámadtuk a tiszti klubbot Szíriában, és kiszabadítottuk a pilótáinkat egy Damaszkusz közeli börtönből.

Eilatban töltöttünk egy hétvégét a feleségemmel, amikor bérendeltek a vezérkari főnökhöz. Dado megmutatott néhány fényképet, és azt mondta: »Ezek azok az épületek.« Mano Saked a gyalogság és az ejtőernyősök parancsnoka azt javasolta, hogy támadjuk meg az épületeket a 35. dandár alkalmi kötelékével. Nekem ez olyasminnek tűnt, mintha egy megerősített célpontot akarnánk megrohamozni. Megjelenik 40 fickóval, útzárat emelsz, majd minden épületet lerohansz? Azt mondtam: »Ilyen nagy létszámú csapatral ez lehetetlen. Szükségünk van a meglepetés erejére, ezért

a támadást 14-15 fővel, civil ruhában kellene végrehajtani, amerikai autókat használni, és ilyen módszerrel megölni a terroristákat.« Jóváhagyták a javaslatomat.

Azt mondtam az embereimnek: »Az ágyukban fogjuk megölni őket.« De két csoportparancsnok megkérdezte: »Hogyhogy az ágyukban? Álmukban megölni embereket? Mit csináltak, ami jogossá teszi a megölésüket? Összhangban van ez a katonai etikai elveinkkel?«

Válaszul kifejtettem: »Ezek veszélyes, gonosz emberek, Arafatnak dolgoznak.« Ők azt válaszolták: »Ez igaz, de neked erre nincs felhatalmazásod! Tudni akarjuk, hogy a vezérkari főnök jogosnak tartja-e az ilyen akciót.« »Jól van«, mondtam és leráztam őket. De ők újra meg újra emlékeztettek szavaimra, végül az ügyet a vezérkari főnök elé vittem – és ő elmagyarázta nekik az akció jogosságát.

Megértették és kiválóan hajtották végre a feladatot. Mindkettőjüket megölték a jóm kippúri háborúban.”

Kiegészítés: Amnon Lipkin-Sahak, az ejtőernyős zászlóalj parancsnoka, későbbi vezérkari főnök

„Az ütközet után beraktuk a sebesült Jigal Presszlert és Avida Sorholttestét az egyik autóba. Aztán hirtelen észrevettük, hogy az autó a sofőrrel és egy idősebb Moszad-ügynökkel együtt eltűnt. Végül mindannyian be tudtunk szállni a megmaradt két autóba, és elszáguldtunk a strandra. Ott megtaláltuk a harmadik kocsit és a sofőrjét. Megkérdeztem, mi történt. Válaszul elmondta, hogy a függetlenségi háborúban a Koah-erődnél, Galileában harcolt, ahol a parancsnoka azt mondta neki: »Maga ne mozduljon innen!« Ő nem mozdult, és tovább harcolt, még akkor is, amikor a bajtársai már visszavonultak és az arabok győztek. Elrejtőzött a tetemek alatt, és így életben maradt. Később kimászott rejtékhelyéről, és sikerült elmenekülnie.

Most, a terroristák ellen folytatott harcban visszaemlékezett arra, hogy a függetlenségi háborúban majdnem megölték, mert végig a helyén maradt. »Azt hittem, maguk nem fognak onnan kijutni – mondta –, és úgy döntöttem, hogy odahajtok a strandra, ahol partra szálltunk, remélve, hogy valaki megment.«

Egyszerűen elmenekült.”

ÖTÖDIK RÉSZ

A JÓM KIPPÚRI HÁBORÚ

Az 1967. évi hatnapos háború óta Egyiptom és Szíria egyfolytában a megtorlást tervezi. 1973. október 6-án, jóm kippúrkor egyidejű támadást intéznek Izrael ellen. Még ugyanazok az izraeli vezetők vannak hatalmon, a vezérkari főnök David Elazar. Az arab vezetők azonban már mások: az egyiptomi Nasszer meghalt, utódja Anvar Szadat. A szíriai Salah al-Jadid börtönben van, miután védelmi minisztere, Hafez al-Aszad államcsínyt követett el. Husszein király nem tagja a Szadat-Aszad-szövetségnek: sőt ellenkezőleg, titokban figyelmezteti az izraeli vezetőket a közelgő támadásra. Az izraeliek sajnos nem veszik komolyan a figyelmeztetését.

**A „Rettenthetetlenek” leszállása
Afrikában, 1973**

1973. október 15-én 16.30-kor a 247. tartalékos dandár ejtőernyősei beszálltak a félláncaltapasokba. Az utolsó eligazítás éppen befejeződött, a törzsőrmesterek odafutottak a parancsnokok járművéhez, hogy kiosszák a hadműveleti térképeket. Az egyik katonának kinyitott, hideg gulyáskonzervet nyomott bajtársa kezébe, aki történetesen e könyv egyik szerzője. – Egyél valamit – bökte ki –, legközelebb csak Afrikában kapsz enni.

Az izraeli katonák és tisztek ezrei már kilenc napja vártak erre a küldetésre: arra a pillanatra, amikor megvert hadseregük áttöri a Sínai-félszigeten létesített egyiptomi vonalakat, átkel a Szezei-csatornán és felbukkan az ellenség hátszágában. Tudták, hogy ez a küldetés elbillenti a háború mérlegét. Hitték, hogy – mivel rendkívül merész és kockázatos – sikeresen kell végződnie. Az egyiptomiak el sem tudták képzelni, hogy az izraeli haderő megkockáztat ilyen őrült, veszélyes vállalkozást, mielőtt sikerülne szétvernie a csatorna keleti partján beásott egyiptomi erőket.

A háború 1973. október 6-án, jóm kippúrkor, a zsidó engesztelés napján kezdődött. 14.00-kor a szír és az egyiptomi hadsereg egy időben, két fronton támadta az izraeli erőket, a Golán-fennsíkon és a Szezei-csatorna mentén. A fennsíkon a szíriaiakat csak kevés, mindenre elszánt, bátor izraeli katona állította meg. Délre az egyiptomiak átkeltek a Szezei-csatornán az izraeliek által elfoglalt Sínai-félszigetre, elfoglalták a csatorna mentén létesített izraeli megerősített állások többségét, majd nyolc kilométeres mélységben alaposan beásták magukat a félszigeten, fájdalmas veszteségeket okozva Izraelnek. Menahem Dajan védelmi miniszter megrendültnek látszott, amikor kifejezte aggodalmát az izraeli államot szimbolizáló „Harmadik Templom” felépítésével kapcsolatos törekvések esetleges összeomlása miatt. Elazar vezérkari főnök kérkedő, hatásvadász kijelentése, miszerint „összetörjük a csontjukat”, csak felfújt léggömbnek bizonyult.

Az Avraham („Bren”) Adan tábornok által vezetett 162. hadosztály ellentámadása október 8-án kezdődött és kudarccal végződött. A tábornok felvette a harcot az egyiptomi haderővel, és megkísérelt átkelni a csatornán, sikertelenül. A küldetést a vezérkar – igaz, kellenül – Arik Saron tábornokra bízta, akinek 143. hadosztályába az a híres 247. (előzőleg 55.) tartalékos ejtőernyős dandár is beletartozott, amely a hatnapos háborúban meghódította Jeruzsálemet.

A 45 éves Saron ismét visszaült a nyeregbe. Többéves, alacsony beosztásban eltöltött szolgálata után – Jichak Rabin jóvoltából,

aki katonai zseninek tartotta – ismét reflektorfénybe került. Ben-Gurion is megkérte Rabint, hogy „gondoskodjon Saronról”, akit – jellemhibái ellenére – kedvelt. Saront előléptették tábornokká, és a hatnapos háborúban briliáns hozzáértésről tett tanúbizonyosságot. A Sínai-félszigeten, az Abu-Ageila-erőd ellen indított összefegyvernemi rohamát még ma is tanítják a világ katonai akadémiáin. 1973-ban leszerelt, miután a Déli Katonai Körzet parancsnokaként szolgált. Politikai tevékenységbe kezdett, és csatlakozott a Likud Párthoz, de amikor a jóm kippúri háború kitört, ismét szolgálatba állt, és átvette a 143. hadosztály vezetését. Közben két tragédia érte: felesége, Margalit gépkocsibalesetben életét veszítette, és 11 éves fiuk, Gur agyonlőtte magát, amikor egy régi puskával játszott. Saron azonban vigasztalásra talált Margalit húgának, Lilinek a karjaiban, akit feleségül vett, és két fiuk született. Lili a férjét élete végéig csodálatos támogatásban részesítette.

Saron katonai felettesei valójában nem akarták, hogy átkeljen a csatornán. Ő azonban eléggé önfejű, fegyelmezetlen és arrogáns, nyilvánosságot kedvelő katona volt. Ráadásul, éppen ekkoriban lett jobboldali politikai vezető, míg feletteseinek többsége, köztük Elazar vezérkari főnök, régebben a baloldali Palmach tagja volt. Adan október 8-i kudarca és Dajan közbenjárása után azonban a főnökök nem tehettek mást, Saronhoz fordultak segítségért.

Saron már eldöntötte, hogy ő lesz az, aki átkel a csatornán, és kieszelt egy tervet, amely merő agyrémnek tűnt. A hadosztálya felderítő zászlóaljából kiküldött járőr nagyon érdekes felfedezést tett az ellenség területén. Az egyiptomi erők, amelyek átkeltek a csatornán és elfoglaltak annak mentén egy nyolc kilométeres sávot, két hadseregből tevődtek össze: a Második és a Harmadik Hadseregből. A felderítő járőr rájött, hogy a két hadsereg által elfoglalt területek nem érintkeztek egymással, hanem egy keskeny sáv, „senki földje” kerül el közöttük. Ez adta az ötletet Saronnak, hogy a résbe küldjön egy dandárt, amely kijuthat a csatornához, átkelhet rajta, és hídfőállást foglalhat az egyiptomiak háta mö-

gött, majd hidat verhet a csatornán, és „átmehet” a háborút Egyiptom hátszágába. Valóban őrült terv volt, olyannyira, hogy épeszű katona nem hihette el a megvalósíthatóságát.

E könyv egyik szerzője elkíserte Saront és Amnon Resefet, a páncélosdandár parancsnokát, amikor felmásztak egy kopár domb tetejére, és Saron parancsot adott Resefnek, hogy a tüzésége lőjön foszfortartalmú gránátokat – 500 méteres térközönként – a két egyiptomi hadsereg közötti résbe. Saron messzelátóval figyelte a rés mentén felvillanó fehér füstgombákat, és semmilyen mozgást nem észlelt a csatornához vezető „senki földjén”, tehát valóban nem tartózkodtak ott egyiptomi csapatok. Egyelőre azonban addig nem lehetett átkelni a csatornán, amíg az egyiptomi páncéloserők zöme a csatorna afrikai oldalán tartózkodott, mivel könnyen megsemmisíthették volna a hídfőállást, és felmorzsolhatták volna azt az izraeli egységet, amely átkelt a vízen. Saronnak várnia kellett, hogy az elit egyiptomi páncélos egységek átjöjjenek a csatornán és felvegyék a harcot az izraeli páncéloscsapatokkal, amelyek már készen álltak a küzdelemre.

Nem kellett sokáig várnia. Október 14-én egyiptomi harckocsik százai (köztük az elit 4. páncéloshadosztály) keltek át a csatornán. Óriási csatára került sor, és néhány óra múlva 250 egyiptomi harckocsi égő roncsai szóródtak szét a Sínai-félsziget homokjában. Elérkezett az idő, amikor Saron hozzáláthatott a „Rettenthetetlenek” fedőnevű hadművelet végrehajtásához.

És valóban rettenthetetlennek bizonyultak maguk a tartalékos ejtőernyősök is, akik már végigharcolták a legtöbb izraeli ütközetet, és akiknek a hőstetteit Jeruzsálem meghódítása koronázta meg. Már nem Motta Gur volt a parancsnokuk, mivel kinevezték washingtoni katonai attasénak. A 247. dandárparancsnoki posztját egy másik legendás tiszt, Danni Matt töltötte be.

Danni Matt Kölnben, Németországban született és egy vallásos mosávbán, a tengerparti síkságon nőtt fel. Alig 17 évesen csatlakozott a brit parti őrséghez, majd bevonult a brit hadseregbe, és részt

vett a második világháború végső szakaszában. Izraelbe visszatérve belépett a Palmachba, és az Ein Zurim kibucban telepedett le, amely az Ecion blokk nevű, Jeruzsálemtől délre eső mezőgazdasági falucsoportosuláshoz tartozott. 1948. május 12-én, két nappal Izrael megalapítása előtt fegyveres arab tömeg támadta meg a blokkot, lemészárolva számos lakóját. Danni, aki az Ein Zurim közelében létesített védelmi állásban harcolt, váratlanul szembe találta magát több ezer arabbal, akik visítotak, puskákkal, fesszékkal és késekkel hadonásztak, és valósággal elárasztották a környéket. Lázasan kapkodva derékszíjára akasztott 13 kézigránátot, megragadta a géppuskát, és löni kezdte az előrenyomuló tömeget. A támadók első hulláma összeomlott, de arabok százai követték, és üvöltözve megrohamozták Danni elszigetelt állását. Tudta, ha elérik, darabokra tépik, ezért csak lőtt és lőtt, egymás után kaszálta le az arabok sorait. Jobb kézzel gránátokat hajigált – a fogával élesítette ki őket –, a baljával meg a géppuskát kezelte. Rengeteg támadó hevert előtte. Amikor kifogyott a lőszere, eldobta a géppuskát, kihúzta utolsó kézigránátja biztosítószeget, és a gránátot a feje fölé emelve a Revadim kibuc felé rohant. A kiélesített gránátot lóbál, örült, szakállas izraeli látványától az arab tömeg megtorpant. Végül Danni elérte a kibucot, nyomában a vérszomjas ellenséggel. Valaki berántotta az egyik házba, egy másik lakó gyorsan levágta ollóval a szakállát, a harmadik megborotválta (egy régi borotvával, víz és borotvaszappan nélkül), lenyesve némi bőrt is az arcáról, miközben az arab tömeg odakint azt üvöltözte: – Hol a szakállas ember? Hol a gyilkos? Adjátok ki a gyilkost!

Szerencsére ekkor megérkezett a Jordán Légión, és lefogta a kibuc összes férfi lakóját. Danni felvett egy nagy napszemüveget, és csatlakozott bajtársaihoz. Az arabok nem ismerték fel. Egy évet töltött hadifogolyként Jordániában. Amikor visszatért, ismét szakállat növesztett, csatlakozott az ejtőernyősökhöz, egy elit századot vezetett, részt vett az összes megtorló akcióban, és súlyosan megsebesült a mitlai csatában. Két évet töltött a párizsi katonai

akadémián, később kitűnt bátorságával a hatnapos háborúban, végül átvette a híres 247. dandár parancsnokságát.

*

Október 15-én napnyugtakor néhány egység elterelő hadműveletet hajtott végre az egyiptomi erők ellen, miközben Danni dandárjának felláncaltapasai egy keskeny – „Pók” fedőnevű – aszfaltúton haladtak előre a Szezi-csatorna felé. A 247. dandár egyik zászlóalja késett az összevonási körletből, de Danni ezért nem volt hajlandó várni, és a többi zászlóaljjal folytatta az előrenyomulást. A terv szerint 20.00-kor az ejtőernyősök elérik a csatornát, beszállnak a gumicsónakokba, és átkelnek Déversoir közelében, vagyis ott, ahol a csatorna a Nagy Keserű-tóba ömlik. Saron parancsnoki felláncaltapasa közvetlenül az ejtőernyősök mögött haladt.

Az átkelés azonban az óriási torlódás miatt csaknem kudarcba fulladt. Az ejtőernyősök felláncaltapasai a járművek százainak lidércnyomásos zűrzavarában rostokoltak. Nehéz teherautók, dzsippek, kisteherautók, sőt magánautók, körbevéve a tartalékos katonák tömegével, több kilométer hosszúságban teljesen megbénították a keskeny út forgalmát, lecövekelve Danni konvoját. Időnként az ejtőernyősök járműveinek sikerült átfurakodniuk a tömegen, és megtettek néhány száz métert, majd ismét várakozásra kényszerültek. Saronnak és helyettesének mérges hangja visszhangzott újra meg újra a dandárparancsnoki rádióból. Abszurdum volt, hogy a háború legfontosabb hadművelete azért fulladhat kudarcba, mert a hadsereg nem tud átjutni egy forgalmi dugón.

Az út csak éjfél után vált járhatóvá. A konvoj lekapcsolt fényszórókkal haladt a „Pók” útvonalon a piros villanások és a füstgombák felé, amelyek a közeli dombok és a csatorna felett lebegtek. Az útkereszteződésnél egy haditengerészeti egység számos gumicsónakot rakodott fel a felláncaltapasokra. Az izraeli tüzérség folyamatosan lőtte az átkelőhely környékét, hogy elriassza az esetleg ott állomásozó egyiptomiakat. A harckocsizászlóalj és egy má-

sik dandár félláncfalpasokon érkező kommandósai a konvoj élére álltak, hogy támogassák előrenyomulását a csatorna felé.

Am épp ezt az elővédet érték az első támadások. Az ejtőernyősök védelmére előrehajtó harckocsizászlóalj az egyiptomiak csapdájába esett. A legtöbb harckocsi és félláncfalpas találatot kapott és lángokba borult. Nagyon súlyos veszteségeket szenvedtek, de Danni Matt konvoja kikerülte az égő páncélosokat, és folytatta útját előre. Csodálatos módon az egyiptomiak nem vették észre a közeledő előőrsöt, amely könnyedén eljutott a csatorna partjára. Amikor azonban a konvoj zöme megérkezett, élen a dandárparancsnok járművével, erős és kitartó tűzzel találta szembe magát. Az egyiptomi Második és a Harmadik Hadsereg katonái, akik a csatorna mentén húzódó homokos síkságon állomásoztak, észrevették Matt félláncfalpasát, amint fényszóróval jelzett a közeli dombról figyelő Saronnak. A ponyvatetejéből kinyúló antennaköteg elárulta, hogy parancsnoki félláncfalpasról van szó. Az egyiptomiak löni kezdték a konvojt páncélököllet, géppuskával és más fegyverekkel, sőt rakétákkal is, amelyek elsüvítettek a járművek mellett. Az ejtőernyősök viszonyozták a tüzet. Ahogyan Saron feltelezte is, az egyiptomiak túl messze voltak, így tűzcsapásuk java hatástalannak bizonyult.

Az út néhány kanyarulata után az ellenséges tűz gyengült. Az oszlop megállt valamiféle udvarban, amelyet meredek homoksáncok határoltak. A katonák felmásztak a homoksáncra, és leereszkedtek a túloldalán. A lábuk előtt felragyogott egy nyugodt ezüstsáv: a Szezei-csatorna. Gyorsan lerakodtak a járművekről és a vízhez vitték a gumicsónakokat. Beugrottak, és egyik csónak a másik után szelte a Szezei-csatorna vizét, az afrikai part felé tartva. 1.25-kor Danni Matt rádión jelentést tett: – Akvárium – mondta, ami azt jelentette, hogy a csónakok vízre szálltak. Ő az egyik első csónakban utazott, e könyv egyik szerzője mögötte kuporgott. A csónakok gyorsan haladtak, mellettük becsapódott néhány ágyúlövedék. A harcosok többsége izgatott volt, érezték, hogy

drámai pillanatoknak tanúi, olyan, sorsfordító eseménynek, amely megpecsételheti a háború kimenetelét.

Danni Matt látszólagos nyugalma óriási feszültséget takart. Korábban soha nem tapasztalt felelősség nyomta a vállát. – Olyan küldetést hajtottunk végre, amely megváltoztathatta a háború végső eredményét. Éreztem, hogy az egész izraeli nemzet ránk szegezi tekintetét.

A csónakok egy alacsony, parti kőgát mellett kötöttek ki. Az ejtőernyősök áthaladtak egy cserjék borította, homokos sávon. Danni, aki mindig megőrizte nyugalma, rádión leadta a partraszállást jelentő kódszót: – Acapulco, ismétlem Acapulco!

Miközben a fellelkesült főtisztek gratuláló rádióüzeneteket küldtek Mattnak, az ejtőernyősök felderítették a területet. Az egyiptomi megerősített körlet közepén értek partot, ahol az egyiptomiak a tüzelőállásokat homoksáncokkal, kő- és betonfalakkal védték, sőt még föld alatti bunkereket is építettek. Borzalmas ütközetre került volna sor, ha az egyiptomiak a helyükön maradnak és felveszik a harcot, de elmenekültek az erős tűzérési előkészítés elől. A későbbi években a történészek és írók megdöbbenésüket fejezték ki, hogy a hídfőállást elfoglaló (győzedelmes) izraeli ejtőernyős erő mennyire kicsi és sebezhető volt, mivel mindössze 760 főből állt. Az egyiptomi védelmi állások mögött erdei fenyők, eukaliptuszok és fiatal pálmafák nőttek. Az ejtőernyősök alegységei a homoksáncok tetején foglaltak tüzelőállást.

Arik Achmont, Matt egyik helyettesét később megállította a barátja. – Ugye életre szóló élmény, ha az ember benne ült abban a félláncfalpasban, amely behatolt Jeruzsálem Óvárosába – kérdezte mosolyogva –, majd az első csónakok egyikében, amelyek átkeltek Afrikába?

A csatorna keleti partja felől robbanások hallatszottak. Az ejtőernyősök nem tudták, hogy óriási ütközet zajlik Resef páncélosdandárja és a jelentős erőt képviselő egyiptomi csapatok között. Az ütközetre a „Tirtur” (Zötyögő) útvonal mentén került sor,

amely párhuzamosan futott a „Pók” úttal, amelyen Matt emberei érték el a csatornát. A kegyetlen küzdelem átkergette a Kínai farmra is. Az izraeli főerők átkelését az is késleltette, hogy a „hengerhíd”, az előre gyártott izraeli találmány, amelyet 18 harckocsi vontatott, október 17-e előtt nem tudta elérni a csatornát.

Saron azonban nem adta fel. Két, nagy bulldózerrel küldött a csatornához, amelyek utat vágtak a földsáncokon a nehéz harcjárművek számára. Az áttörés vonalát (a „Yard”-ot) Saron jóval hamarabb kijelölte és előkészítette, amikor még a Déli Katonai Körzet parancsnoka volt. Vörös téglákkal jelöltette meg az útvonalat, illetve a keskeny és így könnyen átvágható sáncokat. Az átvágott réseken keresztül most pontonokat vitetett a partra, amelyek összekötve úszó pontonhidat alkottak. Néhány ponton sajnos még nem érkezett meg, ezért a hidászok előhozták a „krokodilokat”, az ormótlan, kételtű harckocsihordozókat, amelyeket francia tiszt feltalálójuk után „Gillois”-knak hívtak. Az izraeli védelmi miniszter nem sokkal korábban vásárolta meg a járműveket a NATO felesleges tartalékából, és felújíttatta őket. Október 16-án hajnalban a krokodilok kezdtek átszállítani a csatornán Haim Erez páncélosdandárjának első tankjait.

A „Yard”-nál és a csatornán túli hídfőállásnál nagy volt a nyüzsgés. Az egyiptomiak nem észlelték, hogy egy izraeli harci kötelék már a hátukba került. Az egyiptomi főparancsnokság csak több mint két nap után jött rá, hogy az izraeli egységek tüzelőállásokat létesítettek a csatorna nyugati partján. Október 16-án Szadat elnök beszédet mondott a parlament rendkívüli ülésén, és bejelentette: a hatnapos háború óta lezárt Szezi-csatornánál elrendelte a helyreállítási munkák megkezdését, hogy megnyissa a vízi útvonalat a nemzetközi hajózás előtt. Ugyanaznap délután meglepetten hallgatta Golda Meir kenesetben tett bejelentését, miszerint az Izraeli Védelmi Erők egységei hadműveletet hajtanak végre a csatorna nyugati partján. Az egyiptomiak azonban még ekkor is feltételezték, hogy

csak valamilyen kommandós alegység egyiptomi területen végrehajtott, korlátozott akciója zajlik.

A keleti parton, az egyiptomiak ellen vívott heves harcokban Saron előretolt harcálláspontjának néhány tagja is megsebesült, köztük maga Saron is, aki a homlokán könnyebb sérülést szenvedett. A fejére került fehér kötés a katonák számára a csatornai átkelés jelképévé vált. Az említett „udvaron” felállított harcálláspontjáról Saron megpróbálta meggyőzni feletteseit, hogy engedélyezzék hadosztálya átkelését a kezdeti siker kiaknázása és kiszélesítése céljából. Leszögezte, hogy Haim Erez már átkelt 27 harckocsijával a „krokodilokon”, és nyugati irányban nyomul előre, miközben megsemmisítette az oda telepített föld-levegő rakéták bázisait, megtisztítva az égboltot az izraeli harci repülőgépek számára. Ám ennél több is történt. Erez egyáltalán nem ütközött további ellenállásba, és az az érzése támadt, hogy nyitva áll előtte az út akár Kairóig is. Rádión jelentette Saronnak: – Még a Nílusig is eljuthatok!

Saron parancsnokai azonban határozottan megtiltották az átkelést. Először azt követelték, hogy létesítsen egy másik hidat a csatornán és nyissa meg az odavezető utakat. Attól tartottak, hogy az egyiptomiak lezárják a csatornához vezető utakat és felmorzsolják a hídfőállás ejtőernyőseit, amennyiben az utakat az izraeliek nem biztosítják és a hidak nincsenek a helyükön. Arra is utasították Saront, hogy maradjon a sáncokkal védett „udvarban” és hagyja, hogy Arad 162. hadosztálya átkeljen a csatornán és bekerítse a Harmadik Hadsereget. Saron többször is hiába könyörgött, hogy engedélyezzék az átkelését – néhány elemző szerint politikai megfontolásokból állították meg.

Közben azonban az egyiptomiak megértették, hogy az izraeli alkalmi harci kötelék átkelt a csatornán és bázist épített ki az afrikai oldalon. Így a küzdelem új fejezete kezdődött el: az egyiptomi haderő kétségbeesett erőfeszítéseket tett a hídfőállás felszámolására. Az átkelés utáni második naptól a tűzszünetig eltelt kilenc

nap alatt Matt afrikai parti ejtőernyőseit és Saron „udvarban” települt egységeit, számos veszteséget okozva, szünet nélkül heves bombázások sújtották. Az egyiptomiak vadászbombázókkal, lövegekkel és aknavetőkkal támadtak. Gépeik zuhanórepülésben csaptak le, bombákat vetettek és rakétákat indítottak; helikopterek napalmtartályokat dobtak és géppuskával lőttek, nappal és éjjel, az ejtőernyővel ledobott lángok fényénél. Az átkelés mégis folytatódott, a pontonhíd elkészült, a „hengerhíd” is megérkezett és a helyére került. Matt ejtőernyősei a homoksánc tetejéről figyelték a véget nem érő hadoszlopokat, amint átkelnek az afrikai partra. Arik Saron szinte fürdött a katonák felé áradó csodálatában, s amikor ő is átkelt a túlsó partra, a katonák „Arik, Izrael királya!” kiáltásokkal üdvözölték.

Október 24-én a tűzharc véget ért. A Harmadik Egyiptomi Hadsereg megadta magát. Matt ejtőernyősei elfoglalták a csatorna mentén húzódó termékeny mezőgazdasági területet, és továbbnyomultak északra, a nagy egyiptomi város, Iszmáília felé. Az ejtőernyősök déli irányba, Szuez felé vonultak: a páncélos csapatok megálltak a „101. kilométernél”, 100 kilométerre Kairótól.

Izrael és Egyiptom számára egyaránt elérkezett az idő, hogy letegyék a fegyvert és tárgyalni kezdjenek. A 101. kilométernél tartott tárgyalások a két ország csapatainak szétválasztásához vezettek, majd öt évvel később aláírták a Camp David-i megállapodást, a következő évben pedig a békemegállapodást.

Kiegészítés: Menahem (Bogie) Jaalon, későbbi vezérkari főnök és védelmi miniszter

„A jóm kippúri háború a DNS-em részévé vált. A háború bejelentése derült égből villámcsapásként ért. Civil, de újdonsült tartalékos őrmester voltam. Az 50. légideszant zászlóalj parancsnokai el akartak küldeni tiszti tanfolyamra, de én nem kívántam hivatásos szolgálatot vállalni, és leszereltem. Zsidó újévkor, rós hásánakor megválasztottak a Negevben fekvő Grofit kibuc titkárává.

Amikor október 6-án 14.00-kor hallottam, hogy kitört a háború, azt hittem, csak ugratnak, de este már együtt voltam a bajtársaimmal a Szirkin bázison, a 247. ejtőernyős dandárnál. Október 16-án pontonhídon átkeltünk a csatornán. Ágyúztunk, hídfőállást foglaltunk és biztosítottunk, majd Szueznél befejeztük a háborút. Amikor háborúba csöppensz, repülőgépek támadnak, ágyúk tüzelnek, bombák robbannak, összezsapások zajlanak... azt gondoltam, mindezt én nem élem túl.

Elégge ironikusan hangzik, de éppen a háború alatt volt időm gondolkodni. Rossz hírek érkeztek a csatorna mentén létesített erődök elvesztéséről, barátok haláláról és sebesüléséről. Egyre nőtt bennem a bizalmatlanság a politikai és a katonai vezetés iránt. Tehetetlennek éreztem magam. Lehet, hogy az ország az összeomlás szélén áll! Hol van a vezetés? Hol van a hírszerzés? Hol vannak mindazok az emberek, akikben bízunk kellene?

Azt mondtam magamban: ha élve megúszom ezt a háborút, a kibuc jól meglesz nélkülem is. A hadseregben maradok, szakaszparancsnokként állandó, hivatásos szolgálatot vállalok. Nem tudtam volna kibékülni magammal, ha visszamegyek a kibucba. Meg kell változtatnom a prioritásaimat.

A háború végén elmentem, hogy utánanézzek az 50. zászlóaljnak. A Sínai-félszigeten, a Gidi-hágónál állomásozott. Ja Ja (Juval Jair) ezredes töltötte be a zászlóalj-parancsnoki tiszteletet. Azt mondtam neki: »Ja Ja, visszajövök a hadseregbe.«

Miközben az ejtőernyősök átkelnek a Szezei-csatornán, kegyetlen küzdelem zajlik a Kínai farmonál, amely a csatornához vezető utak mentén helyezkedik el. Golda Meir családik a Déli Katonai Körzet parancsnokának teljesítményében, ezért a déli front parancsnokává a korábbi vezérkari főnököt, Haim Bar-Levet nevezi ki.

„Parancsnok meghalt... Helyettese meghalt... Második helyettese...”, 1973

Ha a Kínai farm beszélni tudna, sokat mesélhetne a két éjszakán át tartó véres ütközetről, amely 1973 őszén vérrel áztatta a területét. Bizonyára mesélne a halottakról, a sebesültekről, a végső kétségbeesés pillanatairól és azokról a hőstettekről, amelyeket mind az Izraeli Védelmi Erők, mind pedig az egyiptomi hadsereg bevésített a történelmébe.

Az ötvenes évek közepén a Sínai-félszigeten az egyiptomiak a japán kormány segítségével egy kilenc és fél négyzetkilométeres földszalvét mezőgazdasági területté alakítottak át. A Szezei-csatornához közeli területet, amelyet keresztül-kasul mély öntözőárkokkal szabdalnak fel, az izraeli katonák – akik az 1967-es hatnapos háborúban odaérkeztek, és nem tudtak különbséget tenni a kínai és a japán jellemzők között – Kínai farmonak nevezték el.

A Kínai farm a Nagy Keserű-tótól északra helyezkedett el. Egyaránt közel feküdt a Szezei-csatornához vezető „Pók” és „Zötyögő” úthoz, valamint ahhoz a fontos csomóponthoz is, amely a csatornával párhuzamosan futó „Zötyögő” és „Lexikon” utak között létesült. Izrael azt tervezte, hogy elfoglalja a farmot, így szabad marad a csatornához vezető „folyosó”, ezáltal biztosítva a sikeres

átkeletet. A „Rettenthetetlenek” hídfőállításának megtartása szempontjából a Kínai farm elfoglalása sok tekintetben kritikus volt.

Arik Saron, aki feladatuk kapta a farm elfoglalását és az átkeletet a csatornán, a küldetés előtti estén kijelentette: – Semmilyen meglepetésre nem kell számítanunk. Egy teremtet lélek sincs arafelé. Erőnk lövöldözés nélkül mozoghatnak, behatolhatnak a területre anélkül, hogy bármit tennének. Az egész környék üres.

Kiderült azonban, hogy a valóság egészen más. Az izraeliek nagy meglepetés várt, sokkal nagyobb, mint amit el tudtak képzelni.

Október 15-én éjjel a 14. páncélosdandár, Amnon Resef ezredes vezetésével, a Szezei-csatorna felé haladt. Feladata a csatorna keleti partjának elfoglalása volt, a fenti két úttól északra, abból a célból, hogy védelmezze az ejtőernyősök átkeletét. Amnon Resef magas, vékony, nagy bajszú tiszt volt, aki számára a harckocsik mindig is természetes környezetet jelentettek. A haifai születésű tiszt kitüntette magát a hatnapos háborúban, amikor a Sínai-félszigeten és a Golán-fennsíkon harcolt. Az ő alakulata volt az egyetlen páncélosdandár, amely szembeszállt az egyiptomi haderővel a jóm kippúri háború első napján. A dandár nagyon súlyos veszteségeket szenvedett. Az első napi harc után Resef 56 harckocsijából csak 14 maradt üzemképes, és 90 katonája elesett.

Resef gyorsan összeszedte magát, friss utánpótlást kapott, újraszervezte dandárját, részt vett az előző napi győzedelmes ütközetben az egyiptomi páncélosok ellen, és ezen az éjszakán harcban vitte embereit abban a hitben, hogy meglepi az ellenséget. A páncélos- és a gyalogsági erők harckocsikon és félánctalpas járműveken nyomultak előre, nem tudván, hogy az egyiptomiak milyen meglepetést tartogatnak számukra. A 79. zászlóalj parancsnokát, Amram Micna alezredest rossz előérzet gyötörte. Az ütközet előtt búcsúlevelet írt a feleségének. A levelet a dzsipje sofőrjére bízta.

21.15-kor Micna előrevetett zászlóalja megérkezett arra a terepszakasra, ahonnan biztosítania kellett az átkelet helyhez

vezető útvonalat. Már az előrevonás kezdetén egyiptomi harc-kocsikkal, páncélozott csapatszallító járművekkel és tüzérséggel találta szembe magát. Kemény közvetlen összecsapásokra került sor, néha csak néhány méteres távolságon belül. Micna később így emlékezett.

– Az első összecsapás a „Zötyögő” úton történt. Hirtelen minden irányból pokoli tűz árasztott el bennünket. Az egész hírközlő hálózatban hisztéria uralkodott. A dandár parancsa egyszerűen az volt, hogy lőjünk mindenre, ami mozog. Harckocsik harckocsikat zúztak össze. A 184. harckocsizászlóalj a 79.-re tüzelt...

Az izraeli zászlóalj megsemmisített számos egyiptomi célpontot, de ez nagy véráldozattal járt. Egy páncélgránát eltalálta Micna harckocsiját: megölte a műveleti tisztet és az irányzót, Micnát pedig, kilódítva a harcjárműből, súlyosan megsebesítette.

A 184. zászlóalj, amely Micnát követte, heves tüzelésbe kezdett, és komoly veszteségeket okozott az ellenségnek. Harckocsijainak közel fele áthajtott a „Lexikon” – „Zötyögő” útkereszteződésen, majd elárasztotta a közeli Kínai farmot, ahol az egyiptomiak elit csapatai védőállásokba ásták be tankjaikat, mindenféle fegyvereiket, beleértve a Szovjetunióból frissen érkezett páncéltörő Sagger rakétaikat is. A Sagger hordozható, távirányítású rakéta volt, amelyt a katona egy kis utazótáskában vihetett. Később az izraeliek a táskát hordozó katonákat „turistáknak” nevezték el. Ezek a turisták azonban halálosak voltak. Amikor egy harckocsi a látóterükbe került, kinyitották kis kofferjüket, kivették a rakétát, és távirányítóval rávezették a harckocsira. Ez a fegyver számos izraeli harckocsit pusztított el abban a borzalmas ütközetben, amely az egész farmon dühöngött.

A terület hamarosan nem farmlak, hanem vérmezőnek nézett ki. – Úgy éreztük, mintha acélfalba ütköznénk – emlékezett vissza az egyik tiszt. – Mindannyiszor, amikor a harckocsikkal közelítettünk, az árkokból egyiptomi katonák ugrottak fel, és rakétákkal lőttek ránk. Mi géppuskákkal és lövegekkel lőttünk vissza. Több-

tucatnyit lekaszaboltuk közülük, de a helyüket még többen vették át, és ismét keményen lecsaptak ránk. Minden rakétaindítás után embereket és harckocsikat veszítettünk el.

Amnon Resef az emberei mellett harcolt, harckocsiját repeszgránátok és ágyúlövedékek súrolták. Összeyuggatott harckocsija közelharcban öt ellenséges harckocsi közül négyet kilőtt, az ötödik pedig megfutamodott. Resef rádión jelentette a szerencsés kimenetelű küzdelmet: nem azért, hogy kérkedjen, hanem hogy megnyugtassa embereit: ezredesük velük együtt harcol.

Az égő és felrobbanó harckocsik óriási területen szóródtak szét. A sivatagi harcteret rövidesen elszenesedett, kibelezett járművek százai borították. Az izraeli és az egyiptomi roncsok egymás mellett heverték. Halottak és sebesültek feküdtek a homokban, gyűrött, rongyos egyenruhában, arcukat löporfüst fedte, lehetetlen volt megkülönböztetni az izraelit az egyiptomitól. Az egyik izraeli irányzó eléggé eredeti módon próbálta megtalálni sebesült bajtársait. A sebesültek között járkálva mindegyiktől megkérdezte héberül: – Zsidó vagy? – Ebben a földi pokolban, a fegyverropogás, robbanások és halálhörgés közepette egy sebesült – Jiftah Jaakov a Manara kibucból, Jichak Rabin unokaöccse –, aki sok vért vesztett, de nem a humorát, így válaszolt: – Igen, az vagyok, de nehéz zsidónak lenni Izrael földjében...

Addigra Resef ezredes már megértette, hogy a zászlóalj nem tudja elérni kitűzött célját, mert az egyiptomi védelem túl erős, az izraeli csapatok pedig túlságosan nagy veszteségeket szenvedtek. Sürgősen újjá kell szerveznie a dandárt, amely részeire szakadt a kemény harcban.

– Körülöttünk – emlékezett vissza – fegyverhalmok, teherautók százai és az egyiptomiak által hátrahagyott tüzérütegek robbantak fel. Az egyiptomi lövészek közöttünk futottak, és páncélökölrel robbantották fel a tankjainkat. Gyakran négy-öt egyiptomi harckocsi igen közlőrl, 200 vagy csak néhány méternyi távolságról rohamot intézett ellenünk.

4.00-kor Resef ejtőernyősből és harckocsiból összeállított alkalmi köteléket vetett be az útkeresztvezetési megfigyelésére. A kötelék hirtelen gyilkos tűz alá került, a katonák tűzcsapdába estek. Az ejtőernyősök megpróbáltak elmenekülni, de az egyiptomiak üldözőbe vették őket, és közről lőtték rájuk. Az egyik alegység elvesztette katonái többségét, 24 főt, miközben megkísérelte nyugatról keleti irányba megnyitni a „Zötyögő” utat. A „Zötyögőt” nem sikerült ugyan megfigyelni, de az ütközetben részt vevő egyiptomi harckocsik többsége találatot kapott.

Ezen az éjszakán Danni Matt ejtőernyősei a közelben átkeltek a csatornán. A farmért vívott csata Resef katonái közül 121 fő életét követelte. A sebesültek kivonása a tűzből a kora reggeli órákig tartott. Resef 97 harckocsijából 56 megsemmisült. Az egyiptomiaknak sikerült lezárniuk a „Zötyögő” és a „Pók” utat. Az izraeli haderő legnagyobb problémája tehát továbbra is az maradt, hogyan nyissa meg a lezárt utakat, amelyeken elszállíthatná a pontonhidakat, hogy lehetővé tegye az izraeli csapatok átkelését a Szezi-csatorna túlsó partjára. Egy bizonyos percben Menahem Dajan védelmi miniszter, megrendülve a veszteségektől és a csatornához vezető utak megnyitására tett erőfeszítések kudarcától, vissza akarta rendelni Matt ejtőernyőseit, nehogy az egyiptomiak lemeszárolják őket az elfoglalt hídfőnél, a haderő tábornokai azonban nem egyeztek bele.

Egyértelművé vált, hogy az utak megnyitásához újabb erőket kell bevetni, és erre a 35. ejtőernyős dandár alárendelt alakulatát választották ki. Az Ichák Mordehaj alezredes által vezetett 890. ejtőernyős zászlóaljat bízták meg a feladat végrehajtásával.

Október 16-án a zászlóalj már Abu-Rudeiszben volt, a Sínai-félsziget délnyugati részén, és felkészült, hogy tengeri útvonalon az egyiptomi erők hátába kerüljön. Váratlanul Mordehaj sürgős hívást kapott Uzi Jairi dandárparancsnoktól, aki parancsot adott a küldetés módosítására: a partraszállási feladatot visszavonta, és a zászlóaljat az átkelési zónába vezényelte, hogy megerősítse a csatornán átkelő csa-

patokat. – Az utak lezárva – mondta Jairi. – Egyetlen harckocsinak sem sikerült átjutnia a „Pók” úton. A hadsereg az út megnyitására vár.

Az eszes, magabiztos, széles mellkasú Mordehaj Kurdisztánban született, és ötéves korában került Izraelbe. Miután egy mosávbán felnevelkedett, csatlakozott a haderőhöz, és részt vett számos, veszélyes kommandós műveletben Egyiptom és Szíria szívében. Született harcosként nagyon lenyűgözte Rafael (Raful) Eitan tábornok, korábbi ejtőernyős tiszt tevékenysége. Az abu-rudeiszi tespedés egyáltalán nem volt ínyére, nagyon fellelkesült és új erőre kapott Uzi Jairi hívására.

A 890. zászlóalj katonáit szintén feltüzeltelte a hír. Alig várták a pillanatot, amikor a tíznapos egy helyben topogás után bekapcsolódhatnak a harcokba. Néhány órával később már egy Herculesen utaztak Abu-Rudeiszből Refidimbe, a légierő nyugat-sínai nagy bázisára, ahol buszok várták őket, amelyek a Tassza táborba indultak, Saron előretolt parancsnoki főhadiszállására. Az utak le voltak zárva, így a zászlóaljnak át kellett verekednie magát rajtuk, és csak estére érkezett meg a táborba. A zászlóalj feladata mindig kissé homályos maradt. Mordehaj a következő információt kapta: – A „Pók” és a „Zötyögő” út le van zárva, nincs lehetőség a sebesültek evakuálására és arra sem, hogy a csapatok erősítést kapjanak. A feladata az, hogy megfigyelje az utakat az egyiptomi páncéltörő alakulatoktól.

– És mi a helyzet a tűzérsegünkkel? – kérdezte Mordehaj.

– Egy órába is beletelik, hogy iderendeljük a tűzvezető tisztet, miközben az idő nagyon sürget – felelte Jairi.

Ez volt az oka annak, hogy az ejtőernyősök ütközetbe indultak tűzvezető tiszt nélkül, és csak harc közben vált világossá, milyen káros volt a hiánya. A parancsnokok nem kaptak friss felderítő jelentést az egyiptomi erőknek a Kínai farmon kialakított harcrendjéről, amely erők az előző éjjel halálos ütközetet vívtak Saron csapataival. Az ejtőernyősök feladata az volt, hogy megfigyelje az utakat, valamint megakadályozzák, hogy az egyiptomiak be-

hatoljanak a „folyosóba” és megtámadják az izraeli csapatokat. A valós helyzet azonban egészen másképpen alakult.

A 890. zászlóalj helikopterrel repült a Tassza táborból a „Pók” út felé. Az eligazítás alatt Avraham (Bren) Adan tábornok sátrában Jairi és Mordehaj megkapta az utasításokat: a zászlóaljból elkülönített csoportok azonnal szétszóródnak és megtisztítják az utakat. A csoportparancsnokok igényét harckocsikra és páncélozott csapatszállítókra a hadosztályparancsnok elutasította, mivel csendes, meglepetésszerű éjszakai támadást tervezett, a páncélosok zaja nélkül. Egyébként is, mondta, a harckocsik hatékonysága éjszaka korlátozott. David Elazar vezérkari főnök és Haim Bar-Lev frontparancsnok utasította Jairit, hogy azonnal indítsa el a zászlóaljat. – Ha az utak holnap reggelre nem lesznek nyitva – mondták –, azok a csapatok, amelyek már átkeltek a csatornán, nagy veszélybe kerülnek, és vissza kell hoznunk őket. – Mordehaj érezte, hogy óriási felelősséget helyeztek a vállára.

Éjfélkor a 890. zászlóalj kijelölt erői két oszlopban haladtak a „Pók” út mentén a „Zötyögő” kereszteződés irányába. Eleinte az előrevonás gyorsan és könnyen ment. A katonák azonban hamarosan észrevették az előző éjszakai harc eltorzult, elszenesedett maradványait. Az út mentén elhaladtak egy félláncaltapas mellett, amely tele volt halottakkal. A dandárparancsnok-helyettes, Amnon Lipkin-Sahak alezredes erre így emlékezett: – Biztosra vettem, hogy ezek egyiptomi katonák tetemei, de amikor közelebb értem, tisztán láttam, hogy izraeli ejtőernyősökéi. Számomra ez felért egy belső földrengéssel, mert ez volt az első alkalom, hogy felfogtam: olyan helyzetek is adódhatnak, amikor izraeli katonák holttesteik hevernek egymás hegyén-hátán, és nincs senki, aki elszállítaná őket.

02.45-kor Jaki Levi, a B század parancsnoka az alakulata élén haladt, és jelentette Mordehajnak, hogy felvette a harcot az ellenséggel. Erős ágyútűz csapott le a csoport közepébe, „és hirtelen mindenki a földön vonaglott”, emlékezett vissza egy szanitéc. Néhány perc múlva Levi is halálos sebet kapott. A helyettese, Jackie Hakim átvette

a parancsnokságot, de néhány perc múlva ő is elesett. Így a vezetés a második helyettes, Ben-Zion Acmon kezébe került.

Az ejtőernyősök igyekeztek felderíteni a tűz forrását és azt, hogy kik ellen harcolnak. – Megálltam, és távcsövön át próbáltam meg felfedezni a szemben álló egyiptomi erőket – mesélte Hezi Dabas hadnagy. – Arra számítottam, hogy egy harckocsivadász bandát találok, de amit láttam, inkább szervezett katonai alakulatra hasonlított. Parancsot adtam az embereimnek, hogy lőjenek, de egyetlen fegyver sem dördült el, kivéve az én Uzi géppisztolyomat.

Ekkor Mordehaj odaküldte Aharon Margal századát, hogy karolja át és támadja meg a Levi csapatát rohamozó egyiptomiakat. Amikor akcióba léptek, heves tűz zúdult rájuk; Margal is súlyosan megsebesült, és később belehalt sérüléseibe. Ezután Menahem Gozlan főhadnagy szakaszát vezényelték oda, hogy balfelől karolja át az egyiptomiakat. Gozlan és nyolc katonája előrenyomult, de 60 métert is alig tettek meg, amikor az egész csapatot heves tűzcsepás érte. A fájdalmas nyögés és segélykérés hangjaira az ellenség még intenzívebben tüzelt. A két század gyakorlatilag tűzcspadába esett, és a talaj szinte izzott a számtalan lövedéktől, füst áradt és lövések érkeztek mindenünnen. Most már a zászlóaljparancsnok is egyértelműen ráébredt, hogy a „harckocsivadász” banda helyett jól beásott katonai alakulattal van dolguk, amelyet harckocsik, páncéltörő rakéták, aknavetők és tüzérségi lövegek támogatnak.

Később Mordehaj a H századot bízta meg, hogy mentse ki a B század sebesültjeit. Eli Sorek századparancsnok bekapcsolta a rádióját, és hallotta: – Parancsnok meghalt... Helyettese meghalt... Második helyettese meghalt. – Hamarosan ő is megsebesült, emberei pedig egész éjjel próbálták kimenteni bajtársaikat. Biztonságos helyre, egy kis dombocskához vonszolták őket, amelyet a Sebesültek halmának neveztek el.

4.00-kor, a parancsnokság belátta, hogy a Kínai farm elleni bevetés kudarcra végződött. A zászlóalj helyzete katasztrofális volt. Minden próbálkozása, hogy lokalizálja az egyiptomi véde-

lem gócpontját és megkísérelje bekeríteni, káoszba fulladt és további veszteségekhez vezetett. Tekintettel a siralmas helyzetre, Mordehaj elrendelte a visszavonulást. – Mindannyian feltápázkodtunk – mesélte az egyik katona –, és vad iramban rohantunk a csatorna felé, miközben lövedékek süvítettek körülöttünk. A csatornánál borzalmas látvány tárult a szemünk elé, a megvert ejtőernyős zászlóalj, amely sebeit nyalogatta. Sokkot kaptam, és sírva fakadtam.

Az elsősegélyhely teljesen megtelt sebesültekkel. Mordehaj a sebesültek kimentéséhez harckocsi- és páncélozott csapatszállító megerősítést kért. Úgy tűnt, a Kínai farm elleni támadás teljesen sikertelen volt, de amíg a csata javában folyt, a pontonok a „Pók” úton közeledhettek a csatornához, mivel az egyiptomiakat túlságosan lekötötte az ejtőernyős zászlóalj elleni küzdelem.

4.00-kor néhány féllánc talpas érkezett a Bamba felderítő alakulattól, és evakuálta a sebesültek egy részét. A napkeltétől azonban mindenki félt, amely majd megnehezíti a sebesültek kimentését. Az egyik szanitéc elmondta: – Négyszer futottam a sebesültekért, és az utolsó alkalommal már kivilágosodott. Teljesen kimerültem. Soha életemben nem féltem annyira, mint ott. – Amikor a sebesülteket már evakuálták, a szanitéc jelentett a zászlóaljparancsnoknak. Éppen végzett a jelentéssel, felállt – és ekkor eltalálta egy aknavetőgránát. Egy pillanat alatt kimenekítésként maga is mentésre szoruló sebesült lett.

Egy órával később harckocsik érkeztek az ejtőernyősök megerősítésére. Parancsnokuk, Ehud Barak, miután tudomására jutott, hogy kitört a háború, visszatért az Egyesült Államokból, ahol tanulmányait folytatta. Összeállított egy ideiglenes harckocsiköteléket, a 100-as egységet. Barak harckocsikkal és páncélozott csapatszállító járművekkel érkezett, de nem tudott éjjel továbbhaladni, hajnalban pedig nem találta az ejtőernyősök körletét. Mordehaj rádión közölte vele, hogy jelzőrakétát lő fel, hogy megtalálhassák őket, de onnan azonnal el kell mozdulniuk, mert az egyiptomiak is azonosítják a

körletüket, és a zászlóalj harcálláspontjára összpontosítják a tüzet. Barak a jelzőrakéta alapján azonosította a körletet, és megtámadta a közeli egyiptomi állásokat, de miközben Mordehaj zászlóaljához közeledett, magára vonta az egyiptomiak Sagger rakétáit, néhány harckocsiját ki is lőtték. Barak 100-as egységének vissza kellett vonulnia, hátrahagyva az égő harckocsikat és személyzetüket.

A területen a helyzet tovább romlott. Mordehaj elrendelte, hogy mindenki keressen fedezéket az öntözőcsatornáknak. Hirtelen két egyiptomi vadászgép csapott le a zászlóaljra. Az egyiket leszedték, a másik pedig csökkentette a magasságát, mielőtt visszafordult volna.

6.00-kor Jairi dandárparancsnok engedélyt kért az evakuálásra, Smuel Gonen, a Déli Katonai Körzet parancsnoka azonban elutasította kérését. – Mindenáron meg kell tartanunk állásainkat, nincs rá lehetőség, hogy erősítést vagy váltást küldjünk. – Gonen úgy gondolta, hogy az ejtőernyősök jelenléte a körzetben megakadályozza az egyiptomiak előretörését a „Pók” út irányába. Az alakulat csak Bar-Lev frontparancsnok közbenjárása után kapott engedélyt a visszavonásra, és 11.00-kor megkezdődött az ejtőernyősök kimentése az öntözőcsatornákból.

890. ejtőernyős zászlóalj tizenhét órán keresztül, éjszakától egészen délutánig a kitartóan harcolt az egyiptomi 16. hadosztály ellen, amely harckocsi, páncéltörő és tüzérségi megerősítéssel rendelkezett. Ezenkívül szembe kellett néznie az Egyiptomi Második Hadsereg egységeivel is. A zászlóaljnak 41 halottja és 120 sebesültje volt.

Az egész nap tartó harckocsiütközetek után az egyiptomiak, akik nagy veszteségeket szenvedtek, már nem tudták folytatni a harcot. A kora esti órákban az egyiptomi parancsnokság elrendelte a visszavonulást a Kínai farmról. A kivonásra az éj leple alatt került sor. A „Zötyögő” és a „Pók” út véglegesen szabaddá vált.

Az utak megnyitásának azonban óriási ára volt: 161 halott és több száz sebesült. Az utak azonban megnyíltak, és az átkelés a jóm kippúri háború mérlegének nyelvét Izrael javára billentette át.

**Kiegészítés: a Bátorsági Érdeméremmel kitüntetett
Jichak Mordehaj**

„Életem legnehezebb pillanatait akkor éltem át, amikor felvirradt, és szembe kellett néznem azzal a ténnyel, hogy a zászlóalj teljes parancsnoki láncolatát találta érte. Az éjszakai ütközet alatt új parancsnokokat jelöltem ki a megölt tisztek helyére, hogy segítsenek kimenteni a katonákat a kiégett tankokból és bármi áron tartsák meg állásaikat az ellenség lövéseinek kitett dűnéken.

Egy másik nehéz pillanat volt az is, amikor aknavetők és lövegek zárótüze sújtotta az állásomat, és rászóltam a mellettem balra álló katonára: »Miért nem lő?« Közben ránéztem, és láttam, hogy golyót kapott a fejébe és meghalt.

Ez volt a legnehezebb, legzavarosabb tizenhét órás harc, amelylyel az éjtőernyős zászlóaljnak szembe kellett néznie. Parancsot kaptunk, hogy álljunk ellen a nagy ellenséges erőnek és a halálos tüzelésnek, mentjük ki a sebesülteket, erősítsük meg harcvonalunkat, és ezáltal akadályozzuk meg az ellenséget abban, hogy kijusson az utakhoz és lezárja őket.”

*Északon a szírek előrenyomulnak a Golán-fennsíkon.
Egy maroknyi izraeli megkísérli megállítani őket
és megmenteni Észak-Izraelt az inváziótól.*

„Látom a Tibériás-tavat”, 1973

A 4.45-kor tartott vezérkari ülésen, a jóm kippúri háború harmadik napján, Menahem Dajan védelmi miniszter kiadta példa nélkül álló rendeletét:

– Nem lesz visszavonulás – egyetlen centiméter sem – a Golán-fennsíkról. Még ha elveszítjük is az összes páncélosalakulatot, meg kell tartanunk az északi területet. A Golán-fennsík a mi ott-honunk, és ha ott összeomlik a front, a szíriaiak a Jordán-völgyben lesznek. Meg kell fontolnunk minden lehetséges akciót, beleértve Damaszkusz bombázását is.

1973 szeptemberében a szírek elkezdték megerősíteni a Golán-fennsíkon állomásozó csapataikat. A háború kezdetére, októberre a szír harckocsik száma 550-ről 900-ra emelkedett. Ezenkívül 140 tüzérségi üteget telepítettek kevesebb mint három és fél kilométerre a határtól.

Igen sötét előjelek voltak ezek. Nyilvánvalóvá vált, hogy a szírek támadást terveznek, de a mérete még nem volt ismeretes. A háború után nyilvánosságra került dokumentumok szerint a szír vezérkari főnök 24 óra alatt tervezte elfoglalni a fennsíkot. Ma már el kell ismerni, hogy nagyon közel álltak ehhez, de az izraeliek véres ütközetekben megállították őket.

Október 6-án, Jichak (Haka) Hofi tábornok, az Északi Katonai Körzet parancsnoka magához rendelte magas rangú tisztjeit, és bejelentette, hogy a háború még aznap este kitör. A 7. páncé-

losdandárt mint tartalékerőt már a helyszínre vezényelték. Hofi elrendelte a fennsík izraeli településeinek kiürítését, de a Ramat Magsimim mosáv lakosai közül sokan egészen délutánig nem voltak hajlandók elhagyni a területet. Hofi felfrissítette a Golán-fennsík védelmi tervét, amihez segítséget kapott Rafael Eitan-tól, az északon állomásozó hadosztály új parancsnokától. Feltételezték, hogy a szírek a határt óriási haderővel, észak felől fogják áttörni, Kuneitra város közelében, amelyet az izraeliek a hatnapos háborúban foglaltak el. A szírek részben azért támadnának ebből az irányból, mert – izraeli katonai szakértők szerint – számukra Kuneitra a felszabadítás fő célpontjává vált. Ráadásul ez az útvonal vezetett a stratégiai fontosságú Jákob Nővérei hídhoz, amely a Jordán folyót szeli át. A másodlagos szír erők valószínűleg délről lépik át a határt, a Rafid-hágón keresztül.

A háború kitörésekor a 7. páncélosdandárt, Avigdor (Janos) Ben-Gal parancsnoksága alatt a Golán-fennsík északi szektorához, a 188. Barak („Villám”) dandárt pedig, Jichak Ben-Soham vezetésével, délre vezényelték. A szír 51. dandár átlépte a határt, és három hadműveleti irányban tört előre: Husanija felé, a fennsík hátsó részén; Nafach tábor és az Olaj út irányába. Jichak Ben-Soham harcállást foglalt el Husanijától délre, széles arcvonalon sorakoztatva fel tankjait. 21.30-kor Uri Simchoni törzstiszt, az északi parancsnokság hadműveleti osztályáról rádión jelentette Ben-Soham ezredesnek: – Itt a hadműveleti tiszt beszél. A szírek azt jelentik parancsnokaiknak, hogy az önök hátába kerültek: Husanija már a kezükben van, és már eljutottak a Husanija utáni útkereszteződéshez.

– Negatív – válaszolta Ben-Soham. – Csak szeretnének eljutni oda, de úgy tűnik, bajba kerültek a kereszteződésnél... most is folyamatosan tüzelünk rájuk, és északi irányból megtámadtuk őket.

Néhány órával később Ben-Soham a helyettesével együtt elesett a Nafachért vívott csatában. A Barak dandár csaknem teljesen megsemmisült és harcképtelenné vált. Az Izraeli Védelmi Erők helyze-

tértékelésével szemben a szírek úgy döntöttek, hogy a fennsík sík vidéki déli szektorán keresztül támadnak, mert ott széles arcvonalon indíthatják harckocsirohamukat, szemben a hegyvidéki északi területtel, ahol a támadó fél kénytelen egyetlen harckocsioszlopban előrenyomulni, előnyt biztosítva a védekező félnek. A Barak dandár szörnyű árat fizetett a téves helyzetértékelésért.

A magas, inas holokauszt túlélő Ben-Gal, a 7. páncélosdandár parancsnoka később elemezte a Barak dandár tragédiáját.

– Rutinvédelemben az erők szétosztása logikus megoldás, de háborúban ez a logika katasztrofális lehet. A dandár szétosztotta tankjait, melyek így a lövegek martalékává váltak.

A Barak dandár már az életéért és azért harcolt, hogy megállítsa a szír dandárokat, amelyek áttörtek a határon, a harckocsiarkokon és az aknamezőkön, majd a sötétség leple alatt gyorsan keresztülzánguldottak a Golán-fennsíkon. Csak a Nafach tábornál álltak meg, ahol Eitan és főhadiszállása állomásozott, majd visszavonulásra kényszerült. A még életben maradt Barak-harcosok szintén visszavonultak.

A helyzet reménytelennek látszott. Október 7-én az izraeli rádióantennák elfogták egy szír dandárparancsnok dermesztő kiáltásait, amint mámoros hangon üvöltözte: – Látom a Tibériás-tavat! – A dandárja valóban alig 10 kilométerre volt a Galileai-tengertől (héberül Kineret-tótól).

Mindent be kellett vetni a küzdelembe, hogy Galilea és a Jordán-völgy véres szír invázióját megakadályozzák. A háború második napján a vezérkar a Menahem (Mussza) Peled tábornok vezette Ugda Mussza tartalékos hadosztályt vezényelte a Golán-fennsíkra. A szigorú és harcedzett, Nahalal mosávból származó egykori paraszt teljesítménye a fennsíki ütközetben mély benyomást gyakorolt a Fort Knox-i (Kentucky) Amerikai Páncélos Múzeum szakértőire, és Peled méltán nyerte el „a történelem egyik legnagyobb páncélosparancsnoka” megtisztelő címet, olyan mitikus hírességek mellett, mint George Patton tábornok és Erwin Rommel tábornagy.

A frontparancsnokok sorsdöntő kérdés előtt álltak: bevessék-e a hadosztályt, hogy megakadályozza a szírek átkelését a Jordán folyón, vagy indítsanak általános ellentámadást? Peled nyomására végül úgy határoztak, hogy a hadosztály a Rafid-hágó irányába támad, annak ellenére, hogy a szír harckocsik jelentős létszámfő-
lénnyben vannak.

– Úgy döntöttünk – magyarázta később Hofi tábornok –, hogy inkább támadunk, jöllehet az offenzívával többet kockáztatunk, mint védekező manőverrel, de többet is érhetünk el... A védekezésben veszteségeket okozhatunk az ellenségnek, sőt szét is zúzhatjuk, de nem tudjuk végérvényesen befolyásolni a csata kimenetelét... Ha a támadást a küzdelem utolsó szakaszában indítjuk, akkor arra kényszerülhetünk, hogy hegynek felfelé támadjunk, mivel a szírek akkorra már elfoglalják a Kineret-tó lejtőit... Ha a szírek még egy kicsit előbbre törnek, a Jordán völgyét és a Kineretet is birtokba vehetik, s így a csata sokkal nehezebbé vált volna... A támadás gyorsasága jelentős tényezőnek bizonyult, mivel nem hagytunk számukra időt az újjászerveződésre.

Október 8-án hajnalban Peled hadosztálya felvette a harcot, azaz az elhatározással, hogy kiszorítja a szíreket a Golán-fennsík déli területeiről. A csata lassúnak, kimerítőnek és veszélyesnek bizonyult, mivel a rendkívül keskeny területen nem volt hely manőverekre vagy átkaroló műveletekre. Előretörése során a hadosztály felszabadította Ramat Magsimimet, az egyetlen, szír kézbe került települést. A küzdelem első napjának végére Peled embereinek sikerült megtörniük a szír alakulatok harcrendjét, és 17 kilométerre viasszaszorították őket.

A következő napon az izraeliek három fronton támadták a szír csapatokat: nyugati irányból a visszavonuló erőket, kelet felől a támadó szíreket, északról pedig az izraeli támadás alatt álló csapatokat. A hadosztály felmorzsolta a szír páncélosdandárt, lezárta a Rafid-hágót, és végül, Husanija elfoglalásával, teljesen kiszorította a szíreket a hegyszorosból. A következő napon kiüzte az el-

lenséges csapatokat az egész területről – azaz Peled hadosztálya nem egészen három nap alatt megfutamtított öt szíriai dandárt, és lerombolta az izraeli területen létesített szír páncéloserődítmény-hálózat déli pillérét.

Az izraeli vezérkar összehangolta Peled offenzíváját a Dan Laner tábornok által vezetett tartalékos hadosztály harcával. A hadosztály a háború kitörése után néhány órával, szombat éjjel ért a Golán-fennsíkra, és vasárnap már támadásba lendült. Az ausztriai születésű, kibuctag Lanert a világháború alatt ejtőernyővel dobták le Jugoszláviában, és Tito partizánjaival harcolt a nácik ellen. Kiváló katonai szolgálata után nyugállományba vonult, de a haderő ismét behívta, hogy vezesse a Golán-fennsíkra induló hadosztályt. Katonái nagy segítséget nyújtottak a szír haderő előrenyomulásának megfékezésében, valamint annak az iraki expedíciós erőnek a megállításában, amely a szírek segítségére sietett. Ezzel egy időben Eitan hadosztálya megtorpanásra kényszerítette a szíreket Kuneitra térségében.

A fennsík déli területein a 7. páncélosdandár folytatta a harcot. Avigdor Kahalani, akinek a hatnapos háborúban tanúsított bátorsága révén szerzett hírneve jóval előtte járt, a 77. zászlóaljat Kuneitrához és a Buszter-hegygerinchez vezette. Még két másik alegységet vezényeltek a területre, amelyet később a Könnyek-völgyének neveztek el. A szír repülőgépek már az ütközet kezdetén bombázták az izraeli erőket, amelyek órákon belül véres veszteségeket szenvedtek. A Hermon-hegy elesett, s így kiváló megfigyelési, illetve tűzvezetési pontként szolgált a szíreknek az izraeli csapatok levadászásához. Az éj beálltával a többi alegység elhagyta a Könnyek-völgyét. Kahalani felfedezte, hogy a szírek éjszaka is pontosan tüzelnek: infravörös gránátvetőkkel felszerelt orosz harckocsikat használtak, amelyek rossz látási viszonyok között is képesek voltak lőni az izraeli ellenséget.

– A harckocsim személyzete kiáltozva jelezte, hogy képtelenek megállítani a szíreket – mesélte Kahalani. – Az izraeli harckocsik,

amelyek előzőleg első osztályúnak számítottak, hirtelen ki voltak téve azon gyengeségüknek, hogy csak a parancsnokok és a harc-kocsivezetők voltak ellátva infravörös készülékkel, de az irányzó, akinek látnia kellett volna a célt, nem. Feltettem magamnak a kérdést: hogyan állíthatjuk meg a szíreket? Én vagyok a zászlóalj-parancsnok, és mindenki tőlem várja a megoldást: én pedig úgy érzem, nem tudok megfelelni katonáim elvárásainak. Én vagyok felelős a harcmezőn zajló eseményekért, és ők azzal vádolhatnak, hogy nem tudom teljesíteni a feladatomat.

Kahalani parancsot adott világítórakéták fellövésére, de három után rájött, hogy ezek voltak az utolsók. A harckocsikban a katonák aggódtak, mert nem látták, hová célozzanak a lövegekkel és milyen irányba mozduljanak el. Közben a szír haderő fegyvereinek torkolattüze világított a fejük felett; korátsem az a megvilágítás, amelyet Kahalani keresett.

– Kapcsolják ki az infravörös éjjellátó készüléket! – adta ki a parancsot. – Dugják ki kicsit a fejüket a harckocsi tornyából, és így próbáljanak navigálni! – A körülöttük kilőtt, illetve égő tankok megvilágították a közvetlen területet, de valójában nem tudták, hogy saját vagy ellenséges harckocsik-e. – Álljanak meg, és halkítsák le a motorokat! – adta ki Kahalani a parancsot. – Hallgassák a láncaltapok-csikorgását, így meg tudják határozni a helyüket!

A katonák végrehajtották a parancsot, leállították a motorokat, és hallgatták az ellenséges harckocsik dübörgését, lövöldözését. A dübörgés irányába leadott izraeli lövések megtették a hatásukat. A szírek megálltak. A sötétben nagyon nehéz volt kivenni az ellenséges harckocsikat, csak akkor lehetett látni őket, amikor már csak néhány méterre voltak. Az egyik mindössze 20 méterre állt Kahalani harckocsijától, és lövege Szíria felé nézett. Az izraeliek későn vették észre, hogy T-55-ös szír harckocsi, és csak az utolsó pillanatban lőtték ki, egy másikkal együtt, mellette. A szírek olyan közel jöttek, hogy gyakorlatilag összekeveredtek az izraeliekkel.

Sötétedéskor Kahalani emberei 130 harckocsit fedeztek fel másfél kilométerre az izraeli állásoktól. A szírek megindultak, miközben lövegeikkel kétszer-háromszor lövéseket adtak le. Kahalani parancsot adott a még működőképes 14 harckocsinak, hogy foglalják el tüzelőállásaikat. Az ezt követő ütközetben a szírek a zászlóalj tisztjeinek többségét megölték, amint a nyitott harckocsitoronyban álltak. A vasárnapi ütközet végére a zászlóaljnak csak hét harcképes harckocsija maradt.

A következő reggelen Kahalani parancsot kapott, hogy induljon el a Könnyek-völgye felé. Raful Eitan rádión hívta: – Bízom magában – mondta. – Folytassa határozottan és nyugalommal az ütközetet. Ne aggódjon, elkapjuk őket.

Október 9-én a Golán-fennsík kétharmada már a szírek kezében volt. Ben-Gal dandárparancsnok engedélyt adott az egyik századnak, hogy fejezzék be a harcot és vonuljanak vissza a Könnyek-völgyéből a négy kilométerre lévő arcvonalra. Kahalanit Kuneitrából hívták. Visszavonulás közben szír gépek köröztek a levegőben, keresve az izraeli harckocsikat, hogy lecsaphassanak rájuk. Tüzérségi gránátok ezrei szabdalták a területet, és a föld remegett. Nyolc, szír kommandósokat szállító helikopter ereszkedett le az izraeliek mögött, lezárva a Gonen kibuchba, az izraeliek utánpótlási központjába vezető utat, ahol a sebesülteket és a halottaikat is összegyűjtötték. Kahalani és csapata úgy érezte, hogy csapdába kerültek.

Ebben a helyzetben Ben-Gal azt az új parancsot adta Kahalaninak, hogy térjen vissza a Könnyek-völgyébe, és próbálja megállítani a szíreket. Kahalani egyedül viharzott el, hátrahagyva megmaradt hét harckocsiját, hogy felkészülhessenek a követésére. Amikor a kijelölt pontra ért, zavaró kép tárult a szeme elé: az izraeli harckocsik visszavonultak tüzelőállásaikból. Ben-Gal dühbe gurult. Megpróbált jelentést tenni a dandár összeköttetési hálózatán keresztül, melyet túlterheltek a segélykérések. A helyzet teljesen reménytelennek látszott. Csak három harckocsinak

volt lőszere, miközben a szírek számos harckocsival közeledtek. Az izraeli védelmi vonal minden percben kisebbre zsugorodott. Kahalani megértette, hogy ha a szírek áttörik az izraeli haderő védelmi vonalát, szertefoszlik az izraeli stratégiai előny, mivel a sík terepen a létszámfölényben lévő szír harckocsik döntik el a küzdelem kimenetelét.

Elhatározta, hogy tovább nyomul előre. Eközben meglepetten látta, hogy egy szír harckocsi tűnik fel tőle jobbra, 30-40 méternyire. Szerencsére a felkorbácsolt por eltakarta a harckocsiját, és az ellenséges harckocsi nem tudta megállapítani a kilétét.

Megállította a harckocsit, és odakiáltott az irányzónak: – Azonnal lödd ki! – A páncélgránát a szír harckocsi tornyát találta el, majd lángba borította. Alig lélegeztek fel, amikor másik három szír harckocsi tűnt fel. Az irányzó az egyiket szintén lángba borította, miközben Kahalani a második felé fordult, amely viszont már azonosította őket, és lövegcsövét célzásra emelte. – Tűz! Tűz! – kiáltotta Kahalani az irányzónak, de hiába. A páncélgránát üres hüvelye beszorult a töltényűrbe. Két katona gyakorlatilag a körmeivel próbálta meg kirángatni. Ez az utolsó pillanatban sikerült is. Új gránátot helyeztek be, amelyet egyenesen a szír harckocsi elejébe lőttek. A harmadik harckocsit is megsemmisítették.

– Rendkívüli erőfeszítést kell tennünk, hogy minden lehetséges harckocsit a térségbe vezényeljünk – jelentette rádión Kahalani a dandárparancsnok Ben-Galnak, aki válaszolt:

– Ettől a pillanattól kezdve te vagy a területért felelős parancsnok. Rádión keresztül összekapcsollak az összes csapatunkkal. És Avigdor, vigyázz magadra!

Ezek kulcsfontosságú percek voltak a Golán-fennsíkon dúló ütközetben. A fő kérdés az volt, hogy melyik fél tudja előbb elfoglalni a körülbelül 500 méter magas domb tüzelőállásait. 150 szír harckocsi hatolt be a völgybe, és csak Kahalani maradt, hogy szembenézzen velük. Megsemmisített 10 harckocsit egy közeli kiapadt folyómederben, miközben segítséget kért a dandártól.

Az eléje táruló kép ijesztő volt. Ismét felhívta Ben-Galt, kérve, hogy küldjön oda minden lehetséges harckocsit a szírek megállítására. A dandárparancsnok odavezényelt egy zászlóaljat, amely néhány kilométerre onnan északon harcolt. A zászlóaljnak csak nyolc harckocsija maradt, de azonnal Kahalani segítségére siettek, és megálltak mögötte. Kahalani megparancsolta nekik, hogy zárják le a folyómederhez vezető utat, és ezzel tegyék lehetővé, hogy Kahalani déli irányban manőverezhessen, összegyűjthesse a megmaradt harckocsikat és felkészülhessen a rohamra. Miközben a zászlóalj megközelítette az új tüzelőállásokat, öt harckocsiját a szírek azonnal kilőtték, és a zászlóaljparancsnok is meghalt. Kahalani kijelölte az egyik harckocsit, amely kifogyott a lőszeréből, hogy állja el a folyómeder bejáratát, majd dél felé tört előre a zászlóalj maradék harckocsijaival. Egy másik századból még heten csatlakoztak hozzá.

Kahalani rádión tett jelentését borzalmas robbanás szakította félbe. Majd később hallotta a rádióban, hogy az egyik katona a zászlóaljparancsnok-helyetttest hívja, és jelenti: Kahalanit megölték. Ő azonban nem tudta megcáfolni saját halálhírét, mivel egy harckocsival találta szembe magát, ezért inkább arra összpontosított, és nem a rádióra. Csak percekkel később jelentette, hogy minden rendben, még életben van.

– A jelű állomások – zengte a rádióban. – Itt Kahalani beszél. Nagy szír egység közeledik felénk... Az a célunk, hogy elfoglaljuk a dombon a tüzelőállásokat és felülről ellenőrzés alá vonjuk a völgyet... Gyerünk! Vegyünk fel tüzelőállást, és zúzzuk szét a szíreket. – A katonákat azonban megbénította a félelem, és nem indultak támadásra. Kahalani ismét megragadta a mikrofont: – Nézzétek a szíreket, milyen derekasan küzdenek. Mit látok a zászlóaljunkban? Gyávák? Mi zsidók vagyunk! Mi izraeliek vagyunk! Mi jobbak vagyunk, mint azok az emberek, és mégsem tudjuk visszaszorítani őket? Gyerünk, fiúk, könyörgök, mozduljatok meg!

Kahalani rohamra indult. Egy pillanattal később egy másik tank is követte, majd a következő és a következő.

A sírek végigszágulhattak a hídon, tankjaik áttörték az izraeli védelmi vonalat. Meir („Tigris”) Zamir századparancsnok jelentette, hogy előtte és mögötte harckocsik közelednek, miközben neki egyetlen páncélgránátja sem maradt. Öt szír harckocsi rohamozta meg Tigris csoportját, de egy fiatal őrnagy, Avinoam Baruchin kettőt lángba borított. – Eltipornak bennünket – kiáltotta. A szír harckocsik ellenállás nélkül rohanták le Kahalani csapatát, megölve és megsebesítve sok izraelit.

– Nem hátrálunk, egy tapodtat sem! – zengett Ben-Gal hangja a rádióban. Később a következőképpen emlékezett vissza erre a sorsdöntő percre: – 20-30 percig senki sem tudta igazán vezetni a katonáit: sem a század-, sem a zászlóalj-, sem pedig a dandárparancsnok. Mindenki a maga háborúját vívta. Éppen azt terveztem, hogy elrendelem a visszavonulást, kezembe vettem a mikrofont, de meggyőztem magamat, várjunk még egy kicsit... Felhívtam Rafult, és jelentettem, hogy nem tudunk tovább kitartani. Raful azt válaszolta, hogy még egy kicsit tartunk ki.

Az ütközet során az izraeli alegységek sorra omlottak össze a szír nyomás alatt, pedig már csak 400 méter választotta el őket attól, hogy elfoglalják a legfontosabb pontokon elhelyezkedő tüzelőállásokat, ami eldöntötte volna a harc kimenetelét. Óriási erőfeszítés árán végül elérték az óhajtott állásokat, és tüzet nyitottak a sírekre. Ebben a pillanatban 11 harckocsi érkezett Josszi Ben-Hanan ezredes parancsnoksága alatt, és csatlakozott Kahalani erőihez. Szinte őrjöngve csaptak le a sírekre, eltalálva közel 150 tankjukat.

És teljesen váratlanul, a sírek elkezdtek visszavonulni!

Ben-Gal később azt mondta: – Biztosra vettem, hogy elveszítjük az ütközetet. Ha az összecsapás még fél órán át tart, bizonyára veszítünk. Ki tudja, miért, a szír csapatok ekkor először meginog-

tak és visszavonultak. Láthatóan feltételezték, hogy nincs esélyük a győzelemre. Nem fogták fel az igazságot, hogy reménytelen helyzetben vagyunk.

A harcmezőn mindenkinek az a benyomása támadt, hogy a két küzdő fél erőviszonyai elbillennek az izraeliek javára.

– Már csak karnyújtásnyira van a győzelem! – kiáltotta izgatottan Kahalani a rádióba. – Hátrálnak, és mi felmorzsoljuk őket!

– Félelmetes vagy – felelte Ben-Gal. – Izrael hőse vagy! Mindannyian hősök vagytok! Szeretlek benneteket! Vigyázatok magatokra!

– Uraim – zengett a rádióban Raful Eitan hadosztályparancsnok hangja. – Önök megmentették az izraeli népet!

A sírek visszaverésére irányuló küzdelem még négy napon és három éjszakán át tartott szünet nélkül. A megmaradt izraeli harckocsiknak a légierő, a gyalogság, a tüzérség, a műszaki csapatok és a légvédelem támogatása nélkül kellett harcolniuk, miközben az éjszakai csatához nagy szükségük lett volna az éjjellátó készülékekre.

– Úgy éreztük, a nemzetünk magunkra hagyott bennünket – mondta Kahalani –, mintha prédaként vetett volna oda a szír harckocsiknak, amelyek nyolcszoros túlerőben voltak. Ez óriási megrázkódtatást okozott számunkra.

És mégis, a szír erőket felmorzsolták.

A szír csapatok rendezetlenül vonultak vissza, 867 harckocsit és több ezer járművet hátrahagyva. Kahalani és bajtársai visszahódították az elvesztett területeket, sőt Szíria területére is behatoltak.

A háború végére a 7. páncélosdandár 76 katonáját veszítette el. Kahalani győzelem feletti örömét beárnyékolta bajtársainak halála. Testvérét, Emanuelt is megölték a Sínai-félszigeten, egy páncélosütközetben. Feleségének bátyja, Ilan, aki szintén harckocsizó volt, ugyancsak elesett. Kahalanit hőstettei elismerésül Bátorsági Érdeméremmel tüntették ki.

Kiegészítés: Avigdor Kahalani, későbbi hadtestparancsnok-helyettes

„A háború során többször is megérintett a halál szele. Ilyen eset volt például, amikor szír területen a harckocsi tornyában álltam. Elhúzott felettünk egy szír repülőgép, és sorozatlövést adott le a fejem fölé. Ezután megfordult, és hátulról támadott. Én nem láttam, mert minden figyelmemet a csata irányítására fordítottam. A hadműveleti tisztem hátranézett, és észrevette, hogy a gép minket céloz meg a bombáival, hirtelen egy pofonnal észhez térített, miközben rám kiáltott: »Azonnal bukj le!« Nem tudtam, mi történik, de gyorsan leereszkedtem a harckocsiba, és megkapaszkodtam. A bomba eltalálta harckocsit. Hallottam a borzalmas robbanást, és úgy éreztem, már nem is élek. Teljesen belepett a lőporfüst, áttapogattam a testemet, hogy ellenőrizzem, megvannak-e még a végtagjaim. Egész testemben remegtem, mintha elektromos sokk rázott volna meg.

Kidugtam a fejemet. Óriási füstfelhőt és nyolc méter mély krátert láttam magam körül. Jobbra és balra néztem, rettenetes látvány tárult a szemem elé: a közelemben minden harckocsiparancsnok, aki a toronyban állt, elpusztult.

De volt egy boldog pillanatom is, amelyre jól emlékszem: főnökeink azt ígérték még a háború előtt, hogy minden kilőtt szír harckocsi után kapunk egy rekesz pezsgőt. Miután a harcok befejeződtek, a harckocsimban ülve azt próbáltam kiszámítani, hány kiegészített harckocsi maradt a völgyben. Azt azonban már nem tudtam kiszámítani, hogy összesen hány rekesz pezsgő jár, mert az már túl sok lett volna.”

Ahogy a háború a vége felé közeledik, a Goláni dandár óriási erőfeszítéseket tesz „a Nemzet Szeme” – a Hermon-erődben felszerelt antenna-, figyelő- és lehallgatórendszer visszaszerzésére.

A Nemzet Szeme, 1973

– Látni sem akarom többet a Hermon-hegyet – jelentette ki a kócos, kormos Benni Masszasz. – A bajtársaim vére patakokban ömlött. – Benni, a zöld katonasapkás, zömök, kócos goláni harcos a Tibériás környékéről származott. Éppen egy televíziós riporter előtt állt a Hermon-hegy csúcsán, néhány órával az után, hogy a borzalmas csata végét ért. Az ütközet egyik hőse volt, szakadatlanul rohamozta a szíreket mindaddig, amíg a goláni zászlót fel nem húzták a csúcsra. – Hogy miért rohamoztam? – ismételte meg a riporter kérdését. – Azért, mert azt mondták nekünk, hogy a Hermon-hegy Izrael szeme!

*

Az erőd a Hermon-hegy csúcsán helyezkedett el, rengeteg antennával, radarral, tányérantennákkal és lehallgatóberendezésekkel, amelyeket régebben a Goláni dandár működtetett. Nem messze a bázistól, a határ másik oldalán a szírek is létrehozták a bázisukat. Az izraeli erődöt a szírek a jóm kippúri háború kitörésekor foglalták el. Az izraeliek az érte folyó csatát két órán belül elvesztették, miközben a szírek megöltek 13 katonát, és 31-et foglyul ejtettek. Az erőd, amely a szír síkságok fölé magasodott és tele volt elektronikus felderítő eszközökkel, létfontosságú volt Izrael számára. A berendezések által összegyűjtött felderítési és hírszerzési infor-

mációk felbecsülhetetlen értéket képviseltek. Két nappal később a goláni elit csapat megkísérelte visszafoglalni a Hermont, de ismét vereséget szenvedett, 25 katonáját elveszítve.

A Goláni dandár csorbát szenvedett tekintélye arra készítette Amir Drori parancsnokot, hogy az Északi Katonai Körzet vezérkari főnökéhez folyamodjon: – Legközelebb mentse meg nekem a Hermont!

A legközelebbi alkalomra 13 nappal később került sor, a háború 16. napján, október 21-én. Jichak Hofi tábornok – aki a mitlai ütközetben Saron helyettese, most pedig az Északi Katonai Körzet parancsnoka volt – elhatározta, hogy kihasználja a lehetőséget még a tűzszünet kihirdetése előtt, és elindít egy olyan hadműveletet, amelynek célja a Hermon-hegyi „elvesztett” izraeli és a szír bázis egyidejű elfoglalása. A hadműveleti elgondolás a következő volt: a Sajeret Matkal, Joni Netanjahu őrnagy vezetésével a két bázis között területlezáró tüzelőállásokat foglal el: az ejtőernyős dandár birtokba veszi a szír bázist és a hegycsúcsot. A Goláni dandár pedig – Drori ezredes parancsnoksága alatt – visszahódítja az izraeli erődöt.

A csapatok a kéthetes küzdelemben már nagyon kimerültek, de végre kellett hajtaniuk a feladatot. A támadást 18.00-ra tervezték. 14.00-kor a Sikorsky helikopterek 626 (két zászlóaljból kiválogatott) ejtőernyőst, egy műszaki alegységet és nehéz aknavető-különítményt szállítottak a megindulási terepszakasgra a szír bázis elfoglalására, amely 2380 méteres magasságban helyezkedett el a tengerszint felett. A szírek észrevették az ejtőernyősök légi szállítását, és 24 MiG-21 típusú vadászgépet, valamint öt – kommandósokkal teli – helikoptert vezényeltek ellenük, de az Izraeli Légierő gépei lelőttek 10 repülőgépet és két helikoptert.

Az ejtőernyősök első célpontja a Pitulim védőállás volt, amely egy rendkívül fontos csomópontnál helyezkedett el a csúcsra vezető utak és a szír Hermon-bázis között. Amint áthaladtak a csomóponthoz vezető úton, az ellenség tüzet nyitott rájuk, és megölte az

egyik tisztjüket. A folyamatos tüzelés ellenére a harcosok folytatták a támadást és felszámolták a szír erőket. Előretörték, és három órával később elérték a szír bázist. Összecaptak a szír katonákkal, akik közül tizenkettőt megöltek, a többit pedig megfutamították. Az ejtőernyősök áthatoltak a bázist körbevevő kerítésen, berontottak a központba, és rájöttek, hogy a szírek elmenekültek. A szír parancsnokság azonnal hat teherautó katonát vezényelt a bázis megerősítésére, de az izraeli ejtőernyősök felszámolták őket. 3.25-kor az ejtőernyősök parancsnoka jelentette feletteseinek, hogy a szír Hermon-bázis az Izraeli Védelmi Erők kezén van.

A hadművelet fő célja azonban a hermoni izraeli erőd elfoglalása volt, ami sokkal véresebbnek, bonyolultabbnak bizonyult, és nagyon nagy árat követelt a goláni izraeli erőktől: 50 goláni katona halt meg, 80 pedig megsebesült.

Mielőtt ütközetbe indultak, Jiga Passzo főhadnagy századparancsnok eligazítást tartott a katonáinak: – Vigyázzanak magukra, mindegyikükre szükségem van. Lassan, ésszel küzdjenek. Nem akarok értelmetlen rohamokat és hőstetteket látni. Egyenként öl-jék meg őket. – Órákkal később Passzo maga is halálosan megsebesült, miközben megtorló rohamot vezetett a 16-os számú domb ellen, ami a hermoni izraeli bázis bevételének fontos fázisa volt.

A goláni katonák három irányban törtek felfelé a hegyre. Az 51. zászlóaljból kikülönített főerőnek, amely gyalog kapaszkodott felfelé, az volt a feladata, hogy 1614 méteres magasságra jusson fel. A mászás nagyon nehéz volt, és hét órát vett igénybe. Már éjfélre járt az idő, amikor elérték a „Tankok kanyarjának” elnevezett helyszínt. A mászás szerencsére simán ment, gyakorlatilag annyira nyugodt körülmények között, hogy azt hitték: a bázis elfoglalása is könnyen és simán megy majd. Úgy gondolták, hogy a szírek már elmenekültek, és nem kerül sor összecsapásra. Már csak 790 méterre voltak az erődtől, és semmi jele sem mutatkozott annak, hogy esetleg csapdába sétálnak. Az izraeli tüzéség tüzelőkészítést hajtott végre, mielőtt elérték volna az egyes dombokat. A löve-

dékek viszont annyira közel csapódtak be a katonákhoz, hogy a goláni parancsnok elrendelte, az ütegek néhány dombbal arrébb folytassák a tüzéségi előkészítést. Így esett meg, hogy a 16-os számú domb kimaradt az ágyúzásból.

A fenti dombon azonban sok szír katona rejtőzött 14 lövészárkokban és a környező sziklák mögött. Az izraeli harcosok nem sejtették, mi vár rájuk.

2.00-kor az egyik izraeli katona, aki elől haladt, zajt hallott a „Tankok kanyarja” felől. Lekuporodott, és a sziklák között egy fehér leplet és harckocsizó védősisakot viselő katonát vett észre. A szír katona legalább annyira meglepődött, mint ő. Felemelte a fejét, és arabul megkérdezte: – Ki vagy te? – Az izraeli nem habozott, előrántotta a fegyverét, és lelőtte a katonát. Válaszul minden oldalról puskatűz zúdult rá, és a rádiókon felhangzottak a kiáltások: – Ellenség, harcérintkezés!!

Brutális ütközet következett. A szír katonák az izraeliektől zsákmányolt MAG-58 típusú géppuskáikkal nagy pontossággal halomra lőtték a hegyoldalban a goláni harcosokat. Egy másik goláni század szintén megütközött a szírekkel, és sok katonája megparancsnoka sebesült meg.

David Carfati, az egyik izraeli katona később elmesélte: – 2.30-tól a 16-os számú dombon egészen más világ lett. Rémuлт ordításokat, lövöldözést, sírást és a mézárásra jellemző hangzavart hallottam. Azt mondtam magamban: „Hát, ez van. Most senki sem hallhat engem. Ez már nem játék, ez már a halál.” Lélekben kiszálltam mindenből, és erősen a földhöz szorítottam a fejem.

A halálos küzdelem folytatódott, minden oldalról lövedékek záporoztak a dombra. Az óriási káosz és bizonytalanság közepette a tüzerek már nem tudták, melyikek az izraeli állások, így a lövedékeik sokszor nagyon közel csapódtak be a 16-os számú dombért küzdő izraeli katonákhoz. Amint gránátszilánkok hullottak az izraeliekre, a parancsnok rádión kérte, szüntessék be a tüzéségi tüzet, és elrendelte, hogy a katonái adjanak le figyelmez-

tető lövéseket, jelezve a tüzereknek az izraeli állások helyét; csak ezután kérte, hogy ágyúzzanak tovább. Így az ütegek készen álltak a további tüzelésre, de közben az ellenség a tűzvezető tisztet a rádiójával együtt megsemmisítette, ezért a tüzéségi támogatást fel kellett függeszteni.

– A domb dzsungellé vált – mesélte Motti Levi goláni katona. – Hallottam a sebesült katonák sikoltásait. Láttam Hasszan barátomat a hegyoldalon alvajáróként vánszorogni, miközben sikoltózott: „Anyám! Meghalok, meghaltam!” A század 80 százaléka kritikus állapotba került. Öt méterre felettem arab harci kiáltásokat hallottam. Borzalmas helyzetben voltunk.

3.00-kor Drori dandárparancsnok a törzstisztjeivel együtt a helyszínre érkezett, és azt mondta a katonáknak:

– Tartsák az állásaikat! Rövidesen megérkezik az erősítés.

David Carfati visszakialtott: – Inkább vissza kellene vonulnunk! Vissza kell vonulnunk! Rengeteg a halottunk és a sebesültünk!

– Csak nyugalom, katona – felelte a dandárparancsnok. – Jön a támogatás. Tartsák tovább az állásukat.

4.00-kor a dandár felderítő százada előretört a Hermon-hegyi felső drótkötélpálya-állomás irányába. A katonák nem ismerték a védekező szír erők nagyságát. Menet közben Vinick századparancsnok meg akarta vizsgálni a „Tankok kanyarjához” vezető utat, miközben felkészült, hogy csatlakozzon a küzdelemhez és segítséget nyújtson az 51. zászlóaljnak. Amint előrehaladt az úton, a futóárkokban rejtőző szír katonák sorozatokat lőttek rá. Mielőtt összeesett, sikerült néhány lövést leadnia, de utána véresen terült el. Egy híradós katona és egy orvos megpróbált a közelébe jutni, de mindkettejükre rálőttek, és megsebesültek.

Mivel a csata egyre több áldozatot követelt, az északi körzet parancsnokai utasították az ejtőernyősöket, hogy készüljenek fel a goláni egység feladatának befejezésére. Néhány perc múlva a hadműveleti főnök megparancsolta az ejtőernyősöknek, hogy jöjjenek le a Hermon-hegyi szír bázisról és támogassák a goláni

erőket. Ezzel megszegték a goláni egységnek tett ígéretet, hogy ők foglalják vissza az izraeli Hermon-bázist. A golániak azonban folytatták a harcot.

4.50-kor az A jelű század a 17-es számú dombért vívott csata kellős közepén találta magát. A katonák felkészültek a rohamra, de nem tudták, hogy egy nagy szír alakulatot kell megtámadniuk, amely 35 tüzelőállásba ásta be magát. A század északi irányba indult meg a hegy másodlagos lejtőjén, és egyenesen a szírek csapdájának közepébe került. A szírek megöltek 16 izraelit, és a parancsnokot is súlyosan megsebesítették, aki két héttel később a kórházban meghalt.

5.15-kor Drori dandárparancsnok szintén megsebesült. Jehuda Peled, az 51. zászlóalj parancsnoka vette át a helyét, de néhány perccel később ő is sérüléseket szenvedett. Végül a parancsnoki posztot Joav Golan őrnagy, a dandár hadműveleti tisztje töltötte be. Joav a Szezi-csatornáért folytatott csatában megsebesült, és amikor a szírek elfoglalták a Hermon-hegyet, ő már leszázalékolt katona volt. Ennek ellenére most a bajtársaival együtt harcolt. A csatába vezényelt egy gépesített századot, és eldöntötte, hogy aktivizálja a nehéztüzérséget a hermoni bázis és a 17-es számú domb ellen, ahol a szír kommandós csapatok beásták magukat. A goláni harcosok egész idő alatt egy tapodtat sem mozdultak a véres áldozatok árán elfoglalt állásaikból: kétharmaduk meghalt vagy megsebesült. Benni Masszasz, az ütközet egyik hőse és bajtársai úgy döntöttek, hogy inkább ott halnak meg a hegyen, mintsem lemondjanak a bázis elfoglalásáról.

Szerencsére a szírek feladták a harcot. A nehéztüzérségi támadás és az izraeli golániak ádáz ellenállása eldöntötte a csata kimenetelét. 8.15-kor a szírek kezdtek elszivárogni a harcmezőről. Útban a szír bázis felé a goláni harcosok megöltek 10, és foglyul ejtettek 20 szír kommandóst, majd nagyon óvatosan beléptek a bázisra, mert attól tartottak, hogy a szírek robbanócsapdákat telepítettek az elhagyott bázison.

10.50-kor Joav Golan rádión jelentette: – A bázis a kezemen van! Az izraeli Hermon-figyelőállomás a kezünkben van! Most itt vagyunk fent, és átfésüljük a helyet.

Percekkel később az egyik goláni tiszt jelentette a dandár hírközlő rendszerén: – A világ összes rádióállomásának! Felhúztuk a zászlót!

A goláni és az izraeli zászlók valóban a helyükre kerültek, egy olyan véres csata után, amely borzalmas árat követelt. Benni Masszasz és bajtársai azonban visszaszerezték „Izrael szemét”!

Alaluf közlegény a következőkben összegezte a harcot: – Ki foglalta vissza a Hermont? Amir Drori dandárparancsnok? Ő az első támadási hullámban megsebesült és a földre került. A zászlóaljparancsnok? A második tűzpárbajban ő is elesett. Én nem haragszom rájuk. A tisztjeim voltak. De be kell vallani, hogy Jigal Passzo és az egyszerű katonái azok, akik elfoglalták a hegyet. Vagyis én, Motti Levi, Carfati, Eddie Niszim, Dahari, Azout, Blutstein: az úgynevezett Kannibálok, Falanxok és Indiánok.

Kiegészítés: David Carfati goláni harcos

„Nehéz, vértől lucskos csata volt. Nem gondoltam, hogy túlélem. Úgy éreztem, már a halottakhoz tartozom, és hamarosan csatlakozom hozzájuk... Az óriási, kitartó ágyúzás után csak feküdtem, képtelen voltam megmozdulni vagy reagálni. Valamilyen éberálomba kerültem, és már nem is akartam élni... Már mindentől elszakadtam, ami körülöttem volt, mintha egy elszigetelt buborékban lettem volna.

Van egy pillanat, amely végigkísér egész életemen át. Ez a legigazibb, legerősebb pillanat, ami erőt adott ahhoz, hogy folytassam az életem és a tevékenységem... 8.00 volt, még mindig tétlenül feküdtem. A századparancsnokom, Jigal Passzo mellettem hasalt, és már-már haldoklott, miután 4.00-kor találat érte. Erőtlen hangon azt mormolta: »David, te fogod azokat képviselni, akik meghaltak. Mesélj mindenkinek erről az ütközetről.« Ezután megkért,

hogyan fedezzem, majd felállt, és végső erejével elkezdett futni a szír állások felé. Még a legutolsó pillanataiban is folytatta a harcot. A csata befejezése után összeszedtük a halottainkat, és Jigal Passzo teste is közöttük volt.”

HATODIK RÉSZ

A NUKLEÁRIS VESZÉLY

„Opera”, 1981

1977-ben Menahem Begin, a jobboldali Likud Párt vezetője megnyeri a választásokat és – első alkalommal – megszerzi a hatalmat a Munkapárttól. Szaddam Huszein építés alatt álló Osirak atomreaktorát az Izrael létét fenyegető veszélyként értékeli, és eldönti, hogy – a heves nemzetközi tiltakozások ellenére – lerombolja.

„Arizona”, 2007

2001-ben Ariel Saront miniszterelnökké választják. Ő vezeti a Likud Pártot, amelyet később elhagy, és egy új pártot, a Kadimát hozza létre. Miután súlyos szívinfarktuson esik át, Ehud Olmert kerül a helyére, aki elindítja az Arizona-hadműveletet.

„Opera” Bagdadban és „Arizona” Szíriában, 1981 és 2007

Az izraeliek 1981. június 7-én, pénteken tartották a pünködsi (sávout) fesztivál előestéjét, megünnepeelve azt a napot, amikor az Örökkévaló a Sínai-hegyen átadta a Tórát a zsidó népnek. Izraeliek ezrei gyülekeztek a zsinagógákban, de sok ezren inkább az ország aranypartjain ünnepeltek. 16.00-kor az eilati déli strandon ünneplő és napozó tömeg nyolc F-16-ost látott elzúgni a kék égen,

meglehetősen alacsonyan, Szaúd-Arábia irányába repülve az eilati öböl felett. A vadászgépek a Sínai-félsziget Ecion repülőbázisáról szálltak fel. Mögöttük, szorosan felzárkózva, F-15 típusú gépek repültek. Huszejn jordán király véletlenül éppen a királyi jachtján hajózott az öbölben, amikor a vadászgépek elhúztak a feje felett. Azonnal figyelmeztetést küldött a jordán katonai vezetőknek, utasítva őket, hogy értesítsék a szomszédos országok hadseregeit, de ki tudja, milyen okból, a figyelmeztetést nem továbbították. Szerencsére, mivel az Izraeli Légierő gépei az Opera-hadművelet végrehajtására indultak azzal a céllal, hogy lerombolják Szaddám Huszejn Bagdad közelében épülő atomreaktorát.

A művelet tervezése már évekkel korábban elkezdődött. 1976. augusztus 26-án Irak egyezséget írt alá a francia kormányval atomreaktor megépítéséről, amelyet a franciák Osiraknak, az irakiak pedig Tammuznak neveztek el. A franciák azt is vállalták, hogy ellátják Irakot 80 kilogramm 93 százalékra dúsított urániummal – ez a mennyiség elegendő egy atombomba előállításához. Amikor hírszerzése révén Izrael tudomást szerzett az üzletről, diplomáciai erőfeszítéseket tett a reaktor leszállításának megakadályozására. Az izraeli követ elmagyarázta párizsi kollégájának, hogy Szaddám Huszejn kezében az atomfegyver borzalmas veszélyt jelent és Izrael létét fenyegeti. Erőfeszítései azonban, hogy meggyőzze a franciát, az ördöggel kacérkodnak, hiábavalónak bizonyultak. Ezért – külföldi források szerint – „a fáklját a Moszad vette át”. Szabotálta a francia reaktor egyes elemeinek gyártását, mielőtt a reaktor hajóra került volna. De a Moszad által okozott károkat a franciák kijavították, a reaktor gyártása folytatódott és hamarosan befejeződött. 1977-ben Menahem Begin, miután miniszterelnökké választották, arra a következtetésre jutott, hogy csak egyetlen lehetősége maradt, a katonai beavatkozás. Ezer Weizman védelmi miniszter katonai hadművelet végrehajtását javasolta, amivel az Izraeli Védelmi Erők új vezérkari főnöke, Rafael (Raful) Eitan is egyetértett. A küldetés alapjainak lerakását David Ivrire, a lé-

gierő parancsnokára bízta. A légierő főhadiszállásán a küldetés részleteinek alapos megtervezése a briliáns Aviem Szela ezredes és néhány fiatal tiszt feladata volt. Rövidesen nyilvánvalóvá vált, hogy a reaktor 1981 szeptemberére teljesen üzemképes lesz, ezért Begin tavaszra rendelte el a lerombolását. A légierő által felterjesztett kezdeti tervet „Lőszerdomb” kódnévvel látták el.

A tervezők munkáját éppen az iráni változások segítették elő. 1979-ben iszlám forradalom kezdődött, amely Iránt Amerika szoros szövetségeséből az Egyesült Államok esküdt ellenségévé tette. Izrael már szerződést kötött az amerikai kormánnyal F-16 típusú vadászgépek szállításáról, de az átadás határideje még odébb volt, mivel más „kliensek” előnyt élveztek. Az iszlám forradalom után azonban a Teheránnak tervezett szállításokat az USA törölte, és a Fehér Ház beleegyezett, hogy a repülőgépeket – jóval a szállítási határidő előtt – Izrael kapja meg.

Az F-16-os vadászbombázó repülőgépek sokkal inkább megfeleltek az iraki bevetés céljainak, mint az Izraeli Légierő egyéb gépei. A hadműveleti elgondolás szerint nyolc F-16-os hajtja végre a küldetést, nyolc F-15 típusú nehéz vadászrepülőgép támogatásával, amelyek légi parancsnoki harcálláspontként is szolgálnak. A pilóták és a repülőn szállítandó katonák titokban elkezdtek a felkészülést egy reaktormaketten, amelyet a Negev-sivatagban építettek fel. A védelmi erők vezérkari főnöke személyesen is megtekintette a szimulált támadásokat. A navigátor székéből figyelte, hogy az előkészületek megfelelnek-e az elvárásoknak. A gyakorlat végén Eitan tábornok nem szólt semmit, csak felszállt és hazafelé indult könnyű repülőgépén. Mellette ült Szela, aki nagyon kíváncsi volt a tábornok véleményére. Raful azonban csöndben maradt.

Raful Eitan külön helyet foglalt el az izraeli elit katonai körökben. A kemény, szűkszavú katona szubotnyik (szombatos) családból származott. A szubotnyikok egy orosz paraszti szekta tagjai voltak, akik áttértek a zsidó hitre, és a 19. század végén kivándoroltak Palesztinába. Galileában telepedtek le, és Izrael legkivá-

lőbb gazdálkodói lettek. Raful szintén egy parasztgazdaságban, a Tel-Adahim mosávbán született és nevelkedett. Olajbogyó-termesztéssel foglalkozott, miközben ácsmesterséget is űzött egészen addig, amíg a Palmachban és az Izraeli Védelmi Erőknél ki nem tűnt kivételes bátorságával. Egyike volt azoknak az első tiszteknek, akik csatlakoztak Arik Saron ejtőernyőseihez. Pilótajelvényéhez megkapta a pilóták által annyira áhított piros („ütközet”) sávot, miután ejtőernyős zászlóaljával részt vett a mitlai ütközetben és elindította a Sínai-hadműveletet. Az összes izraeli háborúban harcolt, a hatnapos háborúban súlyosan megsebesült, több ejtőernyős kommandó támadást vezetett, és a jóm kippúri harcokban a Golán-fennsíkot legelszántabban védő katonák közé tartozott. 1978-ban a szófukar, harcedzett katona átvette a vezérkari főnöki tisztséget Motta Gur tábornoktól.

Az északra, illetve a hazafelé tartó repülőúton sokáig nem szólt meg, jóllehet tisztában volt azzal, hogy Aviem Szela mit szeretne hallani tőle. Végül, félórás repülés után ezt mondta: – A kormány jóvá fogja hagyni.

Aviem Szela megkönnyebbülten sóhajtott fel.

*

A nemzetbiztonsági szervek számos vezetője ellenezte a küldetést, beleértve a katonai hírszerzés főnökét, Jehosua Sagit, a Moszad vezetőjét, Jichak (Haka) Hofit, Ezer Weizmant, aki akkorra elhagyta a Védelmi Minisztériumot, és megváltoztatta a véleményét, és Jigael Jadi védelmi miniszterhelyettest, aki lemondással fenyegetőzött. Mindezek ellenére Begin módszeresen és türelmesen kezdte meggyőzni kabinetjét a bevetés fontosságáról, amíg el nem nyerte a miniszterek támogatását. A Lőszerdomb-hadműveletet 1981. május 8-ra tervezték. Ekkorra már minden készen állt. A pilóták a gépeikben ültek, és felkészültek a felszállásra, amikor Begin levelet kapott a régebbi védelmi minisztertől, Simon Peresztől, az ellenzék vezetőjétől, aki arra kérte, mondjon le a tá-

madásról, amely, ha megvalósul, bizonyára kiváltja a nemzetközi közösség heves bírálatát, és Izrael annyira elszigetelődik, mint – Jeremiás könyvének szavaival – „hangafa a pusztában”. Begin attól félt, hogy ha Peresz, az ellenzék vezetője tudomást szerzett a szigorúan titkos küldetésről, akkor talán mások is ismerik a tervet, és a titok kiszivárgása veszélyeztetheti a hadművelet sikerét. Ezért elhalasztotta a bevetést, de korántsem mondott le róla. A hadműveletnek új, „Opera” kódnevet adott, és végrehajtásának időpontját június 7-re tűzte ki.

A reaktort támadó repülőgép-kötélék élén Zeev Raz, az F-16-os repülőszázad parancsnoka haladt, aki az észak-izraeli Geva kibucban született. A második gépcsoportot Amir Nachumi századparancsnok vezette. A pilóták között volt Amosz Jadlin, a katonai hírszerzés későbbi igazgatója, és Ilan Ramon százados, a csoport legfiatalabb tagja. Ramon még tapasztalatlan navigációs tiszt volt, de mély benyomást gyakorolt Razra, amikor kiszámította és bebizonyította, hogy a támadást végre lehet hajtani légi utántöltés nélkül is annak ellenére, hogy a repülőeknek 960 kilométert kell megtenniük.

David Ivri eldöntötte, hogy a gépeket csak akkor tankolják fel, amikor a motorok már járnak, ami egyébként ritka és veszélyes eljárást jelentett. Elrendelte azt is, hogy a pilóták útközben ejtsék le a kiürült üzemanyagtartályokat, noha azok eltalálhatják a két szárny alá felfüggesztett két, egytonnás bombát. A küldetés jelentős veszélyekkel járt: abban az időben Irak mélyen belebonyolódott Iránnal vívott háborújába, és – tekintettel a háborús helyzetre – feltehetően rakétaütegekkel és vadászgépekkel védelmezte reaktorát. Az izraeli pilótáknak semmi kétségük sem volt afelől, hogy F-15-ös gépeiknek szembe kell nézniük számos iraki MiG-gel.

Mindannyian tudták, hogy rendkívüli kockázatot vállalnak. Ha az ellenség megtámadja őket, a túlélési esélyeik a nullával egyenlők. Ha egy pilóta gépét lelövik, és sikerül katapultálnia iraki terület felett, több ezer kilométerre otthonától, bizonyára fogságba

esik, az irakiak kegyetlenül megkínózzák és agyonverik. Ezt minden pilóta tudta, de amikor hallott a küldetésről, azonnal önként jelentkezett, hogy a kevés kiválasztott között lehessen.

Június 7-én végre elindultak, átrepültek az Akabai-öböl, majd az északi Arab-sivatag felett, délről elhaladtak Jordánia mellett, és behatoltak az iraki légterbe, végül az Eufráteszt elhagyva megközelítették célpontjukat. A repülőút során az egyik fő tájékozódási pontjuk egy sziget volt, egy tó közepén. Raz látta a tavat, és kereste a szigetet, de nem találta. Kétségei támadtak: talán nem a kijelölt tó felett vannak. Csak később tudták meg, hogy a lapos sziget a víz alá merült, mivel a régióban olyan heves volt az esőzés, hogy a tó szintje lényegesen megemelkedett.

Végre-valahára az atomreaktor feltűnt a szemük előtt, körbevéve magas, vastag védelmi falakkal, amelyekre Szaddám Huszein nagyon büszke volt. Raz felvette a rádiókapcsolatot a bajtársaival, és parancsot adott, hogy emelkedjenek magasabbra, nehogy beakadjanak az elektromos vezetékekbe vagy a magas villanyoszlopokba. Egyvalami azonban mindenkit nagyon meglepett: a reaktor területe nem rendelkezett légvédelemmel! Egyetlenegy MiG-et sem láttak a levegőben, és egyetlen rakéta sem száguldott feléjük. Csupán néhány jelentéktelen légvédelmi löveg próbált lövéseket leadni, de nem találták el a gépeket.

A bombázók zuhanórepülésben közeledtek a reaktorhoz, majd 35 fokos szögben ledobták a bombáikat. A robbanótöltek egy része gyakorlatilag eltörölte a reaktort védő kupolát, a többi, időzített gyújtószerkezettel ellátott bomba pedig mélyebbre hatolt, és felrobbantotta a reaktor belső berendezéseit, valamint a legfőbb központját. A legtöbb bomba eltalálta a célpontot, és a reaktor teljesen megsemmisült. Csak az egyik pilóta hibázott, mert bombáját egy közeli épületre dobta.

Összességében a reaktor elleni csapás csak 80 másodpercig tartott, és a gépek azonnal visszafordultak Izrael irányába. A harc eljárásnak megfelelően a parancsnokok felszólítottak minden

egy pilótát, hogy „Charlie” jelszóval jelentkezzen be rádión. Ezt Ramon kivételével mindenki megtette. Ő viszont többszöri hívás után sem adott életjelet magáról. Csak a későbbi beszámoltatón derült ki, hogy megkésztett MiG-támadástól tartott, és azt hitte, hogy mivel ő a legutolsó a formációban, őt éri majd a támadás. Annyira erősen koncentrált a vélt légi harcra, hogy kezdetben nem vette észre a bejelentkezésre felszólító parancsot. Végül mégis megszólalt, s így az elveszettnek hitt fiú megkerült. (Ramon lett később az első izraeli asztronauta, de 2003-ban szörnyethalt a Columbia űrrepülőgép katasztrófájakor.)

Az ellenséges tűz elmaradása ellenére a pilóták számítottak arra, hogy az ellenség biztosan küld utánuk üldöző MiG-eket, amelyek a H3 légibázison állomásoztak Nyugat-Irakban, közel a jordán határhoz. Ezek a gépek könnyűszerrel feltartóztathatták volna őket útban Izrael felé. De nem történt semmi. Egyetlen iraki gép sem üldözte őket, és a 16 vadászgép biztonságban érkezett háza. Az egyik, Bagdadba akkreditált külföldi attasé később elmesélte, hogy a reaktor védelméért felelős parancsnok a támadás idején egy bagdadi kávézóban ült, és alárendeltjei nem tudták elérni. A következő napon, Szaddám Huszein parancsára, az egyik bagdadi téren nyilvánosan felakasztották.

A támadásban 10 iraki katona és a reaktorhoz közeli épületben egy francia mérnök vesztette életét.

A hazatérő izraeli vadászgépek pilótáit, illetve a hihetetlenül sikeres bevetés hírért Izraelben nagy lelkesedéssel fogadták. A küldetés ellenzői mindannyian – Simon Pereszt kivéve – elismerték tévedésüket, és dicséretekkel halmozták el az akciót és végrehajtóit. Nem így a külföldi nemzetek, amelyek keményen elítélték Izraelt, és számos nemzetközi fórumon feljelentették. Még Ronald Reagan amerikai elnök, Izrael nagy barátja is csatlakozott az Izraelt megbélyegzők kórusához. Sőt szankciókat rendelt el Izrael ellen: ideiglenesen befagyasztotta az Izraelbe irányuló fegyverszállításokat.

A bevetés ellenzőinek sötét jövődölései, miszerint Szaddám Huszein két-három éven belül úgyszólván előállítja az atomfegyvert, hibásnak bizonyultak. Izrael szövetségesei csak 1991-ben, az első öbölháború idején értették meg igazán az izraeli küldetés jelentőségét. A Bush-adminisztráció védelmi minisztere, Dick Cheney (későbbi alelnök) a háború alatt köszönetet mondott Izraelnek „merész, drámai akciójáért”.

Az izraeli vezérkari főnök kitüntetésre terjesztette fel Zeev Razt a küldetés tökéletes végrehajtásáért. Raz hangsúlyozta, hogy az összes résztvevő kitüntetését érdemel, ám az egyik légierős parancsnok ellenkező véleményen volt: – De miért érdemelnének? Csak megjelentek a meccsen, miközben a másik csapat be sem tette a lábát a pályára. – Ezzel a megjegyzéssel azonban teljesen figyelmen kívül hagyta a pilóták pszichológiai erőfeszítését, bátorságát és eltökéltségét.

A küldetés befejezése után Izrael kiadta a Begin-doktrínát, amely leszögezte: Izrael megakadályozza, hogy bármelyik ellenséges közel-keleti ország nukleáris technológiát fejlesszen ki, mivel az atomfegyvert Izrael ellen használhatják.

*

Kiegészítés: Zeev Raz vadászpilóta, az izraeli bevetés parancsnoka

„Elégé ironikus, de én másra vagyok büszke. A jóm kippúri háború idején Ramat Davidból a Sínai-félszigetre vezényeltek az ellenséges gépek ellen. Phantom típusú gépen repültem. Hirtelen egy MiG tűnt fent előttünk, amelyet a navigátoromnak sikerült befognia. A rakéta infravörös radarja zümmögni kezdett, mert észlelte a repülőgép hőkibocsátását. Én azonban nem indítottam el a rakétát. A navigátorom rám kiáltott: »Zeevik, miért nem szedd le a repülőgépet? Lődd már le!«

Én továbbra sem lőttem. Valami nem stimmel. Miért repül a MiG egyedül? És hogy kerül ide? 400 méterre megközelítettem,

hogy a gépágyú hatósugarán belül legyen. A repülőgép békésen kitér, majd oldalra repül. Ekkor vettem észre, hogy nem MiG, hanem a mi egyik Mirage gépünk!

Eltelt néhány év az után, hogy fölállítottuk a Hawk repülőszázadot, és David Ivri, a légierő parancsnoka magához rendelt. Valószínűleg nem lehetett könnyű meghívnia, mivel a kiképzésem alatt nem nagyon brillíroztam, és ő éppen csak átengedett a pilótavizsgán. Megkérdezte tőlem: »Mit gondol a bagdadi atomreaktorról? Hosszú távú repüléssel, alacsony-magasságban megközelíthetjük?« Megkérdeztem a navigációs tisztemet, Ilan Ramont, aki azt mondta, lehetséges.

Megtettük a nagy távolságot anélkül, hogy légi utántöltést kértünk volna, amit az amerikaiak valójában nem tudtak elképzelni. Csak miután visszatértünk, tudtam meg, hogy egyik pilótánk, Elik Safir, közvetlenül a felszállás előtt működési hibát észlelt az üzemanyag-ellátó rendszerben. Ahelyett, hogy letért volna a felszállópályáról és átadta volna valaki másnak a helyét, kevesebb üzemanyaggal is felszállt, elrepült a célpontig, végrehajtotta a bombázást, és az utolsó csepp üzemanyaggal szállt le. Megfeddtem: »Elik, ez örültség volt, de a helyedben én is ezt tettem volna.«”

*

Tizenhat évvel később Izrael a Begin-doktrína alapján másodszor is hasonló bevetést hajtott végre.

Külföldi információk szerint 2007 közepén két Moszad-ügynök lopódzott be a londoni Kensington Hotelba, ahol meghekkelték egy magas rangú szír látogató laptopját, és átnézték a tartalmát. A laptopon szigorúan titkos információkat találtak. A legdrámaibb felfedezés az volt, hogy Szíria titokban atomreaktort épít.

A Moszad által megszerzett dokumentumok és fényképek megerősítettek egy különös és kétesnek tetsző jelentést, amely egy másik forrásból, Ali Reza Aszgari iráni védelmi miniszterhelyettestől származott. Aszgari néhány hónappal korábban

disszidált, és az amerikaiak kihallgatták. Feltárta, hogy a szír sivatagban atomreaktor épül iráni, észak-koreai és szír közreműködéssel. Az építkezését Irán pénzeli, a reaktort pedig Észak-Korea építi és látja el a szükséges berendezésekkel. Az információt műholdas felvételek is megerősítették: Szíria keleti részén, Deir al-Zurban valóban atomreaktor épült, amely hasonló az észak-koreai Jongbjonban létesített reaktorhoz. A Moszad szintén olyan felvételekhez jutott, amelyek észak-koreai szakértőket ábrázoltak az építkezés helyszínén. Az izraeli tudósok az addigi adatok alapján azt a következtetést vonták le, hogy az építkezés már előrehaladott állapotban van, és a reaktor 2008 szeptemberére működőképes lesz.

Meir Dagan, a Moszad igazgatója és Ehud Olmert miniszterelnök haladéktalanul értesítette az Egyesült Államokat. Szíria köztudottan Izrael esküdt ellensége, Irán és a Hezbollah terror-szervezet szövetségese volt. Nem szabad megengedni neki, hogy kifejllessze a borzalmas tömegpusztító fegyvert. Ennek ellenére, amikor az izraeli hírszerzési adatok eljutottak a CIA-hoz és a Fehér Házba, az amerikaiak kételkedtek, és további bizonyítékokat követeltek. Bush elnök kérte, hogy az izraeliek halasszanak el bármilyen műveletet addig, amíg nem szereznek be sokkal megbízhatóbb hírszerzési információkat.

2007 júliusában az Izraeli Légierő nagy magasságban felderítő repüléseket hajtott végre, és beprogramozta az Ofek-7 felderítő műholdját, hogy felvételeket készítsen a reaktorról. A részletes fotók egyértelműen bizonyították, hogy Szíria az észak-koreai Jongbjonban létesített atomreaktor párját építi meg. Az AMAN, az izraeli haderő hírszerzésének lehallgatószolgálat, a 8200-as egység intenzív beszélgetéseket hallgatott le a damaszkuszi és a phenjani nukleáris szakértők között, továbbá a Moszad fényképeket és a létesítmény belsejét ábrázoló videofelvételeket készített. Az újabb dokumentumokat elküldték Washingtonba, de a Fehér Ház még mindig habozott. Az amerikaiak végső bizonyítékokat

követeltek arról, hogy a szírek Deir al-Zurban radioaktív anyagokat tárolnak.

Az izraeli haderő feladatuk kapta a végső bizonyítékok beszerzését. A nemzetközi média szerint a Sajeret Matkal két helikoptert vezényelt Deir-al Zurba. A helikoptereken utazó Sajeret-kommandósok az életüket kockáztatták a legellenségesebb arab országban. Miután leszálltak, Izraelből magukkal vitt, különleges készülékekkel radioaktív mintákat gyűjtöttek a reaktor környékéről. A mintákat átadták az amerikaiaknak, bebizonyítva, hogy reális veszélyről van szó. George Bush elnök nemzetbiztonsági tanácsadója, Stephen Hadley „egyértelmű bizonyítékként” említette őket. Amikor Olmert telefonon beszélt Bushsal és kérte, hogy az USA bombázza le a reaktort, mégis kiábrándító választ kapott: Bush azt felelte, hogy az USA nem támadhat meg egy szuverén államot. Olmert – egyes jelentések szerint – azt felelte, hogy rendkívül zavarja a probléma ilyesfajta megközelítése, és „szándékában áll akciót indítani Izrael megvédelme érdekében”.

Ezután Izrael valóban akcióba lendült.

A brit *Sunday Times* szerint 2007. szeptember 4-én, 23.00-kor a légierő Saldag (Jégmadár) kommandós alakulatát életbevágóan fontos bevetésre vezényelték. A kommandósok titokban behatoltak Szíriába, és elrejtőztek a reaktor körül. Feladatuk az volt, hogy felkészülve a légicsapásra, lézersugarakkal „fessék meg” a légierő számára a reaktort védő falakat. A következő éjszakát és nappalt rejtékhelyeiken töltötték. Szeptember 5-én, 23.00-kor tíz F-15 típusú vadászpilóta szállt fel a Ramat David légibázisról, és elindultak északnyugat, a Földközi-tenger felé. Útközben három gép kivált a kötelékből és visszatért a bázisra. Észszerű az a feltételezés, hogy az Izraeli Légierő elektronikus manővert hajtott végre a szír radarkezelők megtévesztése céljából, akik úgy vélhették, hogy az összes izraeli repülőgép hazatért a bázisra. Valójában hét gép a török-szír határ mentén, keleti irányban folytatta az útját, majd északról behatolt Szíria légterébe. Amikor megközelítették a

célpontjukat, egy adott távolságból levegő-föld Maverick rakétákat indítottak a reaktorra, utána pedig intelligens bombákat dobtak a reaktor lézerrel megjelölt falaira. A légicsapás pontos volt, és teljesen lerombolta a reaktort. A repülőgépek és a kommandósok épségben tértek vissza a bázisukra.

A későbbi jelentések szerint az izraeli vezetők, akik a légierő parancsnoki harcálláspontjáról, a „Veremből” figyelték az eseményeket, a szírek kegyetlen megtorlásától tartottak, mivel Szíria olyan rakéták ezreivel rendelkezett, amelyek óriási pusztítást végezhetek volna Izraelben. Olmert sürgős telefonbeszélgetést folytatott a török Erdogan miniszterelnökkel – ugyanis a két ország kapcsolatai akkoriban rendkívül jók voltak –, és megkérte, hogy közölje a szírekkel: Izrael nem akar háborút.

A megdöbben szír kormány kezdetben teljesen csendben maradt, végül a szír állami hírügynökség kiadott egy közleményt arról, hogy izraeli vadászgépek az éj leple alatt behatoltak Szíria légterébe és „muníciót dobtak sivatagi területre” anélkül, hogy bármilyen kárt okoztak volna. A szír vadászrepülőgépek „elődözték őket”.

Az iraki atomreaktorok lerombolásával ellentétben Izrael most nem beszélt. Mindmáig nem ismerte be, hogy megsemmisítette a szír létesítményt. A küldetés során azonban az izraeliek Törökország területén hátrahagytak egy bizonyítékot, egy ledobott üres üzemanyagtartályt, héber felirattal. Izrael tagadta a török légtér megsértését, és Törökország teljes egészében elfogadta az izraeli állítást.

Hivatalosan tehát Izrael nem ismerte be, hogy katonai erői csapást mértek Deir al-Zurra. Az akkori ellenzéki vezető azonban, Benjamin Netanjahu, aki Olmert miniszterelnöktől teljes körű tájékoztatást kapott a küldetésről, gyakorlatilag megerősítette a csapás hírét. Az izraeli televízió élő műsorában adott interjújában kijelentette: – Amikor a kabinet Izrael biztonsága érdekében cselekszik, teljes mértékben támogatom..., ez alkalommal is partner

voltam ebben az ügyben, és teljes támogatásomat adtam, az első pillanattól kezdve.

*

A következő évben, 2008. augusztus 2-án a szíriai küldetés különös epilógussal zárult. Ezen az éjszakán ünnepi estélyt rendeztek az észak-szíriai Rimal al-Zahabijában, egy tengerparti kastélyban, közel a tartuszi kikötőhöz. A kastély Muhammad Szulejman tábornok otthonául szolgált, aki Aszad elnök közeli tanácsadója és a szír biztonsági szolgálat háttérében tevékenykedő fontos szakértője volt. Irodája az elnöki palotában kapott helyet, de ő diszkrét „árnyékfiguraként” ügyködött, ezért a politikai és a katonai vezetők közül is csak kevesen tudták, milyen fontos ember.

Szulejmán a szír atomprogram fő kezdeményezői közé tartozott. Ő felügyelte a reaktor építkezéseit, és gondoskodott – láthatóan nem túl hatékonyan – védelméről. Az izraelieknek minden okuk megvolt arra, hogy feltételezzék: Szulejman új reaktor építésébe kezd, miközben felelős a libanoni Hezbollahnak küldött iraki rakéta- és fegyverszállításokért is. Ezért a szír tábornok az izraeli haderő célkeresztjébe került.

A Rimal al-Zahabijában tartott vacsorán a vendégek egy hosszú asztal mellett ültek a verandán. Előttük a Földközi-tenger hullámai nyugodtan mosták a parti fövenyt. A látvány békés volt és megnyugtató. A vidám vendégek nem vették észre a sötét hullámokból hirtelen felbukkanó, bűváröltözetet viselő két alakot, akik mesterlövészpuskákat húztak elő vízhatlan tokokból, és – miután jelzést kaptak – két golyót eresztettek Szulejman fejébe. A tábornok ráomlott az ételekkel dúsan megrakott asztalra. A vendégek csak akkor fogták fel, hogy lelőtték, amikor észrevették a vért a homlokán. Az ezt követő káoszban egyikük sem látta a lövéseket, akik ismét lemerültek és visszatértek hajójukra, amely – a külföldi média szerint – visszavitte őket a Sajatet 13 (a 13-as flottilla) bázisára. Angol újságok arról cikkeztek, hogy az orrlövészek egy

izraeli jachton érkeztek Szulejman otthonához, lelőtték a táborokat, és utána eltűntek.

A művelet megrémítette a szír kormányt. Létezik egyáltalán olyan hely az országban, ahol a szír vezetők biztonságban érezhetik magukat? Nagy zavarodottságukban a hatóságok bejelentették: „Szíria nyomozást folytat a felelősök felkutatására.” Néhány hónappal később Izraelben elterjedt a hír, hogy a Sajetet 13-ban kitüntetésekkel adtak át bizonyos hadműveletekben tanúsított hősiess helytállásért, ami néhányakat elgondolkodtatott: vajon a meg nem nevezett műveletek egyikére nem éppen Rimal al-Zahabija nyugalmas partjai közelében került sor?

HETEDIK RÉSZ

A LIBANONI HÁBORÚ

1982-ben Begin és Ariel Saron védelmi miniszter elindítja a sokat vitatott Galileai Békeakció-hadműveletet a libanoni terrrorszervezetek ellen.

A hadműveletet az izraeli haderő hajtja végre, Rafael

Eitan vezérkari főnök parancsnoksága alatt.

A háború izraeli győzelemmel végződik, de a győzelmet

beárnyékolja, hogy a keresztény falangista líbiai

szervezet a bejrúti Szabra és Satila menekülttáborban

palesztin civilek százait mészárolja le. Egy izraeli

vizsgálóbizottság felmenti a szolgálat alól Saront,

és kemény vádakkal illeti Eitant, jóllehet egyikük sem

hozható közvetlen összefüggésbe a mészárlással.

„Voltak az ellenségnek géppuskái is?”, 1982

– Az éjszakai harc utáni reggelen, amikor Beaufort már a kezünkben volt, és már tudtuk, milyen nagy árat fizettünk a győzelemért, felnéztem az antennára, amelyet Beaufort minden kiemelkedő pontjáról láthattam, amint fenyegetően meredezik az égre. Hirtelen óriási vágyat éreztem, hogy ledöntsem, mert az én szememben az összes lehetséges gonoszság jelképe volt. Megkértem Ronit, hogy tüzzön ki rá egy izraeli zászlót. Roni levette a zászlót a páncélozott szállító harcjárművemről, és felakasztotta az antenna tetőjére. Ez rendkívüli elégedettséggel töltött el, lelkesedésemben

szinte elakadt a lélegzetem, amikor láttam az izraeli zászlót azon az antennán lengedezni, amelyet annyira gyűlöltem – mesélte Zvika Barkai alezredes, a Goláni dandár műszaki századának parancsnoka.

A Beaufort-ért vívott küzdelemre az első libanoni háborúban került sor, amely 1982. június 6-án tört ki. A goláni katonák a PFSZ terroristáinak azon erődjé ellen indítottak támadást, amely az évek során az Izrael északi városait és kibucait fenyegető terroristaveszély szimbólumává vált. A terroristák minden, rendelkezésükre álló fegyverrel (köztük rakétákkal) lőtték az erődből a gallileai földnyelvet, különösen a libanoni határon fekvő Metulát. Az Izraeli Légierő már régebben is több alkalommal bombázta az erődöt, de sohasem sikerült kiűznie a terroristákat, akik megkeserítették az észak-izraeli lakosok életét. A lakosoknak alapos okuk volt arra, hogy az erődöt „a Szörny” névvel illessék.

A 12. században a Litani folyó mentén, egy hegy tetején épült Beaufort a keresztések erődjé volt. Óriási stratégiai jelentőséggel rendelkezett: csaknem 120 méteres hosszúságával és 2350 méter tengerszint feletti magasságával uralta Dél-Libanont és Galileát, valamint a libanoni Szidonhoz és a part menti síksághoz vezető utakat.

Beaufort nem csupán elfoglalandó katonai célpont, hanem mindkét fél számára a hatalom, az ellenőrzés és az erő szimbóluma is volt. Minden izraeli félelemmel tekintett az erődre, amely tüzet okádó szörnyhöz vagy vulkánhoz hasonlított, csak hogy láva és hamu helyett rakéták és lövegek füstjével rémítette a katonákat. Az ütközet tehát kegyetlen volt és véres, mindkét oldal megértette, hogy ha győz, kiterjesztheti uralmát az egész régióra.

Beaufort és a környező, megerősített lövészárkok elfoglalásával a Sajeret Golanit, a dandár kommandós alakulatát bízták meg. Az alakulat másfél éven át gyakorolta és „eljátszotta” – különböző napszakokban és különböző harceljárásokat alkalmazva – az erőd elfoglalásának összes, lehetséges forgatókönyvét. Rajtaütést

hajtott végre helikopterek és páncélozott szállító járművek vagy a gyalogság bevetésével. Egy másik izraeli alegység, a dandár műszaki százada azt a parancsot kapta, hogy foglalja el a Beaufort-tól délre eső antennabázist.

Délben az izraeli haderő, a goláni csapatok bevonásával, áthalt a határkerítésen és benyomult Libanonba, hogy végrehajtsa a kormány döntését és „biztosítsa, hogy az összes észak-izraeli város kívül essen a Libanonból tüzelő terroristafegyverek hatótávolságán”. Menahem Begin és miniszterei ezt a döntést az után hozták meg, hogy Izrael hosszú időn át önmérsékletet tanúsított a számos terrortámadással és az észak-izraeli városokat sújtó szüntelen terroristolövöldözéssel szemben, amelyeket elsősorban a 23 ezer fős Fatah hajtott végre, Jasszer Arafat vezetésével. A terroristák az úgynevezett Fatah-földet tartották kézben, amely a Hermon-hegy nyugati lejtőit, a Libanon-hegy déli területén a Nabatija-felföldet, valamint a Tire és Bejrút közötti régiót foglalta magába.

1978-ban Izrael elindította a Litani-hadműveletet. Az izraeli haderő visszaszorította a terroristákat egészen a Litani folyó északi partjáig. Közben az ENSZ békefenntartókat küldött, akik azonban képtelenek voltak békét teremteni. A terroristák újrarendezték soraikat, és folytatták gonosz játékukat. 1981 júliusában aktivitásuk a tetőpontjára hágott, amikor az észak-izraeli városokat tűzérési és rakétasorozatokkal támadták. Végül megszületett a tűzszünet, de Izrael tudta, hogy nem lesz hosszú életű, és a terroristák dél-libanoni hatalmának véget kell vetnie. Ezért született meg a haderő hadműveleti központjában az Oranim- (Cédrus-) hadművelet terve. Izraeli ügynökök és tisztek titokban Libanonba utaztak, ahol szoros kapcsolatokat alakítottak ki a katolikus közösséggel és fegyveres alakulataival, a falangistákkal. Néhány izraeli vezető azt tervezte, hogy az izraeliek csatlakoznak a katolikusokhoz, együtt hajtják végre a hadműveletet, majd „új rendszert” vezetnek be Libanonban.

Az izraeli önmérséklenek a Nagy-Britanniába akkreditált izraeli nagykövet, Slomo Argov elleni merénylet vetett véget, amelyet egy terroristacsoport hajtott végre, s amelyben Argov súlyosan megsebesült. Menahem Begin miniszterelnök eltekintett attól a ténytől, hogy a merényletet egy szakadár csoport és nem Arafat Palesztin Felszabadítási Szervezete követte el. Ariel Saron védelmi miniszterrel együtt elhatározták, hogy csapást mérnek a PFSZ terroristáira és véget vetnek a libanoni eredetű terrortámadásoknak. Így hát elindították a hadjáratot az Oranim-hadművelet tervei alapján, amelyet átkereszteltek Galileai Békeakció-hadműveletre.

Hosszú, páncélozott szállító járművekből álló menetoszlopok haladtak a Litani felé vezető úton, nagy forgalmi dugókat és késéseket okozva. A goláni erők csak 17.00-kor tudtak átkelni a folyón, hogy Beaufort-ba indulhassanak, ezért a katonák tudták, hogy az ütközetre már sötétben kerül sor. – Ütköztben kezdtük felkészíteni a csapatokat az éjszakai ütközt. Az éjszakai harc nem különösebben zavart bennünket, mivel tökéletesen ismertük a célkörletet – mondta Barkai.

Nadav Palti, a fiatal Sajeret-tiszt másként emlékezett. – Egyévi felkészülés és a Beaufort közvetlen megtámadása után érkezett az igazság pillanata. Rájöttünk, hogy nem vagyunk még készen. A hadieszközök nem érkeztek meg időben, a katonák sem voltak eléggé éberek, mivel 48 órája nem aludtak. A harckocsikkal is problémák adódtak, ráadásul Giora (Goni) Harnikot – aki másfél évig a Sajeret parancsnoka volt, és mindenki „Beaufort-szakértőnek” tekintette – egy nappal a háború kirobbanása előtt leváltották.

A kora esti órákban, amikor a Sajeret a Beaufort-hoz közeledett, az alakulat új parancsnoka, Menahem Kaplinsky egy váratlan puskatűzben golyót kapott a mellébe.

Goni Harnik, az előző parancsnok azonnal a helyszínre érkezett. A jóképű, karcsú és kócos tiszt, egy muzsikus és egy költő fia, karizmatikus vezető volt, akit imádtak a katonái. Gabi Askenazival, a Goláni dandár parancsnokhelyettesével szoros

barátságot ápolt. Négy évvel korábban, amikor Libanonban, a Litani-hadműveletben Askenazi súlyosan megsebesült, a fiatal századparancsnok Harnik vette át a zászlóalj vezetését, és sikeresen befejezte a küldetést.

Aznap éjjel Askenazi – amikor tudomást szerzett Harnik érkezéséről – azonnal megkérte, hogy vegye át a Goláni Sajeret parancsnokságát. Harnik páncélozott járművén gyors iramban közeledett a katonái felé, de a lámpákat nem kapcsolhatta fel, így a sötétben a hegy teraszán épített alacsony kőfalnak ütközött, és felborult. Harnik megsérült, de a maradék távolságot futva tette meg.

Amikor a katonák és a tisztek meghallották a hangját a hírhátlón – „Bosszúálló Tiszt jelentkezik” (Harnik kódneve) –, mindenki megkönnyebbülten sóhajtott fel. Mindannyian csodálták és bíztak benne, ezért megnyugodtak. Azonnal parancsokat osztogatott, és összehangolta a művelet következő lépéseit. Harnik és Barkai megállapodott, hogy Barkai katonái mennek elől, és Harnikéi követik őket. Barkaiék gyalog közelítik meg a célpontot. – Elöl menni felfelé a Beaufort-hoz egy ötfős előőrssel rossz érzéssel töltött el. Nyilvánvaló volt, hogy ha az ellenség tüzet nyit, először engem talál el – mondta Barkai. – Látsövemen keresztül észrevettem egy terroristát, aki a központi bunkerban hasalt, és a fegyverét éppen rám szegezte. Parancsot adtam a rohamra, de ugyanabban a pillanatban heves golyózápor zúdult ránk, amely, mint később láttam, a hátul haladó Sajeret-katonákat találta el.

Barkai és emberei átvergődtek az aknamezőn, és behatoltak az antennaállomásra. Az állomást körbevevő lövészárkokban közelharcot vívtak a terroristákkal. A század orvosa és az őrárat parancsnoka megsebesült. Az izraeli harcosok közvetlen közelről agyonlőttek sok terroristát, és a műszaki század végül elfoglalta az antennát védő állásokat.

A műszaki század nyomában Harnik csapata nyomult az erő felé. Ahogyan a katonák elkezdtek felfelé mászni, áthaladtak egy murvával fedett ösvényen, közel az erődhöz vezető úthoz. Sötét

sziluettjük kirajzolódott a fehér háttér előtt. – Parancsot kaptam Harniktól, hogy gyerünk, előre! – emlékezett vissza Motti, a Sajeret részleg parancsnoka. – Futni kezdtünk. El kellett haladnunk a tűzzóna mentén, a Beaufort nyugati oldalán. Az ellenség pokoli tüzet zúdított ránk. Láttuk a lövedékeket, ahogyan egyenesen felénk repülnek. Hátranéztem, és láttam, hogy már csak hét-nyolc emberem maradt! Amikor elindultunk, 21-en voltunk. Jelentettem Harniknak, hogy már kevés a katonám, és ő azt válaszolta: „Motti, tovább, előre! Küldök erősítést!” Visszagondolva, már tudom, hogy a terroristák egyszerűen lemészároltak bennünket, amikor a tűzzóna mentén rohantunk. – Három további Sajeret-kommandós vesztette életét a rohamban.

Ennek ellenére a Sajeret-harcosok szünni nem akaró géppuskatűzben rohantak az erődhöz vezető futóárkok felé. A csoport parancsnoka és az egyik harcos elsőként ugrott be a keskeny futóárkokba, amelyben a két katona – a teli hátizsákkal és a fegyverekkel – csak rendkívül nehezen jutott előre. Egy ideig mégis gond nélkül haladtak, amíg két lövéssorozat le nem kaszálta őket. Mindketten holtan rogytak össze. Három bajtársuk azonban kitartóan futott a cél felé, amelybe kézigránátokat tartalmazó táskát dobtak.

Eközben Harnik és öt katonája elérte az erőd bejáratát. Heves tűzharc zajlott körülöttük: sok terroristát lelőttek, sokan pedig megfutamodtak. Az egyik makacs terrorista azonban, aki egy álcahalóval fedett kis védőállásból tüzelt, sorozatot adott le Harnikra, amely megölte a tisztelt parancsnokot.

Az életben maradt katonák folytatták a védelmi körlet megtisztítását, tudván, hogy számukra a fő problémát az intenzív golyózáport okádó bunker jelenti. Ketten a bunker fölé kúsztak, és egy nagy robbanótöltetet dobtak rá, majd gyorsan hátrahúzódtak. Az óriási robbanás nem hagyott kétséget afelől, hogy a bunker megsemmisült.

22.00-kor a harc véget ért. A katonák 30 terrorista holttestét számolták össze. A goláni csapatnak hat halottja és kilenc sebe-

sültje volt. Harnik halálának híre a goláni harcosokat és a főparancsnokságot is mélyen megrendítette. A Golán-fennsík hőse, Avigdor Kahalani, a Gaas hadosztály parancsnoka képtelen volt elfogadni a hírt. – El akartam hitetni magammal, hogy tévedés történt, és kapok majd egy másik jelentést, amely megcáfolja az elsőt – de ilyen jelentés nem érkezett.

Goni bajtársait megdöbbsentette, amikor megtudták, hogy anyja, Raja Harnik előre megjósolta fia sötét jövőjét. Goni csak négyéves volt, amikor a következő verset írta:

„Nem fogom
feláldozni elsőszülöttemet
Én ugyan nem.”

Hatéves korában pedig ezeket a vérfagyasztó sorokat:

„Ott állok majd aznap, tágra meredt szemmel, a botrány előtt
Az egész életem jégbe fagyva
Vasból vagyok, és a vas nem hullat könnyeket
De már kiszáradt és ég a torkom
Érzem a szomorú tekinteteket és a haragot
És minden éjjel annak a napnak a könnyeit sírom...”

*

A Beaufort elfoglalását követő napon Begin helikoptere szállt le a meghódított citadella mellett. A miniszterelnököt Saron védelmi miniszter kísérte. Egy helyszíni tévéinterjúban Begin azt találta mondani, hogy az ütközetben egyetlen izraeli katona sem vesztette életét, sőt meg sem sérült. Később kiderült, senki nem vette a fáradságot, hogy tájékoztassa a miniszterelnököt a harc tényleges végeredményéről. Begin szerencsétlen nyilatkozata – valamint a katonákhoz intézett kérdése: „Voltak az ellenségnek géppuskái is?” – heves ellenérzést keltett a közvéleményben, kü-

lönösen azokban a szülőkből, akiknek gyermekei megsebesültek vagy meghaltak az ütközetben.

Közben, a háború első három napján, egész Libanonban harcok folytak a terroristák ellen. A Galileai hadosztály előrenyomult a tengerparti síkságra, és eljutott egészen a Litani folyóig. Egy páncélos-erő Szidon irányába haladt; a Gaas hadosztály Nabatija felé tört előre, a Sínai hadosztály pedig már a Hermon-hegy nyugati lejtőin harcolt, de tudatosan kerülte az összeütközést a szírekkel, még akkor is, amikor a szír tüzérség löni kezdte az izraeli haderő csapatait.

Június 9-én azonban véget ért az izraeliek szírekkel szemben tanúsított önmérséklete. A szírek nem válaszoltak Izrael felhívására, hogy vonuljanak vissza a háború előtti állásaikba, ezért Izrael úgy döntött, hogy teljes erejével visszavág.

Kiegészítés: Gabi Askenazi, a Goláni dandár parancsnokhelyettese, későbbi vezérkari főnök

„A Goláni dandár parancsnokhelyetteseként több nehéz pillanatot éltem át a küzdelem során. Az elsőt akkor, amikor értesítettek, hogy Menahem Kaplinsky Sajeret-parancsnok megsebesült. Goni Harnikot küldtem a helyére, majd kicsivel később jelentették, hogy páncélozott szállító járműve felborult a Beaufort-hoz közeli Arnoun faluban, és ő futva indult el az embereihez, pedig a háta csúnyán megsérült. Azt mondtam magamban, a vezetés gerince sérült meg, és úgy tűnt, elvesztettem Goni... Néhány perc múlva azonban jelentkezik a rádióban, beszélük egymással, a csata folytatódik, és eltölt az az érzés, hogy urai vagyunk a helyzetnek.

A második nehéz pillanat az volt, amikor az ütközet végén közölték velem, hogy Goni és öt társa elesett. Ez valóban nagyon fájt. Gonival együtt sok minden mentünk keresztül, és úgy éreztem, nemcsak egy kiváló parancsnokot, hanem egy jó barátot és egy kivételes harcost veszítettem el.

A támadást nappalra terveztük, de éjszaka került rá sor, olyan helyzetben, amikor több parancsnokot is találat ért, a Sajeret és

a műszaki század mégis dicséretre méltón harcolt, a katonák és a parancsnokok felkészültségének és Beaufort-ról szerzett ismereteiknek köszönhetően.

A harcok végén, amikor leereszkedtem az erődből, nem hittem, hogy két évtizeden át ott maradunk és 2000-ben éppen én, az Északi Katonai Körzet parancsnoka ürítem majd ki Beaufort-t, és vonom ki az Izraeli Védelmi Haderők alakulatait Libanonból.”

*A szír hadsereg és légierő úgy kezeli Libanont,
mintha Szíria része lenne. A sírek a libanoni Bekaa-
völgyben föld-levegő rakétaütegeket telepítenek.
A libanoni háborúban Izrael szembekerül a szír
rakétákkal és vadászgépekkel.*

„Nagyzenekari koncert volt”, 1982

1982. június 9-én, három nappal az első libanoni háború kitörése után az Izraeli Légierő pilótái nagy feszültségben és izgalomban vártak az indulási jelre, hogy elkezdhessek egyik legbonyolultabb bevetésüket: megtámadják a libanoni Bekaa-völgybe telepített szír rakétaütegeket. Jeruzsálemben a kormány még tárgyalt a műveletről, mert attól tartott, hogy a bevetés a Libanonban politikailag és katonailag jól beágyazott sírekkel fennálló konfliktus eskalációjához vezet. A vita nagy feszültségben, órákon keresztül folyt. Végül a kormány elhalasztotta a támadás időpontját. David Ivri, a légierő parancsnoka visszament az irodájába, hogy elemezze a harctérről érkező legfrissebb híreket. Aviam Szela ezredes, a légierő műveleti főnöke pedig a pilóták között járkált, ellenőrizte felkészültségüket, bátorította őket, és próbálta oldani izgalmukat.

13.30-kor Rafael Eitan, az Izraeli Védelmi Erők vezérkari főnöke a miniszterelnök irodájából felhívta a légierő parancsnokát: – Itt az idő a cselekvésre. Jó szerencsét! – 14.00-kor a támadás megindult.

Amikor a zöld fény felvillant, felszállt a 105. repülőszázad 24. rakétákkal felfegyverzett F-4 Phantom vadászbombázója. Körülöttük Skyhawk vadászok és izraeli gyártmányú Kfir harci gépek, hőérzékelő levegő-levegő rakétákkal felszerelt F-15 ne-

héz vadászrepülők és F-16 vadászbombázók repültek. Az izraeli elektronikai harc fejlesztése érdekében a légierő rendszerezte a Hawkeye légi korai előrejelző repülőgépeket, a Boeing 707-eseket és a Zahavan drónokat. A bevetés csúcspontján közel 100 izraeli gép volt a levegőben.

A sírek ugyancsak mintegy 100 repülőgépet vetettek be, MiG-21-eseket és 23-asokat. 19 föld-levegő rakétaüteget telepítettek szét a Bekaa-völgyben, ahol felkészültek SA-3, SA-6 és SA-8 föld-levegő rakéták azonnali indítására, amelyek a Szovjetunió által kifejlesztett legmodernebb, legtükéletesebb hajtóművekkel rendelkeztek.

A föld-levegő rakéták még mindig traumát okoztak az Izraeli Légierőnek. Az Egyiptommal vívott felőrlő háború, amelyet a jóm kippúri háború követett, rossz emlékeket és a tehetetlenség érzését hagyta maga után az egyiptomi rakétákkal szemben. Az előző védelmi miniszter, Ezer Weizman tábornok emlékezetes kifejezése: „A rakéta, amely eltöri a repülőgép szárnyát”, arra készítette a légierő parancsnokait, hogy megoldást keressenek erre a nehéz problémára. A légierő legkiválóbb koponyái öt éven át dolgoztak együtt a hadiipar szakértőivel, hogy olyan technológiai megoldást találjanak, „amely elősegíti, hogy a repülőgép szárnya a helyén maradjon”.

Most végre elérkezett az igazság pillanata: vajon sikerült a zsidó elmének megtalálnia a helyes megoldást? Véget ér a pilótákra nehezedeő lidércnyomás? Képes lesz a légierő helyreállítani uralmát a térség légtére felett?

A támadás nyitó mozzanataként a drónok a Bekaa-völgy fölé repültek, hogy megtévesszék az ellenséget. Az izraeli szakértők a drónok radarprofilját úgy tervezték meg, hogy harci repülőgépek képét mutassák. A megtévesztés sikeres volt. Az izraeli tervezők – helyesen – arra számítottak, hogy a sírek azonnal föld-levegő rakétákat indítanak a drónokra, ezáltal felfedik a rakétaütegek pontos helyét, melyek így az izraeli hőérzékelő rakéták meghatározott célpontjává váltak. Ezzel egy időben az Izraeli Védelmi

Erők földi telepítésű radarjai is bemérték a szír ütegek helyét, és a tűzérés megkezdte megsemmisítésüket.

Hirtelen 24, Purple Fists lokátorromboló rakétával felfegyverzett Phantom tűnt fel az égen. A rakéták – az ellenséges légvédelmi rendszerekből kiáramló hő érzékelése révén – pontosan bemérték a radarállomások koordinátáit. Az izraeli gépek közel 35 kilométer távolságból indították az ütegekre rakétaikat. Bevetették a legmodernebb rövid és közepes hatótávolságú, izraeli fejlesztésű Zaev levegő-levegő rakétaikat is. A támadás közben mindvégig drónok köröztek a völgy felett, és továbbították a tűzcsapás eredményeit a hadművelet parancsnokainak.

Az első támadási hullám után a szír ütegek néhány percre elhallgattak, majd megérkezett a második hullám. Összesen 40 Phantom, Kfir és Skyhawk különböző típusú bombákat oldott ki a célpontokra, többek között repeszbombákat, amelyek egyaránt megsemmisítették az ütegeket és a kezelőiket is. A harmadik hullám a még megmaradt ütegeket söpörte el, és 45 percen belül a támadás teljes sikerrel zárult. Az ütegek többsége megsemmisült.

A támadás ellen a szírek 57 SA-6 rakétát indítottak, de csak egy izraeli gépet találtak el. A szír parancsnokság hosszú percekén át a teljes zavarodottság állapotában volt, majd amikor rájöttek, hogy az ütegrendszerük összeomlott, MiG-eket vetettek be a támadó repülőgépek ellen. A légi harcban az izraeli F-15-ösök és F-16-osok 27 MiG-et lőttek le levegő-levegő rakétákkal.

– Azzal szemben, amire számítottunk, hadműveleti szempontból a rakétaütegek elleni támadás volt az egyik legegyszerűbb küldetés, amit valaha is vezettem – mondta Szela ezredes, a művelet földi irányításának felelőse. – Minden óraműpontossággal működött. Ezért, amikor az első vadászgépek eredményesen csaptak le az ütegekre, elrendeltem, hogy folytassák a bombázást. Úgy éreztem, hogy bármilyen változtatás, szünet vagy elmozdulás csak zavart okozna és megtörné a támadás lendületét.

16.00 körül Szela olyan döntést hozott, amelyet később élete legjelentősebb elhatározásaként írt le: leállította a hadműveletet.

– Ekkor már 14 üteget leromboltunk. Már csak egy óránk volt hátra sötétedésig, és még egyetlen gépet sem veszítettünk. Úgy gondoltam, ennél jobb eredményt nem érhattünk el. Amikor egy percre hátradőltem a székemben és mély lélegzetet vettem, azt mondtam magamban: álljunk le, mára elvégeztük a feladatunkat. Holnap a szírek bizonyára újabb ütegeket állítanak fel.

Szela elment David Ivrihez, aki Eitan vezérkari főnökkel együtt felügyelte a küldetést. Odahajolt Ivri füléhez, hogy Eitan ne hallja, amit mond: – Engedélyt kérek a művelet leállítására – súgta. – Ma már nem érünk el többet. Ami megmaradt, holnap leromboljuk.

Ivri gondolkodott egy pillanatig, majd bólintott. Így azok a repülőgépek, amelyek a célpont felé haladtak, Szela parancsára visszatértek a bázisaikra. Ariel Saron védelmi miniszternek – finoman szólva – egyáltalán nem tetszett a döntés, amelyet hevesen bírált, amikor találkozott Eitannal. Szela elképzelése azonban, hogy a szírek az éj során új ütegeket telepítenek a Bekaa-völgybe, helyesnek bizonyult.

A következő két napon az izraeli bombázók, vadászgépek kíséretében elkezdték az új, áttelepített SA-8 ütegeket bombázni. A megbénult légvédelmi tűzérés miatt a szír légierő vadászgépeket küldött fel az izraeli gépek feltartóztatására. A légi csatában az izraeli pilóták ismét felülkerekedtek: az első libanoni háborúban 82 szír repülőgépet lőttek le. Az Izraeli Légierő két gépet veszített, amelyeket a földi telepítésű szír légvédelem tett ártalmatlanná. A két félnek összesen 200 repülőgépe vett részt a hadjáratban, amit úgy emlegetnek, mint „a sugárhajtású gépek korszakának legnagyobb csatáját”.

– Az a helyzet, amelyben a repülőgépeink uralták a légteret, miközben a szírek pánikba estek, óriási pszichológiai előnyt jelentett számunkra – mondta Ivri. – A szír fél légi és légvédelmi helyzete nagyon zavaros volt. Bevetettünk olyan elektronikai za-

varóeszközöket, amelyek korlátozták a szír gépek célzó- és ellenőrző képességét, ami azt jelentette, hogy amikor beléptek a harci zónába, inkább prédák, mint vadászok voltak.

Amikor megkérdezték Ivrit, aki az iraki atomreaktor elleni támadáskor is a légierő parancsnokaként szolgált, melyik volt a legizgalmasabb pillanat az életében, habozás nélkül azt válaszolta, hogy a rakétatámadás befejezése az első libanoni háborúban.

– Amikor egyértelművé vált, hogy sikerült megsemmisítenünk a szír rakétaerőszert, miközben egyetlen gépet sem veszítettünk, az a pillanat igazi spirituális, transzcendens élménnyel töltött el. Ebben a küzdelemben az egész légierő részt vett, vagyis nagyzenekari koncert volt, amelyben mindenkinek tökéletes összhangban kellett muzsikálnia.

A hadművelet sikere teljes ellenőrzést biztosított Izrael számára a libanoni légtérben, és lehetővé tette, hogy a légierő szabadon támogassa a szárazföldi csapatokat. Ennek ellenére a légierő mégsem támadta a szír csapatokat, betartva a kabinet döntését, amelyet attól félve hozott meg, hogy a szírekkel fennálló konfliktus totális háborúba csap át. 1982. június 11-én az amerikai Philip Habib közvetítésével tűzszünet jött létre Izrael és Szíria között.

A Lótücsök 19-hadművelet a négy legfontosabb művelet egyikének számított a légierő történetében. (A másik három: a Fókusz-hadművelet, a hatnapos háborúban indított rajtaütés az egyesített arab légierőn; az Opera-hadművelet az iraki atomreaktor ellen, 1981-ben; valamint az entebbei túsok kimentésére indított Jonatan-hadművelet 1976-ban.) A nyugati légierők a küldetést úgy értékelték, mint a nyugati haditechnika sikeres alkalmazásának példáját a szovjet védelmi stratégia ellen. A támadás eredménye rendkívül megdöbbentette a Varsói Szerződés katonai vezetőit, megingatva a Szovjetunióba és különösen a szovjet blokk föld-levegő rakétaerőszert vetett bizalmukat.

Kiegészítés: Aviem Szela repülőszázad-parancsnok

„A hadművelet érdekében – a Weizmann Kutatóintézet nagy tudósteamjének segítségével – kifejlesztettünk egy számítógépes ellenőrző, irányító- és tervezőrendszert, amely lehetővé tette egy többváltozós művelet előkészítését és vezetését, bevonva repülőgépek százait, olyan fegyverek százaival felszerelve, amelyek képesek szembeszállni rakétaütegek és radarállomások tucatjaival. Dinamikus, valós idejű rendszerről volt szó, amely figyelembe vett ezernyi lehetséges változót. A munka vezetője és legkiválóbb programozója, a Bnei Brak-i ortodox zsidó, Menahem Krausz – jóllehet nem vett rész formális képzésben – óriási és páratlan tudással rendelkezett. Részt vett az összes hadműveleti program tervezésében, és a bevetés közben ott volt velünk együtt, civilként a »Veremben«.

A nap végén éjszakai eligazítást tartottunk, és megvitattuk a művelettel kapcsolatos tanulságokat. Megérkeztem egy eligazításra, amelyen a repülőszázad- és a repülőezred-, valamint a volt légierő-parancsnokok vettek részt. Ahogy beléptem, mindenki felpattant, és megtapsoltak a tökéletesen végrehajtott műveletért. Nagyon meghatódtam, mivel ilyesmi háború közepén nagyon ritkán esik meg. Kaptam egy kis szobrocskát is, a következő felirattal: »Szelának, a rakéták elleni harc szellemi atyjának, akinek jövődöleése valósággá vált, és mi ismét büszkék vagyunk – a 8-as légibázis harcosai.«

NYOLCADIK RÉSZ

HARC A TERRORIZMUS ELLEN

Az 1982-es libanoni háború után a PFSZ terroristáit és vezetőit Tunéziába száműzik, ahol teljes büntetlenséget élveznek, mivel a tunéziai kormány védelme alatt állnak. 1988-ban azonban Samir miniszterelnök jóváhagy egy küldetést, amely megváltoztatja a helyzetet.

„Abu Dzsihad küldött bennünket”, 1988

1988. március 7. A járművet „anyák buszának” hívták, mivel sok nő ezen utazott reggelként Beer-Sevából a dimonai atomreaktorhoz. A sztráda egyik sivatagi szakaszán, az út közepén egy katonai jármű mellett három férfi állt, akik hirtelen leállították a buszt. Az utasok csak akkor fogták fel, hogy arab terroristák-ról van szó, amikor a férfiak felszálltak és automata fegyvereikkel hadonászni kezdtek. A buszon kitört a pánik, de negyven utasnak, akik mindannyian a dimonai reaktor munkásai voltak, sikerült megszökniük. A terroristák átvették a busz felett az uralmat, és túsul ejtették az ott maradt kilenc nőt és két férfit. Az Izraeli Különleges Erők katonái szinte azonnal a helyszínre érkeztek, és körülfogták a járművet. A terroristák tárgyalásokba bocsátkoztak a katonákkal: elengedik a túsokat az izraeli börtönökben ülő palesztinokért cserébe. Azzal fenyegetőztek, hogy minden félórán megölnek egy túszt: elsőként Viktor Ramot gyilkolták meg közülük.

Az első hírszerzési jelentések szerint a terroristák kora reggel lépték át a határt az egyiptomiak által ellenőrzött Sínai-félszigetről, majd útközben elraboltak egy izraeli katonai dzsipet. Az izraeli határőrség, a Jamam különleges egysége parancsot kapott, hogy rohamozza meg a buszt. A katonák végrehajtották a parancsot, megölték a túszejtőket, de két további tús – Rina Pazarkar-Seraci és Miriam Ben Jair – megölését nem tudták megakadályozni. A tárgyalások közben az egyik terrorista azt kiáltotta: – Abu Dzsihad küldött bennünket!

Abu Dzsihad nevét az Izraeli Védelmi Erők hírszerző szolgálatai nagyon is jól ismerték. A Dzsihad Apjának igazi neve Khalil al-Vazir volt, aki Jasszer Arafat helyetteseként vezette a PFSZ katonai szárnyát. Ramlában született, az akkori mandátumi Palesztinában, és gázai menekülttáborokban nőtt fel. Még húszéves sem volt, amikor palesztin fiatalokból álló ellenállócsoportokat szervezett, és az elsők között csatlakozott Jasszer Arafat Fatah mozgalmához. Abu Dzsihad részt vett az első, izraeli területen végrehajtott műveletben, amikor a Fatah 1965. január 1-jén bombát helyezett el a Nemzeti Vízszállító Központban. A jóm kippúri háború után sok halálos merényletet tervezett Izrael ellen, közöttük az 1974-es támadást Naharijában, amelyben négy izraeli meghalt és hat megsebesült, a tel-avivi Savoy Hotel elleni rajtaütést 1975. március 5-én, amely nyolc tús és három izraeli katona – köztük Uzi Jairi ezredes – halálát okozta, egy óriási robbantásos merényletet 1975. július 4-én, az emberekkel zsúfolt jeruzsálemi Cion téren, ahol a terroristák a robbanóanyagot egy hűtőgépből helyezték el, a tengerparti úton elkövetett mérsárlást 1978. március 11-én, amelyben 35 embert öltek meg, valamint az 1985 szeptemberében, a ciprusi Limasszolban elkövetett merényletet, amely három izraeli tengerész halálát okozta.

1988-ban Abu Dzsihad az első palesztin fegyveres felkelést – az intifádát – már távolról vezette, és sok palesztin szemében az Izrael elleni harc szimbólumává vált. Feleségül vette Intiszar al-Vazirt

– akit Umm Dzsihadnak (a Dzsihad Anyjának) is neveztek –, egy lenyűgöző asszonyt, aki a maga jogán is vezető volt. Három fiuk és egy lányuk született. Az 1982-es izraeli invázió után Libanon kiutasította a terroristavezért és PFSZ-es cimboráit. Négy évvel később Jordánia is kitiltotta az országból, majd Tunézia fogadta be a megmaradt Fatah-vezetőséggel együtt.

A terroristavezért Izrael már néhány évvel korábban a likvidálható célpontok listájára tette, s e célból már meg is tervezett több műveletet, amelyeket az utolsó pillanatban mindig elhalasztott. 1988 márciusában azonban, az „anyák busza” elleni támadással betelt a pohár: a katonai hírszerzés osztályvezetője, Amnon Lipkin-Sahak tábornok arra az elhatározásra jutott, hogy Abu Dzsihadot el kell tenni az útból. A tábornok nagyon is jól tudta, miről döntött, hiszen 1973-ban az Ifjúság Tavaszahadművelet kitüntett hőse volt.

Az Izraeli Védelmi Erők új vezérkari főnöke, Dan Somron elvileg jóváhagyta a műveletet, amelynek tervezésével és előkészítésével helyettesét, a volt Sajeret-parancsnokot, Ehud Barakot bízta meg. Kívülről nézve a művelet nagyon bonyolultnak látszott, hiszen a célpont Izraeltől 2500 kilométerre élt, így a Moszadtól is segítséget kértek. Amióta a Fatah vezetése Tuniszban telepedett le, a Moszad folyamatosan bővítette hatékony hírszerzőhálózatát. Tuniszi ügynökei titokban feltérképezték Abu Dzsihad környékét, Szidi Bu Szaid falucskát, lefényképezték a terrorista otthonát, sőt sikerült pontosan lerajzolniuk az épület tervrajzát és belső elrendezését is. A Moszad egyik női ügynöke valamilyen ürüggyel ellátogatott a házba, és jelentést tett a bútorzatról meg a belső kialakításáról: a folyosó egy dívánnyal és karosszékekkel berendezett fogadószobába vezetett; az egyik ajtó Abu Dzsihad dolgozószobájába, a másik a konyhába nyílt; a második szintre, a terrorista és felesége, valamint Hanan nevű lányuk hálószobájához belső lépcsőn lehetett feljutni. A házaspár két éves kisgyereke, Nidal a szülők szobájában aludt. A család két idősebb fia az Egyesült Államokban tanult.

A műveletet a következőképpen tervezték el: a Sajeret Matkal kommandósai izraeli hadihajókon közelítik meg Tunézia partjait. A 13-as flottilla (Sajetet 13) különleges alegysége partra szállítja a kommandósokat, akik a Moszad segítségével jutnak el Abu Dzsihad házához. A terv hasonlított ahhoz az akcióhoz, amikor az Ifjúság Tavaszahadművelet keretében Bejrútban megölték az odatelepyült terroristavezetőket. A bevetés előtt a Sajeret és a haditengerészet titokban feltérképezi a tuniszi tengerpartot, és kijelöli a partraszállási terepszakaszokat. A légierő felderítőgépei végül – közvetlenül a bevetés előtt – ellenőrzik és felfrissítik az Izraeli Védelmi Erők hírszerzése által megszerzett korábbi adatokat.

A körütekintő felkészülés ellenére a küldetés nagyon kockázatos volt. Bármilyen véletlen találkozás a PFSZ-erőkkel vagy a tuniszi katonákkal, illetve a helyi rendőrökkel katasztrófához vezethetett, és egyértelmű volt, hogy az izraeli csoport kivonása vagy a sebesültek evakuálása sokkal nehezebb lenne Tunéziából, mint a szomszédos országokból. Ezenkívül Abu Dzsihad szomszédságában sok, Izrael által körözött PFSZ-vezető élt, és nyilvánvalóan Fatah-testőrök őrizték a házukat. Bármilyen hibás lépés fegyveres összecsapáshoz vagy az izraeli katonák csapdába eséséhez vezethetett. A művelet politikai bonyodalmakat is előidézhetett, tekintettel arra, hogy Tunézia nem volt aktív ellensége Izraelnek, és nehéz lett volna megmagyarázni egy esetleges támadást a tunéziai erők ellen. Egy kérdés különösen nyugtalanította Jichak Rabin miniszterelnököt: hogyan lehet megbizonyosodni arról, hogy a bevetés éjszakáján Abu Dzsihad otthon tartózkodik?

A Moszad azonban megnyugtatta Rabint, hogy percre pontos friss adatokkal szolgálhat a terrorista vezér hollétéről, amelyeket hírszerzői jelentésekből és alapos helyszíni ellenőrzéssel remélt biztosítani. Közben folytatódott a végső felkészülés. A Sajeret Matkal Izraelben elkészítette Abu Dzsihad házának pontos makettjét, ahol többször elgyakorolták a behatolást és a likvidálást. A parancsnokok elit tiszteket választottak ki a műveletre, és

mindegyiküket pontos feladattal bízták meg. Kijelölték azt a csoportot, amelyik felmegy a hálósobába, és azt a tisztet is, aki lelövi Abu Dzsihadot. A művelet vezetőjévé Menahem (Bogie) Jaalon Sajeret Matkal-parancsnokot jelölték ki. Bogie – aki a jóm kippúri háború után őrmesterként tért vissza az aktív szolgálatba – ekkor már ezredesi rangot viselt, és az egyik legjobb Sajeret Matkal-parancsnoknak tartották. Bogie eldöntötte, hogy személyesen szemrevételezi a küldetés helyszínét. Rómába, majd – hamis útlevéllel – Tuniszba repült, ahol a Moszad ügynökei megmutatták neki Abu Dzsihad házát és környékét. A szemrevételezést követő napon Bogie – Rómán keresztül – visszatért Izraelbe, és csatlakozott a katonáihoz.

Április 13-án, szerdán az alkalmi kötelék négy rakétanaszáddal, egy tengeralattjáró kíséretével elindult. Két hajó a Sajeret Matkal és a 13-as Sajetet kommandósait szállította, a másik kettő pedig biztosítási feladatot látott el. Az egyik naszad, amelynek fedélzetén modern elektronikai központ működött, a művelet harcálláspontjaként szolgált, Barak parancsnoksága alatt. A másik naszádon egy teljesen felszerelt műtöt létesítettek. Az alkalmi flottilla kezdetben északnyugati irányban haladt, a görög szigetek felé, majd nyugatnak és később délnek fordult, s így haladt egészen a tunéziai partokig.

Ugyanezen a napon három Moszad-ügynök jelent meg egy tuniszi autókölcsönző társaságnál. Ajis al-Szaridi, George Nadzsib és Uataf Allen néven jelentkeztek be (az utóbbi nő volt), és három minibuszt béreltek, két Volkswagen Transportert és egy Peugeot-t.

A rakétanaszadok április 15-én érték el célterületüket. Ezen a napon Izrael elfogott egy PFSZ-nek szóló üzenetet, amelyet francia ügynökök küldtek, akik figyelmeztették a palesztin szervezetre, hogy „az izraeliek forrallnak valamit”. Ez okot adott bizonyos aggodalomra, Barak mégis a művelet folytatására utasított.

Ezen az éjszakán két – az Izraeli Légierőhöz tartozó – Boeing 707-es tűnt fel a tuniszi égbolton. Az egyik elektronikus lehall-

gatőeszközökkel rendelkezett, a másik pedig légi felügyeletet és utántöltési lehetőséget biztosított a régióban köröző vadászgépek számára.

A művelet elkezdődött. A tengeralattjáró közelebb húzódott a kijelölt partraszállási szakaszhoz – A-Rouadhoz, Rasz Karthágó közelében –, és jelentette, hogy a terület teljesen kihalt. Két Sajetet-harcos pár rövid merülésre alkalmas minitengeralattjárókon elérte a partot, és felvette a kapcsolatot a Moszad három tagjával, akik odavitték a bérelt gépkocsikat. A Sajetet-búvárok rádión jelentették, hogy a tengerpart továbbra is biztonságos, így a tengerészek azonnal vízre bocsáthatták az öt gumicsónakot, amelyek 20 Sajeret-kommandóst tettek partra, Szidi Bu Szaidhoz közel. A katonák négy csoportra oszlottak: az A és a B csapat hajtja végre az akciót, a C és a D pedig biztosítja a műveletet. Az A és a B tagjai 22 milliméteres, hangtompítóval ellátott Berettákkal és mini Uzi géppisztolyokkal rendelkeztek. A C és a D részleg néhány katonája puskát és gránátokat vitt magával. A Sajeret-kommandósok a kezeslábasuk alatt golyóálló mellényt, a lábukon rugalmas palládiumcsizmát viseltek. A fejükhöz erősítve (mikrofonnal és fülhallgatóval ellátott) kommunikációs eszközt, az övükön kis tölténytáskákat és elsősegély-csomagocskákat hordtak. Arcukat sebészmaszk fedte.

Ezen az estén a Sin Bet (az izraeli belbiztonsági hírszerzés) bevitte kihallgatásra Fajez Abu Rahmát, Abu Dzsihad Gázában élő rokonát. Kihallgatása felületes és csak általános jellegű volt, és néhány óra múlva szabadon távozhatott. Őrizetbe vétele valójában csupán egy titkos célt szolgált, hogy arra ösztönözzék Abu Rahmát, hívja fel Tuniszban Abu Dzsihadot. Ezáltal a Moszad és a katonai hírszerzés lehallgatórendszere megbizonyosodhatott arról, hogy a terroristavezér valóban az észak-afrikai városban tartózkodik.

A legutolsó pillanatban azonban probléma merült fel. A Sajeret Matkal harcosai már készen álltak a tunéziai tengerparton, amikor sürgős üzenet érkezett az egyik Moszad-ügynöktől: Abu

Dzsihad nincs otthon! Valahol a városban egy másik palesztin vezetővel, Faruk Kaddumival találkozik. A harcosoknak tehát várniuk kellett. A kockázat fokozódott: egy elit izraeli katonai osztag várakozott az ellenséges ország elhagyatott tengerpartján, több ezer kilométerre az otthonától. Másfél órás, idegőrlő várakozás után Jaalon végre üzenetet kapott: Abu Dzsihad – két testőre kíséretében – hazatért. Az egyik testőr a gépkocsiban maradt, a másik bement a házba. A Sajeret-katonák beszálltak a gépkocsikba, és azonnal elindultak Szidi Bu Szaid felé, majd elhaladtak az ősi, karthágói kikötő sötét romjai mellett, ott, ahol annak idején Hannibál hajóra szállt Spanyolország felé, majd elindította legendás hadjáratát a Római Birodalom ellen.

A katonák röviddel 2.00 előtt érték el a célpontjukat. Abu Dzsihad gépkocsija a ház előtt parkolt, testőre pedig a vezetőülésben bóbiskolt. Két katona – egyikük nőnek álcázva – megközelítette az autót. A „hölgy” egy nagy doboz bonbont vitt magával, amely eltakarta hangtompító pisztolyt tartó kezét. Amikor a gépkocsihoz értek, egyikük föbe lőtte a testőrt. A többi katona a házat körülvéő kertbe sietett, miközben az A csoport tagjai – egy speciális hangtompító szerszám segítségével – betörték a megerősített faajtót. Az A és a B csoport belopódzott a házba, majd az alagsorban megölték a másik testőrt és a szerencsétlen tunéziai kertészt, aki éppen ott aludt. Az A csoport tagjai felrohantak Abu Dzsihad és felesége hálószobájához.

A terroristavezér nem aludt. Egy órával korábban jó éjszakát kívánva, megcsókolta Hanant, 16 éves lányát, és miután elhagyta a szobáját, leült az íróasztalához, és levelet kezdett írni az intifáda vezetőinek, Izraelbe. Egy halk nesz kizökkentette az írásból, ezért felkapta fegyverét (egy kis, ezüstmarkolatú pisztolyt), és az ajtó felé fordult. Umm Dzsihad rájött, hogy mi történik, és elkiáltotta magát: – Verdun, Verdun – utalva a bejrúti Verdun utcai merényletre, amikor az izraeliek az Ifjúság Tavasz-műveletben megölték a terroristavezetőket.

Abu Dzsihad kitárta az ajtót, és maszkos, fegyveres emberekkel találta szembe magát. Sikerült feleségét belöknie egy benyílóba, és lövésre emelte revolverét, de az előtte álló tiszt egy egész tárat beleeresztett, majd a csoport többi tagja hasonlóképpen. Abu Dzsihad a felesége lába előtt rogyott össze. Miközben a támadók még tovább lötték a férjét, Umm Dzsihad a férfi testéhez ugrott, fölé hajolt, átölelte, és rákiáltott a támadókra: – Elég volt!

A lövöldözők őt és Hanant, a lányát nem bántották, aki felriadt a lövések hangjára, és berohant a szobába. Az egyik katona arabul rákiáltott: – Menj anyádhoz! – A lány azonban egy pillanatig dermedten meredt a földön heverő apjára lövöldöző támadókra, majd szembe találta magát egy maszk nélkül belépő kommandóssal. Ránézett – az arcát, mint később mondta, sohasem felejtí el. Ez a katona is belelőtt apja fejébe. Umm Dzsihad és a lánya észrevett egy nőt, aki az izraeli támadókat kísérte, és videóra vette az egész műveletet. A két éves Nidal szintén felébredt és sírni kezdett. Egy Sajeret-kommandós állt fölötte, egy sorozatot eresztett a mennyezetbe, de a gyereket nem bántotta. A PFSZ később azt állította, hogy a támadók összesen 70 golyót lőttek ki, 52-t Abu Dzsihadba.

A kommandósok sietve, a lépcsőn hagyták el a szobát, magukkal vitték a talált dokumentumokat és papírokat, valamint azt a kis páncélszekrényt, amelyet kitéptek a dolgozószoba falából. Fölöttük Umm Dzsihad egy nő hangját hallotta, aki franciául sürgette őket: – Allez! Allez!

A művelet nem egészen öt percig tartott. A kommandósok a ház előtt gyülekeztek, ahol parancsnokaik meggyőződtek arról, hogy mindnyájan megvannak. Umma Dzsihad az ablakból megszámolta őket, huszonnégyen voltak. Járműveik a tengerpart felé robogtak, bennük a Moszad által előkészített, üdítőitalokkal teli ládákat találtak. A gumicsónakok a parton várták és a nyílt tengerre vitték őket, azokkal a Moszad-ügynökökkel együtt, akik részt vettek az akcióban. A többi ügynök Tuniszban maradt, és

felhívták a rendőrséget, bejelentve, hogy a támadók gépjárműveit a város irányába látták elrobogni, vagyis a menekülési útvonallal ellenkező irányba. A rendőrség úttorlaszokat emelt a Szidi Bu Szaidból a főváros felé vezető utakon, az államelnök pedig szárazföldi csapatokat és helikoptereket vezényelt a térségbe, s elrendelte a repterek és a kikötők lezárását. A három, tengerparton hagyott bérelt autón kívül azonban nem találták nyomát az izraelieknek.

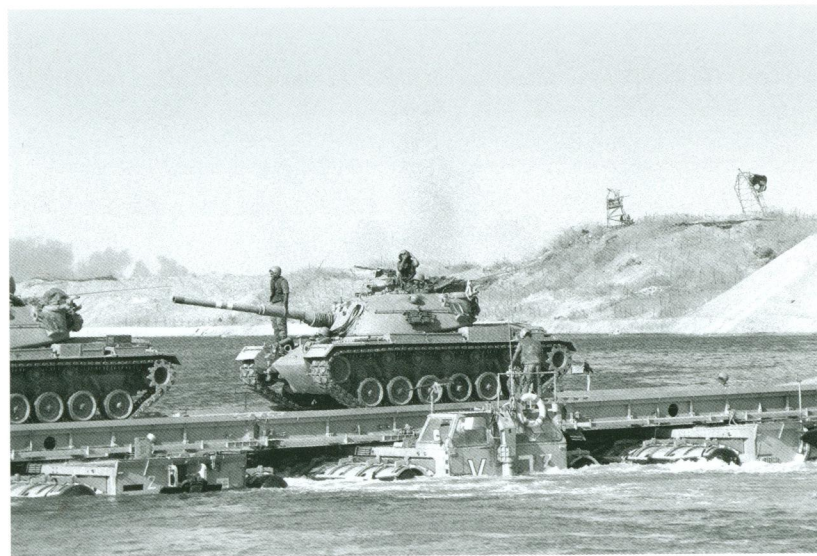
Másnap az esemény világszerte a lapok címlapjára került; nem merült fel kétség afelől, hogy a műveletet az izraeliek hajtották végre. Abu Dzsihadot megölték, de a neve nem merült feledésbe. Évekkel később, miután a Palesztin Nemzeti Hatóság létrejött, tehetséges feleségét, Umm Dzsihadot miniszterré nevezték ki Jasz-szer Arafat kormányában. Ő és a lánya mondta el izraeli íróknak és újságíróknak a likvidálás körülményeit.

Kiegészítés: az „anyák busza” elleni támadásban megölt Miriam Ben Jair családja

Miriam Ben Jair lánya, Rachel könnyek között mondta el: – Amikor a terrorista az anyámhoz fordult, ő könnyögött neki, „A lányom a következő hónapban megy férjhez, könnyörüljön rajtam!” De a terrorista agyonlőtte. Anyám az Atomkutató Központba utazott, ahol ügyvezető titkárnőként dolgozott. Az esküvői meghívók, amelyeket a barátainak akart odaadni, a táskájában voltak.

Ben Jair férje, Eljahu: – A barátaimmal találkoztam az utcán, és megkérdezték: „Hát te nem hallottad? Az »anyák buszát« megtámadták!” Azonnal rohantam a Soroka Kórházba. Feleségem nővére, Frieda ott ápolónő. Ő mondta, hogy már vége!

A fia, Ilan: – A mamám helyes nő volt, csupa vidámság. Jól beszélt franciául, és az Atomkutató Központban dolgozott, amióta a franciák építeni kezdték a reaktort. A család jelentette számára az egész világot, és arról álmodozott, hogy egy nap abbahagyja a munkát, és csak az unokáival foglalkozik. De nem jött össze. Csúpan 46 éves volt, amikor meghalt.

Az izraeli harckocsik pontonhídon kelnek át a Szezei-csatornán (Bamachane, IDF Archivum)

Röviddel a Szezei-csatornai átkelés előtt: fiatal IDF-parancsnokok találkozója a Sínain. Balról jobbra: Ariel Saron tábornok, hadosztályparancsnok; Mose Dajan tábornok, védelmi miniszter; Braun tábornok. Adan tábornok; e könyv egyik szerzője, Michael Bar-Zohar őrmester; Tal tábornok, Tamir tábornok, Conen tábornok (Uri Dan)

Véres ütközet a Kínai farmon. (Kormány Sajtóiroda)

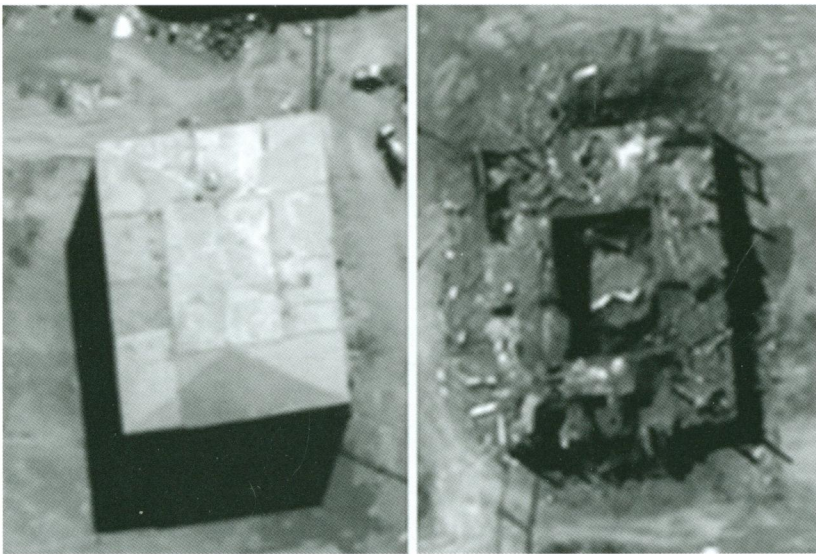
Hermon hősei – „a kannibálok, a falangisták, az indiánok...” (Zeev Spector, Kormány Sajtóiroda)

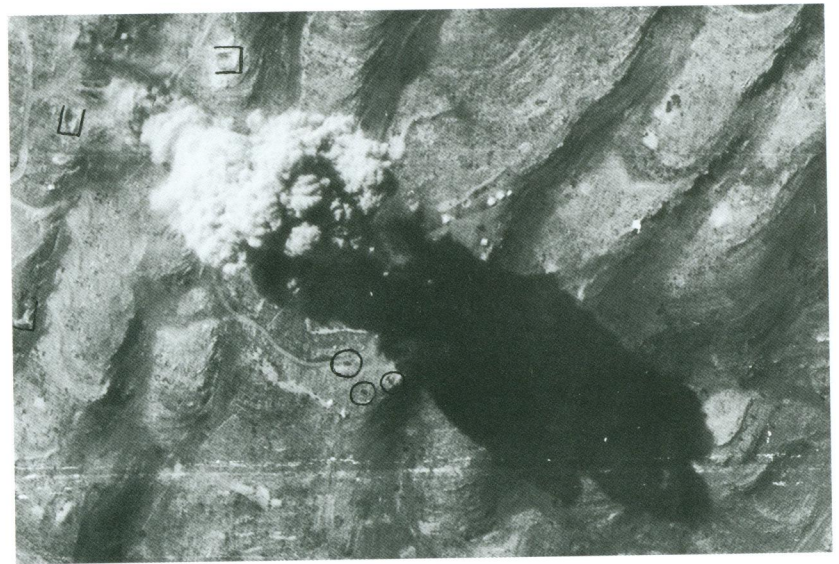
Avigdor Kahalani, a Golán-fennsík hőse, Jossi Eldarral a küzdelem tetőfokán (Uzi Keren, Bamachane, IDF Archívum)

A Bagdadból visszatért pilóták (IDF-szóvivő)

A szír atomreaktor, az izraeli légierő „látogatása” előtt és után (USA kormánya)

A megsemmisített rakétaütégek (Légierő Újság)

Ariel Saron a Beaufort-erőd meghódítóival (IDF Archívum)

Az elrabolt „anyák buszának” visszafoglalása (Kormány Sajtóiroda)

A hajó és halálos rakománya az Eilat kikötőben (Jo Kot, Jedioth Ahronoth Archivum)

Ramallah ostroma (Joav Guterman, Kormány Sajtóiroda)

Öntött Ólom-hadművelet – a harcosok Gáza kapuinál (Neil Cohen, IDF-szóvivő)

Felhőoszlop-hadművelet – vissza Gázába. (Gil Nehustan, Jedioth Ahronoth Archivum)

Vaskupola – az „Erős Szikla-hadművelet” sztárja. (Jariv Katz, Jedioth Ahronot Archívum)

Az elveszett törzs a „sas szárnyain” visszatér (Cvika Israeli, Kormány Sajtóiroda)

Elijahu: – Jichak Mordehaj vezérőrnagy vigasztalt minket. Gyakran ellátogatott hozzánk, és beszélgetett velünk. Olyan volt, mint egy családtag.

Rachel: – Mi tudtuk, hogy a gyilkosságért Abu Dzsihad a felelős. Halála némi megnyugvással töltött el bennünket, de továbbra is éppen olyan mély és kínzó fájdalmat érzünk, mint azelőtt.

Irán, a gázai terrorszervezetek legfőbb fegyverszállítója, elsősorban rakétákkal látja el a terroristákat. A fegyverek általában ártalmatlannak tűnő teherszállító hajókon hagyják el Iránt, majd vagy kirakják őket Szudánban, és teherautó-konvojokkal – Egyiptomon és a Sínai-félszigeten keresztül – érkeznek Gázába, vagy a szállítóhajókon maradnak, áthaladnak a Szezei-csatornán, majd egyszerűen a gázai tengerbe öntik, ahonnan helyi arab búvárok hozzák felszínre őket. Az egyik legfrissebb esetre 2014 márciusában kerül sor, amikor az izraeli kommandósok elfogják a Klos C hajót, amely elrejtett rakétákat szállít. A leghíresebb hasonló akció azonban a Karine A hajón szállított fegyverek felderítése és elkobása volt.

„Hol a hajó?”, 2002

2002. január 3-án, 3.58-kor két, Morena típusú gumicsónak ütdött a Szezei-öbölben haladó *Karine A* teherszállító hajó oldalához. A 13-as Sajetet kommandósai – miután elektronikus jelzést kaptak – mászni kezdtek fölfelé a csónakokból a hajóra. Hirtelen helikopterek csaptak le az égből, és kötélén harcosok ereszkedtek a fedélzetre. Gyorsan, fegyverhasználat nélkül szétszóródtak a teherszállítón, és keresni kezdték a fegyverszállítmányt, amelyet a hírszerzési jelentések szerint az irániak a Palesztin Hatóságnak küldtek.

Közben az Izraeli Légierő gépei a hajó felett köröztek: a Sikorsky helikopterek a 669-es egységet, a haderő légi szállítású mentő- és evakuálócsoportját szállították; egy további felderítő repülőgép,

adatgyűjtő és fényképező berendezéssel, valamint utántöltő tankokkal felszerelve támogatta a műveletet. Ezenkívül egy Boeing 707-es légi parancsnoki harcálláspontként szolgált Saul Mofaz, a haderő vezérkari főnöke, Jedidja Jaari haditengerészeti parancsnok és Dan Haluc légierő-parancsnok, valamint a törzstisztek számára. A Boeing 707-es a művelet megkezdése előtt már két órája a levegőben tartózkodott, hogy felügyelje az akció területét.

– Hosszú repülés volt – mondta egy törzstiszt –, 500 kilométerre az izraeli partoktól. A repülőgépen zsúfoltság uralkodott, és nagyon hideg volt, miközben késsel lehetett vágni a feszültséget.

A művelet irányítói a legutolsó percig attól tartottak, hogy a viharos idő miatt le kell fűjniük az akciót. A hullámok közel háromméteres magasságban csapkodtak, és a szélerősség elérte a 65 kilométeres óránkénti sebességet. Ilyen körülmények között nehéz volt hajózni, de még nehezebb helikopterről kötélén leereszkedni a hajó fedélzetére. A *Karine A* azonban – teljesen megbízható hírszerzési információk szerint – a Vörös-tengeren a Szezei-csatorna felé tartott, és az izraeli haderőnek mindent meg kellett tennie a feltartóztatására, mielőtt célállomását eléri.

Eli (Csini) Marom altengernagyot, a művelet tervezőjét és parancsnokát egy kiváló meteorológus segítette. Marom megértette: ha kivárja, hogy a hajó elérje az eredetileg tervezett elfogási pontot (körülbelül 40 kilométerre délre Sarm el-Seikhtől), akkorra a vihar teljes erejével tombolni fog. További értékelések és helyzetelemzések után úgy döntött, hogy az alkalmi kötélék kétszer olyan távolságra hajózik Izraeltől, azaz 240 kilométerre délre a Szezei-csatornától, mint eredetileg tervezték. A Sajetet-tisztek, akik tudomást szereztek az altengernagy döntéséről, nem hitték, hogy az új elképzelés kivitelezhető, mert sokkal több veszélyt rejt magában, és attól tartottak, hogy valami rosszul sülnhet el. Ezenkívül abban sem voltak biztosak, hogy a helikopterek és a hajók üzemanyaga elég lesz a hosszabb útra. Marom azonban kitartott döntése mellett, javasolta, hogy a katonák hordókból vigyenek

magukkal tartalék üzemanyagot az utántöltéshez: a helikopterek pedig – amelyek nem körözhettek túl sokáig a levegőben – szorosabban működjenek együtt a haditengerészettel, hogy a lehető legjobban kihasználják a rendelkezésükre álló időt. Tehát a kocka el volt vetve, az akció folytatódott.

A 47 éves Marom mosávban nevelkedett; az apja Németországból, szülőföldjéről Kínába menekült, amikor a náci hatalomra kerültek. Kínában feleségül vette Csaj Lít, egy orosz származású zsidó nő és egy kínai férfi lányát. Később a házaspár Izraelbe emigrált, ahol az asszony Leára változtatta a nevét. A fiuk, Eli örökölte anyja ferde szemét, ezért bajtársai a haditengerészeti akadémián elnevezték Csininek. Ázsiai vonásai miatt az egyik amerikai lap „izraeli-kínai tengernagyként emlegette”. Izraelben kiváló tisztként tisztelték. – Az a tény, hogy Csin másféleképpen nézett ki – mondta egy interjúban egyik bajtársa –, állandóan arra ösztönözte, hogy megmutassa, jobb mindenkinél. És valóban, nagyon gyorsan az egyik legjobb tiszt lett belőle.

Az akció éjszakáját hosszadalmas, összetett felderítés és felkészülés előzte meg, amelyhez igénybe vették az összes adatgyűjtési módszert. Az egész néhány szigorúan titkos jelentéssel kezdődött, amelyek arról tájékoztatták a haderő hírszerzési központját, hogy Irán hajón fegyvereket tervez csempészni a Gázai övezetbe. De nem ez volt az első ilyen alkalom. Az Izraeli Haditengerészet már 2001 májusában elfogott egy kis hajót, a *Santorinit*, amint a libanoni Hezbollah-bázisról Gáza felé tartott. A fedélzetén egy viszonylag kisebb, de nagy jelentőségű fegyverszállítmányt találtak: orosz Sztrela típusú rakétákat, amelyekkel a palesztinok az Izraeli Légierő gépeit akarták lelőni. Ez egyértelmű bizonyítéka volt annak, hogy Jasszer Arafat kettős játékot folytat. A nyugati vezetőknek arról beszélt, hogy népe békét akar, miközben otthon, arabul csak a dzsihádot emlegette.

A látszatra jelentéktelen fegyverszállítmány felfedezése „riadóztatta” az izraeli hírszerző közösséget. A hírszerzők észrevet-

ték, hogy a palesztinok túl sokat fizettek egy öreg hajóért. A haditengerészet hírszerző főnöke erre így emlékezett: – Rájöttünk, hogy a kérdéses hajót korántsem ártatlan céllal vásárolták meg, ráadásul mindent megtettek üzelmeik eltitkolására. Titkos műveletként kezelték, amelyhez különleges módszert alkalmaztak.

A hírszerző tiszt azonnal hozzálátta, hogy felkutassák a hajó vásárlásába és működtetésébe bevont személyeket. Igyekeztek feltárni a legkisebb információfoslányt is, hogy megfejtse a *Karine A* rejtélyét. December elejére már nagyjából összeállt a palesztin műveleti terv képe: a palesztinok 2001 nyarán vették meg a hajót több, jelentéktelen vállalatot keresztül. Attól tartva, hogy a Mossad vagy más hírszerző szervezet felfedi a vásárlás valódi célját, *Rim K*-ról *Karine A*-ra keresztelték át a hajót. A sasszemű Mossad-ügynökök azonban résen voltak és nyomon követték az útját, miközben Libanonból Port Sudanba úszott, ahol nagy mennyiségű rizs-, ruhanemű-, játék- és háztartási eszköz-rakományt vett fel. Ám még sok hely maradt a fegyverek számára is, amelyek az iráni partokhoz közel fekvő Kis szigetén vártak berakodásra. Egy iráni komp az éjszaka leple alatt 80 konténert pakolt át a *Karine A*-ra, mindegyikben 820 kilogramm fegyverrel.

A komp farszi nyelvet beszélő legénysége átadta a *Karine A* kapitányának a konténerek tartalmának listáját és az egyértelmű utasítást arra, hogy a hajó merre haladjon tovább. A fegyvereket 80 különleges, úsztatható, hermetikusan lezárt konténerbe rakodták, az iráni hadiipar gyártmányába. Az elképzelés a következő volt: Gázához közeledve a *Karine A* legénysége vízbe dobja a konténereket, amelyekben egy speciális rekeszt vízzel vagy levegővel lehet feltölteni. Ha vizet töltenek bele, a konténer elsüllyed. Egy búvár megkeresi a konténert, és bekapcsolja a szelepet, amely sűrített levegőt nyom a rekeszbe. A levegő kiszorítja a vizet, és a konténer a felszínre emelkedik. Kis palesztin hajók összeszedik a konténereket, és a gázai tengerpartra szállítják, ahol átadják a palesztin rendőröknek, akik elszállítják a terroristáknak.

Miután megrakodták a hajót, elindult, hogy megtegye útvonalának kritikus szakaszát. Technikai problémák miatt azonban 11 napig kénytelen volt a hudejdi kikötőben vesztegelni. Ez elegendő időt biztosított az izraeli haderő számára, hogy alaposan megtervezze és előkészítse a hajó elfogását.

Saul Mofaz vezérkari főnök irodájában lázas tanácskozás zajlott, amelyen a Sajetet és a légierő parancsnokai, valamint a hírszerzés tisztjei vettek részt. Térképeket osztottak szét, és hadműveleti terveket tanulmányoztak. Mindenki tudta, hogy közeledik a döntő pillanat.

– Hogyan nevezzük el a műveletet? – kérdezte Mofaz az egyik megbeszélésen.

– Noé Bárkájának – válaszolta a haditengerészet műveleti főnöke.

– Szép név – mondta Mofaz mosolyogva.

– Minden a hajó megtalálásától függ – magyarázta el Csini a vezérkari főnöknek a végső döntés előtt. – Amint felderítettük a pontos helyét, már csak ütemtervet kell készítenünk az elfogására.

Mofaz azonban még nyugtalankodott. – Ön ott lesz az egyik járőrhajón? – kérdezte Csinitől.

– Igen.

– Képes lesz egyértelműen azonosítani a hajót, a rakományát és a méreteit?

– Igen, kétségkívül.

– Járt már valaha a Tiráni-szorosban?

– Többször is.

– Nos, akkor hogyan navigálná át a hajót a Tiráni-szoroson?

– Ez nem bonyolult feladat. Csak azt kell tudnunk, hogyan kell beindítani a motorját.

Mofaz összefoglalta álláspontját: – Nem kockáztathatom meg, hogy a bevetés kudarccal végződjön. Ha úgy ítéli meg, hogy a viszonyok a tengeren nem teszik lehetővé a végrehajtását, akkor meg kell állnia és újra át kell gondolnia a műveletet. Vagy ideig-

lenesen elhalasztja a bevetést, és várunk – mondjuk, egy napig –, vagy hagyjuk a hajót elmenni.

A művelet előtt néhány nappal a tisztek az otthonában felkeresték Ariel Saron miniszterelnököt, és beavatták a művelet részleteibe. A miniszterelnök éberén figyelt, kérdéseket tett fel, megnézte a térképeket, és dicsérte a művelet merészségét. Engedélyezte a bevetést, miközben tisztában volt azzal, hogy sikere a Sajetet-kommandósok és a helikopterpilóták szoros együttműködésétől függ, ugyanis a katonáknak a helikopterekről kötélen kell leereszkedniük a hajóra. – Ez olyan volt, mintha kanyargós úton teherautóra kellene felugrani – mondta később a Sajetet egyik harcosa.

Még maradt néhány nyitott kérdés. Fel van-e fegyverezve a hajó legénysége? Ellátták-e az elrejtett fegyvereket robbanócsapdával vagy távolról irányítható robbanóeszközzel? Vannak-e palesztin harcosok a fedélzeten? A művelet vérfürdővé fajulhat, ha a hajót felfegyverzett palesztin terroristák védik. Felkészülendő az előre nem látható eseményekre, a Sajetet egyik orvosa és egy felcser is részt vesz a műveletben, valamint az egyik helikoptert sürgősségi műtéti beavatkozáshoz szükséges eszközökkel szerelik fel.

Nem sokkal a küldetés előtt egy éjszaka a vezérkari főnök és a hadműveleti parancsnokok megtekintették a szimulációs gyakorlatot, amelynek keretében a Sajetet-kommandósok kötélen ereszkedtek le két helikopterről egy kereskedelmi hajóra. Mofaz rendkívül elégedett volt az eredménnyel. Később a kommandósok elindultak Eilatba, ahol csak a zöld jelzésre vártak. Mofaz és a hírszerzési szakértők azonban még mindig aggódtak a legvégső kérdés, illetve bizonytalanság miatt: hol a hajó? Miért nem tudták még felderíteni? Abban bizonyosak voltak, hogy már úton van a Szuezi-csatorna felé, de konkrét elhelyezkedését nem ismerték. A vezérkari főnök csupán néhány nappal később, 2002. január 1-jén kapott jelentést arról, hogy a *Karine A*-t sikerült megtalálni, a szaúd-arábiai Dzsiddától 65 kilométerre északra. Vagyis 645 kilométerre attól a körzettől, ahol a rajtaütést tervezték. A legu-

tolsó jelentések is megerősítették, hogy a neve, a „*Karine A*” felirat egyértelműen látható a hajó oldalán.

A művelet napjának reggelén a különböző alegységek elindultak a kijelölt terület felé. Csini a *Dvora* járőrhajóra szállt fel, míg Ram Rotenberg Sajetet-parancsnok a harcosai között, az egyik helikopteren foglalt helyet. Körülbelül két órával az akció előtt Mofaz a haditengerészet és a légierő tisztjeivel felszállt a speciálisan felszerelt Boeingerre, amely a Vörös-tenger fölé szállítja őket, a hajó elfogásának helyszínére.

A Boeing utasai már az akció kezdete előtt a monitorokra szegtek tekintetüket, Csinit és parancsnoki törzsét figyelték a tengeren, és megpróbálták azonosítani a *Karine A* hajót, amely megjelent a radaron, egy hajócsoporthoz közepén, 32 kilométerre az elfogás tervezett helyszínétől. Különböző jellemzők segítségével próbálták megállapítani, pontosan melyik is a *Karine A*, sikertelenül. A légierő járőrgépe szintén képtelen volt azonosítani a célpontot, mivel sűrű felhő fedte a tengert. A haditengerészet egyik kis hajóköteléke közelebb húzódott a hajócsoporthoz. Álcázás céljából Csini a hajókat különleges alakzatba rendezte: egy járőrhajó elöl, a másik pedig a sor végén haladt. Közöttük szorosan egymás után helyezkedtek el a gumicsónakok, így a kötelék távolról egyetlen, nagy hajónak látszott.

A feszültség a hajókon és a Boeing fedélzetén csak fokozódott. A rendelkezésre álló idő egyre csökkent. 4.15-re be kellett fejezniük a bevetést, mert a helikopterek egyetlen perccel sem maradhattak tovább a levegőben.

Csini számvetést készített az időkeretről és a földrajzi tényezőkről, ez alapján eldöntötte, hogy a műveletet 3.45-kor okvetlenül meg kell kezdeni.

– De hol a hajó? – morfondírozott a Sajetet-tiszt. – Hova a pokolba tűnhetett? Talán sikerült elszöknie?

Váratlanul, körülbelül 7,3 kilométerről az egyik Sajetet-felderítő tiszt – a nagy kéményéről, a három fedélzeti darujáról és a

középen kimagasló árbócáról, a *Karine A* jellegzetes ismertetőjegyeiről – felismerte a hajót. Jelentése gyorsan keresztülfutott a parancsnoki láncolaton, és a feszültség tovább fokozódott. A hajót tehát megtalálták.

3.40-kor kezdték megközelíteni hajót, amely egyre inkább láthatóvá vált. Az izraeli különítmény fokozta a sebességet, s már egészen közel, csaknem a hajó mellé ért. Saul Mofaz ismét egyértelmű megerősítést kért. – Igen, ez az a hajó! – érkezett alulról a megerősítés.

Hamarosan dönteni kellett. A Boeinger tartózkodó összes főtsiszt tekintete valósággal rátapadt a monitorokra, ahol az elejétől végéig követni tudták a hajó elfoglalását. Az egész olyan volt, mint egy hollywoodi krimi.

4.00-kor az elektronikus jelzés átfutott a flottilla adóvevőin. Ezzel a Noé Bárkája-művelet zöld utat kapott. Felülről, a Boeingeről a főtsztek láthatták a Sajetet-kommandósokat, amint a tengerről és a levegőből elárasztják a *Karine A* fedélzetét, meglepve a hajó 13 fős legénységét, akiknek a többsége éppen aludt. Láthatták, hogy nem került sor fegyveres harcra, és a kommandósok elkezdtek a fegyverek előzetes felkutatását. Mindezekből a legfontosabb és a leghiheletlenebb az volt, hogy az egész művelet csak hét percig tartott.

A Boeing fedélzetén hallani lehetett a megkönnyebbülés sóhajait, és Mofaz vezérkari főnök sietett felhívni odalent a tiszteket. Gratulált nekik, egyáltalán nem palástolva örömét: – Csodálatos munkát végeztek! Felülről nézve lenyűgözően hatott. És most? Mi a következő lépés?

– Befejeztük a hajó elfoglalását, és az embereink átkutatják a raktereket – felelte Ram Rotenberg Sajetet-ezredes.

– Találtak már valamit? – kérdezte lázasan Mofaz, remélve, hogy egyértelmű bizonyítékra bukkannak, ami bizonyíthatja a világot – és főleg az Egyesült Államok – számára, hogy Jasszer Arafat iráni fegyvereket csempész a palesztin területekre.

– Még nem, de éppen megyünk le a raktérbe. Azonnal jelentjük, amint találunk – felelte a parancsnok.

Csini, aki időközben már felszállt a hajóra, a Sajetet-parancsnokkal együtt rohant a raktérbe. Elemlámpával körbevilágítottak, de nem találtak semmit. Már több perc is eltelt, de semmi eredmény! Nem láttak egyebet, csak rizseszsákokat, ruhakötegeket és gyerekjátékokat. – Nem látunk semmi érdekeset, se fegyvert, se gránátvetőt... – bökte ki az egyik katona kétségbeesetten. Egy pillanatig kétely lopódzott a szívükbe: valóban a jó hajót foglalták el? Kudarcot vallott a Noé Bárkája-művelet? Semmiért kockáztatták az életüket?

És akkor fordulóponthoz érkeztek. Omar Akavinak, a hajó kapitányának, a palesztin Szállítási Minisztérium alkalmazottjának gyors és kemény kihallgatása eredményt hozott. A Sajetet-kommandó nehézfiúja nem túl gyöngéden megragadta és megrázta, és a kapitány hamarosan vallott. – Az első raktérben van – bökte ki végül Akavi.

A kommandósok a hajóorrba futottak. – Kezdetben azt hittük, nincs ott semmi – mesélte G' alezredes. – De végül felfedeztük az első ládát, majd a másodikat, és mindannyinkat nagy büszkeség töltött el. Ez volt az első alkalom, amikor ilyen nagy mennyiségű fegyvert találtunk. Minden egyes Katyusa sorozatvető felbukkanását tapsvihar és a fiúk kitörő ujjongása követte.

A katonák átvették a hajó parancsnokságát, és a hajó elfordult az Akabai-öböl felé. Az egyik kommandós odafutott a tisztjéhez.

– Fel kell húznunk az izraeli zászlót – mondta.

– De nincs nálunk egyetlenegy sem – válaszolta a tiszt.

– De igenis van, elhoztam otthonról – felelte a kommandós.

Néhány órával később a *Karine A* izraeli zászlóval az árbócán befutott az eilati kikötőbe. A módszeres átkutatás feltárta, hogy a hajó 64 tonna fegyvert szállított: Katyusa sorozatvetőket, Sagger páncéltörő rakétákat, izraeli gyártmányú gránátvetőket (amilyeneket Iránnak szállítottak, mielőtt Khomeini átvette volna a hatalmat), kézi páncéltörő gránátvetőket, Raad típusú rakétákat, különböző fajta puskákat és aknákat. – Mindez csupán

iráni belügy volt – tréfálkozott az egyik főtiszt: – Az ő iránijaikat legyőzték a mi iránijaink, Mofaz és Haluc (a két tiszt ugyanis iráni származású volt).

A műveletet követő napon, 2002. január 4-én Saron miniszterelnök a tanyáján fogadta Anthony Zini amerikai tábornokot. A találkozó végén azt mondta neki: – Ha ma látja Jasszer Arafatot, kérem, tájékoztassa, hogy nem kell aggódnia fegyverszállító hajója, a *Karine A* miatt. Elkaptuk, és a mi kezünkben van.

*

Miután a történet nyilvánosságra került, az Egyesült Államok hosszú időre megszakította kapcsolatait a Palesztin Hatósággal. Bush elnök haragudott, amiért Arafat hazudott neki, és ez volt az egyik oka annak, hogy az amerikaiak hozzájárulásukat adták a Védőpajzs-hadművelet végrehajtásához.

Kiegészítés: Saul Mofaz egykori vezérkari főnök, későbbi védelmi miniszter

„A *Karine A* története, nemcsak a 64 tonna fegyverről és a terrorizmus exportjáról szól, hanem az Irán és a palesztinok közötti megállapodásról is, amelynek értelmében a palesztinok a fegyverekért cserébe biztosítják az irániak jelenlétét a Palesztin Hatóságon belül. Ennek jelentősége abban nyilvánult meg, hogy az Iráni Forradalmi Gárda beléphetett a ciszjordán városokba...

Amikor minderről hírszerzési információkat kaptunk, világossá vált számunkra, hogy el kell fogunk a hajót, el kell koboznunk a fegyvereket és – ami szintén fontos volt – le kell lepleznünk, be kell mutatnunk a világnak Arafat igazi, terrorista arcát.

A Sajetet és a légierő csodálatos akciója után Arik Saron miniszterelnök elhatározta, elküld a Fehér Házba, hogy adjam át Condoleezza Rice nemzetbiztonsági tanácsadónak az összes hírszerzési információnkat és fedjem fel Arafat és az irániak megállapodását. Ő átnézte a hírszerzési anyagot, megdöbben, és Bush elnökhöz

sietett. Megkérdezte, maradhatok-e még Washingtonban; nem maradhatok, válaszoltam, mert az intifáda a tetőfokára hágott. Ez az anyag vette rá Bush elnököt arra a híres nyilatkozatára, amelyben a Palesztin Hatóságot terrrorszervezetnek minősítette.

A művelet legfőbb dilemmája a hajó egyértelmű azonosítása volt. Attól féltünk, hogy ha nem tudjuk százszázalékos biztonsággal azonosítani a hajót, akkor elfoglalhatjuk egy másik ország hajóját, ami óriási bonyodalmakhoz vezetett volna. Amikor tehát felszálltam a Boeing parancsnoki harcálláspontjára, az első kérés az volt, hogy mutassák meg a radaron a hajót.”

1993-ban Izrael és a PFSZ aláírja az oslói megállapodást abban a reményben, hogy hamarosan békés megoldást találnak a konfliktusra. Sajnos a megállapodás kudarcba fullad, és új terrorhullám söpör végig Izraelen. A palesztin öngyilkos merényletek megdöbbentő száma miatt Saron miniszterelnök és Benjamin Ben Eliezer védelmi miniszter kiterjedt hadműveletet indít Ciszjordániában a terrrorszervezet ellen. A műveletet Saul Mofaz vezérkari főnök vezeti.

Holokauszt-emléknap a nabluszi Kasbában, 2002

2002. március 29. esős, viharos éjszakáján a haderő alakulata behatolt Ramallahba, Jasszer Arafat Palesztin Hatóságának fővárosába. A csapatok gyalogosan megrohamozták Arafat főhadiszállását, a Mukatát, de nem ütköztek különösebb palesztin ellenállásba. Avi Peled, az Egoz kommandós egység parancsnoka később így emlékezett: – Tudtuk, hogy a palesztinok számára a Mukata végső menetszárnak, a legbensőbb szentélynek számít, és az utolsó töltényig harcolni fognak. Ezzel szemben behatolásunk a Mukatába és Bituniában a Palesztin Megelőző Biztonsági Szolgálat főparancsnokságára olyan erős lélektani nyomást gyakorolt rájuk, hogy mindenütt megtörte az ellenállásukat.

Ez volt a Védelmi Pajzs-hadműveletnek, az Izraeli Védelmi Erők egyik legnagyobb ciszjordán hadműveletének kezdő akciója. (Ciszjordániát az izraeliek Júdeának és Szamáriának is nevezik.) A bevetés célja az volt, hogy az izraeli erők csapást mérjenek a terrrorszervezetek területére és megállítsák a soha nem tapasztalt

méretű terrorhullámot. Az akciót megelőző hónapban, az úgynevezett fekete márciusban, 135 izraeli lakos és 30 katonavesztette életét terrortámadásokban, melyek közül – az 1967 előtti izraeli határokon belül – 11-et öngyilkos merénylet követett el. A terrortámadások mélypontja a zsidó húsvét estéjére, szederre esett: egy öngyilkos merénylet észrevétlenül bejutott a netanyai Park Hotelba, megölt 30 és megsebesített 140 vendéget, akik a húsvéti asztal körül ünnepeltek.

Az ezen az estén Izraelben és az egész világon közvetített borzalmas képek szertefoszlatták az amerikai ellenvetéseket a izraeli katonai válasszal szemben. A következő napon az izraeli kormány engedélyezte a Védelmi Pajzs-hadművelet elindítását, és behívott 30 ezer tartalékos katonát. A művelet végrehajtása céljából mozgósították a Goláni, a Nahal, a Jiftach és az ejtőernyős dandárokat; a gyalogsági és a páncélos, szolgálatban lévő és tartalékos csapatokat, valamint a műszaki hadtestet. A kneszetben Ariel Saron miniszterelnök ismertette a művelet célját:

– Az Izraeli Védelmi Erők katonái és parancsnokai felkeresik azokat a városokat és falvakat, amelyek a terroristák menedékeivé váltak. Elfogják és letartóztatják a terroristákat és főleg azokat, akik küldik őket. Lefoglalják és elkobozzák a fegyvereket és felszereléseket, amelyeket Izrael megtámadására halmoztak fel. Felderítik és lerombolják a terroristák létesítményeit, laboratóriumait, fegyvergyárait és rejtékhelyeit.

Ramallahban az izraeli haderő lerombolta a Mukata komplexumot, kivéve azt az épületet, amelyben Arafat lakott. Az Egoz-kommandósok állásokat foglaltak az Arafat irodájához vezető folyosóról nyíló szobákban, miközben kint az izraeli harckocsik bekerítették a területet. A Mukata fogva tartási központjában több, Izraelben elkövetett merénylet miatt körözött terrorista rejtőzködött. A palesztin hírszerzés igazgatója rendelte el, hogy vigyék őket Arafat főhadiszállására, mert meggyőződése volt, hogy ott teljes biztonságban lesznek az izraeli biztonsági erők elől. Hosszú

huzavona után az amerikaiak végül közbeléptek, és az izraeliek (brit felügyelet mellett) az összes körözött terroristát a jerikói börtönbe szállították.

Ramallahban az izraeli haderő fegyverlaboratóriumokat fedezett fel, ahol sok körözött személyt és veszélyes anyagot talált. A harc végén elfogta Maruan Barghutit, a Fatah fegyveres frakciójának, a Tanzimnak a parancsnokát, akit később számos terrortámadás miatt életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

Az izraeli erők Ramallah után Nabluszt támadták. Nabluszt a palesztin ellenállás fellegrájának tekintették, és óvárosa, a Kasba, amely szűk, kanyargós utcáival és szövevényes passzázsával labirintusra emlékeztet, az izraeli vezérkar félelmének forrásává vált: a sűrűn lakott óvárosban robbanócsapdává átalakított otthonok, orvlövész-tüzelfalások és nagyszámú terrorista várta az izraelieket. Terroristák százai rejtőztek a tekervényes utcákban, házi készítésű robbanóeszközök és fölbe ástott gázpalackok mindenütt, robbantásra készen. Az izraeli katonáknak alaposan össze kellett szedniük magukat, mielőtt megközelítették a Kasbát, ahol minden utcasarkon véres meglepetésekre számíhattak.

A Nablusz elleni roham április 5-én kezdődött, azzal a művelettel, amelyet Jichak Gerson dandártábornok, a Júdea és Szamária hadosztály parancsnoka vezetett. A parancsnok összehangolta a nyugati irányból érkező ejtőernyős dandárnak, a dél felől támadó Goláni dandárnak és a páncélos Jiftach dandárnak a manővereit, amely elfoglalta a város keleti részét, az ott létesített ellenséges menekülttáborral együtt. A palesztinok aknákat tucatjait telepítették az út szélén veszteglő teherautókba és vízszállító tartályokba, amelyeket az izraeli haderő tüzzerészei egyenként hatástalanítottak.

Az ejtőernyősök minden oldalról egyszerre támadták a Kasbát. Titkos fegyverük egy forradalmian új harcéljárás volt: az áthaladás a falakon. Olyan, különböző eszközöket, nehéz kötőréz kalapácsokat vagy robbanószerkezeteket fejlesztettek ki, amelyekkel áttörték a falakat, ami lehetővé tette, hogy házról házra haladjak.

nak anélkül, hogy ki kellett volna lépniük a gyilkos utcákra. Ezt az eljárást először másfél hónappal korábban, a Balatánál létesített menekülttábor elfoglalásakor alkalmazták. Aviv Kochavi, az ejtőernyős dandár parancsnoka ezt így magyarázta: – A népes Kasbában, ahol a keskeny utcákon számos aknát és torlaszt helyeztek el, ahol az orrlövészek minden sarokból lőhettek, kifejesztettünk egy alternatív harceljárást: kizárólag csak a falakon és az épületeken keresztül törtünk előre, hogy meglepjük az ellenséges harcosokat, akiknek nem hagytunk más lehetőséget csak hogy az utcán mozogjanak, ahol viszont kiváló célpontot nyújtottak. Ez a taktika teljesen megzavarta és sérülékennyé tette a terroristákat, akiket minden oldalról, hátulról és felülről is megleptünk.

A Kasbában a terroristák egyetlen parancsnokság alatt harcoltak. A körözött palesztin terroristák többsége itt rejtőzködött, akik főleg a Tanzimhoz, részben pedig a Hamaszhoz tartoztak. A palesztinok nagy elszántsággal küzdöttek, Kalasnyikovokat és M-16-os gépkarabélyokat használtak, és felkészültek a mártírhalálra.

Ám az izraeli katonák is rendkívül elszántak voltak. Az ütközet házról házra zajlott. A cél az volt, hogy mindenáron a minimumra csökkentsék az izraeli sebesülések számát. Ennek megfelelően néhány percenként kis műveleti csoportok (csalétkékként) hatoltak be azokba a házakba, ahová a terroristák befészkeltek magukat. A terroristák tüzelni kezdtek, így felfedték magukat az izraeli mesterlövészek előtt, akik a másik oldalon foglaltak tüzelőállást. Jól kihasználták a házakban létesített kedvező tüzelőállásokat, és lelőtték a sikátorokban rekedt terroristákat. Az izraeli katonák a legkevésbé várt helyekről (a falakon létesített résekből) támadták meg a palesztinokat, akik arra készültek fel, hogy a távolabbi csapatok ellen fognak harcolni.

A háború harmadik napján a Kasba kétharmada már az izraeli haderő ellenőrzése alatt állt. Ofek Buchrisz alezredes, az 51. zászlóalj parancsnoka áttelepült Nabluszba, miután katonáival részt vett a mukatai és a dzsinini harcokban. Azt a fela-

datot kapta, hogy derítse fel a robbanóanyag-laboratóriumokat és fogja el a körözött terroristákat. Azzal is megbízták, hogy csalja kelepcébe Ali Hadirit, a Hamasz főmérnökét, a netanyai Park Hotelt levegőbe röpítő robbanószer előállítóját. Amikor az izraeliek rajtaütöttek az épületen, amelyben a terrorista tartózkodott, golyózápor fogadta őket. A Goláni dandár egyik századparancsnoka meghalt, és Buchrisz is súlyosan megsebesült. A Goláni harcosok berontottak a házba, és megölték Hadirit meg egy másik terroristát.

Április 8-án, körülbelül 7.00-kor, váratlanul palesztinok tucatjai jöttek elő felemelt kézzel a kasbai házak közül. A terroristák kezdtek megadni magukat. Óránként érkeztek jelentések arról, milyen terroristacsoportok adták még fel magukat. Délutánra már további megadási javaslatok is érkeztek a Sin Beten és a polgári közigazgatáson, a Ciszjordániában kormányzó izraeli területen keresztül. Ezen az estén 18.30-ra a legutolsó fegyveres is elhagyta a nabluszi Kasba házait, miközben – megadásuk jeleként – magasba emelték a kezüket és fehér rongyokat lengettek. 72 óras küzdelem után a harcok véget értek, amelyek során az izraeliek 70 terroristát megölték és több százat letartóztattak.

Az a harc azonban, amellyel a közvélemény a Védelmi Pajzshadműveletet leginkább azonosította, Dzsininben zajlott le. Erre az izraeliek az áldozatok száma miatt – 23 izraeli halott és 75 sebesült – emlékeznek jobban, valamint azért, mert a palesztinok azt állították, hogy az izraeli haderő mészárlást hajtott végre az ottani menekülttáborban.

A fegyveres palesztinok a tábor közepén tömörültek, a szűk sikátorokban ezernyi robbanó kelepcét és lesállásokat létesítettek. Az izraeli katonák harckocsik, harci helikopterek és D9 buldózerek támogatásával hatoltak be a táborba. A buldózerek eltakartották a robbanóeszközöket, és megnyitották a robbanócsapdával felszerelt bejáratokat. A katonák csak lassan tudtak előrenyomulni, mert palesztin orvlövészek lőttek rájuk.

A művelet hatodik napján a Nachson dandár egyik tartalékos részlege csapdába esett és 13 katonát veszített. Bajtársaik megrohamozták a terroristákat, hogy kimentsék sérült társaikat, de ők is megsebesültek. Ezek után az izraeli haderő eldöntötte, hogy módosítja harc eljárását és lerombol minden házat, amelyben terroristák rejtőzködhetnek. Mielőtt azonban a bulldózerek megindultak, figyelmeztették a palesztinokat, hogy adják meg magukat; ez sok terroristát meggyőzött, köztük több vezetőt is. Az Iszlám Dzsihad magas rangú vezetője, Mahmud Toableh azonban nem volt hajlandó megadni magát, és amikor a D9 bulldózer ledöntötte a házat, amelyben tartózkodott, a fal agyonütötte.

A harcok során rémhírek terjedtek el arról, hogy az izraeli haderő micsoda mészárlást hajtott végre a dzsinini menekülttáborban. A palesztinok 3000 halotról beszéltek. A nemzetközi média nem kérdőjelezte meg a palesztin állításokat mindaddig, amíg az ENSZ tényfeltárási bizottsága a helyszínre nem érkezett és meg nem állapította, hogy a halottak száma valójában 56. Az izraeli haderő érvelése szerint a megölt palesztinok jelentős többsége fegyveres terrorista volt. A hamis híresztelések nemzetközi elterjedését talán az okozta, hogy a tábor teljesen lezárták a média előtt.

Betlehemet a Jeruzsálem tartalékos dandár foglalta el. Egységei nyomban az után, hogy beléptek a városba, körözött terroristák tucatjait vették őrizetbe, és gyorsan ellenőrzésük alá vonták az ősi települést. Körülbelül 40 fegyveres terrorista azonban elbarikádozta magát a Születés templomában. Az izraeli haderő jól tudta, hogy a templom a közvélemény szemében nagyon érzékeny helynek számít az egész világon, ezért odavezényelte a Saldag kommandót, hogy ne engedje bejutni a terroristákat a bazilikába. A légierő azonban késve szállította a helyszínre a katonákat, így több tucat terroristának sikerült elrejtőznie odabenn abban bízva, hogy az izraeli katonák a templomba nem lépnek be és nem tartóztatják le őket.

A fegyvereseket Abdullah Daud ezredes, a nabluszi palesztin hírszerzés főnöke irányította, aki a templomban túsul ejtett 46 papot és közel 200 civilt, köztük sok gyermeket. Az izraeli haderő 34 napig blokád alatt tartotta a bazilikát, megakadályozva az élelmiszer és a víz bejutását, hogy megtörje a körözött palesztinok ellenállását. A Vatikán figyelmeztette Izraelt, hogy ne tegyen kárt a templomban.

2002. május 10-én a helyzet végre kimozdult a holtpontról, miután Izrael beleegyezett, hogy a körözött személyek közül 13-at elenged és kiutasít hat európai országba, 26-ot pedig átszállít Gázába. A blokád idején az izraeliek hat palesztint megöltek, és olyan dokumentumokat koboztak el, amelyek bizonyították, hogy a Tanzim és az Al-Aksza Mártírjainak Brigádjai zaklatták Betlehem lakosságát, főleg a keresztényeket.

A Védelmi Pajzs-hadműveletben az izraeliek Ciszjordániában a hat palesztin városból ötöt elfoglaltak. Izrael tehát rövid idő alatt, 34 katoná halála árán sikeresen megállította a kegyetlen terrorhullámot, jelentősen megnyirbálta a Palesztin Hatóság katonai erejét, elszigetelte Arafatot, elfogott sok körözött személyt, valamint elkobzott nagy mennyiségű robbanóanyagot és fegyvert.

Kiegészítés: Aviv Kochavi, az ejtőernyős dandár parancsnoka, később a katonai hírszerzés igazgatója

„A kasbai ütközet pontosan a Holokauszt-emléknapon ért véget. A dandár teljes személyi állománya szétszóródott Kasba és Nablusz többi területén, miután egy sor intenzív ütközetben vettek részt, és döntő győzelmet arattak a palesztin fegyveresek felett. Elhatároztam, hogy nem mondunk le e különleges nap megünnepléséről. Felállítottunk egy hangosítóberendezést, nagy teljesítményű hangszórókkal, bekapcsoltuk a rádiókat az emlékezés szírenáinak megszólalásakor, amelyek az egész területen visszahangoztak. Csak néhány órával a harcok után az ejtőernyős dandár összes katonája vigyázban állt az áldozatok tiszteletére.

Nagyon megható pillanat volt, amely két ok miatt örökre bevésődött az emlékezetembe. Először azért, mert – a Holokausz-émléknaphoz méltón – bebizonyítottuk, hogy nincs olyan hely, ahová el ne mennénk, hogy legyőzzük a terrort és megvédjük Izrael állampolgárait. Másodszor azért, mert olyan újító és kifinomult harceljárást alkalmaztunk, amelynek révén bebizonyítottuk, hogy létezik harcmódor, amely határozott, szakszerű s ugyanakkor etikus is annak ellenére, hogy beépített, sűrűn lakott területen kellett küzdenünk számos terrorista ellen. A dandár több mint 70 terroristát ölt meg, több százat pedig megsebesített vagy foglyul ejtett.

Az ütközet végén a terroristák megadták magukat, miután az izraeliek minden oldalról támadták és bekerítették őket. Vezetőjük fölhívta a kerületi koordinációs iroda munkatársát (aki a harcálláspontomon tartózkodott), és megkérte, hogy szervezze meg az ő és 300 harcosa fegyverletételét. Tisztáztuk a feltételeket, és a terroristák egy megadott helyre vonultak, ahol letették a fegyvereket, és őrizetbe kerültek.”

Kiegészítés: Jichak (Jerry) Gerson, a Ciszjordan hadosztály, majd később a Hátországvédelmi Parancsnokság parancsnoka

„Már zajlott Júdea és Szamáriában a terrorizmus elleni általános küzdelem, amikor átvettem a Ciszjordan hadosztály parancsnokságát. Az izraeli haderő már tíz hónapja harcolt a terroristák ellen, de különböző okok miatt nem a leghatékonyabb módon. Úgy éreztem, hogy a biztonság helyreállításának súlya rám nehezedik, és rájöttem: a győzelem kikényszerítése rajtam és a parancsnokságom alatt álló erőkön múlik. Ezért megváltoztattuk a hadművelési paradigmát, és különleges akciók százait hajtottuk végre, néhányat a menekülttáborban.

A változtatás hatása már érezhető volt a hadszíntéren, mivel jelentős sikerekhez vezetett. Egyre több parancsnok és vezérkari szín-

tű döntéshozó vont le azt az észszerű következtetést, hogy a mi kötelességünk eldönteni a ránk kényszerített háború kimenetelét.

Amikor a vezetés engedélyezte a Védelmi Pajzs-hadműveletet, ránk bízta a két legérzékenyebb akció végrehajtását: Ramallah és Nablusz megtámadását. Ramallah adott helyet Arafat és a Palesztin Hatóság hatalmi központjának, Nablusz pedig a terrorizmus „fővárosa” volt. A műveletek jellege hasonlított a Védelmi Pajzs-hadműveletet megelőző intenzív aktivitásunkhoz, amelyet a kezdeményezés, az agresszivitás, az elszántság és a kreatív gondolkodás jellemzett. A művelet során nagy hangsúlyt fektettünk a katonai erő összes alkotóelemének integrálására és az együttműködésre a Sin Bettel, a belső biztonsági szolgálattal.

A Védelmi Pajzs-hadművelet fizikai és lélektani fordulópont-hoz vezetett a Júdea és Szamária területén folytatott palesztin terrorizmusban.”

2005-ben Ariel Saron miniszterelnök egyoldalú visszavonulást rendel el a Gázai övezetből. A zsidó telepeket kiűritik, és a telepeseket arra kényszerítik, hogy hagyják el otthonaikat és keressenek új otthon Izraelben. Az Izraeli Védelmi Erők kivonják összes csapataikat az övezetből. Az izraeli vezetők abban reménykednek, hogy Gáza, miután teljesen függetlenné vált, minden erejét annak szenteli, hogy fejlődő gazdaságot és virágzó, szabad társadalmat hozzon létre.

Am ennek az ellenkezője történik. A Hamasz terrorszervezet magához ragadja a hatalmat, és Gázát az izraeli civil lakosság elleni véres, szűnni nem akaró támadások kiinduló bázisává teszi.

A gázai végtelen történet, 2008, 2012, 2014

„Öntött Ólom-hadművelet”, 2008

2008. december 27-én, 11.30-kor az Izraeli Légierő néhány F-15 nehéz vadászgépe számos célpontra csapott le Gáza-szerté. A vezérrepülőgép rakétákat indított a Gáza központjában létesített kormányzati negyedre. A támadó gép a rendőrakadémia végzőseinek ünnepségét vette tűz alá, mivel a legtöbb kadét az Izz ad-Din al-Kasszam, a Hamasz halálbrigádjának tagja volt. A többi vadászgép és néhány helikopter erősen bombázta a közel száz, Gázában fellelhető Hamasz-célpontot. Néhány percen belül szinte a földdel váltak egyenlővé a parancsnoki harcálláspontok, a fegyverraktárak, a föld alá telepített rakétakilövőök és a szervezet képzőközpontjai. Elkezdődött tehát az Öntött Ólom-hadművelet.

Az első bombázási hullám teljesen váratlanul érte a Hamaszt. 155 terrorista meghalt, közülük 89-en a rendőrakadémia ünnepeén.

Ahogy a hadjárat folytatódott, a légierő bunkerromboló bombákkal lecsapott a Philadelphi-folyosóban (a Gáza és Egyiptom között húzódó, keskeny sávban) 44 alagútra, hogy véget vessen az Egyiptomból induló fegyvercsempészetnek. Ezenkívül a légierő stratégiai célpontokat is felrobbantott, mivel fő célja a Hamasz uralmának aláaknázása volt. Ezért megtámadta a kormányzati hivatalokat, a televízióstúdiókat, a központi börtönt, a hírszerzés épületeit, a városházát Beit Hanunban, az Iszlám Egyetemet és más létesítményeket.

– Sok repülőgépről beszélünk, amelyek egy nagyon kis területen koncentrálódnak a sűrűn beépített zónákban, ahol ha célt tévesztenek, a pilóták iskolákat és bölcsődéket találhatnak el – mondta Ran Pecker a légierő korábbi dandártábornoka egy újságírónak. – A célzás pontossága és a bevetés végrehajtása azonban csodálatos volt. Nem hiszem, hogy van a világon még egy légierő, amely képes lenne ilyen nagy pontossággal kivitelezni hasonló támadásokat.

Az Ehud Olmert vezette izraeli kormány az után döntött az Öntött Ólom-hadművelet elindítása mellett, hogy a Hamasz a Gázához közel fekvő izraeli városokat és településeket hosszú időn keresztül, több ezer Kasszám-rakétával támadta. A terület lakosai hónapokon át félelemben éltek, biztonsági szobákban és óvóhelyeken aludtak. Ez elfogadhatatlan volt; egyetlen más nemzet sem tűrte volna el, hogy polgári lakossága a naponta lecsapó rakéták célpontjává váljon. Az Egyiptom közvetítésével, 2008 júniusában meghirdetett tűzszünet teljesen összeomlott, és Izrael déli régiója valódi hadszínterré vált, amelyet a palesztinok rakétával lőttek, amire Izrael légibombázással válaszolt, és ez a séma csak egyre ismétlődött. Mindennek árát az Izrael déli területein élő lakosság fizette meg.

A hadművelet célkitűzése az lett volna, hogy véget vessen a palesztin rakétatámadásoknak, megroppantsa a Hamasz katonai erejét és megakadályozza fegyverkezését.

Az izraeli hadsereg felhatalmazást kapott célzott likvidálások végrehajtására, így egymás után ölte meg a Hamasz és az Iszlám Dzsihád sok vezetőjét, köztük Szaid Sziamot, a Hamasz-kormány belügyminiszterét és a testvérét, Ijad Sziamot, aki szintén Hamasz-vezető volt, valamint Nizar Rajant, a szervezet harmadik politikai vezetőjét. Rajan házát az izraeliek lebombázták; ő maga tizennyolc barátjával és rokonával együtt halt meg, mivel – az Izraeli Légierő előzetes figyelmeztetése ellenére – nem hagyták el a házat. Rajan otthona egyben parancsnoki harcálláspontként, hírközlő központként, fegyver- és lőszerraktárként, valamint egy alagút bejárataként is szolgált.

– A múltban minden Hamasz-vezető háromszintes házat építtetett magának – mondta Joav Galant tábornok, a Déli Katonai Körzet parancsnoka Samuel Haddad újságírónak –, amelynek első szintjén raktárt, a második parancsnoki harcálláspontot alakítottak ki, a harmadikon pedig a vezető családja élt. Éveken át arra számítottak, hogy az izraeli haderő nem fogja megtámadni az épületet az ott élő család miatt. Mi azonban megváltoztattuk a korábbi gyakorlatot: telefonon előre értesítettük a családot a támadásról, majd újabb figyelmeztetést küldtünk, azaz egy kis, ártalmatlan rakétával „bekopogtattunk” a ház tetején. Ezek után lebombáztuk az épületet, és ettől kezdve a Hamasz-terrorista aggodhatott, hogy nincs sem parancsnoki vezetési pontja, sem pedig háza a családjá számára.

Január 3-án az izraeli haderő Gáza bombázásával megkezdte a művelet második fázisát, miközben a szárazföldi csapatok behatoltak az övezet északi területeire. Az offenzíva arra irányult, hogy elfoglalja azokat a területeket, ahova rakétakilövőket telepítettek, elzárja Gáza városát az övezet többi részétől, fokozza a Hamaszra mért izraeli csapásokat és az okozott károkat: különösen azokon

a helyeken, ahol a légierő korlátozott lehetőségekkel rendelkezett, ilyenek például a fegyverraktárak, az alagutak, a bunkerek és a föld alatti harcálláspontok. A küzdelemben tízezer izraeli tartalékos és húszezer reguláris katona vett részt.

A csapatoknak elsősorban beépített területen kellett harcolniuk, ahol lesállásokkal, öngyilkos merénylőkkel és robbanócsapdává átalakított házakkal néztek szembe. Házról házra nyomultak előre, és gyakran szemtől szemben kellett megküzdeniük az ellenséggel. Az izraeliek körülbelül 600 olyan házat romboltak le, amelyet a terroristák saját céljaikra vagy robbanócsapdaként használtak.

A gázai támadást a Goláni, a Givati és az ejtőernyős brigádok indították el, amint váratlan irányokból, egyszerre törtek be a Gázai övezetbe. A 188. Villám páncélosdandár Merkava harckocsijai, amelyek a jóm kippúri háborúban a Golán-fennsíkot védelmezték, most lezárták a Rafiahból és Khan-Juniszból a Gáza városába vezető utat, és így elvágták a Hamasz fegyver-utánpótlási útvonalát.

A 401. Acélösvény dandár ütközőzónát létesített az övezet központjában, a korábbi Necarim település mellett. Az izraeli haderő műszaki alakulatai gyakran minirobotokat alkalmaztak a robbanóeszközök és a robbantásra felszerelt házak hatástalanítására. A katonák életének megóvása elsődleges szempont volt, a vezetés tehát nagy erőfeszítéseket tett a felesleges kockázatok megelőzésére, még ha ez a civilek sérülésével járt is.

– A behatolás Gázába viszonylag gyorsan ment – mondta az egyik főtitest a csata után. – Éreztük, hogy a Hamasz megrendült, ami jelentősen meggyengítette tervezett ellenállásukat. A házak nagyon közel épültek egymáshoz, és egy részük robbanókelepce volt. Motorkerékpárok álltak készen az izraeli katonák elrablására. Szinte minden órában megjelent egy férfi vagy női öngyilkos merénylő, aki felénk rohant, és felrobbantotta robbanómellényét. A kelepccévé átalakított házak alatt nyílásokat találtunk, amelyek az izraeli katonák elrablását elősegítő alagutakhoz vezettek.

Január 6-án a palesztinok azt állították, hogy az egyik izraeli aknavetőgránát megölt 30 embert, akik az ENSZ Palesztin Menekülteket Segélyező és Munkaközvetítő Hivatala (UNRWA) által fenntartott al-Fahura iskolában találtak menedéket. Az izraeliek valójában az iskola udvarán létesített rakétaállást célozták meg, ahonnan a palesztinok Izraelt lőtték; a hadsereg három gránátot lőtt ki válaszul. Kettő az iskola udvarán csapódott be, és megölt két rakétakezelő terroristát, egy pedig célt tévesztett, és a közel 30 méterre fekvő iskolát találta el. A kanadai *Globe and Mail* című újság felfedte, hogy a palesztin állításokkal szemben nem 30, hanem csak három civil halt meg, ők is csak azért, mert elhagyták az iskola épületét.

A Hamasz-erők kevésbé tudtak ellenállni az izraeli haderő támadásának, mint amire az izraeliek számítottak, de a rakétatámadásokat fokozták az izraeli területek ellen. Az Öntött Ólom-hadművelet idején 730 rakétát lőttek ki Izraelre, köztük nagy hatótávolságú Gradokat, amelyek elérték Asdodot, Askelont, Javnét és Beer-Sevát.

A palesztinok rendszeresen civilek házaiból lőttek, nem haboztak veszélyeztetni a lakosság életét. Az egyik izraeli tiszt talált egy dokumentumot, amely a Hamasz hadműveleti tervét tartalmazta: többek között terrorcsapatok telepítését egy mecset mellett, nagy, házi készítésű robbanószerkezetek (IED-ek) elhelyezését a sűrűn lakott területen, sőt robbanókelepcék felszerelését iskolákban és az állatkertben. Juval Diszkin, a Sin Bet akkori főnöke elmondta az újságíróknak: – Az aktivisták közül sokan kórházakban húzódnak meg, néhányan a Sifában, mások a szülőotthonokban. Némelyikük orvosi vagy ápolói egyenruhában járkal. – Az idézett kórház igazgatója határozottan cáfolta az izraeli belbiztonsági főnök állításait.

Egy incidens – három kislány halála – bevésődött a közvélemény tudatába. Apjuk, Izzeldin Abuelais palesztin orvosként négy évig izraeli kórházakban dolgozott. Dzsabaliai házáat három, izraeli harckocsiból kilőtt gránát találta el, és megölte három lányát, a negyediket pedig megsebesítette. A támadás pillanatában dr. Abuelais éppen Slomi Eldarral, a 10-es tévécsatorna riporteré-

vel beszélt. Hisztérikusan kiabálva könyörgött a riporternek, aki a barátja volt, hogy kérje meg az izraeli katonákat, ne lőjék a házáat. Később a hadsereg azt állította, hogy azért tüzeltek a doktor otthonára, mert a palesztinok onnan lőttek rájuk.

22 napi küzdelem után Olmert miniszterelnök leállította a műveletet, elutasítva, hogy a harmadik fázisát végrehajtsák, amelyet Galant tábornok indítványozott – mert az elzárta volna a Gázai övezetet a Sínai-félszigettől. Olmert egyoldalú tűzszünetet jelentett be. – A Hamasz katonai képességeit és infrastruktúráját kemény csapások érték. A mostani hadjárat ismét bebizonyította Izrael erejét és elrettentőképességét – mondta.

13 izraeli halt meg, köztük 10 katona. Az Izraeli Védelmi Erők becslése szerint 1166 palesztint öltek meg, közülük 709 a Hamasz tagja volt. A palesztinok 1417 halottat jelentettek be. 4000 otthon, 48 közösségi és kormányzati épület semmisült meg.

Az Öntött Ólom-hadművelet jelentős károkat okozott Izrael nemzetközi hírnevének. 2009. szeptember 15-én Richard Goldstone, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának képviselője, aki korábban Dél-Afrikában volt bíró, erősen elítélő jelentést terjesztett elő az ENSZ-ben, azzal vádolva Izraelt, hogy háborús bűntetteket és „emberiség elleni bűnöket” követett el.

2011 áprilisában azonban Goldstone a *Washington Post* cikkében bűnbánatot gyakorolt, kijelentve, hogy jelentése nem volt pontos. „Ha akkor tudtam volna azt, amit ma tudok – írta –, a Goldstone-jelentés egy másik dokumentum lett volna.”

Kiegészítés: Joav Galant, az izraeli déli parancsnokság főnöke

„Azért kezdtük el a műveletet, hogy megbüntessük és elrettentsük a Hamaszt, rákényszerítsük arra, hogy hosszú időre felhagyjon a rakétatámadásokkal. Az én szememben nem kevésbé volt fontos az is, hogy véssük be a terroristák agyába: nagy árat fizetnek azért, ha Izrael polgárait és szuverenitását veszélyeztetik. A Hamaszt

meglepte a bevetés időzítése, a támadás ereje és a szárazföldi csapatok nagyarányú alkalmazása, akárcsak a visszavonulás időzítése és gyorsasága.

Ez volt az első alkalom, hogy az izraeli haderő átfogó csapást mért a Hamaszra. A támadást koncentráltan, folyamatosan és intenzíven hajtotta végre. Bombák ezreit dobta le több száz célpont-ra, köztük vezetési pontokra, fegyverrejtekhelyekre, alagutakra, bunkerekre és kormányzati létesítményekre. A szárazföldi manővereket megerősített zászlóaljakkal hajtotta végre, és egy adott pillanatban 7000 katona tartózkodott a Gázai övezetben. Eközben a haderő szoros együttműködést valósított meg a hírszerzés, a légierő és a szárazföldi csapatok között.

Két héttel a művelet kezdete után javasoltam a vezérkari főnöknek, hogy hajtsuk végre a hadjárat harmadik fázisát is, a Gázai övezet elszigetelését a Sínai-félszigettől azáltal, hogy bekerítjük és elfoglaljuk Rafiaht. Ezzel megszakítottuk volna a Hamasz utánpótlási útvonalát, amelyet a fegyvercsempészek, az öngyilkos merénylők és mások használtak. Ennek a tervnek a megvalósítását azonban a vezérkar nem engedélyezte, mivel nagy veszteségeket okozhatott volna.”

*

Négy évvel később...

Felhőoszlop-hadművelet, 2012

Az elektronikus jel átfutott a drón navigációs rendszerén, amely – a *London Sunday Times* szerint – a gázai mecsetek és menekülttáborok felett körözött. A drón zuhanórepülésben száguldott Gáza városának központja felé. Kamerái feltérképezték az utcákat, majd az ezüstsínű Kia gépkocsira fókuszáltak, amelybe nyomkövetőt rejtettek. Az autó áthaladt egy kereszteződésen, és befordult az Omar al-Mukhtar utcába.

Az autóban Ahmed Dzsabari, a Hamasz vezérkari főnöke ült. 2003-ban nevezték ki a Hamasz katonai szárnyának parancsnokává, miután elődje, Mohammed Deif súlyosan megsebesült az Izraeli Légierő támadása során. Dzsabari egy hebroni klánhoz tartozott, és terrorista aktivitása miatt tizenhárom évi börtönbüntetést kapott Izraelben. Amikor 1995-ben kiszabadult, a Hamasz egyik vezetője lett, és a tengerentúli műveleteket irányította, szponzorokat verbuvált és terrorakciókat tervezett. A Hamasz vezérkari főnökeként felügyelte a fegyvergyártást, az aknavetők és rakéták alkalmazását, a fegyvercsempészetet, valamint a különböző katonai és hírszerző tevékenységeket. Tucatnyi terrorakciót irányított izraeli állampolgárok ellen. Felügyelte a Kassám rakéták indítását izraeli területre, és felelős volt Gilad Salit elrablásáért, valamint ő írta alá a megállapodást Salit visszaadásáról.

Az izraeli haderő az 52 éves Dzsabarit feltette a likvidálandók listájára. Ő tisztában volt ezzel, és rendkívül alapos biztonsági óvintézkedéseket léptetett életbe. Külföldi források szerint senkinek sem mondta meg, hol tölti az éjszakát vagy melyik autót fogja használni. Néha álcázásként még női ruhát is viselt. A Sabak ügynökei azonban az előző huszonnégyszerében közelről figyelték, és jelentették, hogy Dzsabari az éjszakát melyik házban töltötte Gázában és hol parkolta le az autóját. Fenn, a levegőben a 100. repülőszázad felderítőgépe lopakodott. November 14-én, 15.45-kor a Sabak műveleti főnöke Tel-Avivban sorsdöntő telefonhívást kapott Gázából: Dzsabari egyik gépkocsija három percen belül elindul a jelentett gázai címről. A Sabak-ügynök megígérte, hogy 30 másodperc múlva ismét jelent.

A tel-avivi operatív tiszt, nem vesztegetve az időt, jelentést tett Joram Cohennek, a Sabak igazgatójának, aki felhívta Benni Gantz vezérkari főnököt és Benjamin Netanjahu miniszterelnököt. Ők azonnal jóváhagyták az akciót. Ez a pillanatnyi lehetőség nem hagyott időt a töprengésre. Amikor 30 másodperc után az információ megerősítése megérkezett az al-Mukhtar utcából, Amir Esel,

a légierő parancsnoka már készenlétben várt a tel-avivi katonai főparancsnokság parancsnoki irodájában. A légierő drónja közeledett Dzsabari autójához. 15.55-kor Esel kiadta a parancsot: – Öljék meg azt a kurafit!

A drón megcélozta az ezüst Kiát. Az elektronikus jel aktivizálta a drón tűzrendszerét. A drón törzséről levált két rakéta, és rázúdult a gépkocsira. Óriási robbanás visszhangzott végig a kétirányú utcán, és a kocsi „felszívódott” a robbanás füstjében. Amikor a füst eloszlott, a járőkelők kihúzták a roncsok közül Ahmed Dzsabari és egy másik utas, Raed al-Atar, a Hamasz déli hadosztálya parancsnokának holttestét. Gázai lakosok ezrei lepték el a helyszínt, és bosszúért kiáltottak.

2012. november 14-én tehát 16.00-kor elkezdődött a Felhőoszlop-hadművelet. Utolsó cseppként a pohárban a gázai határnál egy héttel korábban néhány határincidens odáig fajult, hogy a Hamasz rakétákkal és aknavetőgránátokkal árasztotta el a Gázához közeli izraeli közösségeket és nagyobb városokat, Askelont és Asdodot. Izrael már nem tűrhette tovább a támadásokat, amelyek az előző hónapokban egyre gyakoribbá váltak. A Hamasz szándékosan megsértette a tűzszünetet, amelyet az Öntött Ólom-hadművelet után Izraellel kötött. Az izraeli haderőnek ismét csapást kellett mérnie a Hamaszra, hogy bizonyítsa elrettentőképességét és helyreállítsa a rendet.

Az izraeli vezetés azt tervezte, hogy Dzsabari megölése lesz az a palesztinokat megrendítő csapás, amely elindítja a műveletet. Ezt a döntést az izraeli kabinet, a politikai vezetők belső köre – köztük Ehud Barak védelmi miniszter, Avigdor Lieberman külügyminiszter és Avi Dichter belbiztonsági miniszter –, Netanjahu vezetésével, csak egy nappal korábban hozta meg. A döntést jól álcázták a békülékeny nyilatkozatok, amelyeket a miniszterelnök és a védelmi miniszter tett a gázai konfliktussal kapcsolatban, amikor Izrael északi határára látogattak. Ez a megtévesztés készíthette a személyes biztonságára olyannyira ügyelő Dzsabarit arra, hogy

azon a napon, szinte érthetetlen módon, teljes biztonságban érezze magát, ami végül az életébe került.

A vezetők a feladatot csaknem egészében a légierőre bízták. Izrael sokat tanult az Öntött Ólom-hadműveletből, amely bírálókat áradatát indította el az egész világon a palesztin polgári lakosságnak okozott károk miatt. Ez alkalommal azonban Izrael sebészi pontosságú műveletet tervezett, amelynek során csapást mér a terroristákra és létesítményeikre, de megkíméli a civilek életét. Néhány perccel Dzsabari likvidálása után a légierő gépei lecsaptak Gázára, a Hamasz északi kiképzőtáboraira, valamint azokra a raktárakra és indítóállásokra, ahová a palesztinok a nagy hatótávolságú Fadzsir-5 rakétákat telepítették. A Fadzsir-5 rakéták képesek voltak 75 kilométert megtenni és csapást mérni Tel-Avivra és Jeruzsálemre. A Hamaszra mért csapás lenyűgöző katonai és hírszerzői teljesítmény volt, mert drasztikusan megnyirbálta a Hamasz azon képességét, hogy folyamatosan lője a sűrűn lakott izraeli területeket, és mert véget vetett a terrorszervezet éveken át tartó titkos intenzív erőfeszítéseinek, hogy rakétákat csempésszen és állítson elő. Az első nap végére a Hamasz nagy hatótávolságú stratégiai képességei csaknem teljes egészében megsemmisültek. A kezdeti megrázkódtatás után azonban a szervezet nagy erővel válaszolt, több mint 60 rakétát indított Izrael déli városaira. Izrael azonnal aktiválta az új Vaskupola rakétaelhárító rendszerét, és lelőtt 24 palesztin rakétát.

Estére az izraeli civil lakosság számára nyilvánvalóvá vált, hogy nemcsak egyszeri csapássorozatról van szó, hanem napokig tartó rakétatámadásról. A hadjárat második napján a Hamasz és az Iszlám Dzsihad ismét rakétákkal lőtte a Gázához közeli városokat, sőt néhány várost a Negev-sivatagban, valamint – első alkalommal – Tel-Avivot és Jeruzsálemet is. Az 1991-es első öbölháború óta Tel-Avivban először üvöltöttek fel nem gyakorlat céljából a szirénák. A legkeményebb és legfájdalmasabb csapás azonban Kirjat Malachit érte.

9.52-kor egy Grad rakéta lakóházat talált el, megölve három és megsebesítve hat izraelit, köztük két gyereket. – A szirénázás idején – mesélte egy lakó – lementünk a lépcsőfödémmnyílásba. Néhány perccel később az épületben óriási robbanást és a legfelső emeletről sikoltozást hallottunk, majd láttuk a szomszédunkat, amint két, sebesült lányt hoz lefelé... Egy másik szomszédunkat megölte a robbanás, amikor az erkélyről le akarta fényképezni a száguldó rakétákat. Közvetlen találat érte...

Az Izraelre kilőtt rakéták százai közül csak néhány találta el pontosan a célpontját, de ezek is jelentős kárt és traumát okoztak. Ennek ellenére az izraeli közösség higgadtan, pánik nélkül reagált és egyöntetűen támogatta a műveletet, politikai nézeteitől és társadalmi hovatartozásától függetlenül.

November 15-re a légierő 450 célpontot robbantott fel, köztük 70 föld alatti rakétaindító állást. Addigra azonban több mint 300 rakéta és aknavetőgránát csapódott be izraeli területre. A Hamasz, Egyiptom és Törökország vezetői tomboltak, és kirohanásokat intéztek Izrael ellen, de a világ felvilágosult fele Izrael oldalára állt. Az Európai Unió vezetői és mások is egyértelműen kijelentették, hogy Izraelnek jogában áll megvédeni magát. A legszenvedélyesebb támogatás az Egyesült Államok elnökétől, Barack Obamától érkezett, aki Izrael mellett foglalt állást, és elítélte a Hamasz meg az Iszlám Dzsihád tevékenységét. Obama erős nyomására Murszi egyiptomi elnök is irányt váltott, felhagyott Izrael elleni kirohanásaival, és lázas munkába kezdett, hogy összehozzon egy tűzszünetet. A harc azonban közben folytatódott. A légierő gépei és a haditengerészet hajói nap nap után lőtték a Hamasz központi létesítményeit Gázában, és a Hamasz és az Iszlám Dzsihád is rakéták százait indította az izraeli városokra.

Az izraeli haderő ennek ellenére erős önkorlátozást gyakorolt. – A hadművelet ideje alatt mindennap a felmerülő dilemmákkal küszködtem – mondta Tal Russzo, a Déli Katonai Körzet parancsnoka. – Például hírszerzési jelentést kaptuk arról, hogy az egyik

Hamasz-parancsnok otthon tartózkodik, és el kell döntenünk, likvidáljuk-e az otthonában. Úgy határoztam, hogy nem támadjuk meg, mert ez ártatlan emberek halálával vagy sebesülésével járhatna. Az izraeli haderő ilyen jellegű érzékenysége és igyekezete, hogy ne ártson a lakosságnak, számos Hamasz- és Iszlám Dzsihád-parancsnok életét mentette meg.

Hisam Kandi egyiptomi miniszterelnök a Gázai övezetbe érkezett. Látogatása idején Izrael tűzszünetet rendelt el. Távozása után azonban a terroristák azonnal két rakétát lőttek Tel-Avivra és egyet Jeruzsálemre. Az izraeli légvédelem vagy lelőtte őket, vagy lakatlan területen csapódtak be. A légierő csapást mért a csempészalagutakra és a kormányzati épületekre, a televíziós állomásokra, a hidakra, az Iszlám Bankra és azokra a csővezetésekre, amelyek gázt és olajat szállítottak az övezetbe. Az izraeli vadászgépek Iszmail Hanije Hamasz-miniszterelnök hivatalát is célba vették. Hanije természetesen nem tartózkodott az irodájában, a föld alatti óvóhelyen rejtőzködött a kollégáival együtt, miközben az emberei életükkel fizették meg az izraeli bevetés véres árát.

A légháritás az ötödik Vaskupola-üteget Tel-Avivban telepítette, és egy órán belül lelőtt egy rakétát. Katar emírje és a török miniszterelnök, valamint a Hamasz és az Iszlám Dzsihád vezetői Kairóba siettek, hogy megvitassák az egyiptomiakkal a nyugalom helyreállításának lehetőségeit. Izrael titokban odaküldte Tamir Pardót, a Moszad igazgatóját.

Mindezek ellenére Gáza folytatta a lövöldözést. November 20-án, talán a küzdelem legrosszabb napján, sűrű rakétasorozatokot lőttek ki az övezetből. A rakéták és aknavetőgránátok a Vaskupola sikerei ellenére becsapódtak egy beer-seva-i házba, és Eskol környékén megöltek három katonát. Rison Lecionban az egyik rakéta lerombolta egy lakóház legfelső három emeletét, de csak három lakónak okozott kisebb sérülést.

A következő reggelen, intenzív egyiptomi közvetítés után, a két fél tűzszünetet kötött. A palesztinok megígérték, hogy leállítanak

minden ellenséges tevékenységet, Izrael pedig, hogy fölhagy a légicsapásokkal.

Összesen 120 palesztin halt meg, többségük fegyveres harcos volt. A palesztinok közel 1500 rakétát indítottak Izraelre, amelyek közül a Vaskupola 413-at elfogott.

A Felhőoszlop-hadművelet befejeződött, de nem járt döntő eredménnyel. Izrael kemény csapást mért a Hamaszra és az Iszlám Dzsihadra, megsemmisítve sok rakétát és kilövőállást, likvidálva néhány Hamasz-vezetőt, köztük a legfontosabbat, a katonai szárny parancsnokát. A Hamasz és az Iszlám Dzsihad azonban nem ropant össze, és továbbra is lőtt ki rakétákat, egészen a tűzszünet kihirdetéséig. Különböző dél-izraeli városokban spontán tüntetők követelték a művelet folytatását. A tiltakozók és támogatóik kitarottak azon véleményük mellett, hogy a tűzszünet törékeny lesz és ideiglenes, és Izrael nemsokára arra kényszerül, hogy még nagyobb hadjáratot indítson a gázai terroristák ellen.

*

A tiltakozóknak igazuk volt. Alig húsz hónappal később Izrael ismét a háború útjára lépett.

Erős Szikla-hadművelet, 2014

Az a rendőrtiszt, aki 2014. június 12-én éjszaka fogadta a telefonhívást, nem foglalkozott vele, mert azt hitte, egy telefonbetyár szórakozik vele. Csak később, amikor egy aggódó apa telefonált, hogy eltűnt három talmudiskolás tinédzser: Ejal Ifrach (19), Gilad Saar (16) és Naftali Frenkel (16) az ecioni lakótelepről, miközben autóstoppal próbáltak hazajutni, akkor jött rá, hogy komoly úgrról van szó. Egyikük a mobiltelefonját használta; de hívását valaki megszakította. A rendőrség hamarosan megtalált egy kiegészítő gépkocsit a Hebrontól nyugatra fekvő Dura arab falu közelében.

Egyértelművé vált, hogy a fiúkat elrabolták és a rabláshoz használt kocsit a terroristák felgyújtották, majd foglyaikat egy másik autóval vitték tovább.

A biztonsági erők példátlan kutatást folytattak egész Ciszjordániában. A palesztin társadalomba beépült ügynökök jelentették, hogy az emberrablást a Hamasz terroristái hajtották végre. Az izraeli haderő kezdte Ciszjordániában lefogni a hírhedt Hamasz-aktivistákat. Izraeli katonák ezreit vonták be a kutatásba a városokban, a falvakban, a mezőkön és a gyümölcsösökben, valamint mindenütt, ahol a terroristák elrejtették vagy eltemethették az elrabolt fiúkat.

Az egész nemzet lélegzet-visszafojtva kísérte figyelemmel a kutatást az eltűnt fiúk után. A haderő akcióját Suvu Achim- (Gyertek vissza, fivéreink-) műveletnek nevezték el. A három, kétségbeesett anyja a rádióban és a tévében könyörgött az emberrablóknak, hogy engedjék el a fiaikat. Sőt elutaztak Genfbe is az ENSZ Emberi Jogi Tanácsához – a közismerten Izrael-ellenes testülethez –, amelynek tagjai fagyos csendben hallgatták az anyák szenvedélyes kérelmét. Az idegtépő kutatás tizennyolc napig tartott. A haderő hírszerzési szakértői felderítették a rablók, két Hamasz-terrorista kilétét. Az izraeli biztonsági erők átkutatták a barlangokat, kiszivattyúzták a vizet a kutakból és a vízülepítő aknákból, házkutatásokat tartottak, letartóztattak és kikérdeztek több száz Hamasz-tagot.

Végül a fiúkat egy sekély sírban találták meg Hebrontól északra, egy sziklás, napégette területen. Izraelt nagyon lesújtotta a három, ártatlan fiú kegyetlen és értelmetlen halála. Három, szélsőjobboldali izraeli férfi, akiket örült bosszúvágy hajtott, elrabolt és kegyetlenül meggyilkolt egy 16 éves palesztin fiút, Mohammed Abu Khdeirt. A rendőrség felkutatta és letartóztatta a gyilkosokat, a palesztin közösség haragja mégis óriási volt. Sok palesztin táncra perdült az utcákon, amikor megtudta, hogy három izraeli fiút meggyilkoltak, de most elégtételt akartak venni, mert az övéik közül valaki meghalt. A legrosszabb – és nem várt – reakció a Gázai

övezetből érkezett. A Hamasz és az Iszlám Dzsihád halálos rakéták tucatjaival kezdte lőni az izraeli településeket és városokat. Netanjahu miniszterelnök nem akart belekeveredni a Hamasszal vívott újabb esztelen hadakozásba. Nyilvánosan kijelentette, hogy „nyugalomra nyugalommal válaszolunk”, de a szép szavak nem használtak. A Gázai övezetből kiinduló támadások csak tovább fokozódtak. Az izraeli haderő először a gázai stratégiai célok precíziós bombázásával reagált, miközben ismételten tűzszünetre szólított fel. A Hamasz azonban nem állt le. Így Izraelnek nem maradt más választása, rengeteg katonát és páncélost telepített a határra, de a hadsereg nem haladt túl a gázai határkerítésen. Netanjahu, Ajalon védelmi miniszter és Gantz vezérkari főnök készségesen elfogadta az Egyiptom által javasolt tűzszünetet, de a Hamasz nyomban elutasította.

Július 17-én, a konfliktus kilencedik napján aztán a haderő felderítői váratlanul észrevettek egy állig felfegyverzett Hamasz-csoportot, amely szinte a semmiből bukkant elő a Szufa kibuc közelében, izraeli területen. A kommandósok lerohanták őket, valószínűleg lelőtték néhányukat, de a behatolók összeszedték halottaikat és sebesültjeiket, majd eltűntek egy mesterien álcázott üregben, épp olyan rejtélyes módon, ahogyan érkeztek. Az üreg, mint kiderült, egy alagút kijárata volt; az alagút mélyen a határkerítés alatt haladt, és csaknem a kibuc kapujáig vezetett, a belépési pontja pedig több mint másfél kilométerre volt a Gázai övezetben.

2013 októbere óta a felderítők magtálaltak és leromboltak két másik, támadáshoz előkészített alagutat is, de az új alagút egyaránt halálos fenyegetést jelentett az Otef Aza – a Gázai övezet körülfogó terület – lakossága és a katonaság számára. Hosszú, megfeszített tanácskozások után a kabinet elrendelte, hogy a haderő indítson szárazföldi offenzívát a Gázai övezetbe azzal a céllal, hogy derítse fel és semmisítse meg az alagutakat.

Izraeli katonák ezrei és sok harckocsi lépte át a határt, és elérték Gáza városának külvárosát. Behatolásukat a tüzérség és a légi-

erő támogatta. Előre értesítették a civil lakosságot, hogy hagyják el azokat a területeket, ahol a műveletet végrehajtják. Igazi exodus kezdődött, de párhuzamosan ezzel a Hamasz harcosai elfoglalták a kiürített területeket, lesállításokat létesítettek, aknákat és út menti robbanóeszközöket telepítettek, valamint robbanócsapdákat helyeztek el azokban a házakban, amelyek az alagutak bejáratát rejtették. Mindez heves utcai harcokhoz vezetett. A következő héten az izraeliek 32 alagutat fedeztek fel, amelyek több száz méter – vagy néhány kilométer – hosszan futottak Gázából, 21-22 méter mélységben a határkerítés alatt, és a kibucokhoz meg a falvakhoz rémítő közelségben végződtek. Falaikat betonnal erősítették meg, és világitással, fegyver-, lőszer- és robbanóanyag-raktárakkal látták el őket; néhány bemélyedésükben izraeli egyenruhákat, sapkákat és sisakokat helyeztek el. Mi történt volna Izrael déli területeivel, ha nem fedezik fel az alagutakat? Terroristák százai vagy ezrei hatolhattak volna be az országba, hogy elfoglalják a békés városokat és falvakat, leölve vagy túszként elfogva lakosaikat. Az első alagút váratlan felfedezése végül az izraeli biztonság meglepő megerősítéséhez vezetett, de ugyanakkor ki is váltotta a lakosság haragját a hadsereggel szemben, hogy miért nem lépett fel hamarabb az alagutak ellen.

A művelet ára óriási volt. Az izraeli haderő elvesztette 67 legjobb katonáját, köztük sok tisztet, akik a csapatuk élén rohamoztak. A gázai lakosságot is jelentős veszteség érte. Több mint 1600 palesztin pusztult el, sok terrorista, de sok gyermek is. Az izraeli haderőt kemény bírálatok érték, hogy lerombolt számtalan háztömböt, tüzérséggel lőtte a sűrűn lakott területeket, és eltalált néhány UNRWA-iskolát is, ahol óvóhelyek működtek. A hadsereg azonban azt állította, hogy többször azért kellett az iskolákra és a mecsetekre csapást mérnie, mert a terroristák onnan nyitottak tüzet az izraeli katonákra. Ennek ellenére a hazai és a nemzetközi bírálatok nem csitulak.

Egyértelművé vált, hogy a reguláris hadsereg, amelyet reguláris ellenséges erők ellen harctéri harcra képeztek ki, nincs felkészülve

arra, hogy városokba és falvakba befészkelődött terrrorszervezetek ellen lépjen fel. A terrrorszervezetek ellen indított összes izraeli hadművelet – mint a Litani-hadművelet, az első és a második libanoni háború, a Harag Gyümölcssei- és még három nagy gázai hadművelet – nem hozott megnyugtató végső eredményt. Ezért az izraeli haderőnek új, kreatív harceljárásokat kellett kifejlesztenie az olyan terrrorszervezetek ellen, mint a Hamasz, a Hezbollah és az ISIS, hogy megóvhassa a lehető legtöbb civil lakos életét.

Annak ellenére, hogy Izrael elutasította a Hamasz összes követelését, és vezetői a bunkereikből kimászva borzasztó pusztítással és veszteséggel szembesültek, az Erős Szikla-hadműveletet tűzszünet zárta le, éppen úgy, mint a többi régebbi műveletet. Ám hiába volt egyértelmű, az izraeli győzelem korántsem volt végleges. A Hamasz még megtartotta rakétaarzenáljának 20-30 százalékát, katonai alakulatainak többsége túlélte a harcokat, és felső vezetése gyakorlatilag érintetlen maradt. Ugyanakkor az izraeli vezetésnek ismét szembe kellett néznie a dühös izraeli nemzettel, mert nem tudott döntő csapást mérni a Hamaszra.

Az Erős Szikla-hadművelet igazi hőse a Vaskupola rakétaelhárító rendszer volt, amely az 50 napig tartó harc során 735 – sűrűn lakott izraeli területekre irányzott – Kasszám, Grad és M-75-ös rakétát lőtt le. (A rakéták többsége lakatlan területekre csapódott be.) A Vaskupola először a Felhőoszlop-hadműveletben „mutatkozott be”, de ez alkalommal a teljesítménye még elképesztőbb volt. Az Erős Szikla-hadművelet idején 224 rakéta zuhant izraeli városokra és falvakra, és öt lakost ölt meg. A viszonylag csekély veszteség lehetővé tette a haderő számára, hogy ne egy viharvert és vérző lakosság nyomására hajtsa végre a bevetést. A Vaskupola – a lakosság sikeres oltalmazása révén – elbillentette a konfliktus mérlegének nyelvét.

A rakétaelhárító rendszer olyan, érzékeny radarral rendelkezett, amely felfedte egy vagy több rakéta indítását: legmodernebb komputere kiszámította az ellenséges lövedék röppályáját, és az izraeli haderő katonái aktiválták a Tamir rakétaelhárító rakétákat,

amelyek elfogták és szétzúzták az ellenséges rakétákat, mielőtt célpontjukat értékék volna.

A Vaskupola „apja” egy göndör hajú, bajuszos, lelkes marokkói zsidó, Amir Perec volt. Az egykori ejtőernyőst, aki egy évet töltött kórházban, amikor súlyosan megsebesült, később – a gázai kerítéstől 3,7 kilométerre fekvő – Sderot város polgármesterévé választották.

Rövidesen, 2006-ban védelmi miniszterré nevezték ki. Ekkor – a tábornokok, a Védelmi Minisztérium, a média, a mérnökök és a tudósok, valamint a politikusok többségének heves tiltakozása ellenére – Perec elrendelte egy olyan projekt elindítását, amely Izrael megvédését célozza a Kasszám és más rakéták ellen.

A tiltakozás oka az volt, hogy a rakéták egyelőre csak korlátozott fenyegetést jelentettek, valamint a nagy hatótávolságú rakéták elfogására alkalmas izraeli–amerikai Arrow programon túl egy másik hasonló projekt megvalósítása óriási összegekbe került volna; a szakértők többsége inkább a lézerbázisú Nautilus rendszer kifejlesztését pártolta. Ráadásul sokan, cinikus módon, nem hittek abban, hogy bármi érdemleges „kijön” a miniszter projektjéből.

Az egyik népszerű lap, sok ellenző véleményének hangot adva, ríktó szalagcímben hirdette:

„Vaskupola – már előre tudható kudarc.”

Vajon igaza volt az újságnak? A védelmi miniszter belebonyolódott a részben kudarcos második libanoni háborúba; nevetségessé tette magát, amikor a médiában megjelent fotók úgy ábrázolták, amint egy hadműveletet távcsövön szemlél, amelynek lencsefedőjét nem vette le... És végül is ő csak egy szakszervezeti vezető volt, egy politikus, nem pedig tábornok – mit érthetett a katonai dolgokhoz?

Ez 2007-ben történt, de 2014-ben – az Erős Szikla-hadművelet közben és után – az izraeli média és a politikai vezetők már dicsőhimnuszokkal, gratulációkkal és szóvirágos üzenetekkel árasztották el Peracet, aki egymaga keltette életre a Vaskupolát, és a kicsiny rakétaelfogó rendszer radikális változást idézett elő a két

fél erőviszonyaiban. Hála a Vaskupolának, a Hamasz több ezer rakétája hirtelen elavulttá vált.

Az Erős Szikla-hadművelet idején az izraeli hadiipar leszállította a kilencedik Vaskupola-üteget.

– 13 üteggel képesek leszünk teljesen megvédeni városainkat és lakott területeinket, és amikor rendszeresítjük mind a 24 üteget, Izrael egész területe biztonságban lesz – mondta Perec e könyv szerzőinek. Gabi Askenazi tábornok, a korábbi vezérkari főnök, aki leghevesebben ellenezte a projektet (de kötelességtudóan megvalósította), szellemesen megjegyezte: – Látcső ide vagy oda, Amir Perec mindannyinknál messzebb látott.

*

Szeptember 23-án, körülbelül három héttel a tűzszünet kihirdetése után, izraeli kommandósok megtalálták a két Hamasz-terroristát, akik június 17-én meggyilkolták a három izraeli fiút. Ezzel az ördögi kör ismét aktivizálódott. A kommandósok tűzharcban megölték Amar Abu Aisát és Maruan Kavaszmehet.

Kiegészítés: Amir Perec volt védelmi miniszter

„Egy hónappal az után, hogy elfoglaltam posztomat, magamhoz rendeltem a vezérkart, és megkérdeztem a tiszteket, hogy miért nem rendelkezünk olyan eszközökkel, amelyekkel felvehetnénk a harcot a terroristák legprimitívebb fegyvere, a Kasszám rakéta ellen. Ők azt válaszolták, hogy kétfajta fenyegetés létezik: taktikai és stratégiai. A Kasszám rakéták még a taktikai fenyegetés szintjét sem érik el, mert hét év alatt csak hét izraelit voltak képesek megölni. Egy év alatt egy halott nem indokolja milliók elköltését.

Elmondok egy történetet – válaszoltam –, amelyet egy öregembertől hallottam Sderot utcáján. »Nagyon régen – mesélte az öreg –, a szülőfalumban, Marokkóban, elterjedt egy rémhír az öregek között. A halál angyala arra készül, hogy valamikor a következő két hétben meglátogatja a falut és elvesz egy életet! Mi a

teendő? Az öregek eldöntötték, hogy értesítik a lakosságot arról, hogy 1. jön a halál angyala; 2. a következő két hétben érkezik; 3. senki sem tudja, kinek az életét veszi el.

És mi volt az eredmény? Csak az – mesélte az öregember –, hogy az összes lakos mind egy szálig elfutott a faluból!«

Mondtam a tábornokoknak, hogy ugyanez a helyzet a Kasszám rakétákkal is. Valójában nem tudjuk, hol és mikor sújtanak le, és kit ölnek meg. Egyvalami azonban bizonyos: izraeliek ezreinek életét zavarhatják meg. A mi kötelességünk, hogy békés életet biztosítsunk számukra. Tehát lehet, hogy a rakéták nem jelentenek az életünkre stratégiai vagy taktikai fenyegetést, de morális fenyegetést igen.

A tábornokok azonban nem fogadták el az érvelésem, mindannyian ellenem voltak. A hadsereg és a hadiipar, a civilek és a katonák, a riporterek és a vezércikkírók mind engem támadtak. Nagyon egyedül éreztem magam.

Amikor az ügyet felterjesztettem Olmert miniszterelnöknek, ő mosta kezét, és kijelentette: »Maga a védelmi miniszter, ez a maga döntési és költségvetési hatásköre.« Örültem, hogy legalább nem vétózta meg a tervemet.

Amikor végül meghoztam a döntést a projekt folytatásáról, ismét a támadások keresztútjába kerültem, mert a Vaskupola tervet választottam, nem a Nautilust, amely lézersugarakkal semmisítené meg az ellenséges rakétákat. A Nautilust két okból utasítottam el: először is abban az időben a Nautilus statikus volt, a felszerelését nem lehetett egyik helyről a másikra telepíteni. Másodszor, ha az égbolt felhős volt, a lézersugár nem működött megfelelően. Ez azt jelentette, hogy a városaink és településeink legalább három hónapon át védtelenek lettek volna. A Vaskupola ezzel szemben könnyen mozgatható, áttelepíthető, és minden időjárás mellett, egész évben védelmet biztosít.

Ezért ismét a Vaskupolát választottam, ami miatt megint elszigetelődtem és megszégyenültem. A következő tíz hónapban merő lidércnyomás volt az életem.

Ma azonban? Az egész nemzet dicséri a Vaskupolát. Sőt precedenst teremtett az amerikai–izraeli kapcsolatokban. Az amerikai elnök és a képviselők – az Izraelnek nyújtott hárommilliárd dolláros évi támogatáson felül – rendkívüli költségvetési összeget szavaztak meg a Vaskupola-program számára. Ez volt az első alkalom, hogy az USA pénzügyileg támogatott egy olyan tervet, amelyben nem vett részt az amerikai hadiipar, amely teljes egészében „kék-fehér” zászló alatt elért teljesítmény volt.

EPILÓGUS

AZ ELTŰNT TÖRZS VISSZATÉR

Afrika szívéből Jeruzsálemig: Mózes-hadművelet (1984), Salamon-hadművelet (1991)

1981 októberének egyik éjszakáján az Izraeli Haditengerészet két hajója, a *Resef* és a *Keset* rakétanaszád titokban Szudán partjaihoz érkezett. A 13-as flottilla harcosai a hajókról gumicsónakokba szálltak, és radarreflektorokat helyeztek el a korallszirtre, kijelölve a partra vezető biztonságos útvonalat. Feladatuk nehéz volt, mert a sziklapad széles területet fedett be, és a katonák illegálisan tevékenykedtek, mivel Szudán nem minősült ellenséges országnak. A tengerpartra vezető útvonal megjelölésekor négy, keskeny öblöt találtak, amelyek majd megkönnyítik a feladatuk végrehajtását: vagyis az etiópiai zsidók kimentését Szudánon keresztül.

A művelet valójában már 1977-ben elkezdődött, amikor Menahem Begin miniszterelnök magához rendelte Jichak (Haka) Hofit, a Moszad igazgatóját, és utasította: – Hozza nekem haza az etiópiai zsidókat! – Begin tudott az etiópiai diktátor, Mengisztu Hailé Mariam ingadozó rezsimjéről, az ország zsidóságának mély nyomorúságáról, az ősi, legendás közösség vágyakozásáról, hogy Izraelbe vándoroljon, miután Afrikában megőrizték és betartották a zsidó vallás parancsolatait. A miniszterelnök utasításának megfelelően a feladatot a Moszad hajtotta végre. Kezdetben kis zsidó csoportokat szállított Izraelbe, Etiópia fővárosából, Addisz-Abeabából, de Mengisztu gyorsan lezárta az országból kivezető utakat. Etióp zsidók ezrei hallottak a vérpezsdítő lehetőségről, hogy a szó szoros

értelmében „felszállhatnak” Jeruzsálembe, és gyalogosan elindultak a szomszédos Szudán felé. A vándorlás végül is etióp zsidók ezreinek halálát okozhatta volna, mivel a hosszú úton tolvajoknak és állatoknak, betegségnek és éhezésnek eshettek áldozatul. Szudánba érkezésükkor többségüket elnyelhették a menekülttáborok, ahol titkolniuk kell zsidóságukat, tartva a hatóságok és a többi menekült üldözésétől. A Moszad – különböző fedésekben – sok ügynökét küldte Etiópiába, akik mindent megtettek, hogy a lehető legtöbb zsidót kivigyék Szudánból. Begin kérésére az egyiptomi vezető, Anvar Szadat érintkezésbe lépett a szudáni diktátorral, Dzsáfar Nimerivel, hogy hunyjon szemet az etióp zsidók szökése felett. Nimeri – jelentős zsarolás ellenében – beleegyezett, de csak kevés zsidó tudta elhagyni az országot valódi vagy hamis személyi okmányokkal, miközben a többségük táborokban maradt, borzalmas körülmények között.

Ezek után merült fel a gondolat, hogy hozzák ki őket Etiópiából a tengeren keresztül, igénybe véve az izraeli haderő lehetőségeit. A Moszad ügynökei, a 13-as flottilla volt kommandósaival, köztük Jonatan Sefával, Emanuel Alonnal és másokkal karöltve, a szudáni tengerparton megvettek egy *Arousz* nevű üdülőt, ahol bűvár- és pihenőközpontot rendeztek be az Európából érkező turisták számára. Az üdülőhelyen számos pihenési, kikapcsolódási lehetőséget biztosítottak a vendégeknek, akik nem tudták, hogy bizonyos éjszakákon a személyzet ütött-kopott teherautókon több száz kilométert utazik, hogy felvegye a zsidókat a titkos gyűjtőpontokon és elszállítsa őket a szudáni tengerpartra. A műveletet és minden egyéb, a Moszad által végrehatott szudáni tevékenységet Danni Limor irányította, a fiatal, bátor, kipát viselő, szőke ügynök.

1981. november 8-án egy polgári hajó, a *Bat Galim* („Hullámok Lánya”) kihajózott az eilati kikötőből, fedélzetén Ilan Buchris őrnagy katonai parancsnokkal, orvosi felszerelésekkel, tábori konyhakkal és közel négyszáz ágygal. A 13-as flottilla tagjai felszálltak két Swallow kommandós hajóra és kilenc Zodiacra, majd a *Bat*

Galim felszedte horgonyát. A Moszad a bevetést Testvérek-műveletnek nevezte el, igen találóan, hiszen a művelet szervezői valóban testvéreiknek tekintették az etióp zsidókat.

November 11-én a *Bat Galim* elérte rendeltetési helyét. Ezen az éjszakán számos zsidó érkezett a tengerpartra kátrányponyvás teherautókon, sokórás utazás után, miközben az izraeliek attól féltek, hogy a szudáni hadsereg bármely pillanatban elfoghatja őket. Félelmük jogos volt, mert néhány alkalommal át kellett törniük a szudáni katonai ellenőrző pontokon. A katonák a hosszú utazástól kimerült és – néhány esetben – megrémült etiópokat felrakták a gumicsónakokra, és a hajóhoz vitték őket. Sokan közülük még sohasem láttak tengert, néhányan megpróbáltak inni belőle. Az izraeliek a fedélzeten kenyérrel, lekvárral és meleg teával fogadták őket. Később, megnyugtatósukra, közös éneklést szerveztek nekik, majd filmet vetítettek számukra, sokan még ilyesmit sem láttak életükben. Két és fél nappal később a hajó kikötött a Sínai-félszigeten, a Sarm el-Seikh-i bázison, ahol mind a 164 utas partra szállt.

Az izraeliek azonnal megkezdték a felkészülést a második utazásra, amelyre 1982 januárjában, 351 menekült Izraelbe szállításával került sor. A harmadik, 1982 márciusában végrehajtott mentési művelet csaknem tragédiába torkollott. Az egyik hajó, amelyen négy Moszad-ügynök utazott, fennakadt a korallszirteken, éppen akkor, amikor váratlanul Kalasnyikovokkal felszerelt katonák tűntek fel, és féltő volt, hogy tüzet nyitnak rájuk. Szerencsére a bevetés parancsnoka – figyelemre méltó lélekjelenléttel és szemtelenséggel – szóözünt zúdított a szudáni katonákra: – Megőrültek maguk? Turistákra akarnak löni? Nem látják, hogy azért vagyunk itt, mert bűvárexpedíciót szervezünk? A Turisztikai Minisztérium alkalmazottjai vagyunk, és látogatókat hozunk az országba, maguk pedig le akarják löni őket? Ki volt az az idióta, aki tisztet csinált magából? – Az angolul beszélő szudáni parancsnok zavarba jött, bocsánatot kért, és távozott a katonáival együtt. Valójában

csempészek után kutatott. A *Bat Galim* kihajózott, majd minden további nehézség nélkül elszállított 172 újabb bevándorlót Izraelbe; az incidens mégis jelezte, hogy ez a menekítési módszer túl kockázatos, és már nem válik be a jövőben. Valamilyen más módot kell keresni az etiópiai zsidók kimentésére.

Az egyik reggelen az üdülőhelyen a turisták észrevették, hogy a helyi alkalmazottak kivételével a teljes személyzet eltűnt. A „tű-ravezetők” – a Moszad ügynökei – leveleket hagytak hátra, amelyekben bocsánatot kértek azért, hogy költségvetési nehézségek miatt be kellett zárniuk az üdülőt. A turistáknak viszont teljes kártérítést fizettek, és gondoskodtak a hazaszállításukról.

Közben az izraeli illetékesek eldöntötték, hogy az bevándorlókat más úton, a légierő Herculeseivel (Rhinoival) szállítják Izraelbe. A Moszad-ügynökök Port Sudantól délre felderítettek egy elhagyatott brit repülőteret, amelyet a légierő speciális alegysége alkalmassá tett repülőgépek fogadására. Az elképzelés szerint az izraeliek titkos gyülekezési helyen szedik össze, majd a reptérre szállítják az etiópiai zsidókat, ahol a leszállópályát különleges fáklyákkal világítják meg. Amint azonban a Herculesek leszálltak, az etiópok csaknem halálra rémültek. A hatalmas fémkolosszus, amelyhez foghatót életükben először láttak, óriási motorzúgással „csapott le”, és egyenesen feléjük száguldott. Sokan elmenekültek, és csak az után voltak hajlandók visszatérni, hogy az izraeli szervezők szívből jövő, őszinte szavakkal megnyugtatták őket. Végül a repülőgép felszállt, 213 Izraelbe induló zsidóval a fedélzetén.

A légierő és a Moszad tagjai tanultak a furcsa incidensből: legközelebb a gépek hamarabb szállnak le, és kinyitják a farokrészen található feljárót, majd a teherautókon érkező bevándorlók közvetlenül a Hercules gyomrába szállnak fel anélkül, hogy látnák a „szörnyet”, amely fenyegetően, óriási robajjal száguld feléjük a leszállópályán.

Sajnos a szudáni hatóságok felfedték a műveletet és a repülőteret is. Az izraeliek azonban találtak egy másik, leszállásra al-

kalmas területet, 46 kilométerre Port Sudantól, és eldöntötték, hogy hétszeri Rhino-úttal szállítják Izraelbe a zsidókat, minden alkalommal 200 főt. A műveletet a Moszad igazgatója és Amosz Jaron dandártábornok, az ejtőernyősök parancsnoka felügyelte. A küldetést 1982 és 1984 között hajtották végre, és összesen 1500 bevándorlót szállítottak Izraelbe.

Minden bevetés estéjén teherautó gördült be a leszállóterületre, és megvilágította a leszállópályát. Az Izraelből érkező gép leszállt, végigfutott a kifutópályán, megfordult, és kinyitotta a tágas farokajtót. A légierő Saldag-kommandósai a tátongó ajtó két oldalán tölcseírszerű sort formáltak, és amikor a teherautók megérkeztek, a bevándorlók a „tölcseíren keresztül” sétáltak be a repülőgép gyomrába, ahol leültek a fedélzet padlójára. Sokan közülük fel sem fogták, hogy egy repülőgép belsejében vannak.

Az egyik repülés alkalmával egy idős, tiszteletre méltó kies (valási és társadalmi vezető) felállt, és megkérdezte, hogy ki a parancsnok. A gép személyzete odakísérte őt Avi Hu Ben-Nun repülő-dandártábornokhoz. Az öreg megállt előtte, lassan, ünnepélyesen egy ősi kardot húzott ki az övéből, és átnyújtotta neki. – Eddig én voltam a felelős a sorsukért – mondta, miközben kezét testvérei felé emelte. – Mostantól ön veszi át ezt a felelősséget – folytatta, amikor a kardot a láthatóan meghatott Ben-Nun kezébe tette.

1984 végén Szudán tovább destabilizálódott, az országnak rendkívüli humanitárius támogatásra és élelmiszerre volt szüksége. Izrael kihasználta az alkalmat, és megkérte az Egyesült Államokat, hogy a zsidó bevándorlókért cserébe nyújtson segínyt Szudánnak. George Bush amerikai alelnök azonnal válaszolt, és utasította a kartúmi amerikai nagykövetséget, hogy kezdeményezzen tárgyalásokat Nimeri elnökkel. A tárgyalások sikerrel jártak, és Szudán beleegyezett, hogy az etiópiai zsidók légi úton elhagyják az országot, azzal a feltétellel, hogy nem közvetlenül, hanem egy harmadik országon keresztül repülnek Izraelbe. A Moszad talált egy zsidó tulajdonban lévő kis, belga légitársaságot, és elindította

a Mózes-műveletet. A belga Boeingek 47 nap alatt 36 repülést teljesítettek, és 7800 zsidót szállítottak Izraelbe.

Miután az izraeli vezetők kiszivárogtatták a megállapodást a nemzetközi médiának, Nimeri leállította a műveletet. Bush azonban nem adta fel, az amerikai légierő hét Herculesét küldte a szudáni Gadarifbe, az úgynevezett Sába Királynője-művelet keretében. Az amerikai repülőgépek elvitték a még Szudánban maradt 500 zsidót közvetlenül az izraeli Micpe Ramon légitábasra. Ez az amerikai művelet megkoronázta az izraeli és az amerikai légierő szoros együttműködését a közös cél, az etiópiai zsidók kimentése érdekében.

Jóllehet a Mózes- és a Sába Királynője-művelet sikerrel zárult, Etiópiában még több ezer zsidó maradt. Az exodus különböző szakaszaiban sok család elszigetelődött vagy szétszakadt: a gyerekek szüleik nélkül érkeztek Izraelbe, vagy fordítva. A kapcsolatok megszakadása nagy problémákkal, sőt tragédiákkal járt, amíg az etiópiak be nem olvadtak az izraeli társadalomba. Ugyanakkor Etiópiában halálos polgárháború tört ki, amely közvetlenül veszélyeztette az ország zsidóinak életét. A Moszad és a Zsidó Ügynökség képviselői zsidók ezreit gyűjtötték össze és helyezték el az Addisz-Abeában létesített ideiglenes táborokban, ahol várták a csodát, amely májd „elrepíti” őket Izraelbe.

És a csoda bekövetkezett!

1991 májusában, hat évvel a Mózes-művelet után, Izrael megkezdte a Salamon-művelet végrehajtását. Erre a polgárháború kellős közepén került sor, amikor a Mengisztu elnök ellen lázadó csapatok minden oldalról közeledtek Addisz-Abeához. Izrael ismét George Bushtól kapott segítséget, akit akkorra már elnökké választottak. Bush közvetítésével megállapodás született az izraeli kormány és az összeomló rezsim elnöke között, Mengisztu végső bukása előtt néhány nappal. Uri Lubrani, az izraeli Külügyminisztérium képviselője – Jichak Samir miniszterelnök utasításai alapján – titkos és szívós tárgyalásokon érvényt szerzett a megállapodásnak.

A megállapodás részeként Izrael 35 millió dollárt fizetett Mengisztunak a zsidók kiengedéséért, miközben az amerikaiak megígérték neki és rezsimje néhány vezetőjének, hogy diplomáciai menedéket kapnak az Egyesült Államokban. Ismeretlen összeg ellenében a lázadók vezetői megígérték, hogy nem zavarják meg a műveletet és tiszteletben tartják az ideiglenes tűzszünetet. A kormány és a lázadók által egyaránt elfogadott tűzszünetet azonban igen rövid időtartamban, mindössze 34 órában határozták meg. Izraelnek ez idő alatt el kellett szállítania az összes zsidót, még mielőtt a harcok kiújulnak.

A küldetést Amnon Lipkin-Sahak, a vezérkari főnök helyettese felügyelte, aki felelősséget vállalt azért, hogy 34 óra alatt Izraelbe szállít 15 000 zsidót. A szervezés példamutató volt, Izrael „mindent Addisz-Abeába küldött, ami repülni tudott”. Az El Al 30 utasszállítót, a légierő számos teherszállítót vezényelt a helyszínre, természetesen a Rhinókkal az élen. Katonák százai – különböző egységektől, a gyalogságtól, a Saldagtól és az ejtőernyősöktől – utaztak Addisz-Abeába, hogy összegyűjtsék és a gépekhez szállítsák a bevándorlókat. Különösen sokat tettek az etiópiai származású katonák, akik a Mózes-művelettel érkeztek Izraelbe, és ekkor már az izraeli haderőben teljesítettek szolgálatot. Az izraeli katonai egyenruhában megjelenő etiópok látványa – akik büszkén viselték a piros sapkát, a piros csizmát és az ejtőernyősjelvényt – nagy lelkesedést váltott ki a bevándorlók között, ami még a legkeményebb etiópiai-izraeli katonák szeméből is könnyeket csalt elő. A katonák szétszóródtak a reptéren, hogy biztosítsák a zsidók zavartalan beszállását a repülőgépekbe. Az etiópokat csoportokra osztották, és mindenkit számmal láttak el, amelyet kezdetben a ruhájukhoz erősítettek, de később, a jobb láthatóság érdekében a homlokukra ragasztottak. Néhány órán belül 14 400 zsidót kísérték a gépek fedélzetére. Lipkin-Sahak az egész műveletet a rá jellemző nyugalommal, higgadtan irányította.

A művelet során egy Boeing 747-es világrekordot döntött meg: 1087 utast szállított a fedélzetén. A repülőúton született egy kisbaba, s így Izraelben már 1088 bevándorló szállt ki a Boeingből.

Izrael erőfeszítései ellenére Etiópiában még mindig sok zsidó maradt, akiknek az a leghőbb vágyuk, hogy eljussanak Izraelbe. Az etióp zsidók harca „felemelkedésükért” csak részben volt sikeres. Izraelben is arra kényszerülnek, hogy kemény küzdelmet folytassanak a tényleges beilleszkedésért, zsidóságuk elismertetéséért, valódi egyenjogúságuk kivívásáért és azért, hogy alkalmazkodni tudjanak a modern társadalomhoz, amelyben korábbi világnézetük és hagyományaik, amelyeket évezredek át gyakoroltak, teljesen szertefoszlának.

Kiegészítés: Benni Gantz, későbbi vezérkari főnök

„Katonai pályafutásom alatt számos akcióban, köztük titkos műveletekben vettem részt. Nemegyszer az életemet is kockára tettem: megsebesültem, terroristákkal kerültem szembe, harcosokat veszítettem el, és láttam a barátaimat mellettem meghalni. A nemzeti érdek szempontjából azonban az összes művelet közül, amelyekben mint Saldag-parancsnok közreműködtem, a legfontosabb az etiópiai zsidók kimentése volt Izraelbe. Ez a küldetés lényegében megtestesítette mindazt, amit a zsidó nép számára a nemzeti otthon fogalma jelent. Az a hit, hogy létrehozhatunk egy ilyen otthont, maga a cionizmus. A művelet nem egyes személyek hősi akciója volt, hanem egy egész ország hősi küldetése.

Én holokauszt túlélő szülők fia vagyok, és az etiópiai zsidók kimentésekor nem tudtam másra gondolni, mint arra, hogyan alakult volna a sorsunk, ha akkor saját országunk van. Hogyan nézett volna ki az európai zsidóság? Ott, Etiópiában értettem meg, hogy Izrael Állam valami rendkívüli és hatalmas tettet hajtott végre.

Még ma is élénken él bennem az emlék, amikor a sötétben leszállunk, elhagyjuk a repülőgépet (amely a sötétben ijesztő szörnynek látszik), odamegyünk a földön kuporgó, takarókba bugyolált

emberekhez, az ölünkben visszük fel őket a gépre, az ajtó bezárul, a repülő felszáll, a pilóták felkapcsolják a világítást, és ekkor egymás szemébe nézünk, sok szempár rémülten tekint ránk, de mi nem tudunk kommunikálni velük.

Egyvalami nagyon zavart az akció során: amikor a menekültek első csoportja közeledett felénk a repülőtéren, és hirtelen megláttam a homlokukra ragasztott számokat. A látvány majd megörjített; megkértem a katonákat, hogy azonnal szedjék le a számokat.

Azóta több megható pillanatot éltem át, amelyek felidéztek az összes emlékeimet. Az egyik katonai színtársulatban például találkoztam egy énekesnővel, aki, mielőtt énekelni kezdte a nemzeti himnusz, elmondta nekem, hogy a Salamon-művelet idején kisbaba volt.”

A KÖNYVBEN SZEREPLŐ IZRAELI VEZETŐK

Abuelaih, Izzeldin, dr. palesztin orvos, 2009 óta Torontóban él családjával. A Daughters for Life Alapítvány létrehozója, amely a gázai és a közel-keleti lányok és asszonyok oktatásával és egészséggondozásával foglalkozik. A békemozgalom aktív tagja.

Ajalon, Amichai (Ami) (1945–) tengernagy, a 13-as flottilla (1979), majd az Izraeli Haditengerészet parancsnoka (1992–1996). Kitiüntették Hősiesség Érdeméremmel. A Sin Bet (belbiztonsági szolgálat) igazgatója (1995–2000), tárca nélküli miniszter (2007–2008). Az Izraeli Demokrácia Intézet főmunkatársa.

Askenazi, Gavriel (Gabi) (1954–) altábornagy, vezérkarifőnök-helyettes (2002–2005), védelmi minisztériumi főigazgató (2006), majd vezérkari főnök (2007–2011).

Barak, Ehud (1942–) altábornagy, a Sajeret Matkal parancsnoka, majd vezérkari főnök (1991–1995), miniszterelnök (1999–2001), védelmi miniszter és miniszterelnök-helyettes (2009–2013).

Bar-Lev, Haim (1924–1994) altábornagy, vezérkari főnök (1968–1971). A Szezei-csatorna mentén kiépített Bar-Lev-erődít-ményrendszer létrehozója. Betöltött néhány miniszteri posztot, majd nagykövetségként szolgált Moszkvában (1992–1994).

Becer, Menahem (Muki) (1945–) ezredes, a Sarejeret Matkal parancsnokhelyettese, a Saldag (az Izraeli Légierő kommandós egységének) főparancsnoka.

Ben Eljahu, Eitan (1944–) vezérőrnagy, harci pilóta, az Izraeli Légierő parancsnoka (1996–2000).

- Ben-Nun, Avi hu (1939–) repülő vezérőrnagy (1957–1992), harci pilóta és az Izraeli Légierő parancsnoka (1987–1992).
- Cidon, Joah (Csatto) (1926–) harci pilóta, repülőparancsnok, majd a légierő fegyverzeti és tervezési részlegének vezetője, a kneszet tagja (1988–1992).
- Dagan, Meir (1945–) vezérőrnagy, különböző katonai vezetői beosztásokat látott el. A Bátorági Érdemérem tulajdonosa. A Moszad igazgatója (2002–2010).
- Dagan, Nehemia (1940–) helikopterpilóta, a haderő oktatási osztályának parancsnoka (1985–1988).
- Dajan, Menahem (1915–1981) altábornagy, vezérkari főnök (1953–1958), majd mezőgazdasági miniszter (1959–1964) és védelmi miniszter (1967–1974). 1977–1979 között külügyminiszterként jelentős szerepet játszott az Egyiptommal kötött békeegyezmény létrehozásában.
- Dajan, Uzi (1948–) vezérőrnagy, Menahem Dajan unokaöccse. 15 évet szolgált a Sajeret Matkalban, a vezérkari főnök helyettese, a Nemzeti Biztonsági Tanács elnöke (2003–2005).
- Davidi, Aharon (1920–2012) dandártábornok, az ejtőernyős dandár parancsnoka, majd az Izraeli Védelmi Erők Sar-El önkéntes programjának alapítója és igazgatója.
- Eilam, Uzi (1934–) dandártábornok, az Izraeli Atomenergia Bizottság vezérigazgatója (1976–1985), vezető kutató, kutatási és fejlesztési igazgató a Védelmi Minisztériumban (1986–1997).
- Eitan, Rafael (Raful) (1929–2005) altábornagy, vezérkari főnök (1978–1983). Ő alapította a jobboldali politikai pártot, a Cometet. 1998 és 1999 között miniszterelnök-helyettes, majd nyugállományba vonult. Egy erős viharban a hullám a tengerbe sodorta az asdodi mólóról.
- Elazar, David (Dado) (1925–1976) a hatnapos háború alatt az Északi Katonai Körzet parancsnoka, majd vezérkari főnök (1972–1974). A jóm kippúri háború után az Agranat Vizsgáló-

- bizottság döntése alapján lemondásra kényszerült. Szívinfarktusban halt meg (1976).
- Esel, Amir (1959–) vezérőrnagy, 2012 óta az Izraeli Légierő parancsnoka.
- Galant, Joav (1958–) vezérőrnagy, az Öntött Ólom-hadművelet alatt a Déli Katonai Körzet parancsnoka. 2010-ben kinevezték vezérkari főnökké, de kinevezését visszavonták.
- Gerson, Jichak (Jerry) (1958–) vezérőrnagy, az ejtőernyős dandár parancsnoka, a Júdea és Szamária hadosztály parancsnoka. 2008-tól az Izraeli Védelmi Erők Barátai az USA-ban vezérigazgatója.
- Gur, Mordehaj (Motta) (1930–1995) altábornagy, annak az 55. tartalékos ejtőernyős dandárnak a parancsnoka, amely a hatnapos háborúban elfoglalta Jeruzsálemet (1967). Katonai attaséként Washingtonban teljesített szolgálatot (1972–1973), majd az Entebbe-hadműveletben vezérkari főnökként tevékenykedett (1976). 1984 és 1986 között egészségügyi miniszter, 1992 és 1996 között védelmi miniszterhelyettes. Miután végzetes rákkal diagnosztizálták, öngyilkosságot követett el.
- Haluc, Dan (1948–) altábornagy, pilóta, az Izraeli Légierő parancsnoka (2002–2004), majd vezérkari főnök (2005–2007). A második libanoni háború után lemondott beosztásáról.
- Har-Zion, Meir (1934–2014) százados, a 101-es egység alapítója, az első ejtőernyős zászlóalj tagja, kitüntették Bátorág Érdemrenddel. Egy Gilboa-hegyi gazdaságban élt, amelyet nővére után Sosana farmnak nevezett el.
- Hod, Mordehaj (Motti) (1926–2003) vezérőrnagy, harci pilóta, a légierő parancsnoka (1966–1973).
- Jaalon, Menahem (Bogie) (1950–) altábornagy, a Sajeret Matkal parancsnoka, az ejtőernyős dandár parancsnoka, vezérkari főnök (2002–2005). 2013-tól védelmi miniszter.
- Kahalani, Avigdor (1944–) dandártábornok, a páncélos hadtest 7. dandárjának parancsnoka, Bátorág Érdemérem, majd Kivá-

ló Szolgálatért érem és Elnöki Érdemérem kitüntetést kapott, belbiztonsági miniszter (1996–1999). A Katonai Jóléti Egyesület elnöke.

Kahaner, Simon (Katcsa) (1934–) ezredes, a 101-es egység tagja volt. Marhatenyésszéssel foglalkozik egy észak-izraeli gazdaságban, meghalt barátja, Meir Har-Zion gazdaságával szemközt.

Kimchi, Hadar (1929–) a Cherbourg-művelet parancsnoka (1968), majd az Izraeli Haditengerészet parancsnokhelyettese (1971–1973).

Kochavi, Aviv (1964–) vezérőrnagy, az ejtőernyős dandár parancsnoka, a katonai hírszerzés főnöke, az Északi Katonai Körzet parancsnoka.

Limon, Mordehaj (Moka) (1924–2009) tengernagy, a haditengerészet parancsnoka (1950–1954), később a Védelmi Minisztérium párizsi beszerzési delegációjának vezetője (1962–1970).

Lipkin-Sahak, Amnon (1944–2012) altábornagy, az ejtőernyős dandár parancsnoka, a katonai hírszerzés igazgatója (1986–1991), vezérkarifőnök-helyettes (1991), vezérkari főnök (1995–1998), a kneszet tagja, szállításügyi és turisztikai miniszter.

Marom, Eliezer (Csini) (1955–) tengernagy, az Izraeli Haditengerészet parancsnoka (2007–2012).

Matt, Danni (1927–2013) vezérőrnagy, a reguláris ejtőernyős dandár parancsnoka, majd a 247. (55.) tartalékos ejtőernyős dandár parancsnoka és a haderő Fellebbviteli Bíróságának elnöke.

Mofaz, Saul (1948–) altábornagy, az ejtőernyős dandár parancsnoka. A Júdea és Szamária hadosztály parancsnoka, vezérkari főnök (1998–2002), védelmi miniszter (2002–2006), miniszterelnök-helyettes és szállításügyi miniszter (2006–2009), később a kneszet ellenzéki vezetője.

Mordehaj, Jichak (1944–) vezérőrnagy, az ejtőernyős és gyalogos csapatok parancsnoka, az Északi Katonai Körzet parancsnoka (1993–1995), védelmi miniszter (1996–1999), majd miniszterelnök-helyettes (1999–2000). Visszavonult a politikai élettől.

Navon, Jichak (1921–) 1951-től Ben Gurion titkára, Izrael első elnöke (1978–1983), később oktatási és kulturális miniszter.

Netanjahu, Benjamin százados, Sajeret Matkal-harcos, washingtoni nagykövet (1984–1988), majd pénzügyminiszter (2003–2005), miniszterelnök (1996–1999), (2009–)

Pardo, Tamir (1953–) rádiós tiszt a Sajeret Matkalban, a Moszad igazgatója (2011–).

Peresz, Simon (1923–2016) védelmi minisztériumi főigazgatóként és védelmi miniszterhelyettesként szolgált Ben-Gurion alatt. Védelmi miniszter (1974–1977, 1995–1996), külügyminiszter (1986–1988, 1992–1995, 2001–2002) és miniszterelnök (1984–1986, 1995–1996), majd Izrael kilencedik elnöke (2007–2014).

Rabin, Jichak (1922–1995) vezérkari főnök (1964–1967), washingtoni nagykövet, majd miniszterelnök (1974–1977, 1992–1995), 1995 novemberében meggyilkolták.

Resef, Amnon (1938–) vezérőrnagy, a páncélos hadtest parancsnoka, a Béke és Biztonság Egyesület elnöke.

Saron, Ariel (Arik) (1928–2014), vezérőrnagy, az ejtőernyős csapatok parancsnoka (1954–1957). 1973-ban leszerelt, majd védelmi miniszter lett (1981–1983). A Kahan Vizsgálóbizottság a libanoni háború után lemondatta (1982). Több miniszteri posztot töltött be, 2001-ben miniszterelnökké választották: ebben a minőségében egyoldalúan leválasztotta Izraelt a Gázai övezettől. 2006-ban infarktust kapott, és kómában maradt egészen 2014-es haláláig.

Sela, Aviem (1946–) ezredes, harci pilóta. (Előléptetése meghiúsult, mivel belekeveredett a Jonathan Pollard-ügybe.)

Somron, Dan (1937–2008) altábornagy, az ejtőernyős és gyalogos csapatok parancsnoka, majd vezérkari főnök (1987–1991) és az izraeli hadiipari vállalatok elnöke.

Weizman, Ezer (1924–2005) vezérőrnagy, a légierő parancsnoka (1958–1966), védelmi miniszter (1977–1980), majd Izrael hetedik elnöke (1993–2000). Otthonában, Caesareában halt meg.

Zeevi, Rehavam (Gandhi) (1926–2001) vezérőrnagy, a Központi Katonai Körzet parancsnoka. Ő alapította a jobboldali Moledet Pártot (1988), 1999-ben tárca nélküli miniszterré, 2001-ben pedig turisztikai miniszterré nevezték ki. 2001-ben a jeruzsálemi Hyatt Hotelban a palesztin Népi Felszabadítási Front négy terroristája megölte.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Entebbe, 1976

„Operation Yonathan (Thunderball) – The full report”. IDF Archives, 1977. november.

Itamar Eichner: „The secret notes of Peres”. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 07. 17.

Haim Isrovitz: „A rescue operation which shocked the world”. *Maariv*, 2006. 06. 27.

Parts from Motta Gur notes (Internet site: The heritage of Gur).

Sharon Rofe-Ofir: „Exposure: The Mossad photograph, Operation Entebbe on the way”. *Ynet*, 2006. 07. 01. (internet site)

Michael Bar-Zohar: *Shimon Peres, the biography*. Random House, New York, 2007, 313–348.

„Operation Entebbe”. Journal of the Defense Minister, 1976. 07. 27. IDF Archives.

Peres Shimon: „Entebbe Diary”. *Yedioth Ahronoth*, 1991.

Yitzhak Rabin: „The Rabin Memoirs”. *Maariv*, 1979, 527.

Mordechai (Motta) Gur: „The Chief of Staff”. *Maarakhot*, 1998, 236–288.

Interjú: Tamir Pardo

ELSŐ RÉSZ: HOGYAN IS KEZDŐDÖTT?

Megmenteni Jeruzsálemet, 1948

Arie Yitzhaki: *Latrun – the battle for the road to Jerusalem: Latrun, road seven is „Burma Road” –, the siege was broken*. Kama publishers, Jerusalem, 1982, volume 1, 269–282, volume 2, 321–339.

Shlomo Shamir (Gen. res.): *At all costs – to Jerusalem*, „Road Seven to Jerusalem”. Maarachot, Ministry of Defense, Tel-Aviv, 1994, 415–454.

Menachem Talmi: „The new route”. Cultural service of the IDF, 1949.

Ram Oren: *Latrun, the new hope*. Keshet publishers, Tel-Aviv, 2002, 309–332.

Yitzhak Rabin: *The Rabin Memoirs*, op. cit. 52–56.

Eli Eshed: „The man who discovered the Burma Road”. E-magoo, co.il, Internet magazine, 2005. 05. 28.

Interjú: Jichak Navon

Fekete Nyíl, 1955

Uzi Eilam: „Eilam's Arch”, *Gaza raid – Black-Arrow Mission*, 28. 2. 1955.

Yedioth Books (Miskal) 2009, 32–39.

Kobi Finkler: „Black Arrow – fiftieth anniversary to the unification of the mythological paratrooper unit 101”, Channel 7, 2007. 01. 27.

Michael Bar-Zohar – Eitan Habei: *The book of the Paratroopers*. Levin Epstein publishers, Tel-Aviv, 1969. 32–39.

Yanai Israeli: „We were here. The IDF attacks in Gaza, 1955”. *Walla!*, 2008. 03. 07.

Roi Mendel: „Black Arrow, a pierced heart: the paratroopers hero and the Gaza mission”. *Ynet, Yedioth Ahronoth*, 2012. 03. 07.

Interjú: Uzi Eilam

MÁSODIK RÉSZ: A SÍNAI-HADMŰVELET

„Lője le azt a repülőt”, 1956

Yoash (Chatto) Tzidon: *By day, by night, through haze and fog*. Maariv publishers, 1995, 216.

Elazar Ben-Lulu: „Hour of the bat”, Internet site of the IDF.

Interjú: Joas (Csatto) Cidon

Kades, 1956

„Myths and facts”, a historical research: The Mitla Pass 26th anniversary”.

Monitin Magazine, 1981. október.

Moshe Ronen: „The Independence War was not a war of few against many – The Mitla Myth”. *Yedioth Ahronoth*, 1999. 08. 04.

Uri Dan: „The longest day in Sinai”. *Maariv*, 1966. 10. 28.

„Being there – testimony on Sharon, Gur, Eitan, Hofi, Davidi and others”.

Monitin, 1966. november.

David Ben-Gurion: „A letter to the Ninth brigade, 6. 11. 1956”. Ministry of defense, IDF archives,

Moshe Dayan: „On the Sinai campaign, 6. 11. 1956”. Ministry of Defense, IDF archives.

„Operation Steamroller, operation orders 64/56, 28. 10. 1956’ including annex 4 – A paratroop drop”. IDF archive.

Dr. Arie Gilai: „On the parachuting at the Mitla”. The Paratroopers internet site.

Uri Getz: „The brigade's reconnaissance unit, a personal story of the Mitla battle”. The Paratroopers internet site.

Yakov Tzur: „Heavy mortars battalion 332, testimony about the Mitla battle”. The Paratrooper's Internet site.

Avshalom (Avsha) Adam: „Company A, Battalion 890, the cave mopping at the Mitla battle”. The Paratroopers' Internet site.

Shai Marmur – Rafi Benisti: „Nahal squad commanders course 906, fighting route at Kadesh, personal testimonies”. The Paratroopers' internet site.

„Machin-gunner company E battalion 88: At the Mitla battle I stood exposed on a half-track”. Moshe Hassin as told to Dr. Arie Gilai, The Paratroopers' Internet site.

Moni Meroz: „Fighter and Sergeant-Major, company A, A personal story about the Mitla parachuting and the caves' battle”. The Paratroopers' internet site.

Shraga Gafni: „The Mitla battle”. Maarachot, Ministry of Defense, number 113, 1960.

Michael Bar-Zohar – Eitan Haber: „The Mitla trap”. *The book of the Paratroopers*, Op. cit. 132–140.

Michael Bar-Zohar: *Ben-Gurion*. Volume 3 (out of 3), Am-Oved publishers, Tel-Aviv, 1977, 1207–1286.

Michael Bar-Zohar: *Like a Phoenix – Shimon Peres, the biography*. Random House, New York, 2007, 144–154.

Moshe Dayan: *Diary of the Sinai Campaign*. Harper and Row, New York, 1966.

Rafael (Raful) Eitan: *A soldier's Story*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1985, 65.

HARMADIK RÉSZ: A HATNAPOS HÁBORÚ**„Élet vagy halál”, Fókusz-hadművelet, 1967**

Elazar Cohen (Cheetah) – Zvi Lavi: *The Six Day War, The Suez is not the limit.*

Maariv publishers, Tel-Aviv, 1990, 263–291.

„The Focus plan – as a thunderball out of a blue sky”. *Pirsumei Teufa* (Aviation magazine), Rishon Lezion, 200, 55–80.

Spector Yiftach General (res.): *Moked, Aerial Supremacy*. Ed. by Yanai Ehud.

Keter publishers, Jerusalem, 1995, 162–170.

Churchill Randolph – Churchill Winston: *The air strike – the Six Day War*.

Houghton Mifflin, Boston, 1967, 82.

Yitzhak Rabin: *The Rabin Memoirs*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1979, 186–191.

Ezer Weizman: *On Eagles Wings*. Maariv publishers, Tel-Aviv 1975, 259–273.

Zeev Shiff: „The Focus Plan – how it was planned and how it was carried out”.

Haaretz, 1981. 04. 10.

Yaakov Lamdan: „Our Air Force was annihilated – the picture was black”. *Lais-ha* (woman's weekly magazine), 1989. 06. 05.

Meir Amitai: „A forced gamble”. *Haaretz*, 1997. 07. 04.

Noam Ophir: „Like a thunderball from a blue sky”. *The IAF magazine*, 2002. 06. 01.

1983-as interjú: Abdel Hamid Hilmi, az Egyiptomi Légierő parancsnoka, „Al Ahram” internetoldal.

Steven Pressfield: *Lion's Gate*. Sentinel HC, New York, 2014.

Interjú: Josszi Szarig, ny. ezredes

Interjú: Aviuh Bin-Nun, ny. tábornok

„A Templom-hegy a mi kezünkben van”, 1967

Narkiss Uzi, general (res.): *Jerusalem is one*. Am-Oved, Tel-Aviv, 1975, 160–163, 173–175, 200–201, 241–253.

Eli Landau: *Jerusalem Forever*, chapters: „The day of Jerusalem”; „Ammunition Hill”; „The temple Mount and the Western Wall are in our hands”: 25, 32, 111–147, 161–171, Otpaz, Tel-Aviv, 1967,

Moshe Nathan: *The battle for Jerusalem*, chapters: „Ammunition Hill”;

„The Lions' Gate”; „The Victory Gate”; 131–191, 293–333, 334–349,

Otpaz, Tel-Aviv, 1968.

David Dayan: *From Hermon to Suez – History of the Six Day War*. Chapter:

„Jerusalem of Iron”; „Tere is the Western Wall”; 144–154, 155–161. Massada, Ramat-Gan, 1967.

Ezer Weizman: *On Eagles Wings*. Maariv publishers, Tel-Aviv 1975, 283–297.

Ilan Kfir: *The Fighting IDF – Military and Defense Encyclopaedia*. Volume 4, chapter: „Jerusalem of Iron”, 89–99, Revivim Publishers, Maariv, Tel-Aviv, 1982–1986.

Moshe Bar-Jehuda: „Motta made History”, *Military Magazine*, 1968. 05. 24.

Ravit Naor: „We've got the scoop”, *Maariv*, 1997. 04. 18.

Yoram Shoshani: „The hill was acquired by blood”, *Yedioth Ahronoth*, 1968. 01. 08.

Oren Michael: *Six Days of War*. Presidio Press, New York, 2003.

Yehuda Ezrachi: „Jerusalem of blood, songs and prayers”. *Maariv*, 1967. 06. 13.

Yehuda Haezrachi: „Jerusalem will be built”. *Maariv*, 1967. 06. 16.

Amit Navon – Moshe Zonder: „Against fortified bunkers and 120 mm, mortars”. *Maariv*, 1997. 04. 18.

A. Gazit: „The battle for Jerusalem continued because of lack of communication with the IDF forces after the Jordanians broke the ceasefire”. *Maariv*, 1972. 06. 08.

„The Battle over the Bridge”. *Hotam magazine*, 1974. 01. 18.

Shimshon Ofer: „The blowing of the Bunker at Ammunition hill”. *Davar*, 1967. 08. 25.

Haim Fikersh: „Ammunition hill in retrospect”. *Hatzophe*, 1985. 05. 17.

Ilan Bruner: „Dayan ordered me: Take my picture when I enter the old city”. *Maariv*, 1997. 04. 18.

Menachem Barash: „This year in built Jerusalem!” *Yedioth-Ahronoth*, 1967. 06. 08.

Mordechai (Motta) Gur: „The Temple Mount is in our hands”. *Victory Parade*, 1967. 06. 12.; „Defense Office publications, 335.

NEGYEDIK RÉSZ: A FELŐRLŐ HÁBORÚ**„Úgy éreztem, megfulladok”; a Zöld-sziget megtámadása, 1969**

Eitan Haber: „Tens of Egyptians killed on IDF invasion to Green Island”.

Yedioth Ahronoth, 1969. 07. 20.

„The Canons of Green Island”. *Haolam Haze Magazine*, 1969. 07. 23.

„At least 25 Egyptians killed on IDF attack on Green Island”. Military correspondent, *Davar*, 1969. 07. 21.

Yehuda Ofan: „On Green Island 25 years ago”. *Al-Hamishmar*, 1969. 07. 21.

Eitan Haber: „The hottest day in Suez”. *Yedioth Ahronoth*, 1969. 07. 21.

Zeev Shiff: „Heroes of Green Island”. *Haaretz*, 1970. 03. 13.

Uriel Ben-Ami: „Green Island: First attack”. *Bamachane*, 1977. 07. 27.

Judith Winkler: „In fire and water”. *Haaretz*, 1979. 06. 27.

Bruria-Avidan-barir: „Exodus of the naval commando fighters”. *Laisha*, 1989. 04. 17.

Meirav Arlozorov: „50 Critical moments”. *Bamachane*, 1994. 03. 23.

Michael (Mike) Eldar: *Flotilla 13 – The story of the Naval commandos*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1993, 386–414.

Mustafa Kabha: „The Egyptian attrition and the Israeli counter-attrition”.

Egyptian sources, Yad-Tabenkin, Institute of research, 79–100.

Interjú: Ami Ajalon

A francia védelmi miniszter: „Bombázzák le az izraelieket!”, 1969

Sigal Buchris: „Suddenly, one morning, 6 boats disappeared”. *Between the Waves magazine*, no. 89, 20 years to the operation.

Uri Sharon: „The 48th soul”. *Davar*, 1991. 08. 09.

Moka Limon – Miron Tzur: *Jewish Pirates – Boats of Cherbourg*. Maariv Publishers, Tel-Aviv, 1988, 138–184.

Idith Witman: „They had a general rehearsal”. *Hadashot*, 1988. 12. 25.

Ilana Baum: „In memory of the boats on their way”. *Maariv*, 1988. 12. 26.

Joseph Michalsky: „The story of A.M. Lea”. *Davar*, 1979. 12. 23.

„Five boats are about to arrive today”. *Lamerhav Daily*, 1969. 12. 231.

Shmuel Segev: „Egyptian spokesman: we are confident that France is not to blame for the smuggling of the five boats”. *Maariv*, 1969. 12. 31.

Abraham Rabinovitz: *The boats of Cherbourg*. Ed. by Effi Melzer. Effi Melzer Publishing House, Military research, Reut Publishers, 2001.

Interjú: Hadar Kimchy

„Miért bombáznánk, ha el is foglalhatjuk”, 1970

Eitan Haber: „The night of the Radar”. *Yedioth Ahronoth*, 1971. 01. 08.

Ilan Kfir: *The Fighting IDF – Military and Defense Encyclopaedia. Paratroopers*, Volume 4, 123–125.

Yoel Fiksler: *Rooster 53. – Operation for bringing the radar from Egypt, December 26–27, 1969*. S.H.R. Publishers, Rehovot, 2009.

Eliezer (Cheeta) Cohen – Zvi Lavi: *The sky is not the limit – Imaginary, crazy rooster*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1990, 387–392.

Nissim Kiviti – Eitan Haber: „An American request for information about the Egyptian radar is expected”. *Yedioth Ahronoth*, 1970. 01. 04.

Eitan Haber: „Remember, you are entering the Lion's lair!” *Yedioth Ahronot*, 1969. 12. 28.

Dani Spector: „Expiatory Rooster”. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 12. 30.

Oded Marom: „Heritage paper 66 – The snatching of the Egyptian radar”. *IAF friends Magazine*, 2012.

„Operation 'Rooster' – Israel Captures Egyptian Radar in War of attrition”. *Jewish Virtual Library*, 1969. december 26–27.

Interjú: Nehemia Dagan

„Az ellenség oroszul beszél”, 1970

Ehud Yonai: *No Margin for Error: The Making of the Israeli Air Force*. Pantheon Books, New York, 1993, 231–134.

Amir Rappaport – Omri Assenheim: „The Russians did not believe it's happening”. *NRG*, 2005. 08. 13.

Eliezer (Cheeta) Cohen – Zvi Lavi: *The sky is not the limit – Imaginary, crazy rooster*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1990, 411–415.

Amos Amir: *Fire in the sky*. Defense ministry, Tel-Aviv, 2000.

Arie Avneri: „Our pilots overcame the Russian pilots”. *Yedioth Ahronoth*, 1970.

08. 02.

Egyptian news agency: „Commander of the Russian Air Force investigates the interception of the MiGs”. *Yedioth Ahronoth*, 1970. 08. 02.

„The four MiGs that were shot down yesterday were flown by Russian pilots”. *Yedioth Ahronoth*, 1970. 07. 31.

Eitan Haber: „Will the USSR accept her fighters being hurt?”. *Yedioth Ahronoth*, 1970. 08. 03.

Interjú: Amir Esel

Fehér angyalok Jákob lajtorjáján, 1972

Moshe Zonder: „Brilliant 90 seconds of The Matkal Commandos”. *Maariv*, 1994. 03. 25.

„23 hours of anxiety”. *Yedioth Ahronoth* reporters, 1972. 05. 12.

Moshe Zonder – Amit Navon: „We released Sabena”. *Maariv*, 1997. 05. 16.

Josszi Asulin: „That is how I shot The prime Minister”. *Southern local paper*, 1997. 04. 25.

Yosi Argaman – Zvi Elchayani: „The breaking into Sabena”. *Bamachane*, 1992. 05. 20.

Zeev Shif: „Kidnapping Diary: hour by hour”. *Haaretz*, 1972. 05. 12.

Yosef Harif: „The hot line between Lod and Jerusalem”. *Maariv*, 1972. 05. 12.

Dani Dor: *Netanyahu – The road to power, the break through into Sabena airplane*. Eds by Ben Kaspi, Ilan Kfir. Alfa Communication, Tel-Aviv, 1997, 65–70.; Birch Lane Press, USA, 1998.

Interjú: Benjamin Netanjahu

„Stop! Állj! Kezeket fel!”, 1972

Yossef Argaman: *Intelligence and Israel's security – Kidnapping of the Syrian Generals – Top Secret*. 1990, 32–42.

„Trapping the five Syrians – great victory of the Israeli Intelligence”. *Yedioth Ahronoth*, 1972. 06. 22.

Ilán Kfir: „Syrian Intelligence officers have more influence than other officers”. *Yedioth Ahronoth*, 1972. 06. 22.

Yehezkel Hameiri – Eitan Haber: „Frightened and distraught, the five high-rank Syrian officers were taken prisoners”. *Yedioth Ahronoth*, 1972. 06. 22.

Moshe Zonder: *Sayeret Matkal, the Uzi Dayan era*. Keter, Jerusalem, 2000, 182–183.

Ben Kaspi – Ilan Kfir – Dani Dor (eds): *Netanyahu – The road to Power*. Alfa communication, Tel-Aviv, 1997, 68–70.

Yosef Argaman: „The Kidnapping of the Syrian Generals”. *Bamachane*, 1987. 07. 29.

Shaul Shai – Moria Ben-Yosef: „Heroes of operation Crate reveal: that is how we kidnapped the Syrian officers”. „Israel Defense” – Internet site, 2012. 03. 25.

Interjú: Uzi Dajan

Ez a hölgy bajt jelent, 1973

Documents of the IDF Archives, file 401 (papers 4, 6–16)

Michael Bar-Zohar (ed.): *The Book of Valor. Yaakov Hisday on Avida Shor*. Ministry of Defense publishers, Magal, Tel-Aviv, 1977, 184–187.

Michael Bar-Zohar – Nissim Mishal: *Mossad – The Greatest Missions of the Israeli Secret Service – The Quest for The Red Prince*. Harper Collins, New York, 2012, 186–213.

Tal Zagraba: „We heard a huge explosion, the building was cut in two”. „Shavuz” Internet site.

Onn Levi: „The autumn of ‘Spring of Youth’”, *Davar*, 1993. 04. 23.

Oded Liphshitz: „Bravery does not console”. *Al Hamishmar*, 1993. 04. 24.

Ehud Barak: „Mental strength is our weapon”. *Yedioth Ahronoth*, 1993. 04. 25.

Dani Sade: „Barak dressed like a woman entered the terrorist buildings”. *Yedioth Ahronoth*, 1993. 04. 25.

Gil Keisari: „General Barak, dressed like a woman, on a lovers' stroll to the terrorists' homes in Beirut”. *Haaretz*, 1973. 04. 11.

„The raiding force captured important papers regarding the terrorist organizations in Israel and in the occupied territories”. *Haaretz* reporter on Arab subjects, *Haaretz*, 1973. 04. 11.

David Herst: „Six Israeli Mossad agents arrived in Beirut – a few days before the IDF raid”. *The Guardian*, quoted in *Maariv*, 1973. 04. 11.

- Zvi Lavi: „I heard shootings in the corridor and I said: Certainly the Israelis are attacking”. *Maariv*, 1973. 04. 13.
- Uri Milstein: „If we would have learned a lesson from this”. *Hadashot*, 1985. 03. 29.
- Western papers on the IDF raid in Beirut, Reuters, AFP, UPI; Daily Express, London: „The Israeli intelligence is the most efficient in the world”, as quoted in *Hazofe*, 1973. 04. 12.
- Zohar Andreous: „I'll never forgive Ehud Barak for taking part in the killing of my husband”, D'isi Adwan, in Amman. *Maariv*, 2000. 05. 16.
- Eitan Haber: „IDF Raid – Shock treatment”. *Yedioth Ahronoth*, 1973. 04. 13.
- „Prime minister of Lebanon demanded to fire senior officers after the raid; He retired after his demand was rejected”, News agencies in Beirut, *Yedioth Ahronoth*, 1973. 04. 12.
- Arthur Chatsworth: „Israeli Agents arrived in Beirut on Friday to prepare the operation”. *Daily Express*, as quoted in *Yedioth Ahronoth*, 1973. 04. 12.
- Reuven Ben-Zvi: „Chief of Staff Elazar confirms important documents were captured in Beirut; 900 terrorists were hit in 1972”. *Yedioth Ahronoth*, 1973. 04. 12.
- Dan Arkin: „Mission impossible in the heart of Beirut”. *Maariv*, 1973. 04. 11.
- „The Mercedes cars were rented in Beirut seven hours before the raid”. News agencies' correspondents in Beirut, *Maariv*, 1973. 04. 11.
- Robert Stephens: Interview with Kamal Adwan, a week before he was killed. *The Observer*, as quoted in *Maariv*, 1973. 04. 15.
- Benjamin Landau: „The Operation in Beirut (The full story as told by the participants)”. *Bamahane*, 1972. 04. 06.
- Interjú: Amnon Lipkin-Sahak
- Interjú: Ehud Barak

ÖTÖDIK RÉSZ: A JÓM KIPPÚRI HÁBORÚ

A „Rettenthetetlenek” leszállása Afrikában, 1973

- Uri Dan: „Bridge over troubled waters”. *Haolam Haze*, 1991. 09. 16.
- Uri Milshtein: „The Crossing of the Suez Canal”. *Maariv*, 1974. 10. 07.
- Ariela Ringel-Hoffman: „Luckily, Erez managed to steal 30 command cars and Nahik found the boats”. *Yedioth Ahronoth*, 1988. 10. 02.

- Uri Milshtein: „A bridge over Suez”. *Haaretz*, 1978. 10. 27.
- Ilan Kfir: „The bridgehead was captured”. *Yedioth Ahronoth*, 1973. 11. 16.
- Oren Elhanan, Lieutenant Colonel (res.): *History of the Yom Kippur War – The crossing*. IDF History Department, 2004. december, 205–232.
- Ilan Kfir: *My glorious brothers of the Canal*. Chapter 14: „October 15–16: Acapulco”; Chapter 15: „October 16: Africa”; Chapter 21: „October 77: Heroes of the bridges”, Yedioth Ahronoth Publishers, Tel-Aviv, 2003, 205–213, 214–222, 270–283.
- Ronen Bergman – Gil Melzer: *The Yom Kippur War real time*. Chapter 3 „The Crossing”. Yedioth Ahronoth Publishers, Tel-Aviv, 2003, 221–288.
- Uri Dan: *Bridgehead*. Chapter 23: „The paratroopers are crossing”. A.L. Special Edition, Tel-Aviv, 1975, 157–169.
- Chaim Herzog: *The War of Atonement*. Greenhill Books, London, 1988.
- Interjú: Móse (Bogie) Jaalon
- „Parancsnok meghalt... Helyettes meghalt... Második helyettese...”, 1973**
- Maozia Segal: *Testimonies from the sandy battlefield: the paratroopers' combat in the Chinese Farm*. Modan publishers, Ben-Shemen, 2002, 80–230.
- Amiram Ezov: *Crossing – 60 hours in October 1973*. Dvir Publishers, Oe Jehuda, 2011, 55–220.
- Ilan Kfir: „Bloodshed in the Chinese farm”. *Yedioth Ahronot*, 1974. 04. 24.
- Yael Gvitz: „The hell was here”. *Yedioth Ahronot*, 1994. 06. 17.
- Batia Gur: „Slowly, slowly, they tell about the night when they were sent to the slaughter”. *Haaretz*, 1999. 09. 17.
- Shiri Lev-Ari: „Itzik, here is Ehud, I'm coming to help”. *Hair*, 1999. 01. 29.
- Yael Gvitz: „The Deputy company commander mumbled: It's over, the battalion is gone..., 890 is gone... everybody was killed”. *Yedioth Ahronoth*, 1991. 09. 17.
- Eitan Haber: „Regiment 890 at the Chinese farm”. *Yedioth Ahronoth*, 1985. október.
- Nava Zuriel: „The battle of the Chinese farm, a wound that won't heal”. *Maariv*, 2006. 02. 04.

Dana Weiller: „The Arrnor fighters demand that their part in the Chinese farm battle be recognized”. *Maariv*, 2008. 10. 07.

Zeev Drori: „History, memory and rating”. *Maariv*, 2004. 04. 28.

Abraham Rabinovitch: „Overlooked but not forgotten”. *Jerusalem post*, 2007. 10. 03.

Interjú: Ichak Mordehaj

Látom a Tibériás-tavat, 1973

Yaron London: „Back to the Valley of Tears (Emek Habacha)”. *Yedioth Ahronoth*, 1992. 10. 06.

Ranen Shor: „The battle in the Valley of Tears”. *Bamahane*, 1973. 12. 19.

Emanuel Rozen: „Why was Barak's brigade abandoned?”. *Maariv*, 1993. 09. 24.

„Syrian Documents captured: The Golan Heights have to be taken within 24 hours”. *Davar*, 1974. 04. 19.

Amir Oren: „The fighting of Division Mussa”. *Bamahane*, 1974. 01. 30.

General (res.) Chaim Herzog: „The battle of the Golan”. *Yedioth Ahronoth*, 1974. 09. 30.

Igal Sarna: „Destroy Damascus”. *Yedioth Ahronoth*, 1991. 09. 17.

Avigdor Kahalani: „Look at the Syrians, how brave they are”. *Yedioth Ahronoth*, 1993. 09. 24.

David Shalit: „Bravery or death”. *Haaretz*, 1993. 08. 07.

Uri Milshtein: *The Yom Kippur War; the Paratrooper Corps; The blood-line; The breaking of the war*. Yaron Golan Publishers, Tel-Aviv, 1992. június, 162–222.

Interjú: Avigdor Kahalani

A Nemzet Szeme, 1973

Eitan Haber: „That's how the Hermon fort fell”. *Yedioth Ahronoth*, 1973. 12. 28.

Igal Sarna: „Here lie our corpses”. *Hadashot*, 1985. 09. 24.

„We captured. We the cannibals”. NRG Internet site, 2004. 09. 24.

„The monster on the mountain”. *Haolam Haze*, 1973. 11. 14.

Gadi Blum: „It was very important for them not walk the way of the paratroopers”. *Hair*, 1991. 09. 13.

Ahikam Moshe David: „File operation Dessert is published – that's how the Hermon was taken”. *Maariv*, 2012. 05. 12.

Oren Elhanan, Lieutenant Colonel (res.): *History of the Yom Kippur War – The crossing*. IDF History Department, 2004. december, 276–279.

Dani Asher (ed.): „The northern command in the Yom Kippur war, Operation Dessert”. *Re-capturing the Hermon, The Syrians on the fences*. Maarachot Publishers, 2008, 261–289.

Shemesh Elyashiv: „Slow and wise with quick success (Paratrooper brigade 317 in the battle for capturing the Syrian Hermon, October 21–22. 1973)”. *The hell with you, move forward! (On speed in the battlefield)*. Modan publishers, Maarachot, 2011, 48–67.

Avihai Becker: *Indians on hill no.16, a company at the Hermon battle*. Ministry of Defense publishers, Jerusalem 2003.

Interjú David Zarialival, a Givati dandár harcosával.

HATODIK RÉSZ: A NUKLEÁRIS VESZÉLY

„Opera” Bagdadban, 1981

Aharon Lapidot: „IAF Commander, at the time of the nuclear-reactor bombing, David Ivry”. from an interview published in the IAF magazine. *Journal 118*, 1997. 12. 01.

Shlomo Nakdimon: *Tamuz in Flames*. Yedioth Ahronoth Edition, 1986.

Alex Fishman – Amit Meidan: „We made a bet which one of us will stay in Baghdad's central square”. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 08. 01.

„Comparison: Entebbe, Iraq, Tunis”. *Hadashot*, 1985. 10. 03.

„The pilot who led the attack on the nuclear reactor, the pilot who planned the operation”. *Yedioth Ahronoth* reporters, 1981. 06. 16.

Yaakov Erez: „A special interview with a unnamed Colonel – the planner”. *Maariv*, 1981. 06. 12.

Ron Ben Ishai: „Operation Opera, Lieutenant General Aviem Sela, one of the planners”. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 04. 28.

Shlomo Nakdimon: „Opera”. *Bamahane*, 2001. 06. 01.

Amos Ben-Vered: „Israeli aircraft attacked the Iraqi nuclear reactor from Iranian territory – claims a British writer”. *Haaretz*, 1991. 08. 09.

„The Government communique”. *Maariv*, 1981. 06. 09.

Interjú: Zeev Raz

„ARIZÓNA” SZÍRIÁBAN, 2007

Gordon Thomas: „Attacking the nuclear reactor in Syria – step by step”. *Epoch times*, 2008. 11. 21.

Erich Follath – Holger Stark: „The Story of ‘operation Orchard’ – How Israel destroyed Syria’s Al Kibar nuclear reactor”. *Der Spiegel*, 2009. február 11.

„Israel thwarted Syria’s plan to attack”, *infolive.tv*, 2007. szeptember 17.

„Sayeret Matkal collected nuclear material in Syria”. *Ynet*, 2007. 09. 27.

„Israel forwarded intelligence to the USA prior to the attack”. *Ynet*, 2009. 09. 27.

Arie Egozi – Orly Azulai: „Due to secrecy Syria did not protect the site which was bombed”. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 11. 04.

Yossi Melman: „Report: a Commando unit landed in Syria a month before the bombing of the nuclear reactor”. *Haaretz*, 2009. 03. 19.

Alex Fishman: „The Iranian connection”. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 16.

„Sayeret Matkal collected nuclear samples in Syria”. Jerry Louis, as quoted by Yossi Yehoshua and Idan Avni, *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 23.

Michael Bar-Zohar – Nissim Mishal: „The night of the bomb”. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 08. 13.

HETEDIK RÉSZ: A LIBANONI HÁBORÚ

„Voltak az ellenségnek géppuskái is?”, 1982

Mazal Mualem: „I knew that we had to conquer the Beaufort”. *Bamahane*, 1988. 06. 08.

Brigadier General (res.) Avigdor Kahalani: „Conquest of the Beaufort”. *Maarachot* 413, 2007. július.

Igal Sarna: „Revenge Commander calling”. *Yedioth Ahronoth*, 1987. 01. 06.

Joseph Walter – Shaya Segal: „Hadad raised his flag over the Beaufort and said: We are here with the help of God and the IDF”. *Maariv*, 1982. 06. 09.

Moshe Zonder: „Battle over the Beaufort restarted”. *Tel-Aviv magazine*, 1993. 07. 02.

Igal Lev: „Cannon crews facing the fortress”. *Maariv*, 1982. 06. 11.

Shira Ben-Zion: „Battle of the Beaufort – the officers were the first to attack”.

Bamahane, 1982. 07. 14.

Tal Zagraba: „I started advancing and got scared. Darkness, night, moving shadows”. *Bamahane*, 2008. 01. 11.

The battle for the Beaufort, Lebanon war, Arab documents and sources. Collecting materials, editing and analysis: Reuven Avi-Ran, Maarachot, Tel-Aviv, 1987, 20–25.

Moshe (Chico) Tamir: *A war with no medals*. Maarachot, Ministry of defense publishers, 2006, 28.

Interjú: Gabi Askenazi

„Nagyzenekari concert volt”, 1982

Rubik Rosenthal: *Lebanon: the other war*. Sifriat Poalim, Hakibutz Haartzai, Hashomer Hatzair, 1983, 67–75.

Eliezer (Cheeta) Cohen – Zvi Lavi: *The sky is not the limit – Imaginary, crazy rooster*. Maariv publishers, Tel-Aviv, 1990, 604–620.

Ben David Ofer Colonel (res.): *The Lebanon campaign*. Tel-Aviv, 68–72.

The battle for the Beaufort, Lebanon war, Arab documents and sources. Collecting materials, editing and analysis: Reuven Avi-Ran, Maarachot, Tel-Aviv, 1987, 91–93.

Lior Shlain – Noam Ofir: „Six Days in June”. *IAF Magazine*, no. 145, 2002. 06. 01.

Aharon Lapidot: „David Ivry, the ninth Commander (October 1977–December 1982)”. *IAF Magazine*, no. 118, 1997. 12. 01.

Major General (res.) David Ivry: *How we destroyed the disposition of land to air rockets in the first Lebanon war – 1982*. Fisher strategic research institute, air and space, 2007.

Interjú: Aviem Szela

NYOLCADIK RÉSZ: HARC A TERRORIZMUS ELLEN

„Abu Dzsihad küldött bennünket”, 1988

Moshe Zonder: *Sayeret Matkal, the assassination of Abu Jihad*. Keter Publishers, Jerusalem, 2000, 238–248.

„Liquidation of Abu Jihad: a professional work in less than 5 minutes”. Uzi Mahanaimi, Dani Sade, Edwin Eitan reporting from Paris, Yohanan Lahav reporting from London, *Yedioth Ahronoth*, 1988. 04. 17.

Noemi Levitzki: „The Liquidation”. *Yedioth Ahronoth*, 1993. 04. 05.

Ronen Bergman: „The Jihad against Abu Jihad”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 03. 23.

Semadar Perri: „The Israelis shot my father and mother shouted; Stop!” *Yedioth Ahronoth*, 1994. 04. 22.

„That is how Abu Jihad was killed”. *Al Hamishmar*, 1990. 10. 17.

„4000 Israelis took part in the elimination of the terrorist Abu Jihad”. According to Robert Fisk, *The Independent*, as quoted in *Maariv*, 2001. 04. 13.

Yassar Muassi – Emza Natania: „Um Jihad, his widow, talks...” 1993. 10. 29.

Interjú Miriam Ben Jair családtagjaival

„Hol a hajó?, 2002

Hannan Greenberg: „Disclosure: That's how the Shayetet captured the weapons-carrying boat Karine A”. *Maariv*, 2002. 01. 13.

Amir Oren: „The old man and the sea”. *Haaretz*, 2002. 01. 11.

Yoav Limor: „Suddenly, out of the dark, the commando fighters appeared”.

NRG Internet site, 2002. 01. 06.

James Bennet: „Seized arms would have vastly extended Arafat's arsenal”, *New York Times*, 2002. január 12.

Amir Buchbut: „The weapons-carrying boat Victoria, accompanied by IDF forces, docked in Ashdod port”. *Maariv*, 2011. 03. 16.

Amir Buchbut: „The Navy captured the weapons-carrying boat that made its way from Turkey to Gaza”. *Maariv*, 2011. 03. 15.

Ron Ben Ishai – Yoav Zeitun: „The Idf forces captured a weapons-carrying boat from Syria to the Gaza strip”. *Ynet*, 2011. 03. 15.

Jacky Hugi: „What brought to the capture of the Karine A”. *Maariv*, 2009. 01. 22.

Nahum Barnea: „Broke the waves”. *Yedioth Ahronoth*, 2004. 09. 29.

Ilan Nachshon: „Israel recorded Arafat talking about buying the weapons-carrying boat”. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 01. 17.

Igal Sarna: „I have been on many enemy boats” *Yedioth Ahronoth*, 2002. 01. 11.

Admiral Eli (Csini) Marom előadása az Israel Intelligence Heritage and Commemoration Centerben 2012. 02. 29-én tartott konferencián.

Interjú: Saul Mofaz

Holokauszt-émléknep a nabluszi Kasbában, 2002

Amos Harel – Avi Issasharof: *The seventh war*. Yedioth Ahronoth publishers, Tel-Aviv, 2005.

Amira Hess – Amos Harel – Aliza Arbeli: „The battle over the Qasbah in

Nablus: 13 armed Palestinians were killed”. *Haaretz*, 2002. 04. 07.

Felix Frish: „You are alive and fighting like in a movie”. 2002. 04. 08.

Amos Harel – Amira Hess: „Two soldiers were killed in Jenin camp”. *Haaretz*, 2002. 04. 08.

Amos Harel: „At 6.30 the last wanted terrorists surrendered in the Nablus Qasbah”. *Haaretz*, 2002. 04. 09.

„A senior military Fatah commander was killed in the Qasbah”. *Globe's*, 2002. 04. 07.

Alex Fishman: „Between the walls”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 03. 30.

Yoav Limor: „Lieutenant Colonel Ofek Buchris is expected to be the first decorated soldier of operation Defensive Shield”. *NRG*, 2012. 05. 31.

Tal Zagraba: „The terrorists did not notice us, they walked calmly like reserve soldiers on leave”. *Bamahane*, 2009. 03. 20.

Yoav Limor: „Adventures of the naval commando in the alleys of Jenin”. *Israel Today*, 2012. 03. 30.

Ron Ben-Ishai: „Ten years to Defensive Shield”. *Ynet*, 2012. 03. 30.

„Did we defeat Palestinian terror?” *Bamahane*, 2012. 04. 01.

Interjú: Aviv Kochavi

A gázai végtelen történet, 2008, 2012, 2014

Öntött Ólom-hadművelet, 2008

Diana-Bachor-Nir: „Head of UNRWA: There are members of Hamas in the organization. It's not a problem”. *Ynet*, 2004. 10. 04.

Amir Buchbut: „Gaza: 10 killed in IAF attack: Senio Hamas commander killed”. *NRG*, 2008. 12. 29.

- Nir Yahav – Yehoshua Breiner: „IAF attacked targets at the strip northern part”. *Walla!* 2008. 12. 31.
- Shmulik Hadad: „Galant after the liquidation: we pressured Hamas heavily”. *NRG*, 2009. 01. 15.
- Reuters: „Mashal offered Quiet for lifting the siege”. *Ynet*, 2009. 12. 29.
- „The government confirmed recruiting thousands of reserve soldiers”. *Walla!* 2008. 12. 28.
- „IDF opened artillery fire: hundreds of shells were fired”. *Ynet*, 2009. 01. 03.
- „The ground operation started: IDF hit tens of terrorists”. *Ynet*, 2009. 01. 03.
- Hanan Greenberg: „The ground operation started: IDF forces entered the Gaza strip”. *Ynet*, 2009. 01. 03.
- Or Heller – Allon Ben David: „Palestinian report: The IDF split the Gaza strip into three parts”. Nana 10 Internet Site, 2009. 01. 03.
- Amir Buchbut: „The target- attacking Gaza. The result – perfect”. *NRG*, 2008. 12. 27.
- Rony Sofer – Hanan Greenberg: „General Security service: Hamas activists are hiding in hospitals in Gaza”. *Ynet*, 2008. 12. 31.
- Daniel Edelson: „Head of a Gaza hospital: Diskin Lies”. *Ynet*, 2008. 12. 31.
- Amir Buchbut: „Han Yunes: two Hamas senior commanders were liquidated in the attack”. *NRG*, 2009. 01. 04.
- Shmuel Mitelman: „IDF to the Supreme Court: Rockets were launched from the hospital, that is why it was bombed”. *NRG*, 2009. 01. 15.
- Yehoshua Breiner: „The Chief of staff visited secretly the fighters in Gaza”. *Walla!* 2009. 01. 08.
- Amir Buchbut: „General Galant, Commander of the southern district, returns to the sea of Gaza”. *NRG*, 2009. 01. 09.
- Hanan Greenberg: „IDF: Fire was opened from the doctor's house and UNRWA compound”, *Ynet*, 2009. 01. 17.
- Dudi Cohen – Meital Yassur Beit-Or: „Commotion in Sheba hospital: The doctor from Gaza is spreading propaganda”. *Ynet*, 2009. 01. 17.
- Rony Sofer: „Olmert declared ceasefire: mission accomplished”. *Ynet*, 2009. 01. 17.
- Amir Buhbut: „With bared teeth: Oketz dogs to catch stone throwers”. *Maariv*, 2010. február 4.

- „Israeli commander: 'We rewrote rules of war for Gaza conflict'”. *The Belfast Telegraph* (Jerusalem), 2010. március 6.
- Isabel Kershner: „Rockets hit Israel, breaking Hamas truce”. *International Herald Tribune*, 2008. június 25.
- „Israel Rejected Hamas Ceasefire Offer in December”. *IPS*, 2009. január 9.
- „Gaza-Israel truce in jeopardy”. *Al Jazeera*, 2009. december 15.
- „In Gaza, Both Sides Reveal New Gear”. *Defense News*, 2009. január 5.
- Ibrahim Barzak – Jason Keyser: „Israeli troops, tanks slice deep into Gaza”. *Associated Press*, 2009. január 4.; *azcentral.com*. 2009. február 18.
- „Israeli Arsenal Deployed Against Gaza During Operation Cast Lead”. *Journal of Palestine Studies* (Institute for Palestine Studies), XXXVIII (3): 175–191.
- Esposito, Michele K. (2000. tavasz), 2010. március 6.
- Klein Aaron: „Israel Enters Gaza: Negotiating with Extreme Prejudice”. *Time*, 2009. január 3.
- Amos Harel – Yanir Yagna – Yoav Stern: „Palestinians: Mother, 4 children killed in IDF Gaza offensive”. *Haaretz*, 2009. január 3.
- Richard Goldstone: „Reconsidering the Goldstone report on Israel and war crimes”. *Washington Post*, 2011. április 1.
- Interjú: Joav Galant

Felhószlop-hadművelet, 2012

- The IAF Commander said „Kill the bastard”. The missiles were fired at Jabari. *The Sunday Times* report, Uzi Mahanaimi, as quoted in *Maariv*, *NRG*, 2012. 11. 18.
- Ted Thornkill: „Hamas Military leader Ahmed Jabari killed on a missile strike by Israeli Defense force”. *The Huffington Post UK*, 2012. november 15.
- Amira Hess: „IDF refrains from killing civilians, but still has not learned the nature of Hamas”. *Haaretz*, 2012. 11. 16.
- Nahum Barnea – Sima Kadmon – Alex Fishman – Eitan Haber – Yoaz Hendel: „The assassination and the state of alert”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 15.
- Amos Harel – Avi Issasharof – Aluf Ben – Amir Oren – Yossi Verter: „The Hamas commander was killed; a large scale operation in the Gaza strip”. *Haaretz*, 2012. 11. 15.

- Alex Fishman: „A smokescreen”. *Yedioth Ahronoth, the Magazine*, 2012. 11. 16.
- Nahum Barnea – Shimon Shiffer – Alex Fishman: „Efforts to reach a ceasefire”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 18.
- Eitan Haber: „A defense of iron”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 18.
- Barak Ravid: „Netanyahu: I agree to a general ceasefire, but if the (rocket) firing does not stop, we'll invade Gaza”. *Haaretz*, 2012. 11. 18.
- Alex Fishman: „In our field”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 21.
- Gili Cohen – Yair Yanga – Haim Levinson – Jacki Hugi: „Rockets fall in two schools in Ashkelon; A senior Jihad commander killed”. *Haaretz*, 2012. 11. 20.
- „A night meeting of the 'Nine'; Obama presses for a ceasefire”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 20.
- „Red Paint from Beer-Sheba to Tel-Aviv”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 16.
- Barak Ravid – Jacki Hugi: „Israel and Hamas agreed to a ceasefire under Egyptian patronage”. *Haaretz*, 2012. 11. 22.
- Itamar Eichner: „The Mediator of the agreement: The head of the Mossad”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 22.
- Alex Fishman: „The light behind the cloud”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 23.
- Eitan Gluckman – Matty Saiber – Zeev Goldshmidt: „Release Order”. *Yedioth Ahronoth*, 2012. 11. 23.
- Amir Shuan – Amira Lam: „The Star War”. *Yedioth Ahronoth, the Magazine*, 2012. 11. 23.

Erős Szikla-hadművelet, 2014

- Yossi Yehoshua: „Eitan's heroism”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 04.
- „From depth I thee called”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 06.
- „The hero chased the terrorists”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 04.
- Yossi Yehoshua: „ Hamas tunnel in Gaza”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 07. 31.
- Ariela Ringel-Hoffman: „The bombers”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 01.
- „Fighting above and under the houses”. *Haaretz*, 2014. 07. 31.
- Amos Harel: „Advancing in the pace of the bulldozer”. *Haaretz*, 2014. 07. 31.
- Odded Shalom – Yedioth Ahronoth: „ Hamas members coming to sting and disappear”. 2014. 07. 25.
- Alex Fishman: „The light at the end”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 12.

- Semadar Perri: „Death tunnels”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 12.
- „Exposure to the future: new technologies”. *Haaretz*, 2014. 08. 01.
- Yossi Yehoshua: „I would have jumped into the tunnel – Colonel Ofer Winter”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 13.
- Sima Kadmon: „A non-choice war”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 15.
- Alex Fishman: „An operation getting confused”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 15.
- Asaf Hazani: „Bank of targets and reality?” *Haaretz*, 2014. 08. 15.
- „Sorry we have told you to return home”. *Yedioth Ahronoth*, 2014. 08. 14.
- Michael Bar-Zohar: „IDF has Lost its Creativity”. *Ynet, opinions*, 2014. 08. 11.
- Michael Bar-Zohar: „ISIS (Dai'sh) in Gaza”. *Ynet, opinions*, 2014. 08. 24.
- Interjú: Amir Perec

EPILÓGUS: AZ ELTŰNT TÖRZS VISSZATÉR

Afrika szívéből Jeruzsálemig: Mózes-hadművelet (1984), Salamon-hadművelet (1991)

- Abraham Adeg: *The voyage to the dream*. Self-edition, Tel-Aviv, 2000.
- Gad Shimron: *Bring me the Jews of Ethiopia*. Maariv publishers, Hed-Arzi, Or-Yehuda, 1988.
- Gad Shimron: *The Mossad and the Myth; the best smugglers in the world*. Keter, Jerusalem, 207–233.
- Yaron Toren (ed.): *Operation Solomon: Beita Israel coming back home*. The Jewish agency – Department of Immigration and Absorption, Jerusalem, 1994, 28–35.
- Ronen Bergman: „The price: 4000 dead”. *Yedioth Ahronoth*, 1998. 07. 03.
- Bareket Feldman: „The one responsible for Operation Solomon: All the Falashmura should be brought to Israel”. *Haaretz*, 2006. 05. 28.
- „The Shayetet and the Mossad in a rare documentation, in Operation Moses”. (Hadashot), channel 2, Israeli TV.
- Michal Danieli: „Military Operations behind enemy lines, Shaldag unit”. PAZAM, Internet site, 2011. 07. 01.
- Yoav Limor – Allon Ben David: „Third place: Shaldag”. *Ynet*, 2008. 02. 14.
- „Operation Solomon”. IAF Internet site.
- Arie Kiezel: „Flotilla 13 landed in Sudan”. *Yedioth Ahronoth*, 1994. 03. 18.

Ravid Oren: „There was no one who was not moved, even me”. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 05. 20.

„The IDF rescued the Ethiopian Jewry”. *Hadashot*, 1991. 05. 26.

Orit Galili: „Shai said no”. *Haaretz*, 1991. 06. 03.

Tudor Perfitte: „Exodus from Ethiopia”. *Yedioth Ahronoth*, 1985. 11. 01.

Smadar Shir: „Following him in the desert”. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 07. 17.

Interjú: Benjamin (Beni) Ganz

A SZERZŐK KÖNYVEI

MICHAEL BAR-ZOHAR

Tényirodalom

Suez, Top Secret (French, Hebrew) (Suez – szigorúan bizalmas – franciául és héberül)

Ben-Gurion: The Armed Prophet (Ben-Gurion: A fegyveres próféta)

The Hunt for German Scientists (Hajsz a német tudósok után)

Embassies in Crisis (Nagykövetségek válságban)

The Avengers (A bosszúállók)

The Paratroopers' Book (Az ejtőernyősök könyve, Eitan Haberrel, héberül)

Spies in the Promised Land: Isser Harel and the Israeli Secret Service (Kémek az ígért földjén: Isser Harel és az Izraeli Titkosszolgálat)

Arrows of the Almighty (A mindenható nyilai)

Ben-Gurion: A Biography (Ben-Gurion életrajza, 3 kötet, héberül)

Ben-Gurion: A Biography (Életrajz)

The Quest for the Red Prince with Eithan Haber, reprinted in 2005 as Massacre in Munich (Eitan Haberrel: Hajsz a Vörös Herceg után; 2005-ben új kiadásban, Müncheneri mészárlás címen)

Facing a Cruel Mirror: Israel's Moment of Truth (Kegyetlen tükörrel szemben: Az igazság pillanata Izrael számára)

Lionhearts Heroes of Israel (ed.) (Izrael rettenthetetlen hősei – szerk.)

Bitter Scent: The Case of L'Oreal, Nazis, and the Arab Boycott (Keserű szag: A l'oréali ügy, náci és az arab bojkott)

The Book of Valor (ed., Hebrew) (A hősiesség könyve – szerk., héberül)

Beyond Hitler's Grasp: The Heroic Rescue of Bulgaria's Jews (Hitler karmaiból megszabadulva: A bulgáriai zsidók hősi kimenekítése)

To Be a Free People: The Saga of Israel (ed.) (Szabad népnek lenni: Izrael története – szerk.)

Yakov Herzog: A Biography (Jakov Herzog életrajza)

Simon Peres: The Biography (Simon Peresz életrajza)

Mossad – with Nissim Mishal, The Greatest missions of The Israeli Secret Service (Magyarul megjelent: Nisszim Misál – Miháel Bár-Zohár: Moszád – Az izraeli titkosszolgálat – Az izraeli titkosszolgálat legjelentősebb műveletei. Fordította Zentai György. Gabo Kiadó, Budapest, 2013)

Regényirodalom

The Third Truth (A harmadik igazság)

The Man Who Died Twice (Az ember, aki kétszer halt meg)

The Secret List (A titkos lista)

Enigma (Rejtély)

The Deadly Document (A halálos dokumentum)

The Phantom Conspiracy (A Fantom-konspiráció)

Double Cross (Átejtés)

The Unknown Soldier (Az ismeretlen katona)

The Devil's Spy (Az ördög kémje)

A Spy in Winter (Egy kém télen)

Brothers (Fivérek)

NISSZIM MISAL

These are the Years – The State of Israel at 50 (Hebrew) (Azok az évek – Izrael Állam 50 éves – héberül)

The History of 2000 Years of Judaism (Hebrew) (A judaizmus 2000 éves története – héberül)

Israel at 60 – The History of the State (Hebrew) (Izrael 60 éve – Az állam története – héberül)

Cleared for Publication – Behind the Scene of Israeli Television (Hebrew) (Kiadásra kész – Az Izraeli Televízió színpalái mögött – héberül)

Mossad – with Nissim Mishal, The Greatest missions of The Israeli Secret Service (Magyarul megjelent: Nisszim Misál – Miháel Bár-Zohár: Moszád – Az izraeli titkosszolgálat – Az izraeli titkosszolgálat legjelentősebb műveletei. Fordította Zentai György. Gabo Kiadó, Budapest, 2013)

MUTATÓ

101-es egység 49–50, 94, 311

A

Abu Aisa, Amar 296

Abu Dzsihad (Khalil al-Vazir) 248,
249–257

Abu Khdeir, Mohammed 291

Abu Szveir repülőtér 88, 89

Abu-Ageila-erőd 178

Abuelaih, Izzeldin 282, 309

Abuelais, Izzeldin, dr. 282

Abu-Rudeisz 117, 192–193

Achmon, Arik 183

Acmon, Ben-Zion 195

Adabija 133, 134

Adan, Avraham (Bren) 177, 178, 194

Addisz-Abeba 299, 304–305

Áden 145

Advan, Kamal 163, 169

Ahdut HaAvoda (Munka-) párt 9,
95, 219

Ajalon, Amichai (Ami) 106, 109–110,
292, 309

Akabai-öböl 224, 266

Akavi, Omar 266

Akko hajó 115, 116

Al-Aksza Mártírjai 275

al-Atras, Abd el-Aziz (Zaharia Greid)
138, 139, 145, 146, 150

Algéria 145

Ali Taha Abu-Sznina (Rifat kapitány)
138, 139, 141–145, 147, 149–151

Alija Bét 57

Allon, Jigal 95

Almog, Zeev 106, 108–109, 111

Alon, Emanuel 300

Amer, Abdel Hakim 58, 63, 64

Amerikai Egyesült Államok 9, 31, 82,
86, 121, 131, 133, 196, 221, 228,
250, 265, 267, 288, 303, 305

Amin, Idi 11–12, 16–18, 22–23, 25,
29–30, 32

Ankelevitz, Maurice 72

Arab-sivatag 224

Arad, Jigal 99, 185

Arafat, Jasszer 138, 139, 162, 174,
235, 236, 249, 256, 260, 265, 267,
269, 270, 275, 277

Arditi, Danni 150

Argov, Slomo 236

Arins, Jean-Pierre 138,

Arizóna-hadművelet 219–232

Asdod 282, 286, 310
 Askelon 282, 286
 Askenazi, Gavriel (Gabi) 236–237,
 240–241
 Askenazi, Giora 97
 Askenazi, Marko 151, 152
*A Soldier's Story – The Life and Times
 of an Israeli War Hero* (Goldstein)
 79
 Aszad, Hafez al- 176, 231
 Aszgari, Ali Reza 227
 Athén 7, 9, 10, 118, 163
 Avalon, Ami 112–113

B

Baader–Meinhoff terroristacsoport
 10
 Bagdad 31, 219, 220, 225, 227
 Barak (Villám) dandár 200–201, 281
 Barak, Ehud 15, 28, 142–143, 147,
 150, 152, 155–157, 162–164,
 166–170, 173–174, 196–197, 250,
 252, 286, 309
 Bardavil 90
 Barkai, Zvika 234, 236, 237
 Barkat, Jesajahu 124
 Bar-Lev, Borka 16, 17, 29–30
 Bar-Lev-erődítményrendszer 308
 Bar-Lev, Haim 105, 107, 125, 129,
 140, 188, 194, 197, 309
 Bar-Lev, Omer 29
Bat Galim hajó 300–302
 Baum, Slomo 48

Beaufort 233–241
 Becer, Muki 11, 25, 26, 34, 159, 162,
 168, 170, 309
 Beeri kibuc 46
 Beer-Seva 69, 93, 248, 282, 289
 Begin, Menahem 17, 31, 33, 71, 80,
 95, 101, 219, 221–223, 226–227,
 233, 235, 236, 239, 299, 300
 Begin-doktrína 226, 227
 Beit Hanun 279
 Beit-Alfa kibuc 40
 Bejrút 115, 161, 163–167, 170, 173,
 233, 235, 251, 254
 Bekaa-völgy 242–243, 245
 Ben Elijahu, Eitan 131, 133, 309
 Ben Jair, Miriam 249, 256–258
 Ben-Ari, Uri 100
 Ben-Gal, Avigdor (Janos) 15, 16, 200,
 201, 205–209
 Bengázi 11
 Ben-Gurion repülőtér 10, 24, 140
 Ben-Gurion, David 8, 10, 22, 37–41,
 45, 50, 53–54, 56, 66–72, 78, 80,
 83, 178, 313
 Ben-Hanan, Josszi 208
 Beni Szuef repülőtér 88
 Ben-Menahem, Jichak (Gulliver) 48
 Ben-Natan, Artur 20
 Ben-Soham, Jichak 200
 Beth Zurif 51
 Betlehem 274, 275,
 Bin-Nun, Avihu 90–91, 135, 303, 310
 Bir Gifgafa légibázis 82, 88, 134–135

Bir Tamada repülőtér 88
 Bitunia 269,
 Blackpool 138
 Bocer, Avraham (Csita) 116
 Bourges-Maunoury, Maurice 68
 Böse, Wilfried 10
 Bros, Eliasiv (Sibi) 56, 59–63
 Brunner, Danni 150
 Brüsszel 138
 Brzezinski, Zbigniew 23–24
 Budapest 66
 Bull, Odd 92, 93
 Burma út (Hősiesség útja) 42–43
 Bush, George 226, 228, 229, 267–268,
 303, 304

C, Cs

Camp David-i megállapodás 186
 Carfati, David 214, 215, 217–218
 Carlos 9–10
 Carter, Jimmy 14, 23
 Chaban-Delmas, Jacques 121
 Challe, Maurice 69
 Che Guevara Kommandó 8
 Cheney, Dick 226
 Cherbourg 114–122, 312
 Cidon, Joas (Csatto) 56–65
 Cimmel, Arie (Cidon) 125
 Ciprus 57, 163, 249
 Ciszjordánia 92, 93, 103, 105, 269,
 273, 275, 291
 Cohen, Joram 285
 Cohen, Viktor 142, 143, 144

Cur, Cvi 116
 Cur, Jaakov 149–150
 Curi, Joav 98
 Csehszlovákia 56, 67

D, Dzs

Dabas, Hezi 195
 Dagan, Meir 228, 310
 Dagan, Nehemia 125–130
 Dahab, Cvi 73
 Dajan, Jehuda 48
 Dajan, Menahem 7, 11, 33, 43, 45,
 47–50, 53, 63, 66, 68–72, 78, 80,
 82, 92, 94, 95, 100, 101, 105, 116,
 129, 133, 140–147, 151, 154, 163,
 173, 177, 178, 192, 199, 310
 Dajan, Uzi 147, 154–160, 310
 Damaszkusz 58, 59, 173, 199, 228
Dan hajó 117
 Daud, Abdullah 275
David's Sling (David parittyája, Pe-
 resz) 14
 Davidi, Aharon 46, 51–54, 72–76,
 94, 310
 De Gaulle, Charles 80, 82, 114–116
 Debré, Michel 121
 Deif, Mohammed 285
 Deir al-Zur 228
 Déversoir 181
 Dichter, Avi 286
 Digli, Menahem 106, 109
 Dimona 8, 248
 Diszkin, Juval 282

Drori, Amir 212, 215–217

Dura falu 290

Dzsabari, Ahmed 285–287

Dzsenin 93

Dzsinin 272–274

E

Ecion repülőbázis 220

Eden, Anthony 69

Égei-tenger 112, 122

Egyiptom, egyiptomi hadsereg 9, 37,

38, 42, 45–47, 51–54, 56–62, 64,
66–79, 80–88, 90–94, 98, 105–106,
109–113, 116, 123–125, 127, 131–
134, 136–137, 141, 155, 176–179,
181–186, 188–197, 243, 249, 258,
279, 288–289, 292, 310

Eilam, Uzi 51–53, 54–55, 96, 100, 310

Ein Zurim kibuc 180

Eini, Marcelle 150

Eisenhower, Dwight 66

Eitan, Boaz 154

Eitan, Boaz 154

Eitan, Rafael (Rafal) 43, 66, 71–73,

79, 106, 108, 109, 111, 115, 128,
193, 200, 201, 203, 205, 208, 209,
220, 221, 233, 242, 245, 310

el-Aris repülőtéren 88

Elazar, David (Dado) 43, 106, 140,

144, 146, 149, 154, 157, 163, 164,
166, 170, 173, 176–178, 194, 310

Eldar, Slomi 282

Eliasivot, Joram 98

Eliezer (Gepárd) Cohen 125, 126

Elijahu, Eitan Ben 131, 309

Elkajam, Szadia (Szuppapo) 45,
51–54

el-Khalili, Abu Khaled 10

el-Miari, Ali 10

el-Szir repülőtéren 88

Entebbe 7–37, 246, 311

Epstein, Slomo 96

Eran, Omer 150

Erez, Haim 184, 185

Erős Szikla-hadművelet 290–296

Esel, Amir 136–137, 285, 286, 311

Eskol, Jirmi 98

Eskol, Levi 80, 82, 92, 95, 98, 101,
105, 289

Észak-Korea 228–230

Etiópia 299–306

F

Fajid repülőtéren 88, 90, 91

Falame 47

Fatah 173, 235, 249–251, 271

Feinman, Tuvia 131–132

Fekete Nyíl-hadművelet 45–55, 95

Fekete Szeptember 138–139, 161–
163, 168, 173

Felhőoszlop-hadművelet 284–290, 294

felőrlő háború 105–175, 243

Fókusz-hadművelet 81–91, 246

Fradkin, Josszi 95

Franciaország 8, 15, 17, 20, 56, 67–70,
80, 114–115, 117, 118, 121,

Frenkel, Naftali 290

Friedman, Breindel 139–140

Friedman, Mordehaj 117

G

Gaas (Vulkan) hajó 117

Galant, Joav 280, 283–284, 311

Galilea 28, 155, 174, 201, 221, 234

Galileai Békeakció-hadművelet 233,
236

Gantz, Benni 285, 292, 306–307

Gáza, Gázai övezet 8, 23, 45, 46, 50,
94, 137, 249, 253, 258, 260, 261,
275, 278–298

Gazit, Slomo 15, 33

Genf 291

Gerson, Jichak 271, 276–277, 311

Ghardaka repülőtéren 89

Gibraltár 117

Givati dandár 47, 281

Godefroy de Bouillon herceg 48

Golan, Joav 216–217

Golán-fennsík 103, 105, 159, 173,
177, 189, 199–203, 205, 206, 213–
217, 222, 235–236, 239, 281

Goláni dandár 211–212, 234, 236,
240, 270, 271, 273, 281

Goldstein, Dov 79

Goldstone, Richard 283

Gonen kibuc 205

Gonen, Smuel 197

Gozlan, Menahem 195

Gömbvillám-művelet 23, 24, 32

Görögország 10

Grofit kibuc 186

Gur, Mordehaj (Motta) 13, 15, 17,
19–20, 22–24, 27, 30–31, 33, 50,
51, 73, 74, 93, 101, 103–104, 156–
157, 178, 179, 222, 311

Guttal, Didier 99

H

Habib, Philip 246

Haceim légibázis 81

Hacor légibázis 81, 85

Haddad, Samuel 280

Haddad, Vadi, dr. 9, 12, 31

Hadiri, Ali 273

Hadley, Stephen 229

Hagana 70

Hagoel, Josszef 97

Haifa 121, 166, 173, 189

Hakim, Jackie 194

Haleor, Jehiel 124–125

Halsza, Teresza (Miriam Hasszon)
138, 151

Haluc, Dan 259, 267, 311

Hamasz 272, 273, 278–294, 296

Haniye, Iszmail 289

Hanit (Szigony) hajó 117

Harag Gyümölcsai-művelet 294

Harel dandár 39–40

Harlev, Rafi 15

Harnik, Giora (Goni) 236–240

Harpaz, Rami 131

- Har-Zion, Meir (Har) 49–50, 72, 101, 311, 312
 Har-Zion, Sosana 49, 50
 hatnapos háború 9, 11, 16, 55, 64, 78, 80–104, 105, 107, 114, 123, 126, 131, 176, 177, 178, 181, 184, 188, 189, 200, 203, 222, 246, 310, 311
 Havatme, Najef 163
 Hec, Jaki 99
Hec (Nyíl) hajó 117, 120
Herev (Szurony) hajó 117, 119, 120
 Hermon-hegyi csata 203, 211–217, 235, 240
 Herut (Szabadság-) párt 95
 Herzog, Jichak Iszak Halevi 41
 Hezbollah 228, 231, 260, 294
 Hod, Mordehaj (Motti) 86–87, 125, 133, 141, 311
 Hofes, Levi 77–78, 126
 Hofi, Jichak (Haka) 17–18, 19, 23, 73–76, 87, 157, 199–200, 202, 212, 299
 Holtzberg-Anderson, Miriam 150, 152
 Horev, Amosz 40
 Husanija 200, 202
 Husszein jordán király 92–93, 162, 176, 220
- I**
 Ifjúság Tavasza-művelet 162, 173, 250, 251, 254
 Ifrach, Ejal 290
 Insasz repülőter 88, 89
- Irak 37, 54, 89–90, 132, 203, 220–225, 230, 246
 Irán 82, 221, 223, 227, 228, 258, 260–261, 265–267
 Iráni Forradalmi Gárda 267
 Iszlám Dzsihad 274, 280, 287–290, 292
 Ivri, David 124, 125, 220, 223, 227, 242, 245–246
 Izz ad-Din al-Kasszam 278
- J**
 Jaakobi, Dedi 97, 98
 Jaakov, Jiftah 191
 Jaalon, Menahem (Bogie) 186–187, 252, 254, 311
 Jaari, Jedidja (Didi) 110, 111, 259
 Jadin, Jigael 37–38
 Jadlin, Amosz 223
 Jairi, Uzi 192–194, 197, 249
 Jariv, Aharon 132, 141–143, 161–162
 Jatom, Danni 147, 150
 Javne 282
 Jekutiel „Kuti” Adam 10, 14–16, 18, 19, 173
 Jeruzsálem 13, 35, 37–55, 57, 91–104, 105, 138, 177, 179, 180, 183, 242, 249, 287, 289, 299, 300, 311, 314
 Jeruzsálem tartalékos dandár 274
 Jiftach dandár 270, 271
 Johnson, Lyndon B. 114
 jom kippuri háború 7, 12, 13, 173, 174, 176–218, 222, 226, 243, 249, 252, 281, 310

- Jonai, Ehud 134
 Jonatan-hadművelet 32, 246
 Jongbjon 228
 Jordán Légio (Arab Légio) 38, 41, 48, 93, 180
 Jordánia 37, 38, 50, 58, 81, 83, 87, 89, 92, 141, 180, 224, 250
 Jordán-völgy 38, 199, 201
 Jozsef, Dov (Bernard) 40, 44
 Jugoszlávia 138, 203
 Jurcsenko, Nyikolaj 134
- K**
 Kabha, Musztafa, dr. 112
 Kades lásd Sínai-hadművelet
 Kadima párt 219,
 Kahalani, Avigdor 203–210, 239, 311
 Kahaner, Simon (Katcsa) 49, 52, 312
 Kairó 58, 133, 142, 146, 147, 185, 186, 289
 Kakas-hadművelet 57, 64
 Kalkília-válaszcsepás 54, 93
 Kamenyev százados 134
 Kampala 11 29,
 Kandi, Hisam 289
 Kanjl, Kamal 159
 Kanjlnak, Kamal 159
 Kaplinsky, Menahem 236, 240
 Kapusztá, Micha 75–76, 78, 101
Karine A hajó 258, 259, 261, 263–267
 Karten, Mihael 53
 Katamon 43
 Katar 289
- Kavaszme, Maruan 296
 Kedem, Ezra (Capa) 119, 125–126
 Kendel, Jehuda 99
 Ken-Dror, Jehuda 76, 78
 Kenya 15
Keset rakétanaszad 299
 Ketrec 1–3-művelet 154, 155, 157
 Kfar Jehezkel 48
 Kfar Malal mosáv 47, 48
 Kfar Szaba 93
 Khan-Junisz 281
 Khomeini ajatollah 266
 Kibrit repülőter 88
 Kimchi, Hadar 115, 118–119, 122
 kínai farmi csata 184, 188–197
 Kirjat Malachi 287
Klos C hajó 258
 Koah-erőd 174
 Kochavi, Aviv 272, 275–276, 312
 Kom Oseim repülőter 134
 Koppenhága 117, 122
 Köln 179
 Krausz, Menahem 247
 Kubaisszi, Baszil 8
 Kuhlmann, Brigitte 10, 12
 Kuneitra 200, 203, 205
 Kuntla 66
 Kurdisztán 54, 193
 Kutakov, Pavel Sztjepanovics 136
 Kuvait 10
- L**
 Ladijanski, Oved 77

- Lahat, Slomo 58–59
 Laner, Dan 203
 Latrun-erőd 38–40, 47
 Lavi, Joram 48
 Lea hajó 117, 120
 Leibovich, Martin 126
 Levi, Jaki 194–195
 Levi, Motti 215, 217
 Levin, Amiram 20–21, 162, 168–169
 Levy, Debora 138, 151
 Levy, Reginald 138–139, 143, 145–146, 151
 Libanon, libanoni háború 37, 58, 70, 83, 115, 154–159, 161, 163–164, 169, 231, 233–247, 248, 250, 260, 261, 294, 295, 311, 313
 Líbia 11, 32, 233
 Lieberman, Avigdor 286
 Likud Párt 178, 219
 Limasszol 249
 Limon, Mordehaj (Moka) 115–121, 312
 Limor, Danni 300
 Lipkin-Sahak, Amnon 164, 167, 168, 170–173, 174–175
 Litani folyó 234, 235–236, 240
 Litani-hadművelet 235, 237, 294
 Livne, Cvi 169
 Lloyd, Selwyn 68–69
 Lod 15, 86, 141, 142
 Lótücsök 19-hadművelet 246
 Lubrani, Uri 304
 Luxor 87, 89
- M**
 Maajan, Hagi 170–171, 172
 Magal, Gabi 97
 Magen, Cvi 99
 Magen, Gideon 154, 160
 Magener, Gideon 154
 Maha, „Abu Juszuf” felesége 168
 Majdal Sams 159
 Makov, Avraham 84
 Malmudi 98
 Málta 117, 120
 Manara kibuc 191
 Marcus, David 39, 43
 Margal, Aharon 195
 Marom, Eli (Csini) 259–260, 262, 264, 266, 312
 Masszasz, Benni 211, 216, 217
 Matasz, Zeevi 126, 128, 130
 Matt, Danni 46, 50–53, 73, 78, 179, 182–184, 186, 192, 312
 Meir, Golda 7, 12, 31, 49–67, 72, 105, 132, 133, 141, 155, 161, 162, 184, 188
 Mengisztu Hailé Mariam 299, 304–305
 Micna, Amram 189–190
 Micpe Ramon légibázis 304
 Mismar HaSaron kibuc 142
 Mitla-hágói csata 72–74, 78, 94, 180, 212, 222
 Mofaz, Saul 27, 259, 262–265, 267–268, 269, 312
 Mollet, Guy 68

- Mordehaj, Jichak 147, 192–198
 Moszad 10, 17–18, 20–22, 26, 31, 34, 147, 161–164, 166, 167, 172, 173, 174, 220, 222, 227–228, 250–253, 255, 261, 289–304, 310, 313
 Moszkva 132, 136, 309
 Mózes-hadművelet 299, 304–305
 Mukata 269, 270, 272
- N**
 Nabatija 235, 240
 Nablusz 96, 269, 271–273, 275, 277
 nabluszi Kasba 269, 271–273, 275
 Nachson dandár 274
 Nachumi, Amir 223
 Nadzsar, Muhammad (Abu Juszuf) 163, 168–169
 Nagy Keserű-tó 181, 188
 Nagy-Britannia 56, 57, 68, 69, 70, 82, 236
 Nahal dandár 270
 Nahmani, Amitai 169
 Nahmani, Pinhasz (Pini) 154, 160
 Nahmanier, Pinhasz 154
 Narkissz, Uzi 94
 Nasszer, Gamal Abden- 45, 56, 68, 80, 81–82, 93, 176
 Nasszer, Kamal 163, 169
 Nasszim, Ahmed Dzsaftar 64–65
 Natanya 93
 Nautilus rakétaelhárító-rendszer 295, 297
 Nava, Eitan 98–99
- Navarone-sziget 112
 Navon, Jichak 31, 43–44, 313
 Nebi Daniel falu 43–44
 Nebi Szamuel falu 48
 Negev-sivatag 45, 83, 93–94, 186, 221, 287
 Németország 15, 32, 179, 260
 Népi Front Palesztina Felszabadításáért (NFPF) 8, 9–10, 31, 164, 166, 168, 170, 172–173
 Netanja hajó 117
 Netanjahu, Benjamin (Bibi) 10, 147–153, 155, 157, 168, 230, 285, 286, 292, 313
 Netanjahu, Benzion 10, 147
 Netanjahu, Iddo 10, 147, 155–157
 Netanjahu, Jonatan (Joni) 10, 25, 29, 32, 147, 152, 155, 157–159, 167–169, 212, 236–237, 240–241, 296, 309
 Neuman, Jair 87
 New York 10
 Nican, Nir 98
 Nimeri, Dzsaftar 300, 303, 304
 Nincs hibahatár: Az Izraeli Légierő cselfogása (Jonai) 134
 Nixon, Richard 114, 132
 Noé Bárkája-művelet 114–122, 262, 265, 266
 Norbert, Hersel 139, 151
 Norbert, Ida 139, 151
 Norvégia 117, 121

O, Ö

Obama, Barack 288
Ocean Vigour hajó 57
 Okamoto Kozó 15
 Olajfák hegye 101–102
 Olmert, Ehud 219, 228–230, 279, 283, 297
 Opera-hadművelet 219–232, 246
 Oranim- (Cédrus-) hadművelet 235
 Osirak atomerőmű (Tammuz) 219, 220
 Osló 121, 269
 Öntött Ólom-hadművelet 278–284

P

Palesztin Nemzeti Hatóság 256, 258, 267, 268, 269, 275, 277
 Palesztina 27, 37, 48, 49, 68, 221, 249
 Palesztinai Felszabadítási Szervezet (PFSZ) 138, 162–164, 169, 234, 236, 248–252, 255, 269
 Palmach 9, 46, 48, 57, 95, 140, 178, 180, 222
 Palti, Nadav 236
 Pardo, Tamir 26, 34–35, 289, 313
 Párizs 7, 20, 64–65, 94, 115, 118, 120, 121, 163
 Passzo, Jigal 213, 217, 218
 Patton, George 201
 Pazarkar-Seraci, Rina 249
 Peled, Avi 269
 Peled, Benni 14–16, 19
 Peled, Jehuda 216

Peled, Menahem (Mussza) 201–203
 Perec, Amir 295–298
 Peresz, Simon 7–11, 13–20, 22–24, 27, 29, 31–32, 45, 66–69, 71, 80, 141, 222–223, 225, 313
 Peresz, Szonja 23, 31
 Piamenta, Jehuda 48
 Piamenta, Uzi 48
 Pineau, Christian 68
 Pompidou, George 114, 116
 Porat, David 133–134
 Port Sudan 261, 302
 Pundik, Jacob 109

R

Rabin, Jichak 7–9, 12, 13, 15, 17, 22, 23–24, 27, 31, 33, 39, 80, 90, 93, 105, 140, 177–178, 191, 251, 313
 Raed al-Atar 286
 Rafat 50
 Rafiah 281, 284
 Rafid-hágó 200, 202
 Rahamin, Mordehaj 147
 Rajan, Nizar 280
 Ram, Ehud 110
 Ramallah 269–271, 277
 Ramat David 59, 81, 83, 89, 93, 133, 134, 160, 226, 229
 Ramat Magsimim 202
 Ramia falu 158, 159
 Ramla 57, 58, 249
 Ramon, Ilan 223, 225, 227
 Rapoport, Gavrus 40

Rasz Banasz repülőter 87, 89
 Rasz el-Nakeb 66
 Rasz Gharib 123, 124
 Raz, Zeev 223–224, 226–227
 Reagan, Ronald 225
 Rehovot 47
 Resef rakétanaszád 299
 Resef, Amnon 179, 183, 189, 191–192, 313
 Rettenthetetlenek-hadművelet 176–187
 Revadim kibuc 180
 Rice, Condoleezza 267
 Rifat, Kamal 139
 Rimal al-Zahabija 231–232
 Rimon 20-hadművelet 133, 136, 137
 Rison Lecion 289
 Róma 65, 163, 252
 Rommel, Erwin 201
 Rot, Zalman (Zali) 110, 112–113
 Rotenberg, Dodik 97
 Rotenberg, Ram 265, 267,
 Russzak, Haim 97
 Russzo, Tal 288

S, Sz

Saar (Förgeteg) hajó 115, 116
 Saar, Gilad 290
 Sába Királynője-művelet 304
 Šabak (hírszerzés) 141, 142, 145, 285
 Sachar, Jonatan 91
 Safir, Elik 227
 Safir, Herzel 87

Saham, Misael 48, 49
 Sajeret Golani 234, 236
 Sajeret Matkal (a haderő elit kommandós csapata) 10, 15, 20, 34, 105, 106, 107, 142, 151, 154, 157, 173, 212, 229, 251–253, 309, 310, 311, 313
 Sajetet 13 (a „13-as flottilla) 106, 167, 170–172, 231, 232, 251, 299, 300, 309
 Saked, Mano 163–165, 167, 171, 173
 Salamon-hadművelet 299, 305, 307
 Saldag (az Izraeli Légierő kommandós egysége) 229, 274, 303, 305, 306, 309
 Salev, Rami 124
 Salit, Gilad 285
 Salom, David 99
 Samir, Jichak 248, 304
 Sarett, Menahem 45, 67
 Sarm es-Sejk 24, 25, 259, 301
 Saron, Ariel (Arik) 13, 46–51, 53, 72–73, 78, 93–94, 150, 177–179, 181–182, 184–186, 189, 193, 212, 219, 222, 233, 236, 239, 245, 263, 267, 269, 270, 278, 313
 Saron, Gur 178
 Saron, Lili 178
 Saron, Margali 178
 Scopus-hegy 93, 95, 96, 100, 102
 Sde Boker kibuc 45
 Sderot 295, 296
 Sechter, Natan 97

- Sefa, Jonatan 300
 Sevrès 68, 70
 Siem, Martin 117–118, 121
 Sin Bet (izraeli belbiztonsági szolgál-
 lat) 253, 273, 277, 282, 309
 Sinai- (Kades-) hadművelet 56–80,
 82, 94, 222
 Sínai hadosztály 240
 Sínai-felsziget 11, 24, 53, 55, 66, 69–
 70, 78, 81, 88, 90, 92–93, 101, 103,
 105–106, 123, 125, 128, 131–135,
 177–179, 187–189, 192, 209, 220,
 226, 249, 258, 283, 284, 301
 Sínai-hegy 219
 Skandinávia 119
 Skócia 119
 Somron, Dan 15–16, 18–20, 27–28,
 33, 250, 313
 Sor, Avida 170–171, 172
 Sorek, Eli 195
 Spector, Iftach 135
 Stempel, Menahem (Stempale) 103
 Suvu Achim- (Gyertek vissza, fivére-
 ink-) művelet 291
 Svájc 15, 148
 Szabbag, Aharon 172
 Szadat, Anvar 176, 184, 300
 Szaddam Huszein, Abd el-Madzsíd
 et-Tikriti 219, 220, 224, 225, 226
 Szalmon, Avraham 135
 Szamueli, Musztafa 48
 Szaranyin százados 135
 Szarig, Josszi 82–83, 8687
 Szaúd-Arábia 32, 220, 263
 Szela, Aviem 135, 221–222, 242,
 244–245, 247
 Sziam, Ijad 280
 Sziam, Szaíd 280
 Szidi Bu Szaíd falu 250, 253, 254, 256
 Szidon 234, 240
 Szíria, szíriai hadsereg 37, 58, 67,
 81, 83, 87, 89, 132, 154, 159, 173,
 176–177, 193, 199, 203, 204, 209,
 219, 227–232, 242, 246
 Szivron, Rafi 82
 Szomália 12
 Szovjetunió 56, 66, 67, 123, 132, 190,
 243, 246
 Szudán 258, 299–304
 Szueif, Beni 134
 Szezi-csatorna 56, 66, 68–70, 73,
 106, 123, 131, 133, 140, 173, 177,
 181, 182, 184, 188–189, 192, 216,
 259, 263, 309
 Szezi-öböl 106, 118, 123, 125, 128,
 133, 258
 Szufa (Vihar) hajó 117
 Szufa kibuc 292
 Szulejman, Muhammad 231–232
 T
 Taharlev, Joram 100
 Tanusz, Rima (Szara Bitton) 138, 150
 Tanzim 271, 272, 275,
 Taufik (Tewfik) 106
 Teherán 137, 221

- Tel Nof légibázis 57, 58, 81
 Tel-Aviv 7, 28, 29, 33, 38, 41, 44, 51,
 64, 66, 138, 139, 144, 151, 165,
 249, 285–287, 289
 Telem, Benjamin (Bini) 116
 Templom-hegy 13, 92–105
 Tepper, Arie 39
 Tiberias hajó 117
 Tibériás-tó (Galileai-tenger, Kine-
 ret-tó) 199, 201, 202
 Toableh, Mahmud 274
 Toledo, Benjamin 143
 Tolkowsky, Dan 59–63
 Toronto 309
 Törökország, 230, 288

U

- Uganda 11–12, 14, 16–18, 20–29, 34
 Umm Dzsihad (Intiszar al-Vazir)
 249, 250, 254–256
 Umm Hasiba bázis 131

V, W

- Varsó 66
 Varsói Szerződés 246
 Vaskupola rakétaelhárító-rendszer
 287, 289, 290, 294–298
 Védelmi Pajzs-hadművelet 269, 270,
 273, 274, 275, 277
 Vörös-tenger 83, 130, 259, 264
 Washington 228, 268, 311, 313
 Weizman, Ezer 63, 87, 90, 220, 222,
 243, 313

Z

- Zamir, Cvi 161, 162
 Zamir, Meir (Tigris) 208
 Zamir, Zvi 161–162
 Zammus, Joram 96, 103
 Zeevi, Rehavam (Gandhi) 73, 140–
 141, 148, 314
 Zini, Anthony 267
 Zohar, Ben-Zion 89
 Zöld-sziget 105–113
 Zuriel, Jisrael 99
 Zussman, Giora 25, 35
 Zürich 148

X 27 23 30

A *Nincs lehetetlen küldetés* c. kötetükben Michael Bar-Zohar és Nisszim Misal bemutatja az Izraeli Különleges Erők harminc legvéresebb, leglendületesebb és legbátrabb bevetését. A két szerző bámulatos részletességgel írja le az ellenséges területen végrehajtott ütközeteket és rajtaütéseket, a halállal dacoló kommandós hadműveleteket, miközben megosztja az olvasóval mind a harcoló katonák, mind a legfelsőbb parancsnokok személyes élményeit, felfedve reményeiket és félelmeiket. A történetek többnyire győzelmekről szólnak, de néha rávilágítanak az óriási kudarcokra is, valamint egybefonódnak néhány neves izraeli vezető életével és tetteivel, köztük Mose Dajan, Ariel Saron, Ehud Barak, a Netanjahu testvérek, Simon Peresz és Avigdor Kahalani sorsával és cselekedeteivel.

Azonkívül, hogy a szerzők lefestik a rendkívül veszélyes küldetéseket, minden fejezetben interjút is közölnek olyasvalakivel, aki részt vett az adott bevetésben, köztük fontos izraeli politikusokkal – és olyan megdöbbentő fotókat is mellékelnek, amelyek közül sok első ízben kerül a nyilvánosság elé.

A kötet nélkülözhetetlen olvasmány azok számára, akik szeretnék megérteni, hogy ezek a küldetések miként formálták Izraelt és talán az egész világot.

Michael Bar-Zohar író, volt parlamenti képviselő. Számos novella és tényirodalmi könyv szerzője. A kneszet tagjaként és az Európa Tanácsba akkreditált követként is szolgálta hazáját. Mose Dajan tanácsadója volt, majd professzorként tanított a Hai-fai Egyetemen és Georgiában, az atlantai Emory Egyetemen. Izrael egyik legkiválóbb hírszerzési szakértője, David Ben Gurion és Simon Peresz hivatalos életrajzírója. Életrajzi könyvet írt Iszer Harelről is, a Moszad egykori legendás igazgatójáról. Könyveit tizennyolc nyelvre fordították le.

Nisszim Misal az egyik legkiválóbb izraeli televíziós személyiség. Miután mesterfokozatot szerzett politikai tudományokból, az izraeli állami televízióban először riporterként, majd washingtoni tudósítóként dolgozott; később a televízió vezérigazgatója lett. Izrael megalapításának 50. és 60. évfordulóján két könyvet adott ki az izraeli történelem legfontosabb eseményeiről, melyek rekordpéldányszámban keltek el. Könyvei angolul, franciául, oroszul és spanyolul is megjelentek.

A szerzőpárostól magyarul megjelent:
A MOSZAD. Az izraeli titkosszolgálat legjelentősebb műveletei (Gabo, 2013)

GABO Kiadó

1126 Budapest, Tartsay Vilmos u. 4.

www.gabo.hu